Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS

Opera quæ exſtant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigiſmundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum eſt, Rufino Aquileienſi) quibus Appendicis loco acceſſit De vita Ioſephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, ſeu de imperio rationis LIBER I. cum paraphraſi Eraſmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuſcriptorum Codicum collatione caſtigatior facta eſt.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

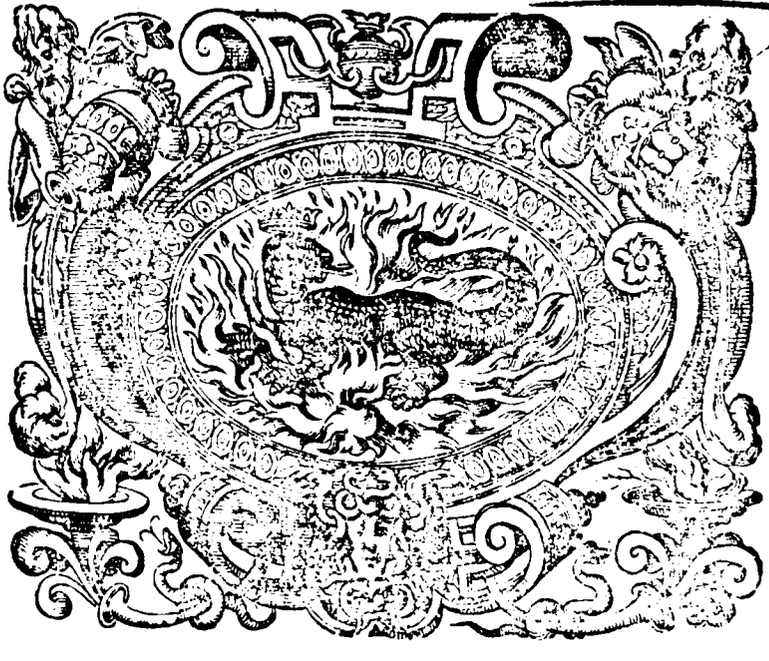

GENEVÆ,
Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXIV.

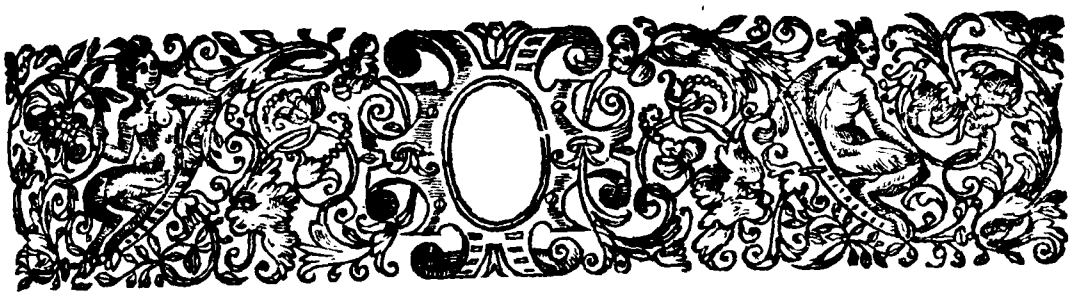

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementissimo.

FLAVII Iosephi Hellenistarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps Illustrissime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios aceruatorum librorum cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduersus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi causa fuit cur ad T.C. noster confugeret Iosephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus est quæ à Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe mundani Systematis diuina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, quòd nõ ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filius; sed ex regio Hasmonæorum sanguine oriundus, & primaria sacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adolescentia ad miraculum vsque in literarum studio profecisset, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis gessere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vsu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verùm accessit & alia causa cur Iosephum coram T.C. sisterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC. Marquardus Freherus Tuæ C.Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII.annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἁλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſsimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

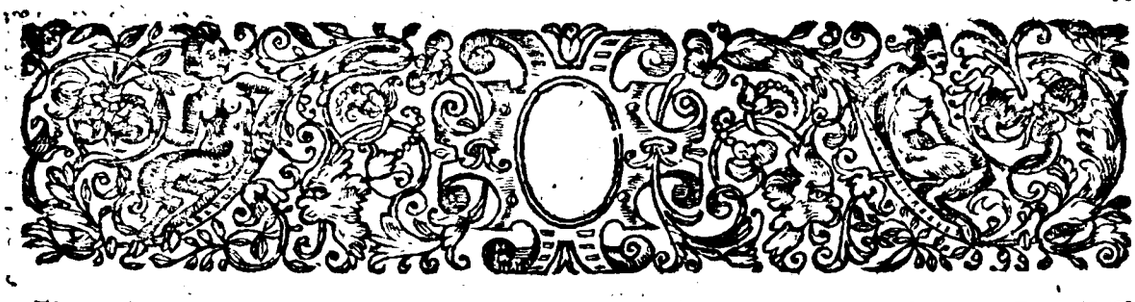

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE

ANTIQVITATE IVDÆORVM CONTRA

APIONEM ALEXANDRINVM, AD

Epaphroditum,

LIBER PRIMVS.

Opera Sigismundi Gelenij restitutus.

ΙΚΑΝΩΣ μὴν ὑπολαμβάνω, Ἐπαφρόδιτε τῆς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν συγγραφῆς, κράτιστε ἀνδρῶν ἐπαφρόδιτε, τοῖς ἐντυγχάνουσι αὐτῇ πεποιηκέναι φανερὸν, περὶ τὸ γένος ἡμῶν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι καὶ παλαιότατόν τε ἐν τῷ πρώτῳ ὑπόσασιν ἔχει ἰδίαν, καὶ περὶ τὴν χώραν ἣν νῦν ἔχομεν κατῴκησεν, μὲν πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίαν περιέχουσαν, ὅσα παρ' ἡμῖν ἱερῶν βύβλων, ἐξ ἑλληνικῆς φωνῆς διαγεγράφαμεν. ἐπεὶ δὲ συχνοὺς ὁρῶ ταῖς ὑπὸ δυσμενείας ὑπό τινων εἰρημέναις περιέχοντας βλασφημίαις, τοῖς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις ἀπιστοῦντας, τεκμήριόν τε ποιουμένους τὸ πιστεύειν εἶναι τὸ γένος ἡμῶν, τὸ μηδεμιᾶς παρὰ τοῖς ὀπιφανέσι τῶν ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων μνήμης ἠξιῶσθαι, περὶ τούτων ἁπάντων φήθην δεῖν γράψαι συντόμως, τῶν μὲν λοιδορουμένων τὴν δυσμένειαν καὶ τὴν ἐκείνων ἐλέγξαι ψευδολογίαν. τῶν δὲ τὴν ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι, διδάξαι δὲ πάντας ὅσοι πάλαι θεῖαι βούλονται περὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος. χρήσομαι δὲ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις μάρτυσι, τοῖς ἀξιοπιστοτάτοις εἶναι περὶ πάσης ἀρχαιολογίας ὑπὸ τῶν ἑλλήνων κεκριμένοις. τοὺς δὲ βλασφήμως περὶ ἡμῶν καὶ ψευδῶς γεγραφότας, αὐτοὺς δι' ἑαυτῶν ἐλεγχομένοις παρέξω. πειράσομαι δὲ καὶ τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι, δι' ἃς οὐ πολλοὶ τῶν ἔθνους ἡμῶν εἰς τὰς ἱστορίας ἔλλησι μνημονεύκασιν. ἐπὶ μὲν τοι καὶ τοὺς ἐπιχειρήσαντας τὴν περὶ ἡμῶν ἱστορίαν ποιήσασθαι φανερὸν, τοῖς μὴ γινώσκουσιν ἢ πεπραγματευμένοις ἀγνοεῖν. πρῶτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν τοὺς οἰομένους δεῖν περὶ τῶν παλαιοτάτων ἔργων, μόνοις πιστεύειν τοῖς ἕλλησι, καὶ παρὰ τούτων πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπιστεῖν. πάνυ γὰρ ἐγὼ τοιοῦτον ὁρῶ συμβεβηκός, εἴγε δεῖ

SVFFICIENTER, vt arbitror, & per libros Antiquitatum, optime virorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de nostro genere Iudæorum, quia & vetustissimum est, & primam originem domesticam habuit. Quinque millium enim annorum numerum historiam continentem, ex nostris sacris libris Græco sermone conscripsi. Quoniam verò multos video, respicientes blasphemiam quorundam insanè prolatam: & ea quæ à me de antiquitate conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium nostrum esse genus, ò quòd nulla memoria apud Græcorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc dicta conscribere: & derogantium quidem, vetanum spontantúmque increpare mendacium, aliorum verò ignorantiam pariter emendare: vniuersósque de nostra antiquitate, qui scilicet veritatem amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autem qui blasphemè de nobis atque fallaciter conscripsêre aliqua, per semetipsos conuictos indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere, propter quas non multi in Græcis historiis gentis nostræ fecêre memoriam: necnon & eos, qui de nobis scribere voluerunt nescientibus, aut nescire simulantibus indicabo. Primitùs itaque satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo fidem habere, & ab eis consulendam esse veritatis integritatem: nobis autem & aliis hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria video contigisse. Quapropter decet

non varias opiniones inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiam ponderare. Omnia siquidem Græcorum noua, & heri, (vt ita dicam) nupérque facta cognoui: hoc est fabricam ciuitatum & adinuentiones artium conscriptionésque legum: cunctaque rerum iunior apud eos est historiæ diligentia conscribendæ. Apud Ægyptios autem, atque Chaldæos, & Phœnicas (desino enim nos illis connumerare) sicut ipsi fatentur, res gestæ antiquissimam & permanentem habent memoriæ traditionem. Nam & locis omnes inhabitant, quæ nequaquam æris corruptioni subiaceant: & multam prouidentiam habuêre, vt nihil horum quæ apud eos aguntur sine memoria relinqueretur: sed in publicis conscriptionibus semper à viris sapientissimis diceretur. Græcorum verò regionem innumeræ corruptiones, i.u.sêrq; rerum memoriam delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes, omnium se primos esse credi ê.e, sciant quia etiam. serò & vix naturam potuê.e agnoscere literarum. Nam antiquissimum earum vsum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo e didicisse gloriantur. Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionem, neque in templis, neque in publicis anathematibus: quando etiam de Troianis rebus, vbi tot annis militatum est, postea multa quæstio atque contentio facta est, vtrum literis vsi sint: & magis veritas obtinuit, quòd vsus modernarum literarum illis fuisse incognitus. Constat autem, quòd apud Græcos nulla inuenitur conscriptio poëmate Homeri vetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et aiunt neque hunc literis suum poëma reliquisse: sed cantibus memoria reseruatum, postea fuisse compositum, & propterea multam in eo comperiri dissonantiam. Qui autem historias apud eos conscribere tentauêre, id est, Cadmus Milesius, & Acusilaus Argiuus, & post hunc quicunque alij fuisse referuntur, paululum tempus Persarum contra Græcos expeditionem præcessêre. Sed & eos qui de cœlestibus ac diuinis primitùs apud Græcos sunt philosophati, id est, Pherecydem Syrium & Pythagoram, & Thaletem, omnes concorditer contentur, Ægyptiorum & Chaldæorum fuisse discipulos: & breuiter conscripsisse, quæ à Græcis omnium antiquissima iudicantur, ita vt vix ea credant ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo non est irrationabile, vt tali fastu turgeant Græci, tanquam soli sciant vetera, & veritatem eorum exactè tradant: aut quis non ab ipsis conscriptoribus facillimè dicat, quod neque firmiter scientes aliquid conscripsêre, sed quod vnusquisque opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiam libris se inuicem arguunt, & valdè contraria de rebus eisdem non piget eos dicere. Sed ego videbor me potioribus esse superfluus, si explanare voluero, quantis quidem locis Hellanicus ab Acusilao de genealogis dissentat, & in quantis Hesiodum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus quidem Hellanicum in pluribus ostendit esse mendacem, Ephorum verò Timæus. Timæum qui post illũ

A μὴ ταῖς ματαίαις δόξαις ἐπακολουθεῖν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν. τὰ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἅπαντα, νέα καὶ θθὲς καὶ πρῴην ὡς εἰπεῖν τις, εἶδον γεγενόμενα. λέγω δὴ τὸν κόσμον τῆς πόλεως, καὶ τὰ περὶ τὰς εὑρέσεις τῶν τεχνῶν, καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπινοίας τῶν νόμων ἀναγραφάς. πάντων δὲ νεωτάτη χρεία παρ' αὐτοῖς ἡ περὶ τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας ἐπιμέλεια. τὰ μὲν τοι παρ' αἰγυπτίοις τε καὶ χαλδαίοις καὶ φοίνιξιν, οἷα γὰρ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν, αὐτοὶ ἐπιθεῖ ὁμολογοῦσιν ἀρχαιοτάτῃ τε καὶ μονιμωτάτῃ ἔχει τὴν μνήμης τῶν πραγμάτων. καὶ γὰρ τόποις ἅπαντες οἰκοῦσι, οἷς ἀ τῆς ἐκ τῶν πολεμίων φθορᾶς ἐπεκείμεθα. καὶ πολλὴν ἐποιήσαντο πρόνοιαν, τὸ μηδὲν ἀμνημόνευτον παρ' αὐτοῖς παρατρέμειν, ἀλλ' ἐν δημοσίαις ἀναγραφαῖς ὑπὸ τῶν σοφωτάτων ἀεὶ καθηρῆσθαι. τὸν δὲ περὶ τὴν ἑλλάδα τόπον μυρίαι μὲν φθοραὶ κατέχουσι, ἐξαλείφουσαι τὴν μνήμην τῶν γενομένων. ἀεὶ δὲ καινοὶ καθιστάμενοι βίοις, τὸ παντὸς ἀρχὴν ἕκαστοι τὸν ἀφ' ἑαυτῶν. οὐδὲ δὲ καὶ μόλις ἐγνωσαν φύσιν γραμμάτων. οἱ γοῦν ἀρχαιοτάτην αὐτῆς τὴν χρῆσιν εἶναι θέλοντες, παρὰ φοίνικων, καὶ κάδμου συμμιμνήσκονται μαθεῖν. ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ ἐκείνου τὸ χρέος δυνατόν τις αὖ δεῖξαι σωζομένην ἀναγραφήν, οὔτ' ἐν ἱεροῖς, οὔτ' ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. ὅπου γε καὶ περὶ τῶν δεῖ ἕνεκα τοσούτους ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον, πολλὴ γέγονεν ἀπορία τε καὶ ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο· καὶ τἀληθὲς ἐπικρατεῖ μᾶλλον, ὡς τὸ τῶν νῦν ἔσαν τῆς γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνοις ἀγνοεῖν. ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον δείκνυται γράμμα, τῆς ὑμέτερον ποιήσεως πρεσβύτερον. ἐδεῖ δὲ καὶ τῶν ἔπεσιν ὕστερον φάσκειν γεγενῆσθαι, καὶ φασὶν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τὸν αὐτοῦ ποίησιν καταλιπεῖν, ἀλλὰ δι' μνήμης ἐνεμένειν ἐν τῷ ἀσμάτων ὕστερον συνεπιθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ἐν αὐτῇ χεῖν τὰς διαφωνίας. οἱ μὲν τοι τὰς ἱστορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν παρ' αὐτοῖς, λέγω δὴ τοὺς περὶ κάδμον τε τὸν μιλήσιον, καὶ τὸν ἀργεῖον ἀκουσίλαον, καὶ μετὰ τοῦτον εἴ τινες ἄλλοι λέγονται γενέσθαι, βραχὺ τῆς περσῶν ἐπὶ τὴν ἑλλάδα στρατείας τῷ χρόνῳ προέλαβον. ἀλλὰ μὲν καὶ τοὺς περὶ τῶν οὐρανίων τε καὶ θείων πρώτους παρ' ἕλλησι φιλοσοφήσαντας, οἷον φερεκύδην τὸν σύριον καὶ πυθαγόραν καὶ θάλητα, πάντες συμφώνως ὁμολογοῦσιν αἰγυπτίων καὶ χαλδαίων γενομένους μαθητάς. ὅλως γὰρ συγγράφαι. καὶ ταῦτα τοῖς ἕλλησιν εἶναι δοκεῖν πάντων ἀρχαιότατα, καὶ μόλις αὐτὰ τινὲς δύνασιν ὑπ' ἐκείνων γεγράφθαι. πῶς οὖν οὐ λόγον τετυφῶσθαι τοὺς ἕλληνας ὡς μόνους ἐπιστάμενοι τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς παραδιδόντας. εἰ τὶς οὐ παρ' αὐτῶν συγγραφέων μαθοὶ ῥᾴδιως, ὅτι μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι θεὶ τῶν πραγμάτων εἰκάζοιντο. πλεῖστον γοῦν δὲ τῶν βιβλίων ἀλλήλοις ἐλέγχουσι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν οὐ ὀκνοῦσι. περίεργος δὴ αὖ εἶναι νομίζω τὸν ἐμὲ μᾶλλον ἐπιστάμενος διδάσκειν, ὅσα τὲ ἑλλάνικος ἀκουσιλάου περὶ τῶν γενεαλογιῶν διαφέρουσιν, ὅσα δὲ διορθοῦται τὴν ἡσίοδον ἀκουσίλαος, ἢ τίνα ἔρρον ἔφορος τὲ ἑλλανικὸν ἐν τοῖς πλείοσι ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν, ἔφορον δὲ τίμαιος, καὶ τίμαιον οἱ μετ' ἐκείνου γενό-

γενόντες, ἡρόδοτον ἢ πάντες, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν στε- A
λῶν τοῖς περὶ ἀντίοχον καὶ φίλιστον ἢ καλλίαν τίμαιος
συμφωνεῖν ἠξίωσεν. οὐδ' αὖ περὶ τῶν ἀττικῶν οἱ τὰς
ἀτθίδας συγγραφόντες, ἢ περὶ τῶν ἀργολικῶν οἱ τὰ
περὶ ἄργος ἱστορηκότες ἀλλήλοις κατακολουθήκασι.
καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς πόλεως καὶ βραχυτέρων, ὅπου
περὶ τῆς περσικῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ πραχθέντων οἱ δοκιμώτατοι διεφωνήκασιν.
πολλὰ ἢ καὶ θουκυδίδης ὡς ψευδόμενος ὑπὸ τι- B
νων κατηγορεῖται, καί τοι δοκῶν ἀκριβεστάτως καθ'
αὐτὸν ἱστορίαν συγγράφειν. αἰτίαι ἢ τοσαύτης διε-
φωνίας, πολλαὶ μὲν ἴσως αἱ τε ἕτεραι τοῖς βουλο-
μένοις ζητεῖν ἀναφανεῖεν. ἐγὼ ἢ δυσὶ ταῖς λεχθη-
σομέναις τὴν μεγίστην ἰσχὺν ἀνατίθημι. καὶ πρότε-
ραν ἐρῶ τὴν κυριωτέραν, εἶναί μοι δοκοῦσαν. τὸ γὰρ
ἐξ ἀρχῆς μὴ σπουδασθῆναι, πρὸς τοῖς ἕλλησι δημο-
σίας γραφὰς περὶ τῶν ἑκάστοτε πραττομένων ἀναγρα-
φαί, τοῦτο μάλιστα δὴ καὶ τὴν παλαίαν, καὶ τὴν ἐξου- C
σίαν τοῦ ψεύδεσθαι, τοῖς μὴ ταῦτα βουληθεῖσι περὶ
τῶν παλαιῶν τι γράφειν παρέχειν. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τοῖς
ἄλλοις ἕλλησιν ἠμελήθη τὰ περὶ τῆς ἀναγραφῆς, ἀλλ'
οὐδὲ παρὰ τοῖς αὐτοχθόσι οὓς αὐτοχθόνας εἶναι λέγουσι,
καὶ παιδείας ἐπιμελεῖς, οὐδὲν τοιοῦτον εὑρίσκεται γεγε-
νημένον. ἀλλὰ τῶν δημοσίων γραμμάτων ἀρχαιοτάτους
εἶναι φασί, τοὺς ὑπὸ δράκοντος αὐτοῖς περὶ τῶν
φοινικικῶν γραφέντας νόμους, ὀλίγῳ πρότερον τῆς περ- D
σικῆς τυραννίδος ἀνθρώπου γενόντος. περὶ μὲν
γὰρ ἀρκάδων τί δεῖ λέγειν ἀκριβούντων ἀρχαιότητα;
μόλις γὰρ ἤτοι καὶ μετὰ ταῦτα γράμμασιν ἐπαιδεύθη-
σαν. ἅτε δὴ τοίνυν οὐδεμιᾶς προκαταβεβλη-
μένης ἀναγραφῆς, ἢ τοῖς μαθεῖν βουλομένοις διδά-
ξειν ἔμελλε, καὶ τοῖς ψευδομένοις ἐλέγχειν, ἡ πολ-
λὴ πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο διαφωνία τῶν συγγρα-
φέων. δευτέραν ἢ πρὸς ταύτῃ, θετέον ἐκείνην
αἰτίαν. οἱ γὰρ ὅτι τὸ γράφειν ὁρμήσαντες, οὐ περὶ τὴν E
ἀλήθειαν ἐσπούδασαν· καί τοι τοῦτο πρόχειρον ὄν τὶν
ἀεὶ τὸ ἐπαίνημα λόγων ἢ δυνάμεν ἐπιδείκνυ-
τον. καθ' ὃν τινα τρόπον οὐ τούτῳ παρεδοκιμάσειν
τοὺς ἄλλους ὑπελάμβανον, κατὰ τοῦτον ὁρμῶντο. τι-
νὲς μὲν ὅτι τὸ μυθολογεῖν ἐρασθέντες, τινὲς ἢ πρὸς
χάριν ἢ τὰς πόλεις ἢ τοὺς βασιλέας ἐπαινοῦντες.
ἄλλοι ἢ ὅτι τὸ κατηγορεῖν τῶν πράξεων ἢ τῶν γεγρα-
φότων ἐχώρησαν, οὐδοκιμήσειν τούτῳ νομίζοντες.
ὅλως ἢ τὸ παντὸν εὐαγωγότατον ἱστορίᾳ πρατ τοντες F
διατελοῦσι. τῆς μὲν γὰρ ἀληθοῦς ὅτι τεκμήριον ἱστο-
ρίας, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἅπαντες ταυτὰ καὶ λέγοιεν
καὶ γράφοιεν. οἱ δὲ εἰ ταῦτα γράψειαν ἕτερος, ἵνα
ἐνόμιζον αὐτοὶ φανεῖεν πάντων ἀληθέστατοι. λόγων
μὲν οὖν ἕνεκα καὶ τούτοις δεινότητος δεῖ πρὸς χω-
ρεῖν ἡμᾶς τοῖς συγγραφεῦσι τοῖς ἑλληνικοῖς. οὐ μὴν καὶ
τὸν περὶ τῶν ἀρχαίων ἀληθοῦς ἱστορίας, καὶ μάλιστά γε
τὸν περὶ τῶν ἑκάστοις ὑπηρχόντων. ὅτι μὲν οὖν παρ' αἰ- G
γυπτίοις τε καὶ βαβυλωνίοις, ἐπὶ μακρότατον ἀπῶθεν
χρόνων, τὴν περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, ὅπου
μὲν οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐγκεχειρισμένοι, καὶ περὶ ταύτας
ἐφιλοσόφουν. χαλδαῖοι ἢ παρὰ τοῖς βαβυλωνίοις, καὶ
ὅτι μάλιστα δὴ τῶν ἑλλήνων ὑπεδεξανυμένων ἐχρήσαντο φοίνικες γράμμασιν, εἰς τὸν βίον οἰ-
κονομίας, καὶ πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἔργων πρᾶξιν, ἐπειδὴ συγχωροῦσιν ἅπαντες, ἐάσειν μοι δοκεῖ.

fuêre, Herodotum verò cuncti: sed neque de Siculis cum Antiocho & Philisto, aut Callia Timæus concordare dignatus est: neque rursus de Atticis hi qui Athidas conscripserunt: aut de Argolicis qui de Argis historiam protulêre, alteruros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibúsque rebus, quando de militia Persica, & his quæ in ea sunt gesta, tantum viri probatissimi discordasse noscuntur? In multis autem etiam Thucydides tanquam fallax accusatur, licet scrupulosissimam sui temporis historiam conscripsisse videatur. Causæ verò huius dissonantiæ multæ forsan & aliæ quærere volentibus apparebunt. Ego verò duabus quas dicturus sum, maximam huius vim diuersitatis ascribo. Et quidem primùm dico eam quæ mihi propriorem esse videtur: id est, eo quòd ab initio non fuerit studium apud Græcos: publicas de his quæ semper aguntur proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipuè & errorem, & potestatem mentiendi posteris, vetus aliquid volentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodò apud alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt, disciplinaéque cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quæ à Dracone eis de suppliciis sunt conscriptæ, modicum ante tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in antiquitate gloriantibus, quid oportet dici? vix enim isti & post a literis eruditi sunt. Cùm ergo conscriptio nulla præponeretur, quæ & discere volentes doceret, & mentientes argueret, multa inter conscriptores discordia nata est: quoniam qui ad scribendum se præparabant, non studium veritatis exhibuerunt, licèt hæc promissio semper habeatur in promptu: sed verborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potius semetipsos aptabant. Aliqui verò ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes, aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas, aut conscriptores tradidêre. in hoc se fore probabiles æstimantes, & omnino hoc agentes, quod historiæ nimis aduersum est. Veræ siquidem historiæ indicium est, si de eisdem rebus omnes eadem dicant atque conscribant. hi verò cùm quædam aliter conscriberent quam alij, tunc se putabant omnium veraciores ostendi. Quapropter causa quidem verborum & calliditatis eorum, cedere nos Græcis oportet: non autem de antiqua historiæ veritate, & maximè de rebus propriæ vniuscuiusque prouinciæ. Quoniam igitur apud Ægyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quando sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur: Chaldæi verò apud Babylonios: & quia præcipuè Græcis immixti, vsi sunt Phœnices literis, circa dispensationes vitæ, & publicorum operum traditionem, dum consentiant omnes tacendum hoc puto.

De nostris verò progenitoribus, qui eandem A
quam prædicti habuerunt in conscriptionibus
solicitudinem (desino dicere, etiam potiorem)
pontificibus & prophetis hoc imperantes: &
quia vsque ad nostra tempora cum multa in-
tegritate seruatum est, & si oportet auden-
tiùs dicere, etiam seruabitur, conabor
breuiter edocere. Non enim solummodo ab
initio probatissimos viros, & in Dei placa- B
tione præparatos, ad hæc exercenda constitue-
runt: sed quatenus etiam genus sacerdotum
sine permixtione purúmque consisteret, pro-
uiderunt. Oportet enim eum qui sacerdotium
habiturus est, ex eiusdem gentis nasci mulie-
re: & neque ad pecunias, neque ad hono-
res inspicere, & genus per antiquam lineam
& multis testibus approbare. Quod scilicet
agimus non solùm in ipsa Iudæa: sed vbicun-
que nostri generis constitutio reperitur, etiam
ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacer-
dotum hoc est, in Ægypto & Babylonia, & quo- C
cunque terrarum orbe quilibet de sacerdotum
genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hiero-
solymam conscribentes à patre nomen nuptæ,
& antiquorum progenitorum, quicunque hu-
ius rei testimonia præbuêre. Si autem bella pro-
ueniant, sicut iam crebrò factum est, dum An-
tiochus Epiphanes ad nostram venisset regio-
nem, & Pompeius Magnus, & Quintilius Va-
rus, & præcipuè nostris gesta temporibus, tunc
hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis
literis iterum nouas conficiunt, & probant D
mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad ca-
ptiuas accedunt, alienigenarum consortia for-
midantes. Indicium verò integritatis hoc ma-
ximum est, quia pontifices apud nos à duo-
bus millibus annis denominati filij à patre cō-
scripti sunt. His autem qui prædicti sunt, si
quid præuaricentur, interdicitur ne vel ad al-
tare accedant, vel alia sanctificatione fungan-
tur. Rectè siquidem, potius autem necessariè,
cùm neque conscribendi potestas omnibus da- E
tà, neque vlla fit in descriptione discordia: sed
solummodo prophetis antiquissima quidem &
veterrima secundum inspirationem factam à
Deo cognoscentibus, alia verò suorum tem-
porum sicuti sunt facta palàm conscribenti-
bus, infiniti libri non sunt apud nos discor-
dantes & sibimet repugnantes: sed solummo-
do duo & viginti libri, habentes temporis
totius conscriptionem: quorum iustè fides
admittitur. F
Horum ergo, quinque quidem
sunt Moseos, qui natiuitates continent, &
humanæ generationis traditionem habent vs-
que ad eius mortem. hoc tempus de tribus
millibus annis paululum minus est. A morte
verò Moseos vsque ad Artaxerxem Persarum
regem, qui fuit post Xerxem, prophetæ suorum
temporum res gestas conscripserunt in tredecim
libris. Reliqui verò quatuor, hymnos in Deum
& vitæ humanæ præcepta noscuntur contine- G
re. Ab Artaxerxe verò vsque ad nostrum tem-
pus singula quidem conscripta, non tamē prio-
ri simili fide sunt habita, eo quod nō fuerit cer-
ta successio prophetarum. Palàm nāque est ipsis
operibus quemadmodum nos propriis literis

φεῖ ὑ τῆς ἡμετέρων προγόνων, ὅτι τῷ αὐτῷ, ἐὰν
δὲ λέγειν εἰ καὶ πλείω τῆς εἰρημένων ἐποίησαν τῷ
θεῖ τὰς ἀναγραφὰς ὀπιμέλειαν, τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
τοῖς προφήταις τοῦτο προστάξαντες. καὶ ὡς μὲν τῆς
καθ' ἡμᾶς, χρόνων πεφύλακται μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, εἰ ὑ θαρσυνεῖν εἰπεῖν ἔτι φυλαχθήσε-
ται, πειράσομαι συντόμως διδάσκειν. οὐ γὰρ μό-
νον ἐξ ἀρχῆς ὅτι τούτοις τοὺς ἀείστους, καὶ τὴν θερα-
πείαν τοῦ θεοῦ προσεδρεύοντας κατέδησαν, ἀλλ' ὅ-
πως τὸ γένος τῆς ἱερέων ἄμικτον καὶ καθαρὸν ὑπάρχῃ,
προνοήσαν. δεῖ γὰρ τὸν μετέχοντα τῆς ἱερωσύνης, ἐξ
ὁμοεθνοῦς γυναικὸς παιδοποιεῖσθαι, καὶ μὴ πρὸς
χρήματα μηδὲ τὰς ἄλλας ἀποβλέπειν τιμάς, ἀλλὰ
τὸ γένος ἐξετάζειν ἐκ τῆς ἀρχαίου λαμβάνοντα τῷ
διαδοχῷ, καὶ πολλοὺς ὡδαρχόμενον μαρτυ-
ρας. καὶ ταῦτα πεπράττομεν οὐ μόνον ἐν αὐτῇ ἰου-
δαίᾳ, ἀλλ' ὅπου ποτε σύστημα τοῦ γένους ἐστὶν ἡμῶν,
κἀκεῖ τὸ ἀκριβὲς ἀποσώζεται τοῖς ἱερεῦσι περὶ τοὺς
γάμους. λέγω ὑ τοὺς ἐν ἀιγύπτῳ καὶ βαβυλῶνι, καὶ ἐπὶ
τῆς ἄλλης οἰκουμένης τοῦ γένους τῆς ἱερέων εἰσί τινες
διεσπαρμένοι. πέμπουσι γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα συγγρά-
φαντες πατρόθεν τοὐνόμα, τῆς γεναμένων, καὶ τῆς ἐ-
πάνω προγόνων, καὶ τίνες οἱ μαρτυρεῖν. πόλεμος
δ' εἰ κατάσχοι, καθάπερ ἤδη γέγονεν πολλάκις,
ἀντιόχου τε τοῦ ἐπιφανοῦς εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόν-
τος, καὶ πομπηΐου μάγνου, καὶ κουιντιλίου βάρου,
μάλιστα ὑ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ περι-
λειπόμενοι τῆς ἱερέων, καινὰ πάλιν ἐκ τῆς ἀρχαίων
γραμμάτων συνίστανται. καὶ δοκιμάζουσι τὰς ἐπιλειφθείσας γυναῖκας. οὐ γὰρ ἐπὶ τὰς αἰχμαλώτους γι-
νομένας προσίενται, πολλάκις γενόμενοι αὐτοῖς τῶν
πρὸς ἀλλόφυλον κοινωνίαν ὑφορώμενοι. τεκμήριον ὑ
μέγιστον τῆς ἀκριβείας. οἱ γὰρ ἀρχιερεῖς οἱ παρ' ἡμῖν
ἀπὸ δισχιλίων ἔτῶν ὀνομάζονται παῖδες ἐκ πατρὸς εἰσὶν
ἐν τοῖς ἀναγραφαῖς. τοῖς ὑ, τῆς εἰρημένων ὅσοιν γε-
νοῖτο εἰς ὠδάβασιν, ἀπηγόρευται μήτε βωμοῖς παρί-
στασθαι, μήτε μετέχειν τῆς ἄλλης ἁγνείας. εἰκότως
οὖν μᾶλλον ὑ ἀναγκαίως, ἅτε μήτε τὸ ἀποστρέφειν αὐτεξούσιον πᾶσιν ὄντος, μήτε τινὸς ἐν τοῖς ἱερω-
θεῖσι ἐνεστῶσης ἀγνοίας, ἀλλὰ μόνων τῆς προφη-
τῆς τὰ μὲν αὐτόπτου ἐστὶ παλαιότατα, καὶ τῷ θεῖ
πνοίᾳ τῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαθόντων, τὰ ὑ καθ' ἑαυ-
τοὺς ὡς ἐγένετο παρῶς ἀναγραφόντων, ἀ μυριάδες βι-
βλίων εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων. δύο
ὑ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία, τὰ πάντας ἔχοντα
χρόνου τῷ ἀναγραφῷ, τὰ δικαίως πιστευόμενα. καὶ
τούτων τίνα μὲν ἐστὶ μωϋσέως, ἃ τοὺς γενομένους πε-
ριέχει, ἐστὶ τῷ ἀπ' ἀνθρωπογονίας παραδοσιν, μέχρι
τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. ἐστὶ ὁ χρόνος ὀλίγον ἐλάττων τρισχιλίων
ἐτῶν. ἀπὸ ὑ τῆς μωϋσέως τελευτῆς, μέχρι τῆς
ἀρταξέρξου τοῦ μετὰ ξέρξου πεπρωκότος βασιλέως ἀρ-
χῆς, οἱ μὲν μωϋσῆν προφῆται τὰ κατ' αὐτοὺς συνε-
γράψαντα συνέγραψαν, ἐν τρισὶ ἐστὶ δέκα βιβλίοις. οἱ
ὑ λοιποὶ τέσσαρες ὕμνους εἰς τὸν θεὸν, καὶ τοῖς ἀνθρώ-
ποις ὑποθήκας τοῦ βίου προτείνουσιν. ἀπὸ ὑ ἀρταξέρ-
ξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γεγράφθαι μὲν ἕκαστα
πίστεως ὑ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ αὐτῶν, διὰ
τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῆς προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. δῆλον δ' ἐστὶν ἔργῳ πῶς ἡμεῖς τοῖς ἰδίοις γράμμασι
πιστ-

πεπιστεύκαμεν. τοσούτου γὰρ αἰῶνος ἤδη παρωχηκότος, ὅτε προσθεῖναί τι τῶν, ὅτε ἀφελεῖν αὐτῶν, ὅτε μεταθεῖναι τετόλμηκεν. πᾶσι καὶ σύμφυτον ὅτιν οὐδὶς ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως ἰουδαίοις ὀνομάζειν αὐτὰ θεοῦ δόγματα, καὶ τούτοις ἐμμένειν, καὶ περὶ αὐτῶν εἰ δέοι θνήσκειν ἡδέως. ἤδη δὲ πολλοὶ πολλάκις ἐώραντο τῶν αἰχμαλώτων, πρέβλας καὶ παντοίων θανάτων τόπους ἐν θεάτροις ὑπομένοντες, ἵνα εἶτα μηδὲν ῥῆμα προέλθοι παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς μὴ τούτων ἀναγραφάς. ὅ τις αὖ ὑπομείνειν ἑλλήνων ἐπ' αὐτό. ἀλλ' οὐδὲ ἐπ' ἔτι, καὶ πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἀφανισθῆναι συγγράμματα, τὴν τυχοῦσαν ὑποστῆναι βλάβην. λόγοις γὰρ αὐτὰ νομίζουσιν εἶναι, καὶ τῶν γραφάντων βούλησιν ἐκφαίνοντας. καὶ τοῦτο δικαίως καὶ περὶ τῶν παλαιοτέρων φεύγουσιν, ἐπειδὴ, καὶ τῶν νῦν ἔνιοι ὁρῶσι τολμῶντας περὶ τούτων συγγράφειν, οἷς μήτ' αὐτοὶ παρεγένοντο, μήτε πυθέσθαι παρὰ τῶν εἰδότων ἐφιλοτιμήθησαν. ἀμέλει καὶ περὶ τοῦ γενομένου νῦν ἡμῖν πολέμου, τινὲς ἰσοείας ὑπογράψαντες ἐξεπλώχασιν, ὅτ' εἰς τοὺς τόπους παραγαλόντες, ὅτε πλησίον τούτων πραττομένων προσελθόντες· ἀλλ' ἐκ παρακουσμάτων ὀλίγα σωθέντες, τῷ τῆς ἰσοείας ὀνόματι λίαν ἐπαρδῶς ἐπεπαρείνησαν. ἐγὼ δὲ περὶ τοῦ πολέμου παντὸς, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατὰ μέρος γενομένων, ἀληθῆ τὴν ἀναγραφὴν ἐποιησάμην, τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἅπασι παρατυχών. ἐπεπόνουν μὲν γὰρ τῶν παρ' ἡμῖν γαλιλαίων ὀνομαζομένων, ἕως αὐτέχειν δυνατὸν ἦν, ἐγενόμην δὲ παρὰ ῥωμαίοις συλληφθεὶς αἰχμάλωτος. καί με δεῖ φυλακῆς ὑεσπασιανὸς καὶ τίτος ἔχοντες, ἀεὶ προσεδρεύειν αὐτοῖς ἠνάγκασαν, τὸ μὲν πρῶτον δεδεμένον. αὖθις δὲ λυθεὶς σωεπέμφθην ὑπὸ τὸν ἀλεξανδρείας τίτῳ, πρὸς τὴν ἱεροσολύμων πολιορκίαν. ἐν ᾧ χρόνῳ γενομένων τῶν πραττομένων ἐν ἔστιν, ὃ τὴν ἐμὴν γνῶσιν διέφυγε. καὶ γὰρ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον τὸ ῥωμαίων ὁρῶν ὀπιμελῶς ἀνέγραφον, καὶ τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀπαγγελλόμενα μόνος αὐτὸς σωίειν. εἶτα σχολῆς ἐν τῇ ῥώμῃ λαβόμενος, πάσης μοι τῶν παιδευμάτων ἐν παιδεύσει γεγυμνασμένος, χρησάμενος τοῖς πρὸς τὴν ἑλλήνιδα φωνὴν σωεργοῖς, ἅτινα ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν. τοσοῦτον δέμοι πρεσβῦς θάρσος τῆς ἀληθείας, ὡς τε πρώτους πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενομένους ὑεσπασιανὸν καὶ τίτον ἀξιῶσα λαβεῖν μάρτυρας. πρώτοις γὰρ δίδωμι τὰ βυβλία. καὶ μετ' ἐκείνους πολλοῖς μὲν ῥωμαίων τοῖς συμπεπολεμηκόσι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ὑπέσχεσκον, ἀνδράσι καὶ τὴν ἑλληνικῆς σοφίας μετεχηκόσιν· ὧν ὅτιν ἰούλιος ἀρχέλαος, ἡρώδης ὁ σεμνότατος, αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς ἀγρίππας. ὅτοι μὲν οὖν ἅπαντες ἐμαρτύρησαν, ὅτι τῆς ἀληθείας προύχω ὀπιμελῶς, οὐ αὐ ὑποσειλάμενοι ἐσιωπήσαντες, εἴτε καὶ ἄγνοιαν, ἢ χαριζόμενος μετέθηκα τῶν γεγονότων, ἢ παρέλιπον. φαῦλοι δέ τινες ἄνθρωποι δεδάλλειν με τὴν ἰσοείαν ὑπεχειρήσασιν, ὥσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα φρενεῖσθαι νομίζοντες, κατηγορίας παραδόξου καὶ διαβολῆς. δέον ἐκεῖνο γινώσκειν, ὅτι δεῖ τὸν ἄλλοις παράδοσιν πράξεων ἀληθινῶν ὑπισχνούμενον, αὐτὸν ὑπίσασθαι ταύτας πρότερον ἀκριβῶς, ἢ παρηκολουθηκότα τοῖς γεγονόσιν, ἢ παρὰ τῶν εἰδότων πυνθανόμενον. ὅπερ ἐγὼ μάλιστα

credimus: tanto namque seculo iam præterito neque adiicere quicquam aliquis, nec aufferre, nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est mox ex prima generatione Iudæis, hæc diuina dogmata nominare, & in his vtique permanere: & propterea, si oporteat, mori libenter. Iam itaque multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes varias in theatris sustinuêre, ne vllum verbum contra leges admitterent, aut conscriptiones auitas violarẽt. Quis Græcorum aliquid tale perpessus est? quando neque fortuitam sustinere læsionem volunt: licèt omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundùm conscribentiũ voluntates exposita. Et hoc iustè etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoque vident præsumentes de his rebus conscribere, quibus neque ipsi interfuêre, neque credere scientibus acquiescunt. Denique de bello quod apud nos contigit nuper, quidam historias conscribentes ediderunt: cum neque ad ea loca venerint, neque in proximo rerum gestarum fuerint: sed ex auditu quædam pauca componentes, impudenter semetipsos videntur historiæ nomine iactitare. Ego verò & de omni bello, & quæ ibi particulariter gesta sunt, veram descriptionem feci: cùm ipse rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Galilęorum eram, donec fuit defendendi facultas. Cõtigit autem vt caperer à Romanis: & habentes me Vespasianus & Titus in custodia, vniuersa semper inspicere faciebant, primò quidem vinctum: postea verò solutus cum Tito ab Alexandria propter obsessionem Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam videns Romanorum exercitum, vniuersa cum diligentia describebam. Et ea quæ nũciabantur ab his qui semetipsos tradebant, ego solus integriùs intelligens disponebam. Deinde Romæ tempus vacationis habens, omni iam negotio præparato vsus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantáque mihi securitas affuit veritatis, vt primos omnium Imperatores belli Vespasianum & Titum testes non expauescerem. Primum namque illis obtuli libros: & post illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuêre, plurimis verò nostrorum etiam eos vęnundedi, qui Græca eruditione videbantur imbuti. quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, & ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidem vniuersi testimonium perhibuêre, quòd veritatem diligenter excolui: non dissimulaturi si quid gestorum per ignorantiam, aut per gratiam commutassem, aut prætermisissem. Quidam verò praui homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adolescentium themata exercentes, & accusationis insperatæ atque detractionis facientes opus: cùm oporteat illud sciri, quod conuenit promittentem aliis rerum veracium traditionem, ipsum prius hæc nosse certissimè, aut rebus gestis adhærendo, aut ab scientibus consulendo. Quod ego præcipuè

circa vtrumque me credo fecisse opus. Antiquitatis namque libros (sicuti dixi) ex voluminibus sacris interpretatus sum, cùm essem genere sacerdos, & participarem illarum sapientiam literarum. Historiam verò belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimarum verò inspector existens & omnino eorum quæ dicta vel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me niituntur de veritate contendere? Qui licèt imperatorum commentarios legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfuêre. De his rebus itaque necessariam feci digressionem, significare volens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt. Et sufficienter, sicuti reor, declaraui, quòd conscriptio rerum apud Barbaros potius solemnior, quam apud Græcos est. Volo autem paululum priùs disputare aduersus eos, qui contendunt, nouellam esse nostram conuersationem, eo quòd nihil de nobis, vt aiunt illi, dictum sit à conscriptoribus Græcis. Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum literis exhibebo: & eos qui nostrum blasphemant genus, nulla ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimoniis gaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed nostræ ciuitates procul à mari sitæ sunt: regionémque vberrimam possidentes, in ea assiduè laboramus, præcipuè circa filiorum nutrimenta studentes, legúmque custodiam: & traditionem pietatis, totius opus vitæ necessarium iudicamus. Cùm accedat igitur his quæ prædicta sunt, etiam viuendi ratio propria, nihil fuit antiquis temporibus quod faceret nobis commercium Græcorum: sicut Ægyptiis mercimonia, quæ ab eis exportantur: & ad eos rursus importantur: itémque habitatoribus Phœniciæ maritimæ, studentibus circa contractus, atque negocia amore pecuniæ requisita. Sed neque circa latrocinia, sicut quidam alij vacauêre, aut amplius hæc concupiscentes patres nostri ad bella conuersi sunt, licèt regio nostra multa millia virorum fortium possideret. Phœnices ergo propter negociationem ad Græcorum prouinciam nauigantes, repente sunt agniti, & per illos Ægyptij, & omnes à quibus ad Græcos onera deuehebant, immensa maria proscindentes. Medi verò postea atque Persæ palàm in Asia regnauerunt, & vsque ad alteram continentem Persæ militauerunt: Traces autem propterea vicinitatem, & Scythæ ab his qui Pontum nauigant, cogniti sunt: & omnino vniuersi iuxta mare vel Orientale, vel hesperium habitantes, aliquid conscribere volentibus cogniti facti sunt. Qui verò superius habitabant, & procul à mari, multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiam circa Europam contigisse, quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestatem, tantáque bella conficiente: neque Herodotus, neque Thucydides, nec vllus qui fuit cum istis, fecit aliquam mentionem: sed serò tandem & vix ad Græcos

A περὶ ἀμφοτέρας νομίζω πεποιηκέναι τὰς πραγματείας. τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μετεκλώσθην, γεγονὼς ἱερεὺς ἐκ γένους, καὶ μετὰ χειρὸς τὴν φιλοσοφίας τὴν ἐν ἐκείναις τοῖς γράμμασι. τὴν δὲ πολέμου τε ἱστορίαν ἔγραψα, πολλῶν μὲν αὐτουργὸς πραξέων, πλείων δὲ αὐτόπτης γενόμενος· ὅλως δὲ τῶν λεχθέντων καὶ πραχθέντων οὐδὸν ἀγνοήσας. πῶς οὖν οὐκ ἂν θρασεῖς τις νομίσαιτο, τοὺς ἀντα-
B γωνίζεσθαί μοι περὶ τῆς ἀληθείας ὑπεναντιουμένους. οἱ κἂν τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν λέγουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἡμετέροις τῶν ἀντιπολεμούντων πράγμασι παρέτυχον. περὶ μὲν οὖν τούτων ἀναγκαίαν ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν, ὑπεσημηνάσθαι βουλόμενος τὴν ἐξουσίαν τῶν ἱστορίας συγγράφειν τὴν δυνάμενον. ἱκανῶς δὲ φανεροῦ ὡς οἶμαι πεποιηκώς, ὡς ὅτι πάτριος ἐστὶν ἡ περὶ τὰ παλαιὰ ἀναγραφὴ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον ἢ τοῖς ἕλλησιν.
C βούλομαι δὴ μικρὰ πρότερον διαλεχθῆναι πρὸς τοὺς ὑπολαμβάνοντας νέαν ἡμῖν ὑποφαίνειν τὴν κατάστασιν, ἐκ τοῦ μηδὲν περὶ ἡμῶν ὡς φασὶν ἐκεῖνοι λελέχθαι παρὰ τοῖς ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν. εἶτα δὲ τὰς μαρτυρίας τῆς ἀρχαιότητος ἐκ τῶν παρ' ἄλλοις γραμμάτων παρέξω, καὶ τοὺς βεβλασφημηκότας ἡμῶν τὸ γένος, ἀποδείξω λίαν ἐν τοῖς λόγοις βλασφημοῦντας. ἡμεῖς τοίνυν οὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιον, οὔτ' ἐμπορίαις
D χαίρομεν, οὐδὲ ταῖς πρὸς ἄλλους διὰ τούτων ὑπηξίαις. ἀλλ' εἰσὶν μὲν ἡμῖν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπὸ θαλάσσης ἀνωκισμέναι, χώραν δὲ ἀγαθὴν νεμόμεναι, ταύτῃ ἐκπονοῦμεν· μάλιστα δὲ πάντων περὶ παιδοτροφίαν φιλοκαλοῦντες, καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ τὴν καὶ τούτοις ὑποδεδομένην εὐσέβειαν, ἔργον ἀναγκαιότατον παντὸς τοῦ βίου νομίζομεν. περισσὴν δὲ ἔνεστι τοῖς εἰρηναίοις καὶ περὶ τὸν βίον ἡμῖν ἰδιότητος,
E οὐδὲν ἔνεστι τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τὸ ποιοῦν πρὸς τοὺς ἕλληνας ἡμῖν ὑπηξίαν, ὥσπερ αἰγύπτιοις μὲν τὰ παρ' αὐτοῖς ἐξαγόμενα, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσαγόμενα, τοῖς δὲ τὰ παράλιον τῆς φοινίκης κατοικοῦσιν, οἱ περὶ τὰς καπηλείας καὶ τὰς ἐμπορίας σπουδή, διὰ τὸ φιλοχρηματεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸς λῃστείας ὥσπερ ἄλλοι τινές, οὐ τὸ πλέον ἔχειν ἀξιοῦν, πολεμοῦντες ἐτράπησαν ἡμῖν οἱ πατέρες, καί τοι πολλὰς τῆς χώρας ἐχούσης μυριάδας ἀνδρῶν ἀκμαίων. διὰ τοῦτο φοίνικες μὲν αὐτοὶ κατ' ἐμπορείαν τοῖς ἕλλησιν ἐπεισπλέοντες οὐδὲν ἐγνώσθησαν· οἱ δὲ ἐκείνων αἰγύπτιοι, καὶ πάντες, ἀφ' ὧν τὸν φόρτον εἰς τοὺς ἕλλησι διεκόμιζον, μεγάλα πελάγη διαιρούντες. μηδὲν δὲ μὴν ταῦτα καὶ πέρσαι φανεροὶ κατέστησαν, τῆς ἀσίας ἐπάρξαντες. οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς ἡμετέρας ἠπείρου πέρσαι στρατεύσαντες. θρᾶκες δὲ διὰ γειτονίαν, καὶ τὸ σκυθικὸν ὑπὸ τῶν
G εἰς τὸν πόντον ἐγνώσθη πλείστων. ὅλως δὲ ἅπαντες οἱ παρὰ τὴν θάλατταν, καὶ τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ πρὸς τὴν ἑσπέριον κατοικοῦντες, τοῖς συγγράφειν τι βουλομένοις γνωριμώτεροι κατέστησαν. οἱ δὲ ταύτης ἄνω τὰς οἰκήσεις ἔχοντες ὑπόπλεῖστοι ἠγνοήθησαν. καὶ τοῦτο φαίνεται καὶ περὶ τὴν ἀνώτερον συμβεβηκός, ὅπου γε τῆς ῥωμαίων πόλεως, τοιαύτην μακρὰν δύναμιν κεκτημένης, καὶ τοιαύτας πρᾶξις καὶ τοσαύτας πολεμικὰς, οὔθ' ὁ ἡρόδοτος, οὔθ' ὁ θουκυδίδης, οὔτε τῶν ἅμα τούτοις γενομένων οὐδὲ εἷς ἐμνημόνευκεν, ἀλλ' ὀψέποτε καὶ μόλις αὐτοὶ εἰς τοὺς ἕλλησι

ἡ γνῶσις

ἡ γνῶσις διεξῆλθεν. περὶ μὲν δὴ Γαλατῶν τε καὶ Ἰβήρων ὅσους ἠγνόησαν οἱ δοκοῦντες ἀκριβέστατοι συγγραφεῖς, ὧν ἔστιν Ἔφορος, ὡς τε πόλιν οἴεται μίαν εἶναι τοὺς Ἰβήρας, τοὺς τοσοῦτο μέρος τῆς ἑσπερίου γῆς κατοικοῦντας. καὶ τὰ μήτε γιγνόμενα παρ' αὐτοῖς ἔθη μήτε λεγόμενα γράφειν, ὡς σκείνων αὐτοῖς χρωμένων ἐτόλμησαν. αἴτιον δὲ τοῦ μὲν μὴ γινώσκειν τἀληθὲς, τὸ λίαν ἀνεπιμελῶς. τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ, τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τι πλέον τῶν ἄλλων ἱστορεῖν. πῶς οὖν ἔτι θαυμάζειν προσῆκεν, εἰ μηδὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος πολλοῖς ἐγνώσκετο, μηδὲ τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασι μνήμης ἀφορμὴν παρέχειν, ὅτου μὲν ἀπωκισμένου τῆς θαλάσσης, ὅτου δὲ βιοτεύειν πεφυκότος. φέρε τίνων ἡμᾶς ἀξιοῦν τεκμηρίῳ χρήσασθαι περὶ τῶν ἑλλήνων, ὅτι μὴ παλαιόν ἐστιν αὐτῶν τὸ γένος, τῷ μηδὲν ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀναγραφαῖς περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι. ἆρ' οὐχὶ πάντες ἂν κατεγέλων, αὐτὰς οἶμαι τὰς ὑπ' ἐμοῦ νῦν εἰρημένας κομίζοντες αἰτίας, καὶ μάρτυρας ἐν τοῖς πλησιοχώροις παρείχοντο τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος. κἀγὼ τίνων πειράσομαι τοῦτο ποιεῖν. αἰγυπτίοις γὰρ καὶ φοίνιξι μάλιστα δὴ χρήσομαι μάρτυσιν, ἐκ δή τινος ὡς ψευδῆ τὴν μαρτυρίαν διαβάλλειν δυνηθέντος. φαίνονται γὰρ καὶ δὴ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς δυσμενῶς διαπεφοιτηκότες, κοινῇ μὲν ἅπαντες αἰγύπτιοι, φοινίκων δὲ τύριοι. περὶ μὲν τοι χαλδαίων οὐκέτι δυνάμαι ἐν ταὐτὸ τοῦτο λέγειν, εἴπερ καὶ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγοὶ κεῖνοί εἰσι κατ' ἐμὲ, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀναγραφαῖς ἰουδαίων μνημονεύουσιν. ὅταν δὲ τὰς περὶ τούτων πίστεις παράσχω, τότε καὶ τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἀποφανῶ τοὺς μνήμην ἰουδαίων πεποιηκότας, ἵνα μηδὲ ταύτην ἔτι τὴν πρόφασιν οἱ βασκαίνοντες ἔχωσι κατὰ πρὸς ἡμᾶς ἀπολογίας. ἄρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ' αἰγυπτίοις γραμμάτων, αὐτὰ μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε παραπίθεσθαι κἀκείνων. μανεθὼν δ' οὗ τὸ γένος ἀνὴρ αἰγύπτιος, τῆς ἑλληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γέγραφε γὰρ ἑλλάδι φωνῇ τινὰ πάτριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν ἱερέων ὡς φησιν αὐτὸς μεταφράσας, καὶ πολλὰ τὸν ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. αὐτὸς δὲ τίνων ὁ μανεθὼν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει. παραθήσομαι δὲ τινὰ λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν σκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα. ἐβασίλευε βασιλεὺς ἡμῶν, τίμαιος ὄνομα. ἐπὶ τούτου ἐκ οἶδ' ὅπως ὁ θεὸς ἀπέπνευσε· καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χώραν ἐστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως ἁμαχητὶ ταύτῃ κρατοῦς εἷλον. καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθεστατά πως ἐχρήσαντο, τοὺς μὲν σφάζοντες, τῶν δὲ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες. πέρας δὲ καὶ βασιλέα ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν σάλατις. καὶ οὗτος ἐν τῇ μεμφίδι κατῴκει, τινά τε ἄνω καὶ κάτω χώραν δασμολογῶν, καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις καταλείπων τόποις. μάλιστα δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν ἐσφαλίσατο μέρη, προορώμενος ἀσυρίων ποτὲ μεῖζον ἰσχυόντων, ἐσομένην ἐπιθυμίαν τῆς αὐτῶν βασιλείας ἔφοβον. εὑρὼν δὲ ἐν νομῷ τῷ σαΐτῃ πόλιν ἐπικαιροτάτην, κειμένην πρὸς ἀνατολὴν

A potuit eorum venire notitia. De Gallis enim & Hispanis sic ignorauêre hi, qui putantur diligentissimi conscriptores, quorum est Ephorus, vt vnam ciuitatem esse arbitrarentur Iberos, qui tantam partem Occidentalis terræ noscuntur inhabitare. Et mores eorum, qui neque fiunt apud eos, neque dicuntur, referunt. Causa verò ignorantiæ veritatis est, quòd procul abessent: vt autem falsa conscriberent,

B quòd vellent videri aliquid ampliùs quàm alij retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam dedit occasionē, & ita dissita procul à mari, & talibus institutis viuens? Pone igitur nos argumento vti velle Græcorum, quod non sit genus eorum antiquum, eo quòd nihil in nostris voluminibus de eis sit dictum: nónne omnino deridebunt causas huiusmodi à me prolatas, & testes vicinæ regionis adducent antiquitatis suæ? Igitur & ego hoc conabor efficere. Ægyptiis e-

C nim & Phœnicibus præcipuè testibus vtar, cum nullus eorum potuerit tanquam falsum accusare testimonium. Et videntur maximè erga nos iniqui in communi quidem omnes Ægyptij, Phœnicum verò Tyrij. De Chaldæis autem nequaquam hoc dicere potero, quoniam & generis nostri principes constituti sunt, & propter cognationem in conscriptionibus suis meminêre Iudæorum. Cùm ve-

D rò fidem de his præbuero, & blasphemias falsas ostendero, tunc etiam Græcorũ conscriptores memorabo, qui Iudæorum fecêre mentionem: vt neq; huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ contentionis. Inchoabo autem plurimum à literis Ægyptiorum, quas non arbitrantur commendare quæ nostra sunt. Manethon itaque genere vir Ægyptius, Græca disciplina eruditus, sicuti palàm est (scripsit enim sermone Græco) paternæ religionis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpretatus libris, frequenter arguit Herodotum,

E Ægyptiacis ignoratione mentitum. Is Manethon in secundo Aegyptiacorum hæc de nobis scripsit. Ponam verò etiam verba eius, tanquam illum ipsum adducens testem. Fuit nobis rex, Timans nomine. sub hoc nescio quomodo Deus iratus fuit: & præter spem ex partibus Orientalibus homines, genere ignobiles, adepta fiducia in prouincia castra metati sunt. Et facilè ac sine bello eam potentérq; ceperũt: & principes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incendêre: & deorum templa euertêre.

F Erga omnes verò prouinciales inimicissimè se gesserunt, alios quidem perimentes, aliorum verò & filios & coniuges in seruitutem redigentes: nouissimè verò & vnum ex se fecêre regem, cui nomen Saltis. Hic enim Memphidem veniens, superiore, inferiorèque prouincia tributaria facta, præsidia relinquens opportunis locis, maximè partes muniuit Orientales, prospiciens quòd Assyrij aliquanto potentiores, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in præfectura Saite ciuitatem opportunissimam, positam ad Orientem

Bubastis fluminis, quæ appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris, hanc fabricatus est, & muris maximis communiuit, collocans ibi multitudinem armatorum, vsque ad ducenta quadraginta millia virorum eam custodientium. Hic autem messis tempore veniebat, tam vt frumenta meteret, & mercedes exolueret, quàm vt armatos ad terrorem extraneorum diligenter exercitaret. Qui cùm regnasset decemnouem annis, vita priuatus est. Post hũc autem regnauit alter quatuor & quadraginta annis, Bæon nomine. Post quem alius Apachnas, sex & triginta annis, & mensibus septem. Deinde Apochis, vnum & sexaginta & Ianias quinquaginta & mense vno. Post omnes autem Assis nouem & quadraginta, & mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuêre primi reges, debellantes semper, & maximè Aegypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem gens eorum Hycsos, hoc est, reges pastores. Hyc enim secũdùm sacram linguam, regem significat: Sos verò pastorem siue pastores, secundùm communem dialectum: & ita compositum inuenitur Hycsos, quidam verò dicunt eos Arabas esse. In aliis autem exemplaribus non reges significari comperi per appellationem. Hyc, sed è diuerso captiuos declarari pastores Hyc enim Aegyptiaca lingua, & hac quando denso sono profertur, captiuos apertè significat: & hoc potius verisimile mihi videtur, & historiæ antiquæ conueniens. Hos ergo quos prædiximus reges, & eos qui pastores vocabantur, & qui ex eis fuêre, obtinuisse Aegyptum ait annis vndecim & quingentis. Post hæc autem regum Thebaidis & Aegypti reliquæ factam dicit super pastores inuasionem, & bellum maximum & diuturnum eis illatum. Sub rege verò cui nomen erat Alisfragmuthosis, victos dicit pastores, & aliam quidem vniuersam Aegyptum perdidisse: inclusos autem in locum habentem mensuram iugerum decem millium, cui loco nomen est Auaris. Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atque robustissimo circundedisse pastores, quatenus & omnem possessionem munitam haberent, simul & prædam suam. Filium verò Alisfragmuthoseos Themosin conatum eos vi expugnare, cum quadringentis octoginta millibus armatorum eorum muros obsedisse. Cum verò obsidium desperasset, pacta cum eis fecisse, vt Aegyptum relinquentes, quò vellent innoxij omnes abirent. Illos verò his promissionibus impetratis, cum omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta millia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuentes Assyriorum potentiam (tunc enim illi Asiam obtinebant) in terra quæ nunc Iudæa vocitatur, ciuitatem ædificasse, quæ tot millibus hominum sufficerè posset, eámque Hierosolymam vocitasse. In alio verò quodam libro Aegyptiacorũ Manethon hanc ipsam gentẽ, id est, qui vocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissimè dixit. Nam antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: & pascualem habentes vitam, vocabantur

A τῦ βεβασίτου ποταμῦ, καλεμένου δὴ ὑπὸ τῦ ἀρχαίας θεολογίας ἄβαριν, ταύτην ἔκτισέ τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτοις ἐποίησεν ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακήν. ἐν ἀδὲ κατὰ θέρειαν ἤρχετο, τὰ μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ἐπιμελῶς γυμνάζων. ἄρξας δὲ ἐνιαυτοὺς δέκα ἔτι τὸν βίον ἐτελεύτησεν. μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν, τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη· καλούμενος βαών. μεθ' ὃν ἄλλος ἀπαχνᾶς, ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά, ἔπειτα δὲ καὶ ἀπαφις, ἓν καὶ ἑξήκοντα, καὶ ιανίας πεντήκοντα καὶ μῆνα ἕνα, ὅτι πᾶσι δὲ καὶ ἀσσις ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα καὶ μῆνας δύο, καὶ ἔτοι μὲν ἓξ ἐν αὐτοῖς ἐγένοντο πρῶτοι ἄρχοντες, πολεμοῦντες ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς αἰγύπτου ἐξαρᾶν τὴν ῥίζαν. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ἔθνος ὑκσός. τοῦτο δὲ ὅτι βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ ὑκ κατ' ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ σὼς ποιμένα ὅτι καὶ ποιμένες κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον. καὶ ὅτου σωνθέμενον γίνεται ὑκσός. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς ἀράβας εἶναι. ἐν δὲ ἄλλοις ἀντιγράφοις οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τῆς τοῦ ὑκ προσηγορίας ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ γὰρ ὑκ πάλιν αἰγυπτιαστὶ καὶ τὸ ἀκουσθὲν ἀμφίβολον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μηνύει, καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τούτους τοὺς προκατονομασθέντας βασιλέας τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι δὲ αἰγύπτου φησὶν ἐπὶ πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἔνδεκα. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν ἐν θηβαΐδος καὶ τῆς ἄλλης αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπανάστασιν ὅτι τοὺς ποιμένας καὶ πόλεμον αὐτοῖς συρραγῆναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ὅτι δὲ βασιλέως, ᾧ ὄνομα ἦν) ἀλισφραγμούθωσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας ὑπ' αὐτοῦ, ἐν μὲν τῆς ἄλλης αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, καταπλεισθῆναι δὲ εἰς τόπον, ἀριθμὸν ἔχοντα μυρίων τῶν ἑξήκοντα, ἄβαριν ὄνομα τῷ τόπῳ. τοῦτον φησὶν ὁ μανεθὼν ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως τῶν τε κτῆσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν ὀχυρῷ, καὶ τῶν λείαν τῶν ἑαυτῶν. τὸ δὲ ἀλισφραγμουθώσεως υἱὸν θέμασιν, ὁπλιχειρήσαι μὲν αὐτοὺς διὰ πολιορκίας ἁλεῖν κατὰ κράτος, ὀκτὼ καὶ τετρακόσια μυριάσι σφᾶς περιβάλοντα τοῖς τείχεσιν. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπείγοι, ποιήσασθαι συμβάσεις, ἵνα τῶν αἰγύπτου ἀπελθόντες, ὅσοι βέλονται πάντες ἀβλαβεῖς ἀπέλθωσι. τοὺς δὲ ὅτι ταῖς ὁμολογίαις πανοικεσία μὴ τῶν κτήσεων τὰ ἐλάττους μυριάδων ὄντων εἴκοσι καὶ τετρακόσιαι ἀπὸ τῆς αἰγύπτου τὴν ἔρημον εἰς συρίαν ὁδοιπορῆσαι. φοβουμένους δὲ τὴν ἀσσυρίων δυναστείαν, τότε γὰρ ἐκείνους τῆς ἀσίας κρατεῖν, ἐν τῇ νῦν ἰουδαίων καλουμένῃ πόλιν οἰκοδομησαμένους τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ἀρκέσουσαν, ἱεροσόλυμα ταύτην ὀνομάσαι. ἐν ἄλλῃ δέ τινι βύβλῳ τῶν αἰγυπτιακῶν μανεθὼν τοῦτο φησὶν, ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας αἰχμαλώτους, ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν βύβλοις γεγράφθαι, λέγων ὀρθῶς. καὶ γὰρ τοῖς ἀνωτάτω προγόνοις ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμε-

ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν ἐκ ἀλόγως ὑπὸ τῆς A
αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδὴ περ ὁ πρόγονος ἡμῶν
ἰώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῆς αἰγυπτίων
αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν αἴγυπτον
ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως διαβεβαιουμένου.
ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν
ἀκριβεστέραν. νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης
ἐπιδείξομαι τοῖς αἰγυπτίοις μάρτυρας. πάλιν οὖν
τὰ τοῦ μανεθῶνος πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τά- B
ξιν ὑπογράψω. φησὶ δὲ οὕτω. μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ
αἰγύπτου τὸν λαὸν τῶν ποιμένων εἰς ἱεροσόλυμα, ὁ κρα-
τήσας αὐτοῖς ἐξ αἰγύπτου βασιλεὺς, τέθμωσις, ἐβα-
σίλευσε μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας τέσ-
σαρας, καὶ ἐτελεύτησε, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν
αὐτοῦ ὁ υἱὸς χέβρων ἔτη δεκατέσσαρα. μετ' ὃν ἀμενῶφις
εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτά, τοῦ δὲ ἀδελφὴ, ἀμεσσὴς εἰκο-
σιέν καὶ μῆνας ἑννέα. τῆς δὲ μήφρης, δώδεκα καὶ μῆ- C
νας ἑννέα, τοῦ δὲ μηφραμούθωσις, εἴκοσι πέντε καὶ
μῆνας δέκα, τοῦ δὲ θμοῦσις, ἑννέα καὶ μῆνας ὀκτώ,
τοῦ δ' ἀμενῶφις τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα, τοῦ δὲ
ὦρος, τριακονταέξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ ἀκεγ-
χερὴς, δώδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ ῥάθωσις ἀ-
δελφὸς, ἑννέα, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης, δώδεκα καὶ μῆνας
πέντε, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης ἕτερος δώδεκα καὶ μῆνας τρεῖς,
τοῦ δὲ ἁρμαΐς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα, τοῦ δὲ ῥαμέσσης,
ἓν καὶ μῆνας τέσσαρας, τοῦ δὲ ἀρμέσσης μια- D
μοῦν ἑξηκονταέξ καὶ μῆνας δύο, τοῦ δὲ ἀμενῶφις δε-
καεννέα καὶ μῆνας ἕξ, τοῦ δὲ σέθωσις καὶ ῥαμέσσης,
ἱππικὸν καὶ ναυτικὸν ἔχων, δύναμιν. οὗτος
τὸν μὲν ἀδελφὸν ἁρμαῖν ἐπίτροπον τῆς αἰγύπτου κα-
τέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλλην βασιλικὴν
ἐπιέθησαν ἐξουσίαν, μόνον δὲ ἐνετείλατο διάδημα
μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασίλισσα μητέρα τε τῶν τέ-
κνων ἀδικεῖν· ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων βασιλικῶν E
παλλακίδων. αὐτὸς δὲ ἐπὶ κύπρον καὶ φοινίκην, καὶ
πάλιν ἀσσυρίους τε καὶ μήδους στρατεύσας ἅπαντας,
τοῖς μὲν δόρατι, τοῖς δ' ἀμαχητὶ φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς
δυνάμεως ὑποχειρίους ἔλαβε. καὶ μέγα φρονήσας
ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ θαρσαλεώτερον ἐπορεύ-
ετο, πάς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρε-
φόμενος. χρόνῳ τε ἱκανῷ γεγονότος, ἁρμαῖς ὁ καταλε-
φθεὶς ἐν αἰγύπτῳ, πάντα τοὐμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς πα- F
ρῄνει μὴ ποιεῖν ἀδεῶς ἔπραττεν. καὶ δὴ τὴν βασιλίδα
βιαίως ἔχει, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφειδῶς δια-
τέλει χρώμενος· πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων διά-
δημα ἐφόρει, καὶ ἀπῄρε τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ τεταγμένος
ἐπὶ τῶν ἱερέων τῆς αἰγύπτου, γράψας βυβλίον ἔπεμ-
ψε τῷ σεθώσει δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι ἀπῄρεν ἀ-
δελφὸς αὐτοῦ ἁρμαῖς. τοῦτο δὲ χρῆμα οὐκ ὑπέστρεψεν εἰς
πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ
χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος αἴγυπτος. λέγει
γὰρ ὅτι ὁ μὲν σέθωσις ἐκαλεῖτο αἴγυπτος, ἁρμαῖς δὲ
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ δαναός. ταῦτα μὲν ὁ μανεθών. δῆ-
λον δέ ἐστιν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐνιαυτῶν, τοῦ χρόνου συλλο-
γισθέντος, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες ἡμέτεροι
πρόγονοι, τρεῖς καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακόσιοι πρό-
θεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν
ταύτην ἐπῴκησαν, ἢ δαναὸν εἰς ἄργος ἀφικέσθαι· καί τοι τοῦτον ἀρχαιότατον ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο δίνων

ita pastores. Sed & captiui non temere ab Ægyptiis dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph dixit ad regem Ægyptiorum, se esse captiuum: & fratres in Ægyptum posterius euocauit, rege præcipiente. Sed de his quidem in aliis examinationem subtilius faciemus. Nunc autem huius antiquitatis producam testes Ægyptios, rursúmque quomodo se habent verba Manethonis circa ordinem temporum apertè describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Ægypto populus pastorum Hierosolymam, expulsor eorum rex Themosis regnauit post hæc annis vigintiquinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsit regnum filius Chebron annis tredecim, post quem Amenophis viginti & mensibus septem, huius autem soror Amesses annis viginti vno, & mensibus nouem, Mephres autem duodecim, & mensibus nouem, Mephramantosis vigintiquinque, & mensibus decem. Thmosis autem nouem, & mensibus octo. Amenophis verò triginta, & mensibus decem. Orus verò triginta sex, & mensibus quinque. Huius autem filia Acencheres, duodecim, & mense vno. Rathoris verò frater nouem. Acencheres autem duodecim, mensibus quinque. Acencheres alter duodecim, & mensibus tribus. Armais verò quatuor, & mense vno. Armesis autem vno, & mensibus quatuor. Armesesmianum verò sexaginta sex, & mensibus duobus. Amenophis nouemdecim, & mensibus sex. Sethosis autem equestres & nauales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Ægypti constituit, & omnem ei aliam regalem contulit potestatem, tantummodo autem diademate vti prohibuit, & ne reginam matrem liberorum opprimeret imperauit, & vt abstineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipse verò ad Cyprum & Phœnicen, & rursus contra Assyrios atque Medos castrametatus, vniuersos quidem alios ferro, alios sine bello terrore magnæ virtutis sibimet subiugauit. his verò felicitatibus eleuatus confidentius incedebat, Orientales vrbes ac prouincias subuertendo, multóque tempore procedente Armais, qui in Ægypto fuerat derelictus, omnia contra quàm frater agere monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginam violenter abiecit, & aliis concubinis sine parcitate iugiter miscebatur: : persuasúsque ab amicis & diademate vtebatur, & fratri rebellabat. Is verò qui constitutus erat super sacra Ægyptia, codicillos Sethosi misit, cuncta significans, & quia rebellaret eis suus frater Armais. Qui repente ad Pelusium destinauit, & proprium tenuit regnum. Prouincia verò vocata est ex eius nomine Ægyptus. Dicit enim quod Sethosis Ægyptus vocabatur, Armais autem frater eius Danaus. Hæc quidem Manethon. Palàm verò est, ex prædictis annis tempore computato, quod qui vocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex Ægypto liberati, ante tres & nonaginta atque trecentos annos hanc prouinciam inhabitauêre quàm Danaus ad Argos accederet: licèt hunc antiquissimum Argiui esse confidãt. Duas igitur res

Manethon maximas pro nobis Ægyptiis literis protestatus est: primam quidem, quia aliunde venerunt ad Ægyptum: deinde egressum eorum exinde, ita temporibus antiquissimum, vt penè mille annis bellum præcedat Iliacum. Ea verò quæ Manethon non ex Ægyptiis literis, sed (sicut ipse confessus est) ex fabulis quorundam sine nomine, adiecit, postea particulariter redarguam, ostendens ea sine verisimilitudine esse mendacia. Sed volo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt, & eorum testimonio declarata. Sunt itaque apud Tyrios multorum annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligentissimè custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos centum quadragintatres, & menses octo, quàm Tyrij Carthaginem condidêre. Descripta verò est apud illos constructio templi nostri. Hiramus enim Tyriorum rex amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitiis ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem viginti & centum talenta: incidénsque pulchertimam syluam in monte, qui Lybanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit Salomon & aliis multis rebus, & terra Galilææ regionis, quæ Zabulon vocatur. Præcipuè autem ei amicitiam sapientiæ concupiscentia conciliauit. Problemata enim soluenda alterutris dirigebant, & melior in his Salomon erat, & in aliis sapientior apparebat. Hactenus vero seruantur apud Tyrios epistolæ multæ, quas illi scripsêre ad inuicem. Quod autem non fingam de Tyriorum literis, testem producam Dium qui in Phœnicum historia integerrimus approbatus est. Is igitur in Phœniciis historiis hoc modo scribit. Abibalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis Orientalis ciuitates ampliauit, vrbem potiorem fecit: & Olympij Iouis templum, quod in insula situm erat, iactis aggeribus vrbi adiunxit: & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Lybanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem verò Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quædam ænigmata, & poposcisse ab eo, adiecto vt qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessúmque Hiramum, non se posse soluere propositas quæstiones, multis pecuniis mulctatum. Deinde Abdemonum quendam, virũ Tyrium, propositas soluisse quæstiones: ipsumque alias proposuisse, quas si non solueret Salomon multas rursus pecunias Hiramo regi conferret. Dius igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hunc producam Menandrum quoque Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus vniuscuiusque loci literis, historiæ veritatem pandere. Scribẽs enim de his,

A ὁ μανεθὼν ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῆς παρ' αἰγυπτίοις γεγραμμένων. πρῶτον μὲν ὅτι ἑτέρωθεν ἀφίξιν εἰς αἴγυπτον, ἔπειτα ὃ τῷ ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, ὅτι πολὺς ἀρχαῖος τοῖς χρόνοις, ὡς ἐγγύς που πρὸ τῆς αὐτῷ τῆς ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὧν δὴ ὁ μανεθὼν ἃ ἐκ τῆς παρ' αἰγυπτίοις γεγραμμένων, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότοις μυθολογουμένων πρὸς ἔθηκεν, ὕστερον ἐξελέγξω κατὰ μέρος, ἀποδείκνυς τῷ ἀπίθανον αὐτῶν ψευδολογίας. βούλομαι τοίνυν ἀπὸ τούτων ἔτι μετελθεῖν, ὅτι τὰ παρὰ τοῖς φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τῶν γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας παρέχειν. ἔστι τοίνυν παρὰ τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημόσια γεγραμμένα, καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἀκριβῶς, περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γινομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πεπραγμένων μνήμης ἀξίων. ἐν τούτοις γέγραπται, ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ὠκοδομήθη ναὸς ὑπὸ σολομῶνος τοῦ βασιλέως, ἔτεσι θ᾽ᾶτον ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν, καὶ μησὶν ὀκτὼ, τοῦ κτίσαι τυρίους καρχηδόνα. ἀναγέγραπται δὲ παρ' ἐκείνοις καὶ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ τοῦ παρ' ἡμῖν. ἕιρωμος γὰρ ὁ τῶν τυρίων βασιλεὺς, φίλος ὢν τοῦ βασιλέως ἡμῶν σολομῶνος, πατρικὸν πρὸς αὐτὸν φιλίαν διαδεδεγμένος. αὐτὸς οὖν συμφιλοτιμούμενος εἰς τὸ κατασκεύασμα τῷ σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσὸν μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα· τεμὼν δὲ καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται λίβανος, εἰς τὸν ὄρθρον ἀπέστειλεν. αὐτεδωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ σολομὼν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ γῆ κατὰ χώραν τὴν γαλιλαίας ἐν τῇ ζαβουλῶν λεγομένῃ. μάλιστα δὲ αὐτοῖς εἰς φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία. προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις αὐτοπρέσβεσιν λύειν κελεύοντες, ἐκρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ σολομὼν καὶ πάντα σοφώτερος. σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραψαν. ὅτι δὲ ἀλόγως ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ συγκείμενος, ὁ περὶ τῶν παρὰ τοῖς τυρίοις γραμμάτων, παραθήσομαι μάρτυρα δίον, ἀνδρα περὶ τὴν φοινίκην ἱστορίαν ἀκριβῆ γενόμενον πιστὸν. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον. ἀβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἕιρωμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰς πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκε, καὶ τοῦ ὀλυμπίου διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευήν. τὸν δὲ τυραννοῦντα ἱεροσολύμων σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν ἕιρωμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι, τῷ λύσαντι χρήματα ὑποτίνειν. ὁμολογήσαντα δὲ τὸν ἕιρωμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ὀφειλόμενον ἀναλῶσαι. εἶτα δὴ ἀβδήμονός τινα τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι· καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν σολομῶνα, πολλὰ τῷ ἕιρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα. δίος μὲν ὅτι περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παραθήσομαι μένανδρον τὸν ἐφέσιον. γέγραφε δὲ καὶ τὰς ἐφ' ἑκάστου βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἱστορούμενας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιχωρίων γραμμάτων πουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. γράφων δὴ περὶ τῶν

B C D E F G

βα-

βασιλεύσαντος ἐν τύρῳ, ἔπειτα ἐλθόμενος κατὰ τὸν ἕρωμον, ταῦτα φησί, τελευτήσαντος δὲ ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἕρωμος, βιώσας ἔτη ἑξήκοντα τέσσαρα. οὗτος ἔχωσε τὸν εὐρύχωρον. τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ διὸς ἀνέθηκεν. ἔπειτα ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερά, καινοὺς ναοὺς ὠκοδόμησεν. τότε τοῦ ἡρακλέους καὶ τῆς ἀστάρτης τέμενος ἀνέρρυσεν. καὶ τὸ μὲν τοῦ ἡρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ περιτίῳ μηνὶ, εἶτα τὸ τῆς ἀστάρτης, ὁπότε τυροῖς ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους. οὓς δὲ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ὑπὸ τούτων δὲ τῆς νῦν ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς εἰκῇ τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέστατο σολομὼν ὁ ἱεροσολύμων βασιλεύς. ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ βασιλέως ἄχρι τῆς καρχηδόνος κτίσεως οὕτως. τελευτήσαντος ἑιρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν βαλεάζαρος ὁ υἱὸς, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον ἀβδάστρατος ὁ αὐτοῦ υἱὸς βιώσας ἔτη εἴκοσι εἰνία, ἐβασίλευσεν ἔτη εἰνία. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες δολοφονεύσαντες ἀπώλεσαν. ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαδύο. μεθ' οὓς ἄστρατος ὁ δελεασάρτου. ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀστάρυμος βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβασίλευσεν ἔτη εἰνία. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ φέλητος. ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξεν μηνῶν ὀκτὼ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον ἀνεῖλεν εἰθώβαλος ὁ τῆς ἀστάρτης ἱερεύς, ὃς βασιλεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη ἑξηκοντατοκτώ. τοῦτον διεδέξατο βαδέζωρος υἱὸς, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαρακοντατέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε μάττηνος ὁ υἱός. ὃς βιώσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβασίλευσεν ἔτη εἰνία. τούτου διάδοχος γέγονε πυγμαλίων. βιώσας δὲ ἔτη πεντηκοντατέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακοντατέσσαρα. ἐν ᾧ τῷ ἑβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ λιβύῃ πόλιν ὠκοδόμησε καρχηδόνα. συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἑιρώμου βασιλείας, ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνε μῆνες κ. ἐπεὶ ᾗ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς ἑιρώμου βασιλείας ἐν ἱεροσολύμοις ὠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ δὲ οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαρακοντατρία, μῆνες ὀκτώ. τί δὲ οὐδὲ φοινίκων μαρτυρίας τί δεῖ προσθεῖναι πλείω. βλέπετε γὰρ τἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον. καὶ πολὺ δήπου προάγει τῆς τοῦ νέω κατασκευῆς, ἡ τῶν προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις. ὅτε γὰρ αὐτὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τότε τὸν τεὼν κατεσκεύασαν, καὶ ταῦτα σαφῶς ἐξ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ὑπ' ἐμοῦ δεδήλωται διὰ τῶν ἀρχαιολογίας. λέξω ᾗ νῦν ἤδη τὰ παρὰ χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ πρὸς τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς ᾗ τούτων βηρωσσὸς, ἀνὴρ χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀσκουμένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς ἕλληνας ἐξεύηνε τὰς συγγραφάς.

A qui in Tyro regnauêre, & deinde veniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriente verò Abibalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui vixit annis trigintaquatuor. Hic aggere coniunxit Eurychorum, aureámque ibi columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum profectus, abscidit de monte qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Demolitúsque antiqua delubra, noua templa ædificauit: Herculísque & Astartes fana dedicauit, Herculis primùm extructo mense Peritio, deinde Astartes: quando castra mouit aduersus Tiryos, minimè tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuò remeauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas soluebat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat: Supputatur verò tempus ab hoc rege vsque ad constructionem Carthaginis, hoc modo: Moriente Hiramo successit in eius regno Beleastartus filius, qui cùm vixisset annis quadragintatribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdastartus filius cùm vixisset annis viginti, regnauit nouem. Hunc filij nutricis eius quatuor insidiis peremêre: quorum senior regnauit annos XII. Post quos Astartus filius Beleastarti regnauit. Qui cùm vixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hũc frater eius Astarimus: & hic vixit annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouem, & peremptus est à fratre Phellete: qui suscipiens regnum, mensibus imperauit octo, cùm vixisset annis quinquaginta. Hunc peremit Ithobalus Astartæ sacerdos: qui cùm vixisset annis sexagintaocto, regnauit annis trigintaduobus. Huic successit Badezorus filius: qui cùm vixisset annis XLV. regnauit sex. Huic successor factus est Mettinus filius: qui cùm vixisset XXXII. nouem regnauit annis. Huic successor fuit Pygmalion, qui annos egit in sua vita LVI. ex quib. XL. tenuit principatum. huius regni anno septimo, soror Dido in Africa ciuitatem ædificauit Carthaginem. itaque colligitur tempus à regno Hirami vsque ad ædificationem Carthaginis annorum CLV. & mensium VIII. Cùm verò duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis ædificatum fit templum, fit ab ædificatione templi vsque ad constructionem Carthaginis tempus annorum CXLIII. mensium VIII. Testimonio siquidem Phœnicum quid amplius oportet apponi. Cernitur ipsa veritas fortiter approbata: & multo clarius apparet, quoniam præcedit constructionem templi progenitorum nostrorum ad prouinciam hanc aduentus. Cùm enim eam vniuersam bello tenuissent, tum demum templum ædificare cœpêre: & hæc apertè ex literis sacris etiam à me in Antiquitate manifestata sunt. Nunc itaque sunt dicenda ea, quæ apud Chaldæos noscuntur esse conscripta, & de nobis in historia sunt relata. Quæ multam habent concordiam cum nostris voluminibus: etiam de aliis rebus. Testisautẽ horum est Berosus, vir genere quidem Chaldęus, notus autem eis, qui doctrinæ eruditionique congaudent: quoniam de astronomia & de Chaldæorũ philosophia ipse Græcas conscriptiones edidit.

Igitur Berosus antiquissimas secutus historias, de facto diluuio, & hominum in eo corruptione, sicuti Moses, ita conscripsit: simul & de arca, in qua generis nostri princeps seruatus est, deuecta scilicet ea in summitatem montium Armeniorum. Deinde scribens eos, qui ex Noë progeniti sunt, & tempus eorum adiiciens, vsque ad Nabulassarum peruenit, Babyloniorum & Chaldæorum regem, & huius actiones exponens, narrat: quemadmodum misit in Ægyptum & ad nostram terram filium suum Nabuchodonosorem cum multa potentia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: & templum in Hierosolymis concremauit: cunctúmque generis nostri populum auferens, migrauit in Babylonem. Vnde ciuitatem contigit desolari annis septuaginta vsque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quod tenuerit Babylonius Ægyptum, Syriam, Phœniciam, Arabiam, vniuersos priores Chaldæorum & Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa verò verba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessariò proferenda sunt. Audito tamen pater eius Nabulassarus, quòd satrapa constitutus in Ægypto & Syria inferiore & Phœnicia rebellaret, cùm non valeret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosori ætate valenti partem quandam exercitus contra eum misit. Nabuchodonosor autem cum satrapa desertore congressus, prouinciam quæ ab initio eorum fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodem verò tempore, contigit patrem eius Nabulassarum, cum ægrotasset, in Babylonia ciuitate defungi, qui regnauit annis XXIX. Nabuchodonosor autem non post multum tempus mortem patris cognoscens, & negotia Ægyptiaca disponens, reliquarúmque prouinciarum, & captiuos Iudæorum & Phœnicum atque Syrorum, qui in Ægypto fuerant, commendans quibusdam amicis, vt cum exercitu & impedimentis perducerentur ad Babyloniam, ipse cum paucis iter aggressus per desertum Babylonem venit: reperiénsque cuncta à Chaldæis dispensari, seruatúmque regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem aduenientibus præcepit habitacula in opportunissimis Babyloniæ locis ædificare. ipse verò ex manubiis templum Beli ac reliqua munificentissimè excoluit: & veteri vrbi alteram extrinsecus adiecit. Et prouiso ne posthac possent hostes fluuium conuertere, & ad vrbem accedere, tres interiori ciuitati per circuitum muros, totidem exteriori, hos cocto latere, illos addito etiam bitumine, circundedit: tum sic communitæ portas quæ vel templum deceant, addidit. ad hoc iuxta paternam regiam, alteram sumptuosiorem multo ampliorémque extruxit: cuius ornatum exponere fortasse longum esset, illud memoratu dignum, quòd hæc adeò superba supráque fidem magnifica, quindecim dierũ spacio perfecta est.

A Εἶτ' Βίνιω ὁ Βηρωσὸς τὰς ἀρχαιοτάτας ἐπακολουθῶν ἀναγραφαῖς, ὥδε τε τὸ ὑδρομμῦς καταπλυσμῶ καὶ ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ μωσῆς ἔφασκε ἱστόρηκεν, καὶ ὡδὶ τὸ λάρνακος, ἐν ᾗ νῶχος ὁ τῶν ὅλων ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, ὡς σεσωσμένος ἐχθείσης αὐτῆς τῶν ἀκρωρείαις τῶν ἀρμενίων ὀρῶν. εἶτα τοῖς ἀπὸ νῶχε καταλέγων, καὶ τοῖς χρόνοις αὐτοῖς ὡς σεσιθεὶς, ὅπι ναβολάσσαρος ὠδαγένε), τὸν βαβυλῶνος καὶ χαλδαίων, βασιλέα, καὶ τὰς τούτου ὡς ἀράξεις ἀφηγούμενος λέγει, πίνα τρόπον πέμψας ὅπι τὸν αἴγυπτον, ⊂ ὅπι τὸν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ ναβοχοδονόσορον μὴ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδή περ ἀφεστῶτας αὐτοὺς ὑπέθετο, πάντων κρατήσειν· καὶ τὸν ναὸν ἐνέφρησε τὸν ἐν ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὸν παρ' ἡμῶν λαὸν αἰαχήσας, εἰς βαβυλῶνα μετῴκισεν. συμέβη δὴ καὶ τὸν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἐτῶν ἑβδομήκοντα, μέχρι κύρου τοῦ περσῶν βασιλέως. κρατῆσαι δέ φησι τὸν βαβυλώνιον αἰγύπτου, συρίας, φοίνικης, ἀραβίας, πάντας ὑπερβαλλόμενον τὰς πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ χαλδαίων καὶ βαβυλωνίων βασιλεῖς. εἶθ' ἑξῆς ὑποκατάβας ὀλίγον ὁ βηρωσὸς, πάλιν ὠδαπίθε) ἐν τῇ τῶν ἀρχαιότητος ἱστορίας αὐτὰ ὑπὸ ὠδαθήσομαι τὰ τοῦ βηρωσοῦ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ τῆς γυμνῆτος σατράπης ἔστι αἰγύπτῳ ⊂ τοῖς περὶ τὸν συρίαν τῶν κοίλων καὶ τῶν φοινίκων τόποις ὅπως ἀπὸ τῆς γένοιτο, ἀδυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συνήσας τῷ υἱῷ ναβουχοδονόσορῳ ὅτι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ ναβυχοδονόσορος τῷ ὑποσάτῃ, καὶ παρατάξαμενος, αὐτοῦ τε ἐνυείδυσε, καὶ τῶν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τῶν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συμέβη ναβολασσάρῳ, καὶ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι, ἐν τῇ βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βασιλεύσαντι εἴκοσι ἐννέα. αὐθόμενος δὲ μετ' ὀλίγον τῶν τοῦ πατρὸς τελευτῶν ναβυχοδονόσορος, κατασήσας τὰ καὶ τὸν αἴγυπτον σώματα καὶ τῶν λοιπῶν χώραν, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἰουδαίων τε καὶ φοινίκων καὶ σύρων καὶ τοῦ κατὰ τὸν αἴγυπτον ἐθνῶν συνταξάς τινι τῶν φίλων, μὴ τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀναχομίζειν εἰς τὴν βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὀλίγους παρεδρεύετο δι' τῆς ἐρήμου εἰς βαβυλῶνα καταλαβὼν τὰ σώματα διοικούμενα ὑπὸ χαλδαίων, ⊂ διατεθυμμένου τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτοῦ, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις ὠδαχθύμενος, συνέταξεν αὐτοῖς ὁποικίας ἐν τοῖς ὁπτηδειοτάτοις τῆς βαβυλωνίας τόποις ὁποδεῖξαι. αὐτὸς δὲ τοῦ ὀν τὸ πόλεμον λαφύρων, τὸν τε βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τῇ τε ὑπαρχούσαν ἐξ ἀρχῆς πόλει, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν ὠχυρωσατο μέρος, καὶ * αἰαγκάσας πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοῖς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀποστρέφοντας ὅπι τὴν πόλιν καταστρέφειν, ὑπερβαλὼν ξεῖς μὲν τὸν ἔνδον πόλεως ὠκοδόμου, ξεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, τοῖς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοῖς δὲ ἐξ αὐτῆς τὸν πλίνθου, καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς, ὠκοδόμησε τοῖς παρὰ τοῖς βασιλείοις, ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα ἐκείνων, ὑπερφέρεντα ἀνάθημα καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὰ δ' ἴσως ἐστὶν αὐτῆς ἐξηγῆσαι. πλὴν ὄντα γε ὑπερβολὴν ὡς μεγάλα καὶ ὑπήφανα, συνετελέσθη ἡμέρας δεκαπέντε

ἐν δὲ

ἐν ᾗ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ὑψη-
λὰ ἀνοικοδομήσας, καὶ τὴν ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην
τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειρ-
γάσατο. Ὁ κατασκεύασας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν
παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς
ὀρείας διαθέσεως, τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν μηδίαν
τόποις. ταῦτα μὲν οὖν ἱστόρησεν περὶ τοῦ προειρη-
μένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις τῶν χαλδαϊ-
κῶν, ἐν οἷς μέμφεται ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην
οἰομένοις ὑπὸ σεμιράμιδος τὴν ἀσσυρίας κατοικίαν τῆς
βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐ-
τὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφότι. Ὁ καὶ ταῦ-
τα τὴν μὲν τῶν χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον.
ἐν μὲν ἀλλὰ κἂν τοῖς ἀρχαίοις τῶν φοινίκων σύμφωνα
τοῖς ὑπὸ βηρωσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τοῦ
τῶν βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι τὴν συρίαν καὶ τὴν
φοινίκην ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων
γοῦν συμφωνεῖ φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνη-
μένος τῆς τύρου πολιορκίας. καὶ μεγαθένης ἐν τῇ τε-
τάρτῃ τῶν ἰνδικῶν. δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τὸν
προειρημένον βασιλέα τῶν βαβυλωνίων, ἡρακλέους
ἀνδρείᾳ καὶ μεγέθει πράξεων διενεγκόντα. καταστρέ-
ψασθαι γὰρ αὐτὸν φησὶ καὶ λιβύης τὴν πολλὴν καὶ ἰβηρίαν. τὰ
δὲ περὶ τοῦ ναοῦ προειρημένα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις, ὅτι
κατεφρόνθη μὲν ὑπὸ τῶν βαβυλωνίων ὑπερατυσάντων, ἤρξατο δὲ πόλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, κύρου τὴν ἀσίας τὴν
βασιλείαν παρειληφότος, ἐκ τῶν βηρωσοῦ σαφῶς ἐπι-
δεικθήσεται πεπραγμένων. λέγει γὰρ οὕτω διὰ τοῦ τρί-
του. ναβοχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προει-
ρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀῤῥωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη πεντεκαιεἰκοσιπέντε. τῆς
δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ δι' ἀλλοφράδοχος.
οὗτος πρεσβύτου τὴν πραγμάτων αἰόμενος ἀσελγῶς, ὑπὸ
βουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τοῦ ἀδελφιδοῦ ἔχοντος αὐτοῦ νηριγλισσορόσου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ὑπὸ βουλευσάντων αὐτοῦ νηριγλισσορόσου, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακοντατρία. τούτου υἱὸς λαβοροσσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μόνας ἐννέα, ὑπὸ βουλευθεὶς δὲ διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ὑπὸ βουλεύσαντες αὐτοῦ, κοινῇ τὴν βασιλείαν προσέθηκαν ναβονήδῳ τινὶ τῶν ἐν βαβυλῶνος, ὅστις ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπῆρχε γένους. ὑπὸ τούτου τὰ περὶ τὸ ποταμὸν τείχη τῆς βαβυλωνίων πόλεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεσκευάσθη. ἔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει, προσεξελαυνθεὶς κύρος ἐκ τῆς περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ὑπὲρ τῆς βαβυλωνίας. αἰσθόμενος καὶ ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παρατάξαμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλιγοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν βορσιππηνῶν πόλιν. κύρος δὲ βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτοῦ πραγματικὴν καὶ δυσάλωτον φαίνεσθαι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ὑπὲρ βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν ναβόννηδον. τοῦ δὲ ναβοννήδου οὐκ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγκείσαντος αὐτὸν πρόσω, χρησάμενος κύρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς βαβυλωνίας. ναβόννηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγηρόμενος,

A In ea lapideas moles excelsas excitauit, aspectu montibus assimiles, omnique genere arborum consitas. Horum quoque pensilem fecit, fama nobilem: eo quòd vxor eius montanum aspectum desideraret, in Medorum regione educata. Hæc itaque retulit de prædicto rege, & multa super hæc in libro Chaldaicorum: in quo culpat conscriptores Græcos, quasi vanè arbitratos, à Semiramide Assyria Babylonem ædificatam, & mira opera ab illa circa eam fuisse constructa, falsè conscripsisse dicens. Ipsam certè Chaldæorum conscriptionem fide dignam existimandum est, quando cum archiuis Phœnicum concordare videntur, quæ ex Berosо conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam & Syriam & vniuersam Phœnicem ille subuertit. In his sanè consonat & Philostratus in historiis, dum Tyriæ meminit obsidionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: vbi declarare contendit, prædictum regem Babyloniorum Herculem fortitudine & rerum gestarum magnitudine præcessisse. Dicit enim eum & maximam Africæ partem, & Hispaniam subiugasse. Quæ verò de templo Hierosolymorum relata sunt, & concrematum esse à Babyloniis, & cœptum rursus ædificari Cyro tenente Asiæ principatum, ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit, Nabuchodonosor itaque posteaquam inchoauit prædictum murum, incidens in languorem, de vita migrauit, cùm regnasset annis tribus & quadraginta. Huius regni Dominus effectus filius eius Euelmaradochus, propter iniquitates & libidines passus insidias à marito sororis suæ Niriglissoroore peremptus est, cùm duobus regnasset annis. Quo defuncto, sumens regnum qui ei fecit insidias Niriglissoroor, annis regnauit quatuor. Huius filius Laborosardochus, principatum quidem tenuit puer existens mensibus nouem: insidias verò passus, eò quòd nimis appareret malorum esse morum, ab amicis extinctus est. Hoc itaque perempto, conuenientes hi qui fecerant insidias, communi suffragio regnum tradidêre Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex eadem gente. Sub hoc muri circa fluuium Babyloniæ ciuitatis ex latere cocto & bitumine sunt constructi. Cuius regni anno septimo decimo egressus Cyrus ex Perside cum magno exercitu, vniuersa Asia subacta, impetum fecit in Babyloniam vrbem. Sentiens autem Nabonidus inuasionem eius, & occurrens cum exercitu suo, atque congressus pugna, victus & cum paucis fugatus inclusus est in Borsippensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam obsidens, & deliberans exteriores muros deponere ciuitatis, eo quòd nimis videretur munita, & esset ad capiendum valdè difficilis, reuersus est ad Borsippum, Nabonidum expugnaturus. Nabonido verò oppugnationem non expectante, sed priùs supplicante, vsus clementia Cyrus, & dans ei habitaculum in Carmania, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaque reliquum vitæ tempus

in illa prouincia conuersatus est. Hæc concordant cum nostris. Scriptum namque in eis est: quod Nabuchodonosor octauodecimo regni sui anno, templum nostrum ad desolationem vsque perduxit, & fuit exterminatum annis septem. Secundo verò anno regni Cyri fundamentis depositis, rursus secundo regni Darij anno perfectum est. His prolatis, adiiciam etiam Phœnicum historias: non enim probationum abundantia relinquenda est: est enim dinumeratio in illis annorum: sic enim habent: Sub rege Ithobalo Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Baal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt, & iudicauêre hi Ecnibalus Baslechi mensibus duobus: Chelbis Abdæi mensibus decem: Abarus pontifex mensibus tribus: Myttonus & Gerastus Abdilimi: iudices annis sex, inter quos regnauit Balatorus anno vno: quo moriente, mittentes euocauêre Merbalum ex Babylone, & quatuor regnauit annis. Eo quoque moriente, euocauêre fratrem eius Iromum qui regnauit annis xx. Sub hoc Cyrus Persarum habuit imperium. Quapropter omne tempus est annorum quinquagintaquatuor, & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Iromi, Cyrus Persarum tenuit principatum. Consonant igitur quæ de templo scripta sunt à Chaldæis ac Tyriis, cum literis nostris. Manifestum verò & sine contentione testimonium est: de prædicta generis nostri antiquitate. Et his quidem qui non valde contendunt: sufficere iudicio quæ præmissa sunt. Oportet autem non credentibus Barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, etiam Græcos, scientes nostrum genus, & opportuno tempore eius habentes mentionem. Pythagoras igitur Samius, cùm sit antiquus quidem ætate sapientia verò & diuina pietate philosophos omnes excellens, non solùm quæ nostra sunt agnouisse manifestus est, sed etiam æmulatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nulla reperitur. multi tamen de eo retulêre: quorum insignior est Hermippus, vir circa omnem historiam diligentissimus indagator. Refert itaque in primo de Pythagora libro, quod Pythagoras vno familiarium suorum defuncto, nomine Calliphonte: genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctúque: & quod præciperet, vt non transiret locũ, vbi asinus lapsus esset, & ab aqua fœculenta semetipsum abstineret, & ab omni blasphemia recederet. Deinde sequitur. Hæc autem agebat atque dicebat, Iudæorũ & Thracum opiniones imitatus, ac transferens in semetipsum. Dicitur enim verè, quod ille vir multas Iudæorum leges in suam transtulit philosophiam. Fuit tamen etiam per ciuitates non ignota olim gens nostra: & multi iã mores ad quasdam transierunt, & æmulatione digni à nonnullis habebantur. Quod manifestat Theophrastus in his quæ scripsit de legibus. Ait enim, quia prohibent Tyrorum leges & peregrino sacramento iurare. Inter quæ sacramenta

A ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. ταῦτα σύμφωνον ἔχει τῇ ἡμετέρᾳ βύβλοις τὴν ἀλήθειαν. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς ὅτι ναβυχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ διὰ φανὴς ὢν ἐπὶ ἔτη ἑπτά. δευτέρῳ δὲ τῆς κύρου βασιλείας ἔτει τῶν θεμελίων ἐποβληθέντων, δευτέρῳ πάλιν τῆς δαρείου βασιλείας ἀπετελέσθη. προσθήσω δὲ καὶ τὰς τῶν φοινίκων ἀναγραφάς. ἐν γὰρ φαλεπτέον τῆς ὑποδείξεων τὴν πλεονεξίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τῆς χρόνων ἡ καταριθμησις. ὑπὸ θωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε ναβυχοδονόσορος τὴν τύρον. μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε βαὰλ ἔτη δέκα. μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδίκασαν. σπικίβαλος βασλάχου μῆνας δύο, χέλβης ἀβδαίου μῆνας δέκα, ἄββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας ἕξ. μύττονος καὶ γεράστρατος τοῦ ἀβδηλίμου δικασταὶ ἔτη ἑξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε βαλάτορος σημαντὸν ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀποστείλαντες, μετεπέμψαντο μέρβαλον ἐκ τῆς βαβυλῶνος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου τελευτήσαντος, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἴρωμον, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσιν. ὑπὸ τούτου κυρὸς περσῶν ἐδυνάστευσεν. ὁ κοινὸς οὖν σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα καὶ ἕξ μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἑβδόμῳ μὲν οὖν καὶ πρὸς τῷ ναβυχοδονόσορου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν τύρον. τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἰρώμου κύρος ὁ πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμφωνα μὲν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ χαλδαίων καὶ τυρίων. ὁμολογημένη καὶ ἀναντίρρητος ἡ περὶ τῆς εἰρημένων μοι μαρτυρία τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχαιότητος. τοῖς μὲν οὖν μὴ σφόδρα φιλονείκοις ἀρκέσειν ὑπολαμβάνω τὰ προειρημένα. δεῖ δὲ ἄρα καὶ τῆς ἀπιστούντων τὰ ἐν τοῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς, μόνοις δὲ τοῖς ἕλλησι πιστεύειν ἀξιούντων, ὑποπληρώσαι τὴν ὑπόληψιν, καὶ πολλοὺς καὶ τούτων ὑπομνήσαι τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ καθ' ὃ καιρὸς ἦν αὐτοῖς, μνημονεύοντας πολλαχόθεν ἐν ἰδίοις αὐτῶν συγγράμμασιν. πυθαγόρας τοίνυν ὁ σάμιος ἀρχαῖος ὤν, σοφίᾳ δὲ καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ πάντων ὑπερλημμένος διενεγκεῖν τῶν φιλοσοφησάντων, καὶ μόνον εἰδωκὼς τὰ παρ' ἡμῖν δῆλος ὤν, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς αὐτῶν ἐν πλείσι γεγενημένος. αὐτοῦ μὲν οὖν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, πολλοὶ δὲ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων διασημότατος ὤν ἕρμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν διαπολύς. λέγει τοίνυν ἐν τῷ α' τῶν περὶ πυθαγόρου βυβλίων, ὅτι πυθαγόρας, ἑνὸς αὐτοῦ τῶν συνόντας τελευτήσαντος, τοὔνομα καλλιφῶντος, τὸν νοῦν κροτωνιάτου, τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· καὶ ὅτι παρεκελεύετο μὴ διέρχεσθαι τόπον, ἐφ' ὃν αὐτὸς ὀνος ὀκλάσῃ, καὶ τῶν διψίων ὑδάτων ἀπέχεσθαι, καὶ πάσης ἀπέχειν βλασφημίας. εἶτα προσέθηκε μὴ ταῦτα καὶ τάδε. ταῦτα δὲ ἔπραττε καὶ ἔλεγε, καὶ ἰουδαίων καὶ θρᾳκῶν δόξας μιμούμενος, καὶ μεταφέρων εἰς ἑαυτόν. λέγεται γὰρ ὡς ἀληθὴς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος πολλὰ τῶν παρὰ ἰουδαίοις νομίμων, εἰς τὴν αὐτοῦ μετενεγκεῖν φιλοσοφίαν. καὶ γὰρ καὶ κατὰ πόλεις ἐν ἔθνος ἡμῶν πάλαι τὸ ἔθνος, καὶ πολλὰ τῶν ἐθῶν εἰς τινας ἤδη διαπεφοιτήκει, καὶ ζήλου παρ' ἐνίοις ἠξιοῦτο. δηλοῖ δὲ ὁ θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων. λέγει γὰρ ὅτι κωλύουσι οἱ τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν. ἐν οἷς

μετά-

μετά τινων ἄλλων καὶ τὸν καλούμενον ὅρκον κορβᾶν καταριθμεῖ. παρ' οὐδενὶ δὲ αὐτὸν εὑρεθείη πλὴν μόνοις Ἰουδαίοις. δηλοῖ δὲ ὡς αὐτὸν εἴποι τις ἂν τὸν ἑβραϊστὶ μεθερμηνευόμενος δῶρον θεοῦ. καὶ μὴν οὐδὲ ἡ Ἡροδότου ἁλικαρνασσεὺς ἠγνόηκε ἡμῶν τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ φαίνεται μεμνημένος. περὶ γὰρ κόλχων ἱστορῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ βύβλῳ φησὶν οὕτως. μόνοι τῶν πάντων φησὶ κόλχοι, καὶ αἰγύπτιοι, καὶ αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. φοίνικες τε καὶ σύριοι οἱ ἐν τῇ παλαιστίνῃ, καὶ οὗτοι ὁμολογοῦσι παρ' αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. σύριοι τε οἱ περὶ θερμώδοντα καὶ παρθένιον ποταμόν, καὶ μάκρωνες, οἱ τούτοισιν ἀστυγείτονες ὄντες, ὑπὸ κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ περιτεμνόμενοι ἀνθρώπων μοῦνοι, καὶ οὗτοι αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιοῦντες κατὰ ταυτά. αὐτῶν τε αἰγυπτίων καὶ αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὁπότεροι πρὸς τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. οὐκοῦν εἴρηκε σύριος τινὶ ἐν τῇ παλαιστίνῃ περιτέμνεσθαι. τῷ τε τινὶ παλαιστίνῳ κατοικούντων μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν ἰουδαῖοι. τοῦτο ἄρα γινώσκων εἴρηκε περὶ αὐτῶν. καὶ χοιρίλος τε ἀρχαιότερος γενόμενος ποιητὴς μέμνηται τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ὅτι συνεστράτευται ξέρξῃ τῷ περσῶν βασιλεῖ ὅτι τινὶ ἑλλάδι. καταριθμούμενος γὰρ πάντα τὰ ἔθνη, τελευταῖον τὸ ἡμέτερον ἐν τάξει λέγων.

Τῷ δὲ ὅπιθεν διέβαινε γένος θαυμαστὸν ἰδέσθαι,
Γλῶσσαν μὲν φοίνισσαν ὑπὸ στομάτων ἀφιέντες·
Οἰκοῦν τ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλατείῃ παρὰ λίμνῃ.
Αὐχμαλέοι, κορυφὰς ξυλλεγόμενοι τε αὐτὰρ ὕπερθεν
Ἵππων δαρτὰ περὶ στόμα ἐφόρεον ἐσκληκότα καπνῷ.

δῆλον οὖν ὅτι, ὡς οἶμαι, πᾶσιν ἡμῖν αὐτὸν μεμνῆσθαι, τῷ καὶ τὰ σόλυμα ὄρη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἶναι χώρᾳ, ἃ κατοικοῦμεν, καὶ τὴν ἀσφαλῆτιν λεγομένην λίμνην. αὕτη γὰρ πασῶν τῶν ἐν τῇ συρίᾳ λιμνῶν πλατυτέρα καὶ μείζων καθέστηκεν. καὶ χοιρίλος μὲν οὖν μέμνηται ἡμῶν. ὅτι οὐ μόνον ἠπίσαντο τοὺς ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον, ὅσοις αὐτῶν ἐντύχοιεν, οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ ὅτι σοφίᾳ μάλιστα τεθαυμασμένοι, ῥᾴδιον γνῶναι. κλέαρχος γὰρ ὁ ἀριστοτέλους ὢν μαθητής, καὶ τῶν ἐν τῷ περιπάτῳ φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὕπνου βυβλίῳ φησὶν, ἀριστοτέλη τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ περί τινος ἀνδρὸς ἰουδαίου τοιαῦτα ἱστορεῖν, αὐτὸν τε τὸν λόγον ἀριστοτέλει ὡδαπιθείς. ἔστι δὲ οὗτος γεγραμμένος. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. ὅσα δὲ ἔχει τῷ ἐκείνου θαυμασιότητά τινα, καὶ φιλοσοφίαν ὁμοίως, διελθεῖν οὐ χεῖρον. ὡς σαφῶς δέ σοι εἰπεῖν ὑπερόχιδη, θαυμαστόν τι καὶ ὀνείρατος ἴσα σοι δόξω λέγειν. καὶ ὁ ὑπερόχιδης δυλαβούμενος, δι' αὐτὸ γὰρ, ἔφη, τοῦτο, καὶ ζητοῦμεν ἀκοῦσαι πάντες. οὐκοῦν εἶπεν ἀριστοτέλης καὶ τὸ τῷ ῥητορικῶν ὡδάγελμα, τὸ γένος αὐτοῦ πρῶτον διέλθωμεν, ἵνα μὴ ἀπειθῶμεν τοῖς τῶν ἐπαγγελιῶν διδασκάλοις. λέγε, εἶπεν ὁ ὑπερόχιδης, ὅπερ σοι δοκεῖ. κἀκεῖνος, τοίνυν τὸ μὲν γένος ἦν ἰουδαῖος ἐν τῇ κοίλῃ συρίᾳ. οὗτοι δὲ εἰσιν ὀπόγονοι τῶν ἐν ἰνδοῖς φιλοσόφων. καλοῦνται δὲ ὡς φασιν οἱ φιλόσοφοι ὡδὰ μὲν ἰνδοῖς κάλλανοι. ὡδὰ δὲ σύριος ἰουδαῖοι, τοὐνόμα λαβόντες ὑπὸ τοῦ τόπου. προσαγορεύεται γὰρ ὃν κατοικοῦσι τόπον ἰουδαία. τὸ δὲ τῆς πόλεως αὐτῶν ὄνομα πάνυ, σκολιόν ἐστιν, ἱεροσολύμοις γὰρ αὐτὴν καλοῦσιν. ἔστι οὖν ὁ ἄνθρωπος ὑποδεχόμενός τε πολλοῖς, καὶ τῷ

A cum quibusdam aliis etiam iusiurandum, quod Corbam appellatur, enumerat: apud nullos autem hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudæos solos: quod interpretatur ex Hebraica lingua, donum Dei. Verùm neque Herodotus Halicarnasseus nostram ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Colchis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, & Ægyptij, & Æthiopes, verenda ad initio circuncidunt. Phœnices verò, & Syri in Palæstina confitentur hoc ab Ægyptiis didicisse. Syri autem qui circa Thermodoontem & Parthenium fluuium commorantur, & his vicini Macrones, à Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi namque sunt inter homines soli, qui circuncidunturt: & isti sicut Ægyptij facere dicuntur. De Ægyptiis autem & Æthiopibus dicere non possum, vtri ab alterís didicêre. Dixit ergo Syros, qui in Palæstina sunt, circuncidi. Omnium autem qui habitant Palæstinam, soli Iudæi circuncidunturt. Hoc igitur sciens, de ipsis dicit. Quin & Chœrilus, antiquus poëta, meminit de gente nostra, dicens quod militauerunt nostri maiores cum Xerxe Persarum rege contra Græcos: & enumerans vniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens:

Huius miranda specie gens castra secuta,
Phœnissam ignoto linguam mittebat ab ore.
Sedes huic Solymi montes, stagnum prope vastum,
Tonsa caput circum, squarenti vertice equini
Exuuias capitis duratas igne gerebat.

Palàm ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quòd & Solymi montes in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, & stagnum, quod dicitur Alphaltites, hoc enim inter omnes stagnum in Syria latius ac maius est. Et Chœrilus quidem ita nostri meminit. Quod autem non solùm sciebant Iudæos, sed etiam in quotquot inciderent admirabantur, non è vulgo Græci, sed ob sapientiam celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & Peripateticorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam viro Iudæo ita referre: & ipsi Aristotelì eundem sermonem ascribit, quod ita conscriptum est. Sed alia quidem longum est dicere. Quæ verò habere potuerant illius admirationem quandam atque philosophiam, ea duco operæ preciũ referre. Et Hyperochides: vehemẽter, inquit, audire desideramus vniuersi. Igitur secundùm præcepta, Aristoteles inquit, rhetorica, eius genus primò indicabimus, ne reluctemur doctoribus præceptorum. Dic, inquit Hyperochides, ita si placet. tum ille. genere igitur Iudæus erat, è Cœlesyria: qui sunt ex propagine Philosophorum Indorum, vocantúrque (vt aiunt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autem Iudæi nomen accipientes à loco. locus enim vbi habitant, appellatur Iudæa. nomen verò eorum ciuitatis valde difficile est: vocant enim eam nomine Hierusalem. Is igitur homo multos hospitio recipiens, & de su-

perioribus ad maritima descendens, grauissimus erat non solùm eloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam, cum diuinus homo venisset ad ea loca, confabulari cœpit nobiscum, & cum aliis scholasticis eorum sapientiam tentans, cúmque multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid eorum quæ habebat. Hæc ait Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem continentiam Iudæi viri in cibis & castitatem narrat. Licet autem volentibus hæc ex ipsius lectione cognoscere. ego enim refugio plus quàm decet inserere. Clearchus igitur facta digressione, cùm aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecatæus autem Abderita, vir philosophus simul & circa actiones industrius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolemæo Lagi commoratus, non obiter, sed integrum de ipsis Iudæis conscripsit librum, ex quo volo breuiter quædam eorum quæ ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendam. meminit enim prælij, quo circa Gazam Ptolemæus conflixit cum Demetrio, quod vtique contigit vndecimo quidem anno post mortem Alexandri, Olympiade verò septima & decima atque centesima, sicuti refert Castor. adiiciens enim hanc Olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagi vicit in Gaza prælio Demetrium Antigoni, qui vocabatur Poliorcetes. Aleyandrum verò profitentur vniuersi centesima & quartadecima Olympiade fuisse defunctum. Palàm ergo est, quia & secundùm illud tempus, & sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecatæus, quia post prælium ad Gazam Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes mansuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Ægyptum, & rebus communicare voluêre, Quorum vnus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudæorum: homo ætate quidem quasi sexaginta & sex annorum, dignitate verò apud contribules maximus, & animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, & circa causas sicut nullus alter expertus. dicit etiam omnes sacerdotes Iudæorum, qui decimas accipiunt, & vniuersa in communi gubernant, circa mille & quingentos existere. Rursus autem prædicti viri faciens mentionem: hic, inquit, homo hunc honorem gerens, & assuetus esse nobiscum assumens aliquos suorum, differêtiam cunctam exposuit: & habitationem suam & conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palàm facit Hecatæus, quales circa leges existimus: & quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: & hoc esse optimam iudicamus. Dicit igitur hæc: Et malè sæpius à finitimis audientes, & omnes contumelias passi à Persicis regibus & satrapis, non possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipuè omnibus respondere parati sunt. Perhibet autê etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens, Alexandro quódam in Babylone constituto, & volête Beli

A ἄνω τόπων εἰς τοὺς θαλαττίους ὑποκαταβάντων, ἐλλογιμώτατος ἦν ἐν τῇ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ. ἐν τούτῳ διαλεγομένων ἡμῖν ἀεὶ τὰ ἀσίαν, ὡς διαβαλὼν εἰς τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἦμεν, ἐντυγχάνει ἡμῖν τε καὶ πειρᾶται τῶν σχολαστικῶν, πειρώμενος αὐτῶν τὴν σοφίας. ὡς δὴ πολλοὶ τῶν ἐν παιδείᾳ συνωκείοντο, παρεδίδου τὴν μᾶλλον ὧν εἶχεν. ταῦτ' εἴρηκεν ἀριστοτέλης ὡδὶ τοῦ κλεάρχου, καὶ περὶ πολλῶν καὶ θαυμάσιον καρτερίαν τῶν ἰουδαίων ἀνδρὸς ἐν τῇ διαίτῃ καὶ σωφροσύνῃ διέξιον. ἔνεστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τοῦ βιβλίου. φυλάττομαι γὰρ ἐγὼ τὰ πλείω τοῦ ἱκανῶν ὡς ἀπιθανῆ. κλέαρχος μὲν οὖν ἐν παρεκβάσει ταῦτ' εἴρηκεν. τὸ δὲ προκείμενον οὐ αὐτὸς καθ' ἕτερον ὅπως ἡμῖν μεμνημένος. ἑκαταῖος δὲ ὁ ἀβδηρίτης ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα, καὶ περὶ τὰς πράξεις ἱκανώτατος, ἀλεξάνδρῳ τοῦ βασιλεῖ συνανατραφείς, καὶ πτολεμαίῳ τοῦ λάγου συγγενόμενος, ὁ παρέργως ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ἰουδαίων συγγραφὴν βιβλίον, ἐξ οὗ βούλομαι κεφαλαιωδῶς διηγήσασθαι τινα τῶν εἰρημένων. ἐν πρώτοις δηλοῦν τὸν χρόνον. μνημονεύει γὰρ πτολεμαίου περὶ γάζαν πρὸς δημήτριον μάχης. αὕτη δὲ γέγονεν ἑνδεκάτῳ μὲν ἔτει τοῦ ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ὅτι δὲ ὀλυμπιάδος ἑβδόμης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς, ὡς ἱστορεῖ κάστωρ. προσθεὶς γὰρ ταύτῃ τῇ ὀλυμπιάδα φησὶν, ὅτι ταύτῃ πτολεμαῖος ὁ λάγου νίκα κατὰ γάζαν μάχῃ δημήτριον τὸν ἀντιγόνου, τὸν ὀνομαζόμενον πολιορκητή. ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσιν ὅτι τῆς ἑκατοστῆς τετάρτης καὶ δεκάτης ὀλυμπιάδος. δῆλον οὖν ὅτι καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν κατὰ ἀλέξανδρον ἤκμαζεν ἡμῖν τὸ ἔθνος. λέγει δέ τινων ὁ ἑκαταῖος πάλιν τάδε. ὅτι μετὰ τὴν ἐν γάζῃ μάχην ὁ πτολεμαῖος ἐγένετο τοῦ περὶ συρίαν τόπων ἐγκρατής. καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων συνθανόμενοι τὴν ἠπιότητα τοῦ φιλανθρωπίαν τοῦ πτολεμαίου, συναπαίρειν εἰς αἴγυπτον αὐτοῦ, καὶ κοινωνεῖν τῶν πραγμάτων ἠβουλήθησαν. ὧν εἷς ἦν, φησὶν, ἐζεκίας ὁ ἀρχιερεὺς τῶν ἰουδαίων, ἄνθρωπος τὴν μὲν ἡλικίαν ὡς ἑξηκοντατέσσαρας ἔτων, τὸν δ' ἀξιώματι τοῦ πρὸς τοῖς ὁμοεθνέσι μέγας. καὶ τὴν ψυχὴν ὅτ' ἀκόπτος, ἔτι δὲ καὶ λέγειν δυνατός, τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων ἐπιφανὴς ἄλλος ἔμπειρος. καί τοι, φησὶν, οἱ πάντες ἱερεῖς τῶν ἰουδαίων, οἱ τὴν δεκάτην τῶν γινομένων λαμβάνοντες, καὶ τὰ κοινὰ διοικοῦντες, περὶ χιλίους μάλιστα καὶ πεντακοσίους εἰσίν. πάλιν δὲ τὸν προειρημένου μνημονεύων ἀνδρὸς, ὅτι φησὶν ὁ ἄνθρωπος τετυχὼς τῆς τιμῆς ταύτης, καὶ συνήθης ἡμῖν γεγενημένος, παραλαβών τινα τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τάς τε διαφορὰς ἀπέγνω πάσας αὐτοῖς, εἶχε δὲ τὴν κατοίκησιν αὐτῶν καὶ τὴν πολιτείαν γεγραμμένην. ἔστι ἑκαταῖος δηλοῖ πάλιν πῶς ἔχομεν πρὸς τοὺς νόμους, ὅτι πάντα πάσχειν ὑπὸ τοῦ μὴ παραβαίνειν τούτοις προαιρούμεθα, καλὸν εἶναι νομίζοντες. τοιαῦτα φησὶ καὶ κακῶς ἀκούοντες ὑπὸ τῶν ἀεὶ γειτόνων, καὶ τῶν εἰσαφικνουμένων πάντων, καὶ προπηλακιζόμενοι πολλάκις ὑπὸ τῶν περσικῶν βασιλέων καὶ σατραπῶν, οὐ δυνάμεθα μεταπειθεῖναι τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ γεγυμνασμένως περὶ τούτων καὶ αἰκίας καὶ θανάτοις δεινοτάτοις μάλιστα πάντων ἀπαντῶσι, μὴ ἀνιέμενοι τὰ παρόντα. παρέχει δὲ καὶ τεκμήρια τῆς ἰσχυροτάτης τοῦ περὶ τὸν νόμων ἐπιμελείας. φησὶ γὰρ ἀλέξανδρον ποτὲ ἐν βαβυλῶνι γενομένου, καὶ προτιθέντος τὸ τοῦ βίβλου

B

C

D

E

F

G

πεπω-

πεπτωκὸς ἱερὸν ἀνακαθαῖραι, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις ὁμοίως φέρειν τὸν χοῦν προσάξαντος, μόνοις τοῖς ἰουδαίοις οὐ προσῆκεν. ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγὰς, καὶ ζημίας ὑποπεσεῖν μεγάλας, ἕως αὐτοῖς συγγνόντα τὸν βασιλέα δοῦναι τοῦ ἀδείαν. τοῦ γε μὴν τῶν εἰς τὴν χώραν, φησὶ, πρὸς αὐτοὺς ἀφικνουμένων, καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς κατασκευασάντων, ἅπαντα ταῦτα κατέσκαπτον. καὶ τοῦ μὴν ζημίαν τοῖς σατράπαις ὑφέτεινον, περί τινων ἢ καὶ συγγνώμας μετελάμβανον. καὶ προσεπιτίθησιν, ὅτι δίκαιον ὄντι τούτοις αὐτοὺς ὄντι θαυμάζειν. λέγει ἢ καὶ περὶ τοῦ πολυανθρωπότατον γεγονέναι ἡμῶν τὸ ἔθνος. πολλοὺς μὴν γὰρ ἡμῶν φησὶν αἰχμαλώτους εἰς βαβυλῶνα πέρσαι πρότερον αὐτῶν ἐποίησαν μυριάδας. καὶ ὀλίγαι ἢ καὶ μετὰ τὸν ἀλεξανδρέου θάνατον εἰς αἴγυπτον καὶ φοινίκην μετέσπασαν, διὰ τὴν ἐν συρίᾳ σάσιν. ὁ ἢ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ καὶ τὸ μεγέθος τῆς χώρας, ἣν κατοικοῦμεν, καὶ τὸ κάλλος ἱστόρηκεν. τριακοσίας γὰρ μυριάδας ἀρουρῶν, πεδὸν τῆς ἀρίστης καὶ παμφορωτάτης χώρας, νέμονται φησίν. ἡ γὰρ ἰουδαία τοσαύτη πλῆθος ὄντι. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τὰ ἱεροσόλυμα καλλίστην τε καὶ μεγίστην, ἐκ παλαιοτάτου κατοικοῦμεν, καὶ πολὺ πλήθος ἀνδρῶν, περὶ τῆς τοῦ νεὼ κατασκευῆς, ὅπως αὐτὸς διηγεῖται. ἔστι γὰρ τῶν ἰουδαίων τὰ μὲν πολλὰ ὀχυρώματα καὶ τὴν χώραν καὶ κώμας. μία ἢ πόλις ὀχυρὰ πεντήκοντα μάλιστα σταδίων τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσιν ἀνθρώπων περὶ δώδεκα μυριάδες. καλοῦσι δ' αὐτὴν ἱεροσόλυμα. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς πεντήκοντα πλέθρων, εὖρος πηχῶν ἑκατὸν, ἔχων διπλᾶς πύλας. ἐν ᾧ βωμὸς ὄντι τετράγωνος, εἰς ἐκ τριπτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρχῶν λίθων ὅπου συγκείμενος. πλευρὰ μὲν ἑκάστη εἴκοσι πηχῶν, ὕψος ἢ δεκάπηχυ. καὶ παρ' αὐτὸν οἴκημα μέγα, ἔνθα βωμὸς ὄντι καὶ λυχνία, ἀμφότερα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὁλκήν. ὅθεν τούτων φῶς ὄντι ἀπαρέσβευον καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας. ἄγαλμα ἢ οὐ ἔστιν οὐδὲ ἀνάθημα τοιοῦδε. οὐδὲ φύτευμα παντελῶς οὐδὲν, οἷον ἀλσῶδες ἢ τι τοιοῦτον. διαζίβεσι δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς, ἁγνείας τινὰς ἁγνεύοντες, τοιοῦδε οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ. ἔτι γε μὴν ὅτι καὶ ἀλεξανδρῷ τῷ βασιλεῖ συνεστρατεύομεν, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, μεμαρτύρηκεν. οἷς αὐτὸς τοιοῦτοι φησὶν ὑπὸ ἀνδρὸς ἰουδαίου κατὰ τὴν στρατείαν ἠγουμένοις, ταῦτα τοιοῦτοι θήσομαι. λέγει δ' ὅτι. ἐμοῦ γοῦν ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν βαδίζοντος, συνηκολούθει τις μετὰ τῶν ἄλλων τῶν τοιοῦτοι πεμπόντων ἡμῖν ἱππέων ἰουδαίων, ὄνομα μοσόλλαμος, ἄνθρωπος ἱκανῶς καὶ ψυχὴν εὔρωστος, καὶ τοξότης δὴ πάντων ὁμολογούμενος καὶ τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἄριστος. οὗτοι οὖν ὁ ἄνθρωπος διαβαδίζοντων πολλῶν καὶ τὴν ὁδὸν, καὶ μάντεως τινὸς ὀρνιθευομένου, καὶ πάντας ὑπηχεῖν ἀξιοῦντος, ἠρώτησε διὰ τί πεστοῦνται. δείξαντος ἢ τοῦ μάντεως αὐτῷ τὴν ὄρνιθα, καὶ φήσαντος, ἐὰν μὲν αὐτὸ μένῃ, πεστοῦσθαι συμφέρειν πᾶσιν, ἐὰν δ' ἀνάσας εἰς τοὔμπροσθεν πέτηται προάγειν, ἐὰν ἢ εἰς τοὔπισθεν, ἀναχωρεῖν, οὕτως σιωπήσας καὶ παρελκύσας τὸ τόξον ἔβαλε, καὶ τὴν ὄρνιθα πατάξας ἀπέκτεινεν.

A templum quod corruerat renouare, cunctiique militibus similiter rudera portare præcipiente, solos Iudæos hoc facere non sustinuisse: sed etiam multas plagas, & detrimenta pertulisse non modica, donec eis ignoscente rege securitas præberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa & altaria fabricata omnia destruxêre. Et pro aliis quidem mulctam satrapæ exoluêre, pro aliis verò veniam consecuti sunt. Adi-
B cit autem, quòd meritò ob hæc mirabiles sint. Et quòd gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa: sed multa millia nostrorum traducta, in Babylonia Persæ primùm collocarunt: nec pauca etiam morte Alexandri in Ægyptum & Phœnicen sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem vir & magnitudinem prouinciæ quam incolimus, pulchritudinémque narrauit. Penè decies trecenta millia, inquit, iugera terrarum optima-
C rum vberrimæ prouinciæ possidere noscuntur. Iudæa namque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spaciosam & maximam olim inhabitamus, & virorum multitudine copiosam, nec non & templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudæorum & aliæ quidem multæ munitiones per prouinciam, atque vici. Vna verò ciuitas munitissima, habens præcipuè circuitum quinquaginta stadiorum, in qua
D commorantur hominum circa centum & quinquaginta millia, nomine Hierosolyma. Est autem in media ciuitate lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiã duplices ianuas: in qua ara est quadrangulifiguratione cõposita ex lapidibus non dolatis sed collectis, vnumquodque latus viginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem verò decem: & circa eam maxima fabrica, vbi altare est constitutum & candelabrum, vtraque aurea, duorum talentorum pondus habentia: & inextinguibile lumen noctibus &
E diebus. Simulacrum verò, aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec vlla plantatio. nullus ibi veluti lucus, aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo, & noctibus & diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, & omnino vinum non bibentes in templo. Insuper autem, quia & cum Alexandri regis successoribus postea militarunt, testatur
F hoc modo, dicens ea quæ cognouerit à viro Iudæo in expeditione constituto: cuius verba subiiciam. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, vnà secutus est quidam cum aliis equestrium Iudæorum nos deducentium, nomine Mosollamus, vir animosus, inter omnes sagittarios Græcos & Barbaros præcipuus. Is igitur homo properantibus multis pa-
G riter & quodam vate augurium captante, & petente, vt cuncti starent, interrogauit, cur substitissent omnes. Ostendente verò ei vate auem quam intuebatur, atque dicente: quòd si quidem expediret, eis vt manerent omnes, stare: auis: si verò surgens anterius euolaret, procederent, si verò post tergum iret, recedere cunctos oporteret: rursum tacens, arcúque trahens, sagittam emisit: & autem percussam interimit.

Indignantibus verò vate & quibusdam aliis, & maledicentibus ei: Quid furitis, inquit, infaustissimam auem sumentes in manus? hæc enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis prosperitatem potuit indicare? Si enim præscire futura valuisset, in hunc locum nequaquam venisset, metuens ne sagitta à Mosollamo Iudæo periret. Sed Hecatæi testimonia iam quiescant. facilè namque est volentibus ipsum librum legere, & hæc apertiùs inuenire. Non verò me pigebit Agatharchidem introducere, licèt homo minimè malus, vt ei visum est, nobis detraxisse videatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum venit in Syriam è Macedonia viro suo Demetrio derelicto: Seleuco autem vxorem eam ducere nolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiam bella mouit. Deinde quomodo reuerso rege Antiochia capta in Seleuciam illa fugiens, cùm posset velocius abnauigare, somnio prohibita ne faceret, capta atque defuncta est. Hæc ergo præfatus Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, vtitur exemplo generis nostri, sic scribens. Qui vocantur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam vocare Hierosolymam prouinciales solent: hi vacare consueti sunt septima die, & neque arma portare in prædictis diebus, neque alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. sed in templis extendentes manus, adorare vsque ad vesperam soliti sunt. Ingrediente verò in ciuitatem Ptolemæo Lago cum exercitu & multis hominibus, cum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, prouincia quidem dominum suscepit amarissimum: lex verò manifestata est malam habere solennitatem. huiusmodi autem casus, præter illos, alios quoque docuit vniuersos: vt tunc ad somnia & opiniones quæ tradebantur de lege confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil valet humana. Hoc quidem Agatharchidi videtur esse ridiculum: eis autem qui hæc examinant integriùs, apparet magnum, & præcipua laude dignissimum: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pietatémque diuinam præponere concupiscant. Quod verò non ignorantes quidam conscriptorum gentem nostram, sed propter inuidiam quasdam ob similes causas memoriam nostri omiserunt, hoc indicium me arbitror esse præbiturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiam, ipso tempore quo Hecatæus fuit: & amicus existens regis Antigoni Syriæ præsidebat. Verùm Hecatæus etiam librum conscripsit de nobis: Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet penè in ipsis locis nutritus esset. In tantum voluntates hominum differebant. alter namque dignos existimauit de quibus diligenter memoriæ proderet: alterum verò omnino circa veritatem quædam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad comprobationem antiquitatis nostræ, Ægyptiorum & Chaldæorum atque Phœnicum historiæ, & super illas Græcorum pariter conscriptores. nam præter supradictos,

ἀγανακτούντων ἢ τὰ μάντεως καὶ πάνυ ἄλλων καὶ καταρωμένων αὐτῷ, τί μαίνεσθε ἔφη, κακοδαιμονίας ἀετὸν ὄρνιθα λαβόντες εἰς τὰς χεῖρας; πῶς γὰρ οὐκ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ἀ προϊδὼν, περὶ τῆς ἡμετέρας πορείας ἡμῖν αὖ τι ὑμῖν ἀπήγγελλεν; εἰ γὰρ ἐδύνατο προγινώσκειν τὸ μέλλον, εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἂν ἦλθε, φοβούμενος μὴ τοξεύσας αὐτὸν ἀποκτείνῃ μοσόλλαμος ἰουδαῖος. ἀλλὰ τῷ μὲν ἐκ τῶν μαρτυρεῖν ἄλις. τοῖς γὰρ βουλομένοις πλείω μαθεῖν, τῷ βιβλίῳ ῥάδιον ἐστιν ἐντυχεῖν. ἐκ ὀκνήσω ἢ καὶ τὸν ἐπὶ δόκησιν ἀγαθὸν ἄνδρα καθάπερ αὐτὸς οἴεται, μνήμιον πεποιημένον ἡμῶν ἀγαθαρχίδην ὀνομάσαι. διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ στρατονίκης, ὅτι τέρπων ἦλθε μετὰ τῆς συείας εἰς μακεδονίαν, καταλιποῦσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα δημήτριον. σελεύκου δὲ γαμεῖν αὐτὴν οὐ θελήσαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόκησε, ποιουμένου δὲ τὴν ἀπὸ βαβυλῶνος στρατιὰν αὐτοῦ, τὰ περὶ τὴν ἀντιόχειαν ἐνεωτέρισεν. εἶθ' ὡς ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεὺς, ἁλισκομένης τῆς ἀντιοχείας, εἰς σελεύκειαν φυγοῦσα, παρὸν αὐτῇ ταχέως ἀποπλεῖν, εἰ ὑπνῷ κωλύσαι προσθεῖσα ἐλήφθη καὶ ἀπέθανεν. ταῦτα προφερόμενος ὁ ἀγαθαρχίδης, καὶ ὀλιγωρῶν τῆς στρατονίκης τὴν δεισιδαιμονίαν, ὡς παραδείγματι χρῆται τοῦ περὶ ἡμῶν λόγου. γέγραφεν ὅτι. οἱ καλούμενοι ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ὀχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοῖς ἐγχωρίοις, ἀργεῖν εἰθισμένοι δὲ ἑβδομῆς ἡμέρας, καὶ μηδὲ τὰ ὅπλα βαστάζειν οὐ τοῖς εἰρημένοις χρόνοις, μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι, μήτε ἄλλης ὁτιμελεῖσθαι λειτουργίας μηδεμιᾶς, ἀλλ' οὐ τοῖς ἱεροῖς ἐκτεταμένοις τὰς χεῖρας δύχεσθαι μέχρι τῆς ἑσπέρας, εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν πτολεμαίου τοῦ λάγου μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἀνθρώπων αὐτῶν φυλάττειν τὴν πόλιν δεινοτέρων τῶν ἀνοιαν, ἡ μὲν πατρὶς εἰλήφει δεσπότην πικρόν, ὁ δὲ νόμος ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχον ἐθισμόν. τὸ δὲ συμβαῖνον πολλοὺς ἐκείνων τοὺς ἄλλους πάντας διδάσκει, πανταχοῦ φυγεῖν εἰς ἐνύπνια, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ νόμου ὡς δεδιδαγμένην ὑπόνοιαν, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς περὶ τῶν δεομένων ἐξαπορεῖν δυνήσωσιν. τοῦτο μὲν ἀγαθαρχίδῃ καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ. τοῖς δὲ μὴ μετὰ δυσμενείας ἐξετάζουσι, φαίνεται μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον ἐγκωμίου, εἰ καὶ σωτηρίας καὶ πατρίδος ἀνθρωποι τινὲς, νόμων φυλακὴν καὶ τὴν πρὸς θεὸν δεισιδαιμονίαν ἀεὶ προτιμῶσιν. ὅτι δὲ οὐ ἀγνοοῦντες ἔνιοι τῶν συγγραφέων τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ φθόνου τινὸς, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας ἐκ ὑμῖν, τὴν μνήμην παρέλιπον, τεκμήριον οἶμαι παρέξειν. ἱερώνυμος γὰρ ὁ τὴν πρὸς τῷ διαδόχων ἱστορίαν συγγεγραφὼς, κατὰ τὸν αὐτὸν μὲν ἐκείνῳ ἐκατάρχ. φίλος δὲ ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως, τὴν συείαν ἐπετέρπετο. ἀλλ' ὅμως ἑκατέρος μὲν καὶ βιβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν. ἱερώνυμος δὲ ἐδαμῶς κατὰ τὴν ἱστορίαν ἐμνημόνευσε, καίτοι γε ἐν τοῖς τόποις διατετριφώς. τοσοῦτον αἱ προαιρέσεις τῶν ἀνθρώπων διέφερον. τῶν μὲν γὰρ ἐδόξαμεν καὶ σπουδαίας τῆς μνήμης ἄξιοι· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν παντὸς τι πάθος ἐκ δύναμιν ἐπεσκότησεν. ἀρκοῦσι δὲ ὅμως εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀρχαιότητος, αἵτε αἰγυπτίων καὶ χαλδαίων καὶ φοινίκων ἀναγραφαὶ, πρὸς ἐκείναις τε τοσοῦτοι τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις,

διόφι-

θεόφιλος καὶ Θεόδοτος, καὶ μνασέας, καὶ ἀρισοφάνης, ἑρμογένης. δημαρέτος τε καὶ κόνων, καὶ ζωπυρίων, καὶ πολλοί τινες ἄλλοι τάχα, ἃ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύχηκα βίβλοις, ἀπαρέργως ἡμῖν ἐμνημονεύκασιν. οἱ πολλοὶ δὴ τῆν εἰρημένων αὐδρῶν, τῆς μὲν ἀληθείας τῆν ἐξ ἀρχῆς πεπραγμένων διήμαρτον, ὅτι μὴ τῆ ἱερᾶς ἡμῖν βίβλοις ἐνέτυχον. κοινῶς μὲν τοι περὶ τῆς ἀρχαιότητος ἅπαντες μεμαρτυρήκασιν, ὑπὲρ ἧς τὰ νῦν λέγειν προεθέμην. ὁ μὲν τοι φαληρεὺς δημήτριος, καὶ φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ εὐπόλεμος, ἀπὸ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. οἷς συγγνώσκειν ἄξιον. ἀπὸ γὰρ ἐκείνοις αὐτοῖς μὴ πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γράμμασι παρακολουθεῖν. ἓν ἔτι μοι κεφάλαιον ὑπολέλειπται, τῆν κατὰ τὴν ἀρχὴν προτεθέντων τῶν λόγου, τὰς διαβολὰς καὶ τὰς λοιδορίας, αἷς κέχρηνται τινες κατὰ τῶν γένους ἡμῖν ἀποδεῖξαι ψευδεῖς, καὶ τοῖς γεγραφόσι ταῦτα καθ' ἑαυτῆν χρήσασθαι μάρτυσιν. ὅτι μὲν οὖν μὴ ἑτέροις τοῦτο πολλοῖς συμβέβηκε, διὰ τὴν ἐνίων δυσμένειαν, οἶμαι γινώσκειν τοὺς πλέον τῆς ἰσορείας ἐντυγχάνοντας. καὶ γὰρ ἐθνῶν τινὲς τῆν ἐνδοξοτάτων πόλεων ῥυπαίνειν τὴν εὐγένειαν, καὶ τὰς πολιτείας ἐπεχείρησαν λοιδορεῖν. θεόπομπος μὲν τὴν ἀθηναίων· τὴν δὲ λακεδαιμονίων πολυκράτης. ὁ δὲ τὸν τριπολικὸν γράψας, ἃ γὰρ δὴ θεόπομπός ἐστιν, ὡς τινες οἴονται, καὶ τὴν θηβαίων πόλιν προσέλαβε. πολλὰ δὲ καὶ ἡμῖν ἐν τῆς ἰσορείαις περὶ τῆν προειρημένων, καὶ περὶ ἄλλων βεβλασφήμηκεν. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιοῦσι, τοῖς ἐνδοξοτάτοις προσπολεμόμενοι· τινὲς μὲν διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν, ἄλλοι δὲ διὰ τὸ κενολογεῖν μνήμης ἀξιωθήσεσθαι νομίζοντες. πρὸς μὲν οὖν τοῖς ἀνόητοις ταύτης ἐδαμῶς ἀμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δὲ ὑγιαίνοντες τῆ ἀκρασίᾳ, πολλὴν αὐτῆν μοχθηρίαν καταδικάζουσι. τῆν δὲ εἰς ἡμᾶς βλασφημιῶν ἤρξαντο μὲν αἰγύπτιοι. βελόμενοι δ' ἐκείνοις τινὲς χαρίζεσθαι, πρὸς τὸ ἐπεχείρησαν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὴν εἰς αἴγυπτον ἄφιξιν, ὡς ἐγένετο τῆν ἡμετέρων προγόνων ὁμολογοῦντες, ὅτι τὴν ἔξοδον ἀληθεύοντες. αἰτίας δὲ πολλὰς ἔλαβον τοῦ μισεῖν καὶ φθονεῖν. τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι κατὰ τὴν χώραν αὐτῆν ἐδυνάσθησαν ἡμῖν οἱ πρόγονοι, κἀκεῖθεν ἀπαλλαγέντες ὅθεν ἦν οἰκείαν, πάλιν εὐδαιμόνησαν. εἶτ' ἡ τούτων ὑπεναντιότης πολλὴν αὐτοῖς ἐνεποίησεν ἔχθραν, τοσοῦτον τῆς ἡμετέρας διαφερούσης εὐσεβείας πρὸς τὴν ὑπ' ἐκείνων νενομισμένην, ὅσον θεοῦ φύσις ζώων ἀλόγων διέστηκεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐστι πάτριον τὸ ταῦτα θεοὺς νομίζειν. ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀλλήλοις ἐν τῆς τιμῆς αὐτῆν διαφέρονται. κοῦφοι δὲ καὶ ἀνόητοι παντάπασιν ἄνθρωποι, κακῶς ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένοι δοξάζειν περὶ θεῶν, μιμήσασθαι μὲν τὴν σεμνότητα τῆν ἡμετέρας θεολογίας οὐκ ἐχώρησαν. ὁρῶντες δὲ ζηλεμένοις ὑπὸ πολλῶν ἐφθόνησαν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἦλθον ἀνοίας καὶ μικροψυχίας ἔνιοι τῆν παρ' αὐτοῖς, ὡς ἐδὲ τοῖς ἀρχαίαις αὐτῆν ἀναγραφαῖς ὤκνησαν τἀναντία λέγειν. ἀλλὰ καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐναντία γράφοντες, ὑπὸ τυφλότητος τοῦ πάθους ἠγνόησαν. ἐφ' ἑνὸς δὴ πρώτου σήσω τὸν λόγον, ᾧ καὶ μάρτυσι

Theophilus etiam, & Theodotus, & Mnaseas, & Ariphanes, & Hermogenes, & Euemerus & Conon, & Zopyrion, & multi fortasse alij (non enim ego omnibus libris incubui) non obiter nostri fecêre mentionem. Plurimi namque prædictorum virorum, veritate quidem antiquarum rerum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuêre librorum: communiter tamen de Antiquitate testati sunt, pro qua nunc dicere proposui. Phalereus sanè Demetrius, & senior Philon, & Eupolemus, non multum veritate frustrati sunt. quibus dari veniam dignum est. Non enim inerat eis, vt nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, vnum adhuc mihi capitulum est relictum ex his quæ in principio libri posui, quatenus derogationes & maledicta, quibus vtuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam: & conscriptoribus eorum testibus vtar, quando conscribentes hæc contra semetipsos locuti sunt talia. Quòd verò multis aliis hoc euenit propter quorundam odia, arbitror intelligere eos qui in historiis versari solent. Quidam enim gentium, & gloriosissimarum ciuitatum fœdare nobilitatem, & conuersationi detrahere tentauêre: Theopompus quidem Athenienſium, Lacedæmoniorum verò Polycrates. Is autem qui Tripoliticum conscripsit (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti quidam putant) etiam Thebæorum momordit vrbem. Multa verò etiam Timæus in historiis de prædictis, & de aliis blasphemauit. Et hoc præcipuè faciunt, quando gloriosissimos in aliqua parte calumniantur: quidam propter inuidiam atque maleuolentiam, alij verò propter verbosam nouitatem memoria se dignos iudicantes. & apud stultos quidem nequaquam hac spe fraudantur, qui non sanum noscuntur habere iudicium, sani verò auditores eorum malignitatem condemnabunt. Blasphemiarum igitur in nos sæpe congestarum huiusmodi causa est. Volentes Ægyptiis gratificari quidam, veritatem corrumpere tentauêre. Et neque aduentum in Ægyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi nec rursus egressum cum veritate dixêre: multásque causas odij ac inuidiæ pariter habuêre. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potentes effecti sunt: vnde regressi ad propria denuo fuêre felices. Deinde sacrorum diuersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum præstantiore nostra pietate quàm solennitates illorum, quantum Dei natura animalibus irrationalibus sine dubitatione præstat. Communis namque apud illos ritus est, eiusmodi bruta arbitrari Deos: singillatim autem alij alia colunt, vani ac fatui omnino homines, & ab initio vti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imitari nostram honestatem de diuina ratione potuêre. Videntésque multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habuêre, & ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam perducti sunt, vt non pigeret eos etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Qui cùm hoc faciunt, sibimetipsis aduersa conscribere passione cæcitatis ignorauêre. In vno tamen & maximo viro verbũ meum cõprobabo, quo vsus sum

ante paululum nostræ Antiquitatis teste. Manethon itaque, qui Ægyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, præfatus nostros progenitores cum multis millibus in Ægyptum aduenisse, & illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus, est, quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam, quæ nunc Iudæa vocatur, obtinuissent: & ædificantes Hierosolymam, construxissent templum, Et hactenus conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde vsurpans sibimet licentiam, professúsque se scribere ea quæ in fabulis vulgaribus feruntur, incredibilia verba de Iudæis inseruit, volens permiscere nobis plebem Ægyptiorum leprosorum, aliorúmque languentium. quod sicut ait, abominatione ex Ægypto fuga dilapsi sunt. Amenophin enim regem adiecit, quod est falsum nomen. Et propterea tempus regi eius nequaquam diffinire præsumpsit, cùm aliorum regum omnes annos perfectè protulerit. Hinc itaque quasdam annectit fabulas, penè oblitus, quod egressum pastorum ad Hierosolyma ante quingentos decem & octo annos factum esse protulerat. Themusus enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore, regum qui postea fuere, anni sunt secenti nonaginta tres, vsque ad fratres nomine Sethonem, & Hermæum: quorum Sethonem quidem Ægyptum, Hermæum verò Danaum denominatum dicit: quem expellens, inquit, Sethon regnauit annis quinquaginta & nouem: & post hunc senior è filiis Rampses annis sexagintasex, Ante tot igitur annos egressos ex Ægypto patres nostros confessus, deinde Amenophin adiiciens regem, hunc ait & deorum fuisse contemplatorem, sicut Orum quendam priorum regum: & implesse desiderium eius sacerdotem Amenophin natum ex patre Papio: qui videbatur quasi diuina participare natura, secundùm sapientiam præscientiámque futurorum. Et dixisse regi hunc cognominem, quòd posset videre Deos, si prouinciam à leprosis & aliis maculatis hominibus purgare contenderet. In quo lætum regem, omnes dicit corpore debiles ex Ægypto congregasse, & fecisse multitudinem numero octoginta millia. Eósque ad sectiones lapidum in partem Nili Orientalem misisse: simul & alios Ægyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autem quosdam inter eos etiam eruditorum sacerdotum lepra perfusos ait. Amenophin verò illum sapientem diuinúmque virum refert timuisse & erga semetipsum & erga regem deorum indignationem, qui apertè suaserat eis vim geri: & dixisse, quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus, & Ægyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc eum non quidem præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus conscriptum reliquisse librum ac sibi mortem consciuisse. & propterea regem in anxietatem maximam peruenisse. Deinde ad verbum hæc refert. Itaque rogatus rex, vt ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam vrbem, quæ fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autem hæc ciuitas secundum theologiam antiquam, Typhonis. Porrò illi in hanc ingressi, & locum

A μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς ἀρχαιότητος ἐγκαταλιμπανόμενον. ὁ δὲ μανεθὼν φησί, ὁ τῶν αἰγυπτιακῶν ἱστορίαν ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμηνεύειν ὑπισχνούμενος, προειπὼν τοὺς ἡμετέρους προγόνους πολλαῖς μυριάσιν ὑπὸ τῶν αἰγυπτίων ἐλθόντας κατοικῆσαι, εἶτ' ἐπιφέρει, ὅτι αὐτὸς ὁμολογῶν χρόνῳ πάλιν ὕστερον ἀποστάντας τὴν ἰουδαίαν κατοικεῖν, καὶ κτίσαντας ἱεροσόλυμα τὸν νεὼ κατασκευάσασθαι. μέχρι μὲν τούτων ἐπολάθησε τῶν ἀναγραφῶν. ἔπειτα δὲ δεινὰ ἐξυφήνας αὐτὸς, ὡς τὰ φανερῶς γεγραμμένα καὶ μυθευόμενα καὶ λεγόμενα περὶ τῆς ἰουδαίων, λόγους ἀπιθάνους παρέβαλεν, ἀναμίξαι βουλόμενος ἡμῖν αἰγυπτίων πλῆθος λεπρῶν, καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀῤῥωστημάτων, ὡς φησι, φυγὼν ἐκ τῆς αἰγύπτου καταγνωσθέντων. ἀμένωφιν γὰρ βασιλέα προσθεὶς ψευδὲς ὄνομα, καὶ οὐδὲ τοῦτο χρόνον αὐτὸς τῆς βασιλείας ὁρίσαι μὴ τολμήσας, καὶ τοι γε ὅλου τοῦ ἄλλων βασιλέων ἀκριβῶς τὸν ἔτη προσθεὶς, τούτῳ προσάπτει τινὰς μυθολογίας, ὀλιγωρήσας χρόνῳ ὅτι πεντακοσίοις ἔτεσι καὶ δεκάκτοὶ, πρότερον ἱσόρροπα γεγράφαμεν τοῦ τῆς ποιμένων ἐξόδου εἰς ἱεροσόλυμα. θέμωσις γὰρ ἦν βασιλεὺς ὅτε ἐξῆεσαν. ὑπὸ τούτου μετὰ τὴν βασιλέων κατ' αὐτὸν ὅσοι τριακόσια ἑπτακοσιοστὰ ἔτη, μέχρι τῆς δύο ἀδελφῶν σεθῶ καὶ ἑρμαίου. ὧν τὸν μὲν σεθὼν αἴγυπτον, τὸν δὲ ἕρμαιον δαναὸν μετονομασθῆναί φησιν. ὃν ἐκβαλὼν ὁ σέθων ἐβασίλευσεν ἔτη ν θ'. καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῆς ἡμῶν αὐτοῦ ῥάμψης ξ ς'. τοσούτοις οὖν πρότερον ἔφασαν ἀπελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τοὺς πατέρας ἡμῶν ὁμολογήσας, εἶτα τὸν ἀμένωφιν εἰσποιήσας ἐμβόλιμον βασιλέα, φησὶ τούτον ὀλιγωρήσαι θεῶν γνώσιν θεωτεῖν, ὥσπερ ὧρ εἷς τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντων. αἰνιττόμενος δὲ τοῦ ὀνομάσαι ὁμωνύμου μὲν αὐτοῦ ἀμένωφιν, πατρὸς δὲ παπίου ὅστις θείας δοκοῦντα μετεχειν φύσεως, κατὰ τὴν σοφίαν καὶ προγνωσιν τῶν ἐσομένων. εἰπεῖν οὖν αὐτοῦ τοῦτον τὸν ὁμώνυμον, ὅτι δυνήσεται θεοὺς ἰδεῖν, εἰ καθαρεῖ ἀπὸ τῶν λεπρῶν καὶ τῶν μιαρῶν ἀνθρώπων τὴν χώραν ἅπασαν ποιήσειεν. ἡδέντα δὲ τὸν βασιλέα, πάντας τοὺς τὰ σώματα πεπηρωμένους ἐκ τῆς αἰγύπτου συνηγαγεῖν. γενέσθαι δὲ τὸ πλῆθος μυριάδας ὀκτώ. καὶ ζῆτεῖν εἰς τὰς λιθοτομίας ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν μέρει τοῦ νείλου ἐμβαλεῖν αὐτὸν, ὅπως ἐργάζοντο, καὶ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων οἱ ἐγκεχωρισμένοι. εἶναι δὲ τινας ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν λογίων ἱερέων φησὶ, λέπρας συγκεχυμένους. τὸν δὲ ἀμένωφιν εἰπεῖν τὸν σοφὸν καὶ μαντικὸν ἀνδρα ὑποδεδιέναι πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλέα χόλον τῶν θεῶν, εἰ βιασθέντες ὀρθήσονται, καὶ προθέμενον εἰπεῖν, ὅτι συμμαχήσουσι τινὲς τοῖς μιαροῖς, καὶ τῆς αἰγύπτου κρατήσουσι ἐπὶ ἔτη δεκατρία. μὴ τολμήσαι μὲν αὐτὸν εἰπεῖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ· γεγραφὼς δὲ καταλιπόντα πρὸς τοῖς ἑαυτὸν ἀνελεῖν. ὑπ' ἀθυμίας δὲ τὸν βασιλέα. κάπειτα κατὰ λέξιν ἐστὶ τοῦ γεγραφεν. τῷ δὲ τῆς κατοικίας ὡς χρόνος ἐκτὸς ἐπῆλθε, παραπροσιόντων, ἀξιωθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἵνα πρὸς κατάλυσιν αὐτοῖς καὶ σκέπην δοκιμάσῃ, τὴν τότε τῆς ποιμένων ἐρημωθεῖσαν ἄβαριν συνεχώρησεν. ἔστι δὲ ἡ πόλις κατὰ τὴν θεολογίαν ἀρχαίαν τυφώνιος. οἱ δὲ εἰς ταύτην εἰσελθόντες, καὶ τὸν τόπον τοῦτον

τοῦτον εἰς ὑπόσασιν ἔχοντες, ἡγεμόνα αὐτῷ λεγόμενόν τινα τῶν ἡλιοπολιτῶν ἱερέων ὀσάρσυφον ἐστήσαντο. καὶ τούτῳ πειθαρχήσοντες ἐν πᾶσιν ὠρκομότησαν. ὁ δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς νόμον ἔθετο, μήτε τῶν μάλιστα ἐν αἰγύπτῳ θεμιζομένων ἱερῶν ζώων ἀπέχεσθαι μηδενός, πάντα τε θύειν καὶ ἀναλοῦν. συναπτεσθαι δὲ μηδενὶ, πλὴν τῶν συνωμοσμένων. τοιαῦτα δὲ νομοθετήσας, καὶ πλείστα ἄλλα, μάλιστα τοῖς αἰγυπτίοις ἐθισμένοις ἐναντιούμενα, ἐκέλευσε πολυχειρίᾳ τὰ τῆς πόλεως ὀπισθοδομεῖν τείχη, καὶ πρὸς πόλεμον ἑτοίμους γίνεσθαι τῆς πρὸς μενῶφιν τῆς βασιλείας. αὐτὸς δὲ προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων καὶ συμμεμασμένων, ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τοὺς ὑπὸ τεθμώσεως ἀπελθόντας ποιμένας, εἰς πόλιν τὴν καλουμένην ἱεροσόλυμα. καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συναπομαθέντας δηλώσας, ἀξίου συνεπιστρατεύειν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αἴγυπτον. ἐπάξειν μὲν οὖν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο πρῶτον μὲν εἰς ἄβαριν τὴν προγονικὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ τὰ ὀλιτικὰ εἴα τοῖς ὄχλοις παρέξειν ἀφθόνως. ὑφομαχήσεσθαι δὲ ὅτε δέοι, καὶ ῥαδίως ὑποχείριον αὐτοῖς τὴν χώραν ποιήσειν. οἱ δὲ ὑφ' χαρεῖς γενόμενοι πάντες, προθύμως εἰς εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν συνεξώρμησαν, καὶ μετ' ὀλίγον ἦκον εἰς ἄβαριν. ἀμένωφις δ' ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὴν ἐκείνων ἔφοδον, ὀλίγως συνεχύθη, τῆς παρ' ἀμένωφεως τοῦ παάπιος μεμνησθεὶς προδηλώσεως, καὶ πρότερον συναγαγὼν πλῆθος αἰγυπτίων, καὶ βουλευσάμενος μετ' τῶν ἐν τούτοις ἡγεμόνων, τότε ἱερὰ ζῶα, τὰ πρῶτα μάλιστα ἐν τοῖς ἱεροῖς τιμώμενα ὡς γ' ἑαυτὸν μετεπέμψατο, καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἱερεῦσι παρήγγειλεν, ὡς ἀσφαλέστατα τῶν θεῶν συγκρύψαι τὰ ξόανα. τὸν δὲ υἱὸν σέθων τὸν καὶ ῥαμέσσην ὑπὸ ῥαψηνοῦ τοῦ πατρὸς ὠνομασμένον, πενταέτη ὄντα, ἐξέθετο πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον. αὐτὸς δὲ διαβὰς τοῖς ἄλλοις αἰγυπτίοις ἔσω εἰς τριακόντα μυριάδας ἀνδρῶν μαχιμωτάτων, καὶ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσασιν οὐ συνέβαλεν. ἀλλὰ μέλλειν θεομαχεῖν νομίσας, παλινδρομήσας ἦκεν εἰς μέμφιν, ἀναλαβών τε τότε ἄπιν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκεῖσε μεταπεμφθέντα ἱερὰ ζῶα, δύδις εἰς αἰθιοπίαν σὺν ἅπαντι τῷ στόλῳ καὶ πλήθει τῶν αἰγυπτίων ἀνήχθη. χάριν γὰρ οὐ αὐτῷ ὑποχείριος ὁ τῶν αἰθιόπων βασιλεὺς ὅθεν ὑποδεξάμενος, καὶ τοῖς ὄχλοις πάντας ὑπολαβὼν οἷς ἔχει ἡ χώρα τῶν πρὸς ἀνθρωπίνου τρόφιμα ὀλιτικῶν, καὶ πόλεις καὶ κώμας πρὸς τὴν τῶν πεφρωμένων δισκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐκπλῶσιν αὐτάρκεις, οὐχ ἥττον γε καὶ στρατόπεδον αἰθιοπικὸν πρὸς φυλακὴν ἐπέταξε τοῖς παρ' ἀμένωφεως τοῦ βασιλέως ὀλὶ τῶν ὁρίων τῆς αἰγύπτου. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν αἰθιοπίαν τοιαῦτα. οἱ δὲ σολυμῖται κατελθόντες σὺν τοῖς μιαροῖς τῶν αἰγυπτίων, οὕτως ἀνοσίως τοῖς ἀνθρώποις προσεμίχθησαν, ὡς τε τὴν τῶν προεγρημένων κρέατσιν χρυσὸν φάγεσθαι, τοῖς τότε τὰ τούτων ἀσεβήματα θεωμένοις. καὶ γὰρ οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας ἐνέφρησαν, οὐδὲ ἱεροσυλοῦντες οὐδὲ λυμαινόμενοι ξόανα θεῶν ἠρκοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτοῖς ὀπτανίοις τῶν σεβαζομένων ἱερῶν ζώων χρώμενοι διετέλουν, καὶ θύτας καὶ σφαγεῖς τούτων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἰωάγκαζον γίνεσθαι, καὶ συμμυεῖς ἐξέβαλον. λέγεται δ' ὅτι ὁ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς καταβαλόμενος ἱερεὺς, τὸ γένος ἡλιοπολίτης, ὄνο-

A hunc ad rebellandum optimum, ducem sibimet quendam Heliopolitanorum Pontificum Osarsiphum constituêre, & huic se obedire in omnibus iurauerunt. at ille primùm quidem eis legem posuit, vt neque deos adorarent, neque ab animalibus, quæ præcipuè sacra apud Ægyptios erant, se penitus abstinerent: nullique copularentur nisi cum quibus fœdus habere videbantur. Hæc autem sentiens, & alia plura, maximè Ægyptiorum consuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros ædificari ciuitatis: & ad bella præparari contra Amenophin regem. Ipse verò assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorum quosdam misit legatos ad pastores: qui videbantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum vrbem, caulas suas & aliorum qui simul fuerant exonerati significans, & poscens vt pariter contra Ægyptum castrametarentur. promisitque eos fore venturos, primùm quidem in Auarim progenitorum suorum prouinciam, & necessaria populis abundantiùs exhibenda: pugnaturos autem opportuno tempore, & prouinciam facillimè subdituros. Illi verò lætitia cumulati, omnes alacriter vsque ad ducenta millia virorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim vsque venêre. Amenophis autem Ægyptiorum rex, dum illorum audisset inuasionem, non mediocriter perculsus est, dum recordaretur, quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primùm quidem congregans Ægyptiacam plebem, facto consilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipuè à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit & sacerdotibus particularitet iussit vt simulacra eorum cautè celarent. Filium verò Sethonem, qui etiam Ramesses à Rampse patris nomine vocabatur, cùm quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse verò transiens cum aliis Ægyptiis, vsque ad trecenta millia virorum, bellatoribus viris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum contra Deum pugnare, retrorsum reuersus venit ad Memphim: & sumens Apim & alia sacra, mox in Æthiopiam cum vniuersis nauibus & multitudine venit Ægyptiorum. Per gratiam namque erat ei subiectus Æthiopum rex: propter quod suscipiens etiam populum vniuersum, præbuit alimenta hominibus necessaria, quæ prouincia ministrabat, & ciuitates ac vicos, qui ad fatale illud tredecim annorum exilium sufficerent. Et in Æthiopia quidem hæc gesta sunt. Solymitæ verò descendentes cum viris pollutis Ægyptiorum, sic pessimè hominibus vsi sunt, vt eorum victoria esset pessima his, qui tunc eorum impietates inspiciebant: non solum etenim ciuitates & vicos concremauêre, sacrilegia facientes, & deorum idola deuastantes, sed etiã ipsa sacra animalia quæ colebantur crudelissimè discerpserunt, peremptores & occisores horum sacerdotes atq; prophetas esse cogentes, quos etiam expellebãt nudos. Dicitur itaq; quod politiã & leges eis composuit sacerdos quidam, genere Heliopolites,

nomine Osarsiphus vocatus ex nomine Osi- A
reos Heliopolitani dei: qui dum conuersus
fuisset ad hoc genus, mutauit nomen & vo-
catus est Moses. Quæ igitur Ægyptij de Iu-
dæis ferunt, hæc sunt. Sed & multa breui-
tatis causa prætereo. Dicit autem rursus Ma-
nethon, quia postea Amenophis, ex Æthio-
pia digressus est cum magna virtute: simul &
filius eius Rampses, & ipse habens magnum
exercitum. Et congressi contra pastores at-
que pollutos, vicerunt eos: & multis cæsis B
persecuti sunt eos vsque ad Syriæ fines. Hæc e-
quidem & huiusmodi Manethon conscripsit.
Quia verò anilia loquitur deliramenta, atque
mentitur, aperta ratione monstrabo: illud pri-
mò distinguens, quod postea referendum est. Is
enim concessit nobis, atque professus est, quod
ab initio non fuerint Ægyptij genere, sed ex-
trinsecus illuc aduenissent, & Ægyptum ob-
tinuissent, & ex ea rursus egressi sint nostri pro-
genitores. quòd verò nobis postea permixti nõ C
sunt Ægyptij corpore debilitati: & quod ex
his non fuit Moses, qui populum eduxit ex Æ-
gypto, sed ante multas generationes extitit,
per ea quæ ipse dixit, conabor ostendere. Pri-
mam itaque causam posuit figmenti ridicu-
lam. Rex enim, inquit, Amenophis con-
cupiuit videre deos. quos putas? siquidem
qui apud eos solēnes erant, Bouem, & Hircum,
& Crocodilos, & Cynocephalos, videbat. cœ-
lestes autem quomodo poterat? & cur hoc
D habuit desiderium? quia vtique & prior rex al-
ter hos viderat? Ab illo ergo audiēs, quales es-
sent, & quemadmodũ eos vidisset, noua nequa-
quam egebat arte. sed fortè sapiens erat ille
vates, per quem hæc rex posse agere confidebat.
quod si ita fuisset, quomodo impossibilium
concupiscentiam non præsciuit? non enim
euenit quod voluit. Proinde quam ratiònem
habere potuit, vt propter mutilos aut lepro-
sos ei inuisibiles essent? Irascũtur enim propter E
impietates, non propter corporum vitia. Dein-
de tam multa millia leprosorum & malè ha-
bentium, vna penè hora quomodo fuit possibi-
le congregari? aut quomodo rex non obediuit
vati? Ille namque præcepit debiles Ægyptios e-
xilio deportari, hinc autem eos ad sectiones
lapidum destinauit, tanquam operariis indi-
gens, & non purgare prouinciam volens. Ait
autem quod vates semetipsum peremit, præui-
dens deorum iram, & quæ erant in Ægypto
futura, & conscriptum librum regi reliquit. F
Proinde quomodo ab initio vates etiam suum
interitum non præsciuit? quomodo non repẽte
regi, cõtradixit volenti videre deos? aut qua ra-
tione timebat, iam non sui tẽporis calamitates?
aut quidnam grauius imminebat, quod mor-
te præueniret? Quod verò inter omnia stultius
est, videamus: Audiens enim hæc, inquit, & de
futuris iam metuens: debiles illos quibus Æ-
gyptum purgare debuerat, neque tunc de pro-
uincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ci- G
uitatem dedit dudum à pastoribus habitatam:
quæ vocabatur Auaris. Ad quam congrega-
ti, principem, inquit, delegẽre ex sacerdo-
tibus Heliopolitanis: qui eis legem posuit, vt
neque deos adorarent, neque ab Ægyptiacæ
festiuitatis animalibus abstinerent, sed omnia

μα ὀσαρσὶφ, ἀπὸ τοῦ τῶν ἡλίου πόλεως θεοῦ ὀσίρεως, ὡς μετέβη εἰς τοῦτο τὸ γένος, μετετέθη τὸ ὄνομα καὶ προσηγορεύθη μωϋσῆς. ἃ μὲν οὖν αἰγύπτιοι φέρουσι περὶ τῶν ἰουδαίων. ταῦτ' ἐστὶ καὶ ἕτερα πλείονα, ἃ παρείημι συντομίας ἕνεκα. λέγει δ' ὁ μανεθὼν πάλιν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐπῆλθεν ὁ ἀμένωφις ἀπὸ αἰθιοπίας μετὰ μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ῥάμψης καὶ αὐτὸς ἔχων δύναμιν. καὶ συμβαλόντες οἱ δύο τοῖς μιαροῖς, ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες ἐδίωξαν αὐτοὺς ἄχρι τῶν ὁρίων συρίας. ταῦτα μὲν τὰ τοιαῦτα μανεθὼν συνέγραψεν. ὅτι δὲ λήρει καὶ ψεύδεται φανερῶς ἐπιδείξω, προδιαστειλάμενος ἐκεῖνο τὸ ὕστερον πρὸς αὐτὸν λεχθησόμενον ἕνεκα. δέδωκε γὰρ οὗτος ἡμῖν καὶ ὡμολόγηκεν, ὀξ ἀρχῆς τε μὴ εἶναι τὸ γένος αἰγύπτιον, ἀλλ' αὐτοὺς ἔξωθεν ἐπελθόντας κρατῆσαι τῆς αἰγύπτου, καὶ πάλιν ὀξ αὐτῆς ἀπελθεῖν. ὅτι δὲ καὶ ἀνεμίχθησαν ἡμῖν ὕστερον τοῖς αἰγυπτίων οἱ τὰ σώματα λελωβημένοι, καὶ ὅτι οὐκ τότων καὶ λῶ μωϋσῆς ὁ τὸν λαὸν ἀγαγὼν, ἀλλὰ πολλαῖς γενεαῖς πρότερον, ταῦτα πειράσομαι δεῖξαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις ἐλέγχειν. πρώτιον δὲ τὸν αἰτίαν τοῦ πλάσματος ὑποτίθεται καταγέλαστον. ὁ βασιλεὺς γάρ φησιν ἀμένωφις ἐπεθύμησε τοῖς θεοῖς ἰδεῖν. πίνος; εἰ μὲν τοὺς παρ' αὐτοῖς νενομισμένους τὸν βοῦν καὶ τράγον καὶ κροκοδείλους καὶ κυνοκεφάλους, ἑώρα. τοὺς οὐρανίους δὲ πῶς ἠδύνατο; καὶ διὰ τί ταύτην ἔχε τὴν ἐπιθυμίαν; ὅπου γὰρ καὶ πρότερος αὐτοῦ βασιλεὺς ἄλλος ἑωράκει; παρ' ἐκείνου τίνων ἐπέπυστο ποταποί τινες εἰσι, καὶ τίνα τρόπον αὐτοὺς εἶδεν. ὡς τε χρείας αὐτῷ τέχνης οὐ δεῖ. ἀλλὰ σοφὸς ἦν ὁ μάντις, δι' ὃ τοῦτο κατορθῶσειν ὁ βασιλεὺς ὑπελάμβανε. καὶ πῶς οὐ προσέγνω τὸ ἀδύνατον αὐτοῦ τῆς ἐπιθυμίας; οὐ γὰρ ἀπέβη. τίνα δὲ καὶ λόγον εἶχε δεῖν τοὺς ἀκρωτηριασμένους καὶ λεπρῶντας ἀφανεῖς εἶναι τοῖς θεοῖς; ὀργίζονται γὰρ ὅταν τοῖς ἀσεβήμασιν, οὐ ὅταν τοῖς ἐλαττώμασι τῶν σωμάτων. ὁπόταν δὲ μυριάδας τῶν λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων, πῶς οἷόν τε μιᾷ ἀνδὸν ἡμέρᾳ συλλεγῆναι; πῶς δὲ παρήκουσε τοῦ μάντεως ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ὀξορίσαι τῆς αἰγύπτου τοὺς λελωβημένους. ὁ δ' αὐτοὺς εἰς τὰς λιθοτομίας ἐκέβαλεν, ὥσπερ τῶν ἐργασομένων δεόμενος, ἀλλ' οὐχὶ καθαρᾶν τὴν χώραν προαιρούμενος. φησὶ δὲ τὸν μάντιν αὐτὸν ἀνελεῖν, τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν προορώμενον, καὶ τὰ συμβησόμενα τοῖς τῶν αἰγυπτίων, τῷ δὲ βασιλεῖ γεγραμμένον τὴν πόρρησιν καταλιπεῖν. ἔπα πῶς καὶ ὀξ ἀρχῆς ὁ μάντις τὸν αὐτοῦ θάνατον προηπίστατο; πῶς δὲ καὶ διὰ τί αὐτεῖπεν τῷ βασιλεῖ βουλομένῳ τοὺς θεοὺς ἰδεῖν; πῶς δ' ὅλως ὁ φόβος τὸν μὴ παρ' αὐτὸν συμβησομένων κακῶν; ἢ τί χεῖρον ἔδει παθεῖν, οὐ δ' αὐτὸν ἔπαυδεν; τὸ δὲ δὴ πάντων ἀνοητότατον ἰδωμεν. προυθόμενος γὰρ ταῦτα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων φοβηθεὶς τοὺς λελωβημένους ἐκείνους, οὓς αὐτὸς καθαρεῦσαι προσεῖπε τὴν αἰγύπτου, οὐδὲ τότε τῆς χώρας ὀξήλασεν. ἀλλὰ δεηθεῖσιν αὐτοῖς ἔδωκε πόλιν, ὥς φησι, τὴν πάλαι μὲν οἰκισθεῖσαν ὑπὸ τῶν ποιμένων, ἄβαριν δὲ καλουμένην. εἰς ἣν ἀθροισθέντας αὐτοῖς ἡγεμόνα φησὶν ὀξελέσθαι τῶν ὀξ ἡλιουπόλεως πάλαι γενομένων ἱερέων. καὶ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, μήτε θεοῖς προσκυνεῖν, μήτε τῶν ἐν αἰγύπτῳ θρησκευομένων ζώων ἀπέχεσθαι, πάντα δὲ

θύειν

θύειν καὶ καταθύειν. συνάπτεσθαι δὲ μηδενὶ πλὴν τῶν A
συνωμοσμένων. ὅρκοις τε τὸ πλῆθος ἐνδησάμενον, ἢ
μὴν τούτοις ἐμμένειν τοῖς νόμοις, καὶ τειχίσαντα τὴν
ἄβαριν πρὸς τὸν βασιλέα πόλεμον ἐξενεγκεῖν. καὶ
προσίθησιν ὅτι ἔπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα, παρακα-
λῶν σφεῖνοις αὐτοῖς συμμαχεῖν, καὶ δώσειν αὐτοῖς τὴν
ἄβαριν ὑπισχνούμενος. ἐπὶ δὲ αὐτῇ τοῖς ἐκ τῶν ἱερο-
σολύμων ἀφιξομένοις προσγενήσεσθαι ἀφ' ἧς ὁρμωμέ-
νους αὐτοὺς πᾶσαν τὴν αἴγυπτον καθέξειν. εἶτα τοὺς
μὴν ἐπελθεῖν εἴκοσι στρατῷ μυριάσι λέγει. τὸν δὲ βα-
σιλέα τῶν αἰγυπτίων ἀμένωφιν, οὐκ οἰόμενον δεῖν θεο- B
μαχεῖν, εἰς τὴν αἰθιοπίαν δύθις ἀποδρᾶναι. τὸν δὲ ἄπιν
καί τινα τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων παρατεθεικέναι
τοῖς ἱερεῦσι, διαφυλάττεσθαι κελεύσαντα. εἶτα τοὺς ἱε-
ροσολυμίτας ἐπελθόντας, τάς τε πόλεις αἱρεῖσθαι, καὶ τὰ
ἱερὰ καθαιρεῖν, καὶ τοὺς ἱππέας ἀποσφάττειν· ὅλως τε
μηδεμιᾶς ἀπέχεσθαι παρανομίας μηδὲ ὠμότητος. ὁ δὲ
τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμοις αὐτοῖς καταβαλόμενος C
ἱερεύς φησιν, εἰς τὸ γένος ἡλιοπολίτης, ὄνομα δὲ ὀσαρ-
σίφ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡλιοπόλει θεοῦ ὀνείσεως· μεταθέμενος
δὲ μωϋσῆν αὐτὸν προσηγόρευσεν. δεκαπενταετῆ δὲ
φησιν ἔτει τῷ ἀμένωφιν, τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ χρόνῳ ἐπὶ τῆς
ἐκπτώσεως παρῳκηκότα, ἐξ αἰθιοπίας ἐπελθόντα
μετὰ πολλῆς στρατιᾶς. καὶ συμβαλόντα τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς
μιασμοῖς, νικῆσαί τε τῇ μάχῃ, καὶ κτεῖναι πολλοὺς ἐπι- D
διώξαντα μέχρι τῶν τῆς συρίας ὅρων. ἐν τούτοις πάλιν
οὐ σωφίσιν ἀπιθάνως ψευδόμενος. οἱ δὲ λεπροὶ καὶ τὸ
μετ' αὐτῶν πλῆθος εἰ καὶ πρότερον ὠργίζοντο τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ τοῖς τὰ περὶ αὐτοὺς πεποιηκόσι, κατά τε τὴν
τοῦ μάντεως παραγόρευσιν, ἀλλ' ὅτε τῶν λιθοτομιῶν
ἐξῆλθον, καὶ πόλιν παρ' αὐτοῖς καὶ χώραν ἔλαβον, πάντως
ἂν ἐγένοντο πρᾴοτεροι πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ καὶ κεῖ-
νον ἐμίσουν, ἰδίᾳ μὲν ἐν αὐτῷ ἐπεβούλευον, οὐκ ἂν δὲ πρὸς E
ἅπαντας ἤραντο πόλεμον, δηλονότι πλείους ἔχοντες
συγγενείας, τοσοῦτοι γὰρ τὸ πλῆθος ὄντες. ὅμως δὲ καὶ τοῖς
ἀνθρώποις πολεμεῖν διεγνωκότες, οὐκ ἂν εἰς τοὺς αὐτῶν
θεοὺς πολεμεῖν ἐτόλμησαν. διὸ ὑπεναντιωτάτους ἔθεν-
το νόμοις τοῖς πατρίοις αὐτῶν, καὶ οἷς ἐνετράφησαν. δεῖ
δὲ ἡμᾶς τῷ μανεθῶνι χάριν ἔχειν, ὅτι ταύτης τῆς
παρανομίας οὐχὶ τοὺς ἐξ ἱεροσολύμων ἐλθόντας ἀρ-
χηγοὺς γενέσθαι φησίν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ὄντας αἰ- F
γυπτίους, καὶ τούτων μάλιστα τοὺς ἱερέας ὑπενοῆσαί τε
ταῦτα, καὶ ὁρκωμοτῆσαι τὸ πλῆθος. ἐκεῖνο μὲν τοι
πῶς οὐκ ἄλογον, τῶν μὲν οἰκείων αὐτοῖς καὶ τῶν φίλων
συναποστῆσαι οὐδένα, μηδὲ τοῦ πολέμου τὸν κίνδυνον
συναράσθαι. πέμψαι δὲ τοὺς μιασμοὺς εἰς ἱεροσόλυμα,
καὶ τὴν παρ' ἐκείνων ἐπάγεσθαι συμμαχίαν. ποίας αὐ-
τοῖς φιλίας, ἢ τίνος αὐτοῖς οἰκειότητος προϋπηρχούσης;
τοὐναντίον γὰρ ἦσαν πολέμιοι, καὶ τοῖς ἤθεσι πλεῖστον
διέφερον. ὁ δὲ φησιν δύθις ὑπακούσαι τοῖς ὑπισχνουμέ-
νοις, ὅτι τὴν αἴγυπτον καθέξουσιν, ὥσπερ αὐτῶν οὐ σφό- G
δρα τὴν χώρας ἐμπείρως ἐχόντων, ἧς βιασθέντες ἐκ-
πεπτώκασιν. εἰ μὲν οὖν ἀπόρως ἢ κακῶς ἔπραττον,
ἴσως ἂν καὶ παρεβάλλοντο. πόλιν δὲ κατοικοῦντες εὐ-
δαίμονα, καὶ χώραν πολλῷ κρείττω τῆς αἰγύπτου καρ-
πούμενοι, δεινὰ ποτ' ἂν ἐχθεσῖν μὲν πάλαι, τὰ δὲ σώματα
λελωβημένοις, οὓς μηδὲ τῶν οἰκείων οὐδεὶς ὑπομένει

perimerent, atque consumerent, nullique penitus miscerentur, nisi cum quibus coniurati esse videbantur: & iureiurando multitudine obligata, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autem, quia misit Hierosolymam rogans illos pro auxiliis exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis volentium exire maiorum: & ex qua procedentes omnem Ægyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem venisse cum ducentis millibus armatorum. Regem verò Amenophin Ægyptiorum, cùm nollet repugnare Deo, mox ad Æthiopiam refugisse, & Apim cum aliis sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas verò inuasione facta, & ciuitates depopulatos, & templa concremasse, & equestres peremisse refert. & nulla iniquitate, aut crudelitate abstinuisse. Qui verò politiam & leges eis exhibuit, sacerdos, inquit, erat genere Heliopolites, nomine Orsasiphus, vocatus ab appellatione Oriseos Heliopolitani Dei: & mutato nomine dictus postea Moses: Tertiodecimo vero anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Æthiopia profectum cum multis millibus dicit: & congressum contra pastores atque pollutos, habita conflictione, vicisse, & multos interficientem, vsque ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine verisimilitudine se mētiri. Leprosi namque, & cum eis multitudo collecta debilium, licèt primitus irascerentur regi, circa se vtique talia facienti, secundùm prēmonitionem vatis, tamen cùm à sectione lapidum sunt egressi, & prouinciam percepêre, omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porrò si adhuc & illum odio habebant, seorsum magis insidiari potuissent: & non omnibus bellum inferre, cum scilicet plurimi existentes multorum illic cognationes haberent. Proinde etiam si contra homines pugnare decreuêre, non tamen contra deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria suis agere legibus, in quibus educati esse noscuntur. Oportet itaque nos Manethoni gratias agere, quoniam huius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi, sed illos ipsos Ægyptios esse probat, & maximè sacerdotes, atque iurisiurandi vinculum illorum multitudine conuenisse. Illud autem quomodo non irrationabile est? Domesticorum quidem & amicorum nemo cum illis rebellauit, nec periculorum belli particeps factus est: sed misêre maculatos ad Hierosolymam, vt ab eis auxilia posceren t. quánam amicitia aut societate intercedente? hostes enim magis erant, & moribus plurimum differebant. At illi confestim, vt ait, vocantibus morem gessêre, nempe inducti pollicitationibus, quòd Aegyptum occupaturi essent: quasi ipsi non admodum eius regionis gnari essent, ex qua per vim pulsi fuerant. qui si tum miseram aut egenam vitam egissent, meritò fortasse negocium aggressi essent. Cùm autem vrbem habitarent fortunatam, & agrum amplum meliorem Aegypto colerent, quid tandem erat, cur ob veteres hostes, eósque corporibus affectis, quales nemo domesticos ferat,

periculum adirent: neque enim futuram regis fugam præsciebant. nam vt ipse dixit, filius Amenuphis cum trecentis millibus ad Pellusium occurrebat. & hoc quidem omnino sciebant qui proficiscebantur: mutationem verò propositi & fugam vnde coniectare poterant? Deinde occupatis horreis Ægypti, multa mala fecisse ait Hierosolymitanum exercitum: atque hæc eis exprobrat: quasi non hostes eos induxisset, aut quasi hæc sint aliunde accito militi obiicienda, cùm eadem ante aduentum eorum fecissent, facturósque se iurassent ipsi Ægyptij. Quinetiam aliquanto pòst Amenuphis hostes aggressus prælio vicit: fusósque ac fugatos Syriam vsque persecutus est. adeò scilicet Ægyptus est omnibus vndecunque inuadentibus captu facilis: & qui tunc ea iure belli potiebantur, cùm scirent Amenuphin viuere, neque aditus ab Æthiopia communiuerant, multas ad hoc commoditates habentes, neque alioqui copias contraxerant. Ille verò vsque Syriam trucidans eos (vt ait) persecutus est per arenosa & inaquosa loca. Scilicet ea vel quieto exercitu transire expeditum est. Igitur autore Manethone neque ex Ægypto genus nostrum oriundum est, neque illinc aliqui admixti sunt. Leprosorum enim & morbidorum multos in lapidicinis perisse verisimile est, multos in præliis, plurimos verò postremò & in fuga. Superest vt de Moyse illi contradicam. Hunc virum mirandum Ægyptij & diuinum existimant, sed non sine blasphemia incredibili sibi vindicare conantur: dicentes Heliopoliten esse vnum sacerdotum, ob lepram cum aliis pulsum. Ostenditur autem in ratione temporum, DXVIII. annis prior fuisse, & patres nostros ex Ægypto in regionem quam nunc tenemus eduxisse. Quòd verò eiusmodi calamitatis corpus expers habuit, ipsius dicta indicant. Leprosis enim & oppidis & vicis interdixit, vt seorsim in lacero vestitu agant: & eum qui eos attigisset, aut sub idem tectum successisset, pro impuro habet. Quinetiam si eo morbo liberari, & in pristinum restitui contingat, præscripsit certas purificationes, mundationes, & fontanarum aquarum lauacra, & omnium pilorum abrasiones: multísque & variis sacrificiis peractis, tum demum sanctam vrbem adeundam. Atqui contrà par erat qui talem calamitatem expertus esset prouidentiam aliquam ac humanitatem exhibere simili infortunio pressis. Non solum autem de leprosis sic leges tulit, sed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad sacrorum curam admisit. Sed etiam si iam sacerdoti aliquid tale accidisset, honore eum priuauit. Quomodo igitur verisimile est illum has aduersus semetipsum cum opprobrio suo damnóque tulisse leges? Quin & nomen valde incredibiliter mutauit. Osarsiph enim (inquit) vocabatur. Hoc ad transmutationem nihil quadrat. Verum autem nomen significat ex aqua seruatum Moysen. Nam aquam Ægyptij Moy vocant. Satis igitur

A Τούτοις ἐμέλλον ὁ Δαμοφίλης βοηθεῖν. οὐδὲ γὰρ τὸν ἡγησόμενον τοῦ φεύγειν δρασμὸν τοῦ βασιλέως. τοιοῦτον γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν, ὡς ὁ παῖς τοῦ ἀμένωφις τριάκοντα μυριάδας ἔχων, εἰς τὸ Πηλούσιον ἀπαντᾷ-
B ζεν. καὶ τοῦτο μὲν ἠδεισαν πάντες οἱ Δαμοφίλου· τίνων δὲ μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τίνων φυγῶν πόθεν εἰκάζειν ἔμελλον; τὰ σιτία κρατήσαντας φησὶ τὸν Αἰγύπτιον, πολλὰ καὶ δεινὰ δρᾶν τοῖς ἐκ τῆς Ἱεροσολύμων διηρπακόσι-
C τας, καὶ φεῦ τούτων ὀνειδίζει, καθάπερ οὐ πολεμίους αὐτοῖς ἐπαγαγών, ἢ δίκαιον τοῖς ἔξωθεν ὑπεκκαλεῖν, ὁπότε ταῦτα φεῦ τῆς ἐκείνων ἀφίξεως ἐφεστῶν, καὶ φεύξειν ὠμωμόκεσαν, οἱ τὸ γένος Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ χρόνοις ὕστερον ἀμένωφις ἐπελθὼν οἰκήσε μάχῃ, καὶ κτείνων τοὺς πολεμίους μέχρι τῆς συρίας ἤλασεν. ὅτε γὰρ πανταχόθεν ὄντα ἡ Αἴγυπτος τοῖς ὁπόθεν δηποτοῦν ὑπιοῦσιν ἀβάλωτος· καὶ οἱ τότε πολέμῳ κρατοῦντες αὐτοῦ, ζῶν πυθανόμενοι τὸν ἀμένωφιν, ὅτε τοὺς ἐκ τῆς Αἰθιοπίας ἐμβολὰς ἀχύρωσαν, πολλοὺς εἰς τοῦτο Δαμοφίλου ἔχοντες, ὅτε τῶν ἄλλων ἡτοίμασαν δυνάμεν. ὁ δὲ καὶ μάχει τῆς συρίας, ἀναιρῶν φησιν αὐτοὺς, ἠκολούθησε δίκαι τῆς ψάμμης τῆς αὐύδρου, δηλονότι οὐ ῥᾴδιον ὂν ἀμαχεῖ πρᾶξαι τοῦτο δίοδῳ διελθεῖν. καὶ ὑπὸ ὀυῦ τὸν μανεθῶνα, ὅτι ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸ γένος ἡμῶν ὄστιν, ὅτε τῶν ἐκεῖθεν τινὲς ἀκεμίχθησαν. τῶν δὲ λεπρῶν καὶ νοσούντων, πολλοὺς μὲν εἰκὸς ἐν ταῖς λιθοτομίαις ὀστοθαπεῖν, πολλοὺς δὲ ἐν τοῖς μάχαις, πλείστους δὲ ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ τῇ φυγῇ. λοιπόν μοι πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν περὶ μωϋσέως. τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα θαυμαστὸν μὲν Αἰγύπτιοι καὶ θεῖον νομίζουσι. βούλονται δὲ ποιεῖν αὐτοῖς μὲ βλασφημίας ἀπθάνω, λέγοντες ἡλιοπολίτην εἶναι τῶν ἐκεῖθεν ἱερέων ἕνα, δίκαι τῶν λέπραν συνεξελήλασμένον. δείκνυται δὲ ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς, ὀκτακοσίοις δὲ καὶ δεκὰ σὺν τοῖς πεντακοσίοις πρότερον ἔτεσι γεγονώς, καὶ τοῖς ἡμετέροις πρόγονοις ἐκ τῆς Αἰγύπτου πατέρας, εἰς τὴν χώραν τῶν οἰκουμένων ὑφ' ἡμῶν. ὅτι δὲ οὐδὲν συμφορᾷ τινὶ τοιαύτῃ πρὸς τὸ σῶμα κεχρημένος ἦν, ἐκ τῶν λεγομένων ὑπ' αὐτοῦ δῆλός ὄστι. τοῖς γὰρ λεπρῶσιν ἀπείρηκε, μήτε μένειν ἐν πόλει, μήτ' ἐν κώμῃ κατοικεῖν, ἀλλὰ μόνοις φεύγοντεῖν κατεχισμένοις τὰ ἱμάτια καὶ τὸν ἁψάμενον αὐτῶν ἢ ὁμόσκηνον γενόμενον, ἀκάθαρτον ἡγεῖται. καὶ μὴν κἂν θεραπευθῇ τὸ νόσημα, καὶ τῶν αὐτοῦ φύσιν ὑπολάβῃ, προείρηκε πινὰς ἁγνείας, καθαρμοὺς πηγαίων ὑδάτων λουτροῖς, καὶ ξυρήσεις πάσης τριχός, πολλάς τε καὶ δείνας, καὶ παντοίας ὑπιτελέσαντα θυσίας, τότε παριέναι εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. καίτοι τοῦ αἰτίου εἰκὸς ὄν, τὸν ἐν τῇ συμφορᾷ ταύτῃ γεγονότα, φεῦ τοῖς ὁμοίως αὐτῷ δυσυχήσαντας. οὐ μόνον δὲ φεῦ τῶν λεπρῶν ὅτας νομοθέτησεν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς κατὰ τὸ βραχύτατόν τι τοῦ σώματος ἠκρωτηριασμένοις ἱερᾶς συγκεχώρηκεν. ἀλλ' εἰ καὶ μεταξύ τις ἱερωμένος τοιαύτῃ χρήσαιτο συμφορᾷ, τὴν τιμὴν αὐτὸν ἀφείλετο. πῶς οὖν εἰκὸς ἐκεῖνον ταῦτα νομοθετεῖν καθ' ἑαυτοῦ, εἰς ὄνειδός τε καὶ βλάβην νόμοις συντιθέμενος. ἀλλὰ μὲν τοῦνομα λίαν ἀπθαίως μεταπέπτωκεν. ὀσαρσὴφ γὰρ φησιν ἐκαλεῖτο. τοῦτο μὲ οὖν εἰς τὴν μετάθεσιν οὐ συναρμόζει. τὸ δὲ ἀληθὲς ὄνομα, δηλοῖ τὴν ἐκ τοῦ ὕδατος σωθέντα μωϋσῆν. τὸ γὰρ ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι μωῦ καλοῦσιν. ἱκανῶς οὖν

γεγο-

γεγονέναι νομίζω καὶ δῆλον, ὅτι μανεθὼς, ἕως μὲν ἠκολούθει ταῖς ἀρχαίαις ἀναγραφαῖς, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διημάρτανεν, ὅτι δὲ τοῖς ἀδεσπότοις μύθοις ἐκπίπτων, ἢ συνέθηκεν αὐτοῖς ἀπιθάνως, ἢ πίστιν τῷ θεῷ ἀπέχθειαν εἰρηκότων ὅτι δοῦναι. μετὰ τοῦτον ἐξετάσαι βούλομαι καὶ χαιρήμονα. καὶ γὰρ δοῦναι αἰγυπτιακὴν φάσκων ἱστορίαν συγγράφειν, καὶ θεραπεῖς ταυτὸ ὄνομα τῷ βασιλέως, ὅπερ ὁ μανεθὼς, ἀμένωφιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ῥαμέσσην, φησὶν, ὅτι καὶ τοῖς ὕπνοις ἡ ἶσις ἐφάνη τῷ ἀμένωφει, μεμφομένη αὐτὸν, ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ κατέσκαπται. φριτιφαντὴν δὲ ἱερογραμματέα φάναι, εἰ μὲν τοὺς μολυσμοὺς ἐχόντων ἀνδρῶν καθαρὴν τὴν αἰγυπτον, παύσασθαι τῆς πλείας αὐτόν. ὀλιγέξαντα δὲ τῶν ὀλισθόντων μυριάδας εἰκοσιπέντε ἐκβαλεῖν. ἡγεῖσθαι δὲ αὐτῶν γραμματέας μωϋσῆν τε καὶ ἰώσηπον, καὶ τοῦτον ἱερογραμματέα· αἰγύπτια δὲ αὐτοῖς ὀνόματα εἶναι, τῷ μὲν μωϋσῆ πισιθὲν, τῷ δὲ ἰωσήπῳ πετεσήφ. τούτοις δὲ εἰς πηλούσιον ἐλθεῖν, καὶ ὀλιγοτυχεῖν μυριάσι τριακοντατρισχιλίαις καταλελειμμένοις ὑπὸ τοῦ ἀμένωφιος. αὐ δὲ θέλειν εἰς τὴν αἰγυπτον δυσκομίζειν οἷς φιλίαν συνθέμενος, ὅτι τὴν αἰγυπτον στρατεύσαι. τὸν δὲ ἀμένωφιν οὐκ ὑπομείναντα τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς αἰθιοπίαν φυγεῖν καταλιπόντα τὴν γυναῖκα ἔγκυον· ἣν κρυπτομένην ἐν τισι σπηλαίοις τεκεῖν παῖδα, ὄνομα μεσσήνην, ὃν ἀνδρωθέντα σκηνῶσαι τοὺς ἰουδαίους εἰς τὴν συρίαν, ὄντας περὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ τὸν πατέρα ἀμένωφιν ἐκ τῆς αἰθιοπίας καταδέξασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ὁ χαιρήμων. οἶμαι δὲ αὐτόθεν φανερὰν εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων τὴν ἀμφοῖν ψευδολογίαν. ἀληθείας μὲν γάρ τινος ὑποκειμένης, ἀδύνατον ἦν διαφωνεῖν ὅτι τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰ ψευδῆ συντιθέντες, οὐχ ἑτέροις σύμφωνα γράφουσιν, ἀλλ' αὐτοῖς τὰ δόξαντα πλάττουσιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλέως ἵνα τοὺς θεοὺς ἴδῃ, φησὶν ἀρχὴν γενέσθαι τῶν τῶν μιαρῶν ἐκβολῆς. ὁ δὲ χαιρήμων ἴδιον ὡς τῆς ἴσιδος ἐνύπνιον συνέθεικεν. κἀκεῖνος μὲν ἀμένωφιν εἶναι λέγει, τὸν θεραπεύοντα τὸν βασιλεῖ τὸν καθαρμόν. φριτιφαντὴν ὁ δὲ δὴ τοῦ πλήθους ἀριθμὸς καὶ σφόδρα συνεγής, ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἐκείνου λέγοντος, τοῦτο δὲ πέντε τοῖς εἴκοσιν. ἔτι δίνιον ὁ μὲν μανεθὼς πρότερον εἰς τὰς λιθοτομίας τοὺς μιαροὺς ἐκβαλὼν, εἶτα αὐτοῖς τὴν ἄβαριν δοὺς οἰκεῖν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους αἰγυπτίους ἐκπολεμώσας, τότε φησὶν ὀνομαζόμενα τὴν πρὸς τὴν ἱεροσολυμῖτας αὐτοῖς ὁμόνοιαν. ὁ δὲ χαιρήμων ἀπαλλαττομένους ἐκ τῆς αἰγύπτου, περὶ πηλούσιον δύρειν ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα μυριάδας ἀνθρώπων, καταλελειμμένας ὑπὸ τοῦ ἀμένωφιος, καὶ μετ' ἐκείνων πάλιν εἰς τὴν αἰγυπτον ἐμβαλεῖν· φυγεῖν δὲ τὸν ἀμένωφιν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. τὸ δὲ δὴ γυναικωδέστατον οὐδὲ τίνες ἢ πόθεν ἦσαν αἱ τοιαῦταί τοῦ στρατοῦ μυριάδες εἴρηκεν. εἴτε αἰγύπτιοι τὸ γένος, εἴτε ἔξωθεν ἥκοντες. ἀλλ' οὐδὲ τὴν αἰτίαν διεσάφησε, δι' ἣν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αἰγυπτον ἀναγκεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ὁ περὶ τῶν λεπρῶν τὸ τῆς ἴσιδος ἐνύπνιον συμπλάσας. τῷ δὲ μωϋσεῖ καὶ τὸν ἰώσηπον ὁ χαιρήμων, ὡς ἐν ταυτῷ χρόνῳ συνεξελησμένον θεραπεύθεικεν, τὸν θεὸ μωϋσέως πρεσβύτερον τέσσαρσι γενεαῖς τετελευτηκότα, ὧν ἐστιν ἔτη χιλιὰ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ῥαμέσσης ὁ τοῦ ἀμένωφιος υἱός, κατὰ μὲν τὸν μανεθὼν νεανίας συμπολεμεῖ τῷ πατρὶ, καὶ συνεπίπτει

A declaratum existimo, quòd Manethon quatenus veterum scripta sequitur, non multum à veritate aberrat. Vbi verò ad vulgares fabulas se vertit, aut absurdè eas confingit, aut in odium gentis loquentibus credit. Post hunc inquirere libet in Chæremonem. Hic enim Aegyptiacam se scribere historiam professus, addens idem nomen regis quod Manethon, Amenophim, & filium eius Rhamessen, ait Isidem in somnis Amenophi apparuisse, incusan-
B tem quòd templum suum per bellum dirutum esset. Phritiphanten verò sacrum scribam dixisse, si à pollutis hominibus Aegyptum repurget, liberandum eum à nocturnis terroribus: atque ita delectu vitiosorum morbidorúmve habito, CCL. millia è finibus eiecta. Duces verò eorum fuisse scribas Mosen & Iosephum quem etiam sacrum scribam fuisse: Ægyptia verò eis nomina esse Mosi Tisithen, Iosepho Petesephi. Hos Pelusium venisse, ibique offendisse CCCLXXX. millia, ab
C Amenophi relicta, quæ is in Ægyptum transferre noluerat: cum his icto fœdere contra Ægyptum expeditionem habitam: Amenophin autem non expectato impetu eorum, in Æthiopiam fugisse, relicta vxore grauida: quam delitescentem in quibusdam speluncis enixam puerum nomine Messenen. cum posteaquam ad virilem ætatem peruenisset, expulisse Iudeos in Syriam, numero circiter ducenta millia, &
D patrem Amenophin ex Æthiopia recepisse. Et hæc quidem Chæremon. Reor autem ex his ipsis quæ dicta sunt amborum vanitatem apparere. Si quid enim veritatis subesset, impossibile erat in tantum eos discrepare. at qui mendacia componunt, non aliorum scriptis consona scribunt, sed quæ ipsis libet confingunt. Ille igitur regiam cupiditatem videndi deos, ait initium fuisse pollutos eiiciendi. Chæremon autē suum de Iside somnium finxit. & ille quidem Amenophin dixit indixisse regi purgationem: hic verò Phritiphantem. iam multitudinis numerus sanè bellè congruit, illo octoginta millia referente, hoc ducenta quinquaginta. Præterea Manethon primùm in lapidicinas eiectos pollutos, deinde ad Auarim habitandam traductos, ac reliqua Ægypto bello vexata, tum demum acciuisse dicit à Hierosolymitis auxilia: Chæremon, Ægypto decedentes circa Pelusium inuenisse trecenta octoginta millia hominum ab Amenophi relicta, ac
F cum illis rursus Ægyptum inuasisse: Amenophinque in Æthiopiam fugisse. Quod verò egregium est, ne illud quidem quinam & vnde erant tam numerosus exercitus dixit, Ægyptiíne an externi: neque causam indicauit, ob quam eos rex in Ægyptum inducere noluit qui de leprosis & Iside somnium confinxit. Mosi verò & Iosephum, quasi eodem tempore simul expulsum Chæremon adiunxit, & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quarum sunt anni fere centum septuaginta. Quin & Rhamesses Amenophis filius, secundum Manethonem quidem adolescens bellum administrat cum patre, & cum eodē exulat

fuga elapsus in Æthiopiam. Hic autem fingit eum post patris obitum in spelunca quadam natum, & postea prælio victorem, & Iudæos in Syriam expellentem numero circiter CC. millia. O facilitatem! neque enim priùs quinam erant illa CCCLXXX. millia dixit, neque quomodo CLXXX. millia perierint: in aciéne ceciderint, an ad Rhamessen transfugerint. quod verò maximè mirũ est, ne cognoscere quidem ex eo licet, quósnam vocet Iudæos, vel vtris eorum det hãc appellationem: illísne CCL. millibus leprosorũ, an his CCCLXXX. millibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse sit redarguere eos, qui à semetipsis redarguti sunt. ferendum enim erat vtcunque, si ab aliis redarguti fuissent. His addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis argumentum mendacij, verùm enormitate figmenti illos vincentem, vnde apparet eum magno odio confinxisse. dicit enim: Qua tempestate Bocchoris in Ægypto regnabat, populum Iudæorum, quòd essent lepra, scabie, & aliis quibusdam morbis infecti, ad templa confugisse, vt mendicato alerentur. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Ægypto accidisse. Bocchorim verò Ægyptiorum regem ad Ammonem, scitatum oracula de sterilitate, misisse. responsum verò à Deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impiis, eiectis eis è templis in loca deserta. Cæterùm scabiosos ac leprosos mergendos, tanquam sole horum vitam ægrè ferente: & templa expianda: atque ita fore vt terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitisque sacerdotibus ac sacrificis, iussisse collectis impuratis, hos militibus tradi deportandos in desertum: leprosos verò ac impetiginosos plumbeis laminis inuolutos in pelagus deiici. quibus submersis, reliquos congregatos, & in loca deserta expositos esse, vt perirent. eos habito concilio consultasse de seipsis: & nocte superueniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitasse: sequentique nocte ieiunatum, vt numen propitium eos seruaret. Insequenti verò luce à Mose quodam consiliũ datum, irent conferti vna via, vsque dum ad loca culta peruenirentur. tum præcepisse, ne cui hominum in posterum beneuoli essent, vtque consilium malum potiùs quàm bonum darent, deorúmque templa & altaria quotquot inuenirent euerterent. quibus comprobatis ac destinatis, multitudinem iter fecisse per desertum, ac post multa incommoda tandem ad loca culta peruentum. tum verò & hominibus iniuriosè tractatis, & fanis compilatis ac incensis, venisse in eam quæ nunc Iudæa dicitur: conditáque ciuitate hîc habitare, vrbem verò ἱεροσύλα ex re nominatam. aliquantò autem post iam auctos viribus mutasse nomẽ vitandi probrigratia: & vrbem Hierosolyma, seipsos Hierosolymos vocasse. Hic non eundem quem illi inuenit regem, sed recentius nomen confinxit: & omisso somnio ac propheta Ægyptio ad Ammonem abiit de impetiginosis & leprosis responsum relaturus. ait enim

A φυγὼν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. οὗτος δὲ πεποίηκεν αὐτὸν μὴ τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, ἐν σπηλαίῳ τινὶ γεγενημένον καὶ μὴ ταῦτα νικῶντα μάχῃ, καὶ τοὺς ἰουδαίους εἰς συρίαν ἐξελαύνοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντας ὡς ἐπὶ μυριάδας εἴκοσι. ὁ δὲ χρεία. ὅτι γὰρ ὡς ἔστι τοῦ τίνες ἦσαν οἱ ἑξακοσίαι ὀκτὼ μυριάδες εἶπεν. ὅτι πῶς οἱ τεσσαρακοντα ἑξεῖς διεφθάρησαν. πότερον ἐν τῇ μάχῃ κατέπεσον, ἢ πρὸς τὸ ῥαμέσσου μετέβαλον· τοῦτο δὲ θαυμασιώτατον, ὃ δὲ τίνας καλεῖ τοὺς ἰουδαίους δυνατὸν ὄντα παρ' αὐτοῦ μαθεῖν. ἢ ποτέρους αὐτῷ πίθη ταύτην τὴν προσηγορίαν, τοὺς εἰκοσιπέντε μυριάσι τοῦ λεπρῶν, ἢ τοὺς ὀκτὼ καὶ ἑξακόσιαι, τοῦ δὲ τὸ πλήθος. ἀλλὰ γὰρ δῆθεν ἴσως αὐ εἴη δεῖ πλειόνων ἐλέγχειν τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ ἐλεγμένους. τὸ γὰρ ὑπ' ἄλλων εἰ μετεμόρφωσεν. ἐπειδὴ ἐρῶ δὲ τούτοις λυσίμαχον, ἐλληφότα μὲν τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις ὑπόθεσιν τοῦ ψεύσματος, ὑπερβαλόντα δὲ τὴν ἐκείνων ἀπιθανότητα τοῖς πλάσμασι. διὸ καὶ δῆλός ἐστι συντεθεικὼς κατὰ πολλὴν ἀσύνθεσιν. λέγει γὰρ ὅτι βοκχόρεως τοῦ αἰγυπτίων βασιλέως, τὸν λαὸν τῶν ἰουδαίων λεπρῶν ὄντας καὶ ψωρικοὺς καὶ ἄλλα νοσήματα τινὰ ἔχοντας, εἰς τὰ ἱερὰ καταφεύγοντας μαστεῖν ἐρεφεῖν. πολλοὺς δὲ ἀνθρώπων νοσηλείᾳ ἐπιπεσόντων, ἀκαρπίαν ἐν τῇ αἰγύπτῳ γενέσθαι. βόκχορεν δὲ τὸν αἰγυπτίων βασιλέα εἰς ἄμμωνα πέμψαι περὶ τῆς ἀκαρπίας τοῦ μαντεύσομένου. τὸν θεὸν δὲ εἰπεῖν, τὰ ἱερὰ καθαρᾶν ἀπὸ ἀνθρώπων ἀνάγνων καὶ δυσεβῶν, καὶ βαλόντα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς τόπους ἐρήμους, τοὺς δὲ ψωρικοὺς καὶ λεπρικοὺς βυθίσαι, ὡς τοῦ ἡλίου ἀγανακτοῦντος ὅτι τῇ τούτων ζωῇ, καὶ τὰ ἱερὰ ἁγνίσαι, καὶ ὅπως τὴν γῆν καρποφορήσειν. τὸν δὲ βόκχορεν τοὺς χρησμοὺς λαβόντα, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ ὁπηβωμίτας προσκαλεσάμενον, κελεῦσαι ὁπηλογὴν ποιησαμένους τὸν ἀκαθάρτων, τοῖς σφραγῖσι τούτοις ὡδαδῆναι καταξαι αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον. τοὺς δὲ λεπρικοὺς εἰς μολυβδίνους χάρτας ἐνδησαντας, ἵνα καθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. βυθισθέντων δὲ τῶν λεπρῶν καὶ ψωρῶν, τοὺς ἄλλους συναθροισθέντας εἰς τόπους ἐρήμους ἐκτεθῆναι ἐπ' ἀπωλείᾳ. συναχθέντας δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης, πῦρ καὶ λύχνους καύσαντας φυλάττειν ἑαυτούς, τῇ τε ἐπιούσῃ νύκτα νηστεύσαντας ἱλάσκεσθαι τοὺς θεούς, περὶ τοῦ σῶσαι αὐτούς. τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μωϋσῆν τινα συμβουλεῦσαι αὐτοῖς, ὡδεύειν μίαν ὁδὸν πάντες, ἄχρις οὗ ἔλθωσιν εἰς τόπους οἰκουμένους. ὡδεύσασθαί τε αὐτοῖς, μήτε ἀνθρώπῳ τινὶ δυνήσειν, μήτε ἄρισα συμβουλεύσειν, ἀλλὰ τὰ χείρονα· θεῶν τε ναοὺς καὶ βωμοὺς, οἷς ἂν ἐντύχωσιν ἀναστρέψειν. συναγωνισάντων δὲ τῶν ἄλλων, τὰ δοκοῦντα ποιοῦντας δεῖν τὴν ἔρημον πορεύεσθαι. ἱκανῶς δὲ ὀχλήσαντας ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην χώραν, καὶ τοὺς τε ἀνθρώπους ὑβρίζοντας, καὶ τὰ ἱερὰ συλῶντας καὶ ἐμπρήσαντας, ἐλθεῖν εἰς τὴν νῦν ἰουδαίαν ἐποικοδομοῦντας. κτίσαντας δὲ πόλιν ἐνταῦθα κατοικεῖν. τὸ δὲ ἄστυ τοῦτο ἱερόσυλα, ἀπὸ τῆς ἐκείνων δεινότητος ὠνομάσθαι. ὕστερον δ' αὐτοὺς ἐπικρατήσαντας, χρόνῳ δεύτερον τὴν ὀνομασίαν πρὸς τὸ ὀνειδίζεσθαι, καὶ τὴν τε πόλιν ἱεροσόλυμα, καὶ αὐτοὺς ἱεροσολύμους προσαγορεύεσθαι. οὗτος δὲ ὁ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις οὐδὲν εἰπεῖν βασιλέα, καινότερον δ' ὄνομα συντεθεικὼς. καὶ παρεὶς ὄνειρον καὶ προφήτην αἰγύπτιον, εἰς ἄμμωνα ἀπεληλυθὼς περὶ τῶν ψωρῶν καὶ λεπρῶν χρησμὸν οἴσων. φησὶ γὰρ εἰς τὰ

εἰς τὰ ἱερὰ συλλέγεσθαι πλῆθος ἰουδαίων. ἆρα γε τοῖς λεπροῖς ὄνομα θέμενος, ἢ μόνων τῶν ἰουδαίων τοῖς νοσήμασι προσπεσόντων; λέγει γὰρ ὁ λαὸς τῶν ἰουδαίων. ὁποῖος; ἐπήλυς ἢ τὸ γένος ἐγχώριος; διὰ τί τούτους αἰγυπτίους αὐτοὺς ὄντας ἰουδαίους καλεῖς; εἰ δὲ ξένοι, διὰ πόθεν ὁ λέγει. πῶς δὲ τοῦ βασιλέως πολλοὺς μὲν αὐτῶν βυθίσαντος εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς ἐρήμους τόπους ἐκβαλόντος, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὑπελείφθησαν, ἢ τίνα τρόπον διεξῆλθον μετὰ τοῦ ἔρημον, ἐκράτησαν δὲ τῆς χώρας ἧς νῦν κατοικοῦμεν. ἔκτισαν δὲ καὶ πόλιν, καὶ νεὼν ὠκοδομήσαντο πᾶσι προσβόητον. ἐχρῆν δὲ καὶ περὶ τοῦ νομοθέτου μὴ μόνον εἰπεῖν τοὔνομα, δηλῶσαι δὲ καὶ τὸ γένος ὅς τις ἦν καὶ τίνων. διὰ δὲ τοιούτους αὐ αὐτοῖς ἐπεχείρησε τιθέναι νόμους περὶ θεῶν, καὶ τοὺς πρὸς ἀνθρώπους ἀδικίας κατὰ τοῦ πορείαν. εἴτε γὰρ αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν, οὐ αὐ ἐκ τῶν πατρίων ἐθῶν ἔτυχε ῥᾳδίως μεταβάλοντο. εἴτ' ἀλλαχόθεν ἦσαν, πάντως τινὲς ὑπῆρχον αὐτοῖς νόμοι, διὰ μακρᾶς συνηθείας πεφυλαγμένοι. εἰ μὲ οὖν πρὸς τῶν ἐξελασάντων αὐτοὺς ὤμοσαν μηδέ ποτε δυνήσεσθαι, λόγον εἶχεν εἰκότα. πᾶσι δὲ πόλεμον ἀνθρώποις ἀκήρυκτον ἀράσθαι τούτους, εἴπερ ἔφασκον ὡς αὐτὸς λέγει κακῶς, πολὺ παντὸς βοηθείας δεομένους, ἀποίαν οὐ ἐκείνων, ἀλλὰ τοῦ ψευδομένου πάνυ πολλοὺς παρίστησιν. ὃς γε καὶ τοὔνομα θέσθαι τῇ πόλει ἀπὸ τῆς ἱεροσυλίας αὐτοὺς ἐτόλμησεν εἰπεῖν, τοῦτο δὲ μὴ ταῦτα πολὺ ἀξέψαι. δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς μὲν ὕστερον γενομένοις αἰσχρὸν τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν. αὐτοὶ δ' οἱ κτίζοντες τὴν πόλιν, κοσμῆσαι αὐτοὺς ὑπελάμβανον ἔτεσι ὀνομάσαντες, ὁ δὲ γενναῖος ὑπὸ πολλῆς τοῦ λοιδορεῖν ἀκρασίας οὐ συνῆκεν, ὅτι ἱεροσυλεῖν οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φωνὴν ἰουδαῖοι τοῖς ἕλλησιν ὀνομάζομεν. τί ἂν ἔτι πλείω τις λέγοι πρὸς τὸν ψευδόμενον ἔτεσι ἀναισχύντως; ἀλλ' ἐπειδὴ σύμμετρον ἤδη τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος, ἑτέραν ποιησάμενος ἀρχὴν, τὰ λοιπὰ τῶν εἰς τὸ παρεστὸς βιβλίον παρεφέσομαι παρεσταθῆναι.

A ad templa collectam multitudinem Iudæorum, incertum leprosisne nomen imponens, an quòd solos Iudæos morbus occuparit. dicit enim populus Iudæorum. Qualis? aduena, an indigena? Cur igitur eos cùm sint Aegyptij, Iudæos vocas? Quod si hospites sunt, cur vndénam sint non dicis? Quomodo autem cùm rex tam multos ex his mari mersisset, reliquos in loca deserta eiecisset, tanta multitudo superfuit? aut quomodo pertransierunt desertum, & B occupauerunt regionem quam nunc tenemus, & condiderunt vrbem, & extruxerunt templum apud omnes celebre? oportebat autem de legislatore non solùm nomen dicere, sed & genus, quisnam, & ex quibus ortus. quamobrem verò tales eis inter eundem aggressus sit ferre leges, de diis, etiam erga homines iniustas. Siue enim Aegyptij erant genere, non tam facilè patrios mores mutare potuissent, siue aliunde erant, omnino aliquas habebant leges longa consuetudine obseruatas. Si igitur de expulsoribus suis iurassent, nunquam se illis fore beneuolos, rationem non absurdam habuissent. Quòd si bellum interneciuum aduersus C vniuersos mortales susceperunt, cum essent (vt ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, maxima stultitia non illorum, sed hæc fingentis ostenditur. Iste namque etiam nomen impositum ciuitati à templorum spoliatione, præsumpsit dicere, & hoc postea fuisse mutatum. D Mirum ni, quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & odiosum: ipsi verò qui fundauêre vrbem, ornare semetipsos etiam vocabulo credidêre. Hic autem generosus vir præ nimia detrectationis impotentia non intellexit, Hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significare. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam impudenter expositum? Sed quoniam congruam iam magnitudinem suscepit hic liber, aliud faciens principium, cætera præsentis operis explanare tentabo.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE

ANTIQVITATE IVDÆORVM CONTRA

APIONEM ALEXANDRINVM,

LIBER SECVNDVS.

PRIORI quidem volumine, carissime mihi Epaphrodite, de antiquitate nostra monstraui, Phœnicum & Chaldæorum, Ægyptiorúmque literis satisfaciens veritati: multóique Græcorum conscriptores adducens, & meam è diuerso disputationem aduersus Manethonem, & Chæremonem, & alios quosdam exhibui. nunc autem inchoabo reliquos arguere, qui contra nos aliqua conscripsêre. Impulsus enim sum contra Apionem respondere grammaticum, si tamen assumi hoc opottet officium. Horum igitur, quæ ab eo conscripta sunt, alia quidem similia sunt dictis aliorum, alia valde frigida. Plurima verò quandam tantummodo detractionem habentia, & multam (vt ita dixerim) ineruditi probationem, tanquam ab homine composita, & moribus prauo, & totius vitæ suæ temporibus importuno. Quia verò multi hominum propter stultitiam suam his potiùs sermonibus capiuntur, quàm illis quæ multo studio conscribuntur: & derogationibus quidem gaudent, præconiis verò mordentur: necessarium duxi ne hunc quidem inscrutatum relinquere, qui nos tanquam in iudicio criminatur. etenim hoc quoque plerisque mortalium insitum video, vt gaudeant quoties maledicus quispiam ipse sua mala à lacessito audit. Et quidem nec orationem eius legere facilè est, neque apertè cognoscere quid dicere velit: sed velut in multa tumulatione ac mēdaciorū perplexitate nunc similia suprà pensitatis de maiorum nostrorum ex Aegypto migratione affert: nunc incolas Alexandriæ Iudæos calumniatur: insuperque de sacris templi nostri ceremoniis atque aliis ritibus nostris accusationem admiscet. Patres igitur nostros nec Aegyptios genere fuisse, neque ob labem corporum aut similem aliam calamitatem inde pulsos, non mediocriter solum, sed penè vltra modum,

ΔΙΑ' μὲν ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ τιμιώτατέ μοι ἐπαφρόδιτε, περί τε τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν ἐπέδειξα, τοῖς φοινίκων καὶ χαλδαίων καὶ αἰγυπτίων γράμμασι πιστούμενος τὴν ἀλήθειαν, καὶ πολλοὺς τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς παραγόμενος μάρτυρας, τήν τε ἀντίῤῥησιν ἐποιησάμην πρὸς μανεθῶτα καὶ χαιρήμονα καί τινας ἑτέρους. ἄρξομαι δὲ νῦν τοῖς ὑπολειπομένοις τῶν γεγραφότων τι κατ' ἐμοῦ λέγειν. καί τοι πρὸς τὸν ἀπίωνα τὸν γραμματικὸν ἀντῤῥήσεως ἐπῆλθέ μοι διαπορεῖν, εἰ χρὴ παραδέξασθαι. τὰ μὲν γὰρ ὅσα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων τοῖς ὑπ' ἄλλων εἰρημένοις ὅμοια, τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προσέθεικεν. τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει, καὶ πολλῶν εἰ δεῖ τὰληθὲς εἰπεῖν ἀπαιδευσίαν, ὡς ἂν ὑπ' ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον, καὶ παντὰ τὸν βίον ὀχλαγωγὸν γεγονότος. ἐπεὶ δ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἄνοιαν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἁλίσκονται λόγων μᾶλλον, ἢ τῶν μετά τινος πανδοῦς γεγραμμένων, καὶ χαίρουσι μὲν ταῖς λοιδορίαις, ἀχθονται δὲ τοῖς ἐπαίνοις, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι, μὴ δὲ τοῦτον ἀνεξέταστον καταλιπεῖν, κατηγορίαν ἡμῶν ἄντικρυς ὡς ἐν δίκῃ γεγραφότα. καὶ γὰρ αὐ κἀκεῖνο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ὁρῶ παρακολουθοῦν, τὸ λίαν ἐφήδεσθαι, ὅταν τὶς ἀρξάμενος βλασφημεῖν ἕτερον, αὐτὸς ἐλέγχηται περὶ τῶν αὐτοῦ πεπονηκότων κακῶν. ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον αὐτὸ διελθεῖν τὸν λόγον, οὐδὲ σαφῶς γνῶναι τί λέγειν βούλεται. πεδὸν δ' ὡς ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ψευσμάτων συγχύσει, τὰ μὲν εἰς τὴν ὁμοίαν ἰδέαν πίπτει τοῖς προειρημένοις, περὶ τῆς αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων μεταναστάσεως. τὰ δ' ἐστὶ κατηγορία τῶν ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἰουδαίων. τέλειον δ' ὅλοις τούτοις μέμικται, περὶ τῆς ἁγνείας τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων νομίμων κατηγορίας. ὅτι μὲν οὖν οὔτε αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, οὔτε διὰ λύμην σωμάτων, ἢ τοιαύτας ἄλλας συμφορὰς τινας ὁπόθεν ἐξηλάθησαν, οὐ μόνον μετείωσ, ἀλλὰ καὶ πόρρω τοῦ συμμέτρου

πρόστο-

ωρεσβυτέρων τῶν αἰγυπτίων, καὶ ἡλιοπολίτης. ὃς παρίοις ἔθεσι κατηγυμνωμένος, ἀθείους προσευχὰς αὐτῆς, εἰς οἴους εἶχεν ἡ πόλις προσεβάλλεν. πρὸς ἀφηλιώτην δὲ πᾶσαν ἀπέστρεφεν. ὧδε γὰρ καὶ ἡλίου κεῖται πόλις. αὐτὴ δὲ ὀβελῶν ἕνεκα στήλας. ὑφ' οἷς καὶ σκύπωμα σκάφη, σκία δὲ αὐδεὶς ἐπ' αὐτῆ δεχομένη, ὡς ὅτι ἂν ἀθέει τοῦτον ἀεὶ τὸν δρόμον ἡλίῳ συμπεριπολεῖ. τοιαύτη μὲν τις ἡ θαυμαστὴ τοῦ γραμματικοῦ φράσις. τὸ δὲ ψεῦσμα λόγων οὐ δεόμενον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων περιφανές. ὅτε γὰρ αὐτὸς μωσῆς ὅτε τὸν πρώτιστον σκηνὴν τῷ θεῷ κατεσκεύασεν, ὁθὲν ἐκτύπωμα τοιοῦτον εἰς αὐτὸν ἐνέθηκεν, ὅτε ποιεῖν τοῖς ἑπόμενοι προσέταξεν, ὅτε μὴ ταῦτα κατασκευάσας τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱεροσολύμοις σολομὼν, πάσης ἀπέχετο τοιαύτης περιεργίας, οἵαν συμπέπλεκεν ἀπίων. ἀκούσας δὲ φησὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι μωσῆς ὁ ἡλιοπολίτης, δηλονότι νεώτερος μὲν ὢν αὐτὸς, ἐκείνοις δὲ πιστεύσας, τοῖς δὲ τὴν ἡλικίαν ὑπεραμένοις αὐτὸν καὶ συγγενομένοις. καὶ περὶ μὲν ὁμήρου τοῦ ποιητοῦ, γραμματικὸς ὢν αὐτὸς. εἰ δ' ἔχοι τις αὐτὸ παρίς ὅστι δεβεβαιωσάμενος εἰπεῖν, οὐδὲ περὶ πυθαγόρου μόνον ἐν ἐχθὲς καὶ πρώην γενόντος. περὶ δὲ μωσέως τοσούτῳ πλείονι χρόνῳ τοσούτου κείνου ἐτῶν, ὅπως ἀποφαίνεται ῥᾳδίως πιστεύων ἀκοῇ πρεσβυτέρων, ὡς δῆλος ὅστι καταψευσάμενος. τὰ δὲ δὴ τῶν χρόνων, ἐν οἷς φησὶ τὸν μωσῆν ἐξαγαγεῖν τοὺς λεπρῶντας καὶ τυφλοὺς, καὶ τὰς βάσεις πεπηρωμένους, σφόδρα δὴ τοῖς παρ' αὐτοῦ συμπεφώνηκεν ὡς οἶμαι ὁ γραμματικὸς ὁ ἀκριβής. μανεθὼς μὲν γὰρ κατὰ τὴν τεθμώσιος βασιλείαν ἀπαλλαγῆναι φησὶν ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, περὶ ἐτῶν ἑξακοσίων ἐννεηκοντατεσσάρων, τῆς εἰς ἄργος δαναοῦ φυγῆς. λυσίμαχος δὲ κατὰ βόκχορειν τὸν βασιλέα. τετρεῖς περὶ ἐτῶν χιλίων ἑπτακοσίων. μόλων δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς αὐτοῖς ἔδοξεν. ὁ δέ γε πάντων πιστότατος ἀπίων ὡρίσατο τὴν ἔξοδον ἀκριβῶς, κατὰ τὴν ἑβδόμην ὀλυμπιάδα. καὶ ταύτης ἔτος ἕν πρῶτον, ἐν ᾧ φησὶ καρχηδόνα φοίνικες ἔκτισαν. τοῦτο δὲ πάντως προσέθηκε τὸ καρχηδόνα, τεκμήριον οἰόμενος αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀληθείας ἐναργέστατον. οὐ σιωπῶν δὲ καθ' ἑαυτοῦ τὸν ἔλεγχον ὑπισχνούμενος. εἰ γὰρ περὶ τὴν ἀποικίας πιστεύειν δεῖ τὸν φοινίκων ἀναγραφαῖς, ἐν ἐκείναις εἴρωμος ὁ βασιλεὺς γέγραπται πρεσβύτερος τῆς καρχηδόνος κτίσεως, ἔτεσι πλείοσι πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, περὶ οὗ τὰς πίστεις αὐτοῦ παρέχον ἐκ τῶν φοινικῶν ἀναγραφῶν, ὅτι σολομῶνι τῷ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένῳ τὸν ἐν ἱεροσολύμοις, φίλος καὶ εἴρωμος, καὶ πολλὰ συνεβάλλετο πρὸς τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευήν. αὐτὸς δὲ ὁ σολομῶν ὠκοδόμησε τὸν ναὸν, μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, δώδεκα καὶ ἑξακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν ἐλαθέντων τὸν αὐτὸν λυσίμαχος χρήσας, ἕνδεκα γὰρ αὐτοὺς εἶναι φησὶ μυριάδας, θαυμαστόν τινα καὶ πιθανὸν ἀποδίδωσιν αἰτίαν, ἀφ' ἧς φησὶ τὸ σάββατον ὠνομάσθαι. ὀλεύσαντες γὰρ φησὶν ἐξ ἡμερῶν ὁδὸν βεβῶτας ἔχον, καὶ δεῖ ταύτῃ τῇ αἰτίαν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο σωθέντες εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν ἰουδαίαν λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν σάββατον, σώζοντες τὴν αἰγυπτίων γλῶτταν.

A superiùs à me declaratum existimo: cæterùm quæ his adiungit Apion, compendio memorabo. Dicit enim in tertio rerum Ægyptiacarum hæc: Moses, vt accepi à grandioribus natu Ægyptiis, Heliopolitanus erat, qui patriis institutus moribus, subdiuales precationes ad septa qualia ciuitas habebat, reduxit, ad subsolanum autem omnia conuertebat. ita enim Heliopolis sita est. pro obeliscis verò statuit columnas, sub quibus ceu pelluis forma

B exprimebatur: vmbra in eam incidens, vtpote per sudum, eundem semper cum sole cursum circumuoluebat. Atque huiusceimodi est admiranda illa huius grãmatici phrasis. Mẽdacium verò eius non tam nostris verbis euidenter coarguitur, quàm Moseos operibus. neque enim cum primũ tabernaculum Deo construeret, aut ipse vllam talem formam ei indidit, aut posteros facere præcepit: atq; is qui postea templum Hierosolymis construxit Solomon, omni tali curiositate abstinuit, qualem confinxit

C Apion. Accepisse autem se dicit à maioribus natu Mosen Heliopolitanum: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatem illum familiariter nouerant. Et de Homero quidem poëta, quamuis grammaticus, non posset quænam eius sit patria certò affirmare, neque de Pythagora tantum non heri nud. ú ive tertius nato: de Mose verò tam multis annis illos præcedente tam facilè decernit, credens seniorum relationi: vndè manifestè illum mentiri apparet. Quin & temporum ratio, quibus

D Mosen ait eduxisse leprosos & cæcos & claudos, bellè concinit iuxta grammaticum hunc diligentissimum. Manetho enim regnãte Tethmosi Iudæos dicit ex Ægypto discessisse, annis CCCXCIII. antequam Danaus apud Argos exularet. Lysimachus autem tẽpore Bocchoris regis, hoc est ante annos MDCC. Molon verò & alij quidam, vt cuique visum est. At verò Apion cæteris fide dignior, exactè illum exitum defi-

E niuit VII. Olympiade, & huius anno primo quo, vt ait, Pœni Carthaginem condiderunt. Carthaginis autem mentionem adiecit, ratus argumentum id veritatis se habiturum euidentissimum: nec animaduertit à semetipso adductum quo coargueretur. si enim de hac coloniâ monumentis Phœnicum credendum est, in illis Hiram rex traditur antiquior Carthagine condita annis plus quàm centum quinquaginta, de quo superiùs ex Phœnicum commentariis probaui, quòd Solomoni templi Hierosolymitani conditori amicus fuerit, & multa

F ad templi fabricam contulerit. Solomon vero ædificauit templum post Iudæorum discessum ex Ægypto annis DCXII. Porrò numerum pulsorum eundem, quem Lysimachus cõmentus (ait enim C. & X. eorum fuisse millia) miram quandam & credibilem reddit causam, cur sabbatum nominatus sit. Exacto enim

G (inquit) sex dierum itinere, inguinum vlceribus affecti sunt: & hac de causa septima die quieuerũt: incolumes cõstituti in regione, quæ nunc Iudæa vocatur. & appellauerunt eam diem sabbatum, seruata Ægyptiorum voce.

nam inguinis morbum Ægyptij vocant sabbatosim. An non igitur vel detrīdenda hæc nugacitas, vel contrà odio habenda talis in scribendo impudentia? Apparet enim quòd omnes inguinibus laborauerint, hominum millia centum & decem. Atqui si erant cæci & claudi & morbidi, quales fuisse Apion ait, ne vnius quidem diei iter progredi potuissent: sin autem poterant per magnam solitudinem proficisci, præterea que sibi obsistentes vincere populariter repugnando, nequaquam vniuersi post sextam diem inguinum morbo correpti fuissent. Neque enim naturaliter tale quippiam euenire iter agentibus necesse est, sed plurimorum millium exercitus definita semper itinera peragunt: neque temere ita accidisse verisimile videtur, est enim omnino absurdum. At verò mirificus hic Apion sex quidem diebus eos peruenisse in Iudæam prædixit: rursus autem Mosen conscenso monte, qui Ægyptum inter & Arabiam situs est, nomine Sinæus, quadraginta diebus delituisse dicit, indéque descendentem Iudæis leges dedisse. atqui quomodo possibile est, eodem & quadraginta dies in deserto ac inaquoso loco manere, & quod in medio spatium est, id totum sex diebus pertransire? Sabbati verò appellationis grāmatica ratio, quam adfert, multam impudentiam præ se fert, vel certè magnam imperitiam. Nam hæ voces Sabbo & Sabbatum, inter se maximè differunt. Sabbatum enim secundùm Iudæos quies est ab omni opere. Sabbo verò, vt ille affirmat, Ægyptiis inguinum morbum significat. Tales quasdam de Mose & Iudæorum ex Ægypto profectione Ægyptius Apion nouitates finxit, præter aliorum commentus autoritatem. Et quid mirum si de nostris mentitur patribus? quandoquidem de se ipso contrà mentitus est: & natus in Oasi Ægypti, primas iste Ægyptiorum existimatus, veram quidem patriam & genus suum abiurauit: Alexandrinum autem se mentitus, confirmat generis sui prauitatem. Meritò igitur quos odit & conuitiis insectatur, eos Ægyptios appellat. nisi enim pessimos esse existimaret Ægyptios, semet ex eorum genere haud eximeret: quandoquidem qui se celebritate patriæ iactant, honorificum quidem ducunt ab ea denominari, coarguunt verò eos, qui præter ius in eandem sese ingerere conantur. Erga nos autē alterutro modo affecti sunt Ægyptij: aut enim ceu gloriabundi cognatos se simulant, aut participes nos infamiæ suæ cooptant. At præclarus iste Apion videtur cōtumeliosam nostrum insectationem, quasi mercedem voluisse reddere Alexandrinis, pro data sibi ciuitate: sciénsque eorum cum habitatoribus Alexandriæ Iudæis simultatem, proposuit quidem illis conuicium facere, vnà tamen comprehendit reliquos quoque vniuersos, vtrobique impudenter mentiens. Videamus igitur, quænam sint illa grauia & non ferenda, de quibus habitatores Alexandriæ Iudæos accusat. Venientes, inquit, è Syria, sedes fixerunt ad importuosū mare, vndarū vicini assultibus. Ergo si locus opprobriū habet, nō quidē patriē suæ sed tamen quā patriā dicit, Alexādriæ conuiciatur. Illius enim & maritima ora pars est, vt omnes

A τὸ γὰρ βεβῶνος ἄλγος καλοῦσιν αἰγύπτιοι σαββάτωσιν. καὶ εἴ τις ἢ καταγελάσῃε τῆς φλυαρίας, ἢ τὴν ἀπόνοιαν μισήσειε τῆς ἐν τῷ τοιαῦτα γράφειν ἀναιδείας. δῆλοι γὰρ ὅτι πάντες ἐβεβωνίασαν ἔνδεκα μυριάδες ἀνθρώπων. ἀλλ' εἰ μὴ ἦσαν ἐκεῖνοι τυφλοὶ καὶ χωλοὶ καὶ πάντα τρόπον νοσοῦντες, ὁποίους αὐτὸς εἶναι φησὶν ἀπίων, οὐδ' ἂν μιᾶς ἡμέρας προελθεῖν ὁδὸν ἠδυνήθησαν. εἰ δ' οἷοι βαδίζειν διὰ πολλῆς ἐρημίας, καὶ προσέπι καὶ τοὺς αὐτοῖς αὐτῆς ἀμφίβολοι μαχόμενοι πάντες, καὶ οὐ ἀθροοι μὴ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐβεβωνίασαν. οὔτε γὰρ φύσει πως γίνεται τοιοῦτον τοῖς βαδίζουσιν ἐξ αἰφνίδιος. ἀλλὰ πολλαὶ μυριάδες στρατοπέδων τὸ σύμμετρον ἀεὶ βαδίζουσιν. ὥστε κατ' αὐτόματον εἰκὸς ὅπω συμβῆναι· πάντων γὰρ ἀλογώτατον. ὁ δὲ θαυμαστὸς ἀπίων διὰ μὲν ἓξ ἡμερῶν αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν ἰουδαίαν προείρηκεν· πάλιν δὲ τὴν μωσῆν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς αἰγύπτου καὶ τῆς ἀραβίας ὄρος, ὃ καλεῖται σίναιον, ἀναβαίνα φησὶν ἡμέρας τεσσαράκοντα κρυφθῆναι, κἀκεῖθεν καταβάντα, δοῦναι τοῖς ἰουδαίοις τοὺς νόμους. καὶ τί πῶς οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς καὶ τεσσαράκοντα μιᾷ ἡμέρας ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀύδρῳ τόπῳ, καὶ τὸν μεταξὺ πᾶσαν ἐν ἡμέραις ἓξ διελθεῖν. ἢ δὲ τῆς ὀνομασίας τῆς σαββάτου γραμματικὴ μετάθεσις, ἀναίδειαν ἔχει πολλὴν ἢ δῆλον ἀμαθίαν. τὸ γὰρ σαββὼ καὶ σάββατον πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ σάββατον κατὰ τὴν ἰουδαίαν διάλεκτον ἀνάπαυσίς ὄστιν ἀπὸ παντὸς ἔργου. τὸ δὲ σαββὼ καθάπερ ἐκεῖνος φησὶ δηλοῖ παρ' αἰγυπτίοις τὸ βεβῶνος ἄλγος. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ μωσέως τε καὶ τῆς ἐξ αἰγύπτου γενομένης τοῖς ἰουδαίοις ἀπαλλαγῆς ὁ αἰγύπτιος ἀπίων ἐκαινοποίησε, παρά τε τὰς ἄλλους ἀπονοήσας. καὶ τί γε δεῖ θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ἡμετέρων ψεύδεται λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος αἰγυπτίους. αὐτὸς γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦτο τοῦτο ἐψεύσατο. καὶ γεγενημένος ἐν οἀσει τῆς αἰγύπτου, πάντων αἰγυπτίων πρῶτος ὢν ὡς αὐ εἴποι τις, τὴν μὲν ἀληθῆ πατρίδα τε καὶ γένος ἐξωμόσατο. ἀλεξανδρεὺς δὲ εἶναι καταψευδόμενος, ὁμολογεῖ τὴν μοχθηρίαν τῆς γένους. εἰκότως ἂν ἃς μισεῖ καὶ βούλεται λοιδορεῖν, τούτους αἰγυπτίους καλεῖ. εἰ μὴ γὰρ φαυλοτάτους εἶναι ὑπόμιζεν αἰγυπτίους, οὐκ ἂν τὸ γένος αὐτοῦ ἐφυγεν. ὡς οἴγε μεγαλοφρονοῦντες ὅτι τὴν ἑαυτῶν πατρίδι, σεμνυνόμενοι μὲν ὑπὸ τούτων αὐτοὶ χρηματίζοντες, τοὺς ἀδίκως δι' αὐτῶν ἀπποιουμένους ἐλέγχουσι. τοὺς ἡμᾶς δὲ δυοῖν θάτερον αἰγύπτιοι πεπόνθασιν. ἢ γὰρ ὡς ὀπισεμνυνόμενοι προσποιοῦνται τὴν συγγένειαν, ἢ κοινωνοὺς ἡμᾶς ὀπαοῦνται τῆς αὐτῶν κακοδοξίας. ὁ δὲ γενναῖος ἀπίων, δοκεῖ μὲν τὴν βλασφημίαν τινὶ καθ' ἡμῶν ὥσπερ τινα μισθὸν ἐθελῆσαι παρέχειν ἀλεξανδρεῦσι, τὴν δοθείσης αὐτῷ πολιτείας καὶ τινὶ ἀπεχθείαν αὐτῷ ὀπῆς ἄμφω, τοὺς τοῖς συνοικοῦντας αὐτοῖς ὀπὶ τῆς ἀλεξανδρείας ἰουδαίοις, προτέθεντο μὲν ἐκείνοις λοιδορεῖσθαι, συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ἐν ἀμφοτέροις ἀναισχύντων ψευδόμενος. τίνα τοίνυν ὄστι τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἰουδαίων, ἃ κατηγόρηκεν αὐτῶν ἰδοὺ ἐλθόντες, φησὶν, ὀπὸ συρίας ὤκησαν πρὸς ἀλίμενοι θάλασσαν, γειτνιάσαντες τοῖς τῆς κυμάτων ἐκβολαῖς. καὶ οὖν ὁ τόπος εἰ λοιδορίαν ἔχει, τινὶ οὐ πατρίδι μὲν, λεγομένῃ δὲ αὐτῷ, τινὶ ἀλεξανδρείαν λοιδορεῖ. ἐκείνης γὰρ καὶ τὸ παράλιον ὄστι μέρος ὡς πάντες

ὁμολο-

ὁμολογοῦσιν εἰς κατοίκησιν τὸ κάλλιστον. ἰουδαῖοι δ' εἰ μὴ βιασάμενοι κατέχον, ὡς μηδ' ὕστερον ἐκπεσεῖν, ἀνδρίας τεκμήριον ἐς' αὐτοῖς. εἰς κατοίκησιν δ' αὐτοῖς ἔδωκε τόπον ἀλέξανδρος, καὶ ἴσης ἐφ' τοῖς μακεδόσι τιμῆς ἐτύγχον. ὦ οἶδα δ' τί ποτ' ἂν ἔλεγεν ἀπίων, εἰ περὶ τὴν νεκροπόλει κατῴκουν, καὶ μὴ περὶ τοῖς βασιλείοις ἵσαν ἱδρυμένοι, καὶ μέχρι νῦν αὐτῶν ἡ φυλὴ τῶν περσηγορίαν εἶχον μακεδόνες. εἰ μὲν οὖν ἀναγνοὺς τὰς ἐπιστολὰς ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς πτολεμαίου τοῦ λάγου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον τῆς αἰγύπτου βασιλέων ἐντυχὼν τοῖς γράμμασι, καὶ τὴν στήλην τὴν ἑστῶσαν ἐν ἀλεξανδρείᾳ, καὶ τὰ δικαιώματα περιέχουσαν, ἃ καῖσαρ ὁ μέγας τοῖς ἰουδαίοις ἔδωκεν. εἰ μὲν οὖν ταῦτα φημὶ γινώσκων, τἀναντία γράφειν ἐτόλμησε, πονηρὸς ἦν. εἰ δὲ μηδὲν ἠπίστατο τούτων, ἀπαίδευτος. τὸ δὴ θαυμάζειν πῶς ἰουδαῖοι ὄντες ἀλεξανδρεῖς ἐκλήθησαν, τῆς ὁμοίας ἀπαιδευσίας. πάντες γὰρ οἱ εἰς ἀποικίαν τινὰ κατακληθέντες, κἂν πλεῖστον ἀλλήλων τοῖς γένεσι διαφέρωσιν, ἀπὸ τῆς οἰκιστῶν τιμὴν περσηγορίαν λαμβάνουσι. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄλλων λέγειν; αὐτῶν γὰρ ἡμῶν οἱ τὴν ἀντιόχειαν κατοικοῦντες, ἀντιοχεῖς ὀνομάζονται. τιμὴν γὰρ πολιτείαν αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ κτίστης σέλευκος. ὁμοίως οἱ ἐν ἐφέσῳ κατὰ τιμὴν ἄλλην ἰωνίαν, τοῖς αὐθιγενέσι πολίταις ὁμωνυμοῦσι, τοῦτο παρεχόντων αὐτοῖς τὸν διάδοχον. ἡ δὲ ῥωμαίων φιλανθρωπία πᾶσιν μικροῦ δεῖν τῆς αὐτῆς περσηγορίας μεταδεδώκασιν, οὐ μόνον ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις ἔθνεσιν ὅλοις. ἴβηρες γὰρ οἱ πάλαι, καὶ τυρρηνοὶ καὶ σαβῖνοι, ῥωμαῖοι καλοῦνται, εἰ δὲ τοῦτον ἀφαιρεῖται τὸν τρόπον τῆς πολιτείας ἀπίων παυσάσθω λέγων αὐτὸν ἀλεξανδρέα. γενηθεὶς γὰρ ὡς πρόπον ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς αἰγύπτου, πῶς ἂν ἀλεξανδρεὺς εἴη, τῆς κατὰ δόσιν πολιτείας ὡς αὐτὸς ἐφ' ἡμῶν ἠξίωκεν ἀναγορευομένης. καὶ τοι μόνοις αἰγυπτίοις οἱ κύριοι νῦν ῥωμαῖοι τῆς οἰκουμένης, μεταλαμβάνειν ἠξιοῦσιν πολιτείας ἀπειρήκασιν. ὁ δ' ἔτος ὅτι γενναῖος, ὡς μετέχειν ἀξιῶν αὐτὸς, ὧν τυχεῖν ἐκωλύετο, συκοφαντεῖν ἐπεχείρησε τοὺς δικαίως λαβόντας. ἐν γὰρ ὁποία γε τῶν οἰκησόντων τὴν μετὰ σπουδῆς ὑπ' αὐτοῦ πόλιν κτιζομένην, ἀλέξανδρος τῶν ἡμετέρων τινὰς ἐκεῖ συνῴκισεν. ἀλλὰ πάντας δοκιμάζων ἐπιμελῶς ἀρετῆς καὶ πίστεως, τοῦτο τοῖς ἡμετέροις τὸ γένος ἔδωκεν. ἐπέμψε γὰρ ἡμῶν τὸ ἔθνος, ὡς καὶ φησὶν ἐκεῖνος πρὸς ἡμῶν, ὅτι δι' τὴν ὑπείκειαν καὶ πίστιν; ἣν αὐτῷ παρέχον ἰουδαῖοι, τὴν σαμαρεῖτιν χώραν προσέθηκεν ἔχειν αὐτοῖς ἀφορολόγητον. ὁμοία δὲ ἀλεξάνδρου καὶ πτολεμαῖος ὁ λάγου περὶ τῶν ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἐφρόντισεν. καὶ γὰρ τὰ κατὰ τὴν αἴγυπτον αὐτοῖς ἐνέχειρισε φρουρεῖν, πίστιν ἅμα καὶ γνώμης φυλάξειν ὑπολαμβάνων. καὶ κυρίως ἐγκρατῆς ἄρχειν βουλόμενος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ λιβύῃ πόλεων, εἰς αὐτὰς μέρος ἰουδαίων ἔπεμψε κατοικῆσον. ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος δεηθεὶς, οὐ μόνον εἴ τινες αἰχμάλωτοι παρ' αὐτῷ τῶν ἡμετέρων, πάντας ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ χρήματα πολλάκις ἐδωρήσατο. καὶ τὸ μέγιστον, δεηθυμητὴς ἐγένετο τὸν γνῶναι τοὺς ἡμετέρους νόμους, καὶ ταῖς τῶν ἱερῶν γραφῶν βύβλοις ἐντυχεῖν. ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας ἑβδομηκοντάς,

A confirmant ad inhabitandum optima: quam si Iudæi per vim occupauerunt, ita vt ne post quidem eiicerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verùm Alexander eis locum ad incolendum dedit, & parem cum ipsis à Macedonibus honorem consecuti sunt. Nescio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac non circa regiam sedes posuissent, & hodiéque eorum tribus appellaretur Macedones. Igitur si legit epistolas Alexandri regis, Ptolemæique Lagi ac successorum illius Ægypti regum, & columnam stantem Alexandriæ ac iura continẽtem quæ Cæsar magnus Iudæis concessit: hæc, inquam, si sciens, contraria scribere ausus est, malus erat: sin autẽ nihil horum nouit, indoctus. Illud quoque quod se mirari dicit, quod cum Iudæi essent, Alexãdrini vocati sunt, similis inscientiæ est. Omnes etenim qui ad coloniam aliquam deuocantur, etsi plurimum ab alterutris genere differant, à conditoribus appellationem accipiunt. Et quid opus est de aliis dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiam inhabitant, Antiocheni nominãtur. Ius enim ciuium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso cõmorantur, & alia Ionia cũ ciuibus exinde natis eandẽ appellationẽ habent, hæc præbentibus eis regni successoribus. Romanorum verò clementia, cunctis nõ paruulum donum appellationis suæ concessit, non solùm vitis singulis, sed etiam maximis gentibus in communi. Hispani denique anqui, & Tyrrheni, & Sabini, Romani vocantur. Si verò hunc modum aufert cõmunis ciuitatis Apion, desinet semetipsum Alexandrinum dicere. Natus enim in intima Ægypto, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cùm solis Ægyptiis nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet ciuitatis interdixisse videãtur. Hic autem præclarus dignitates quas ipse impetrare prohibetur adipisci non valens, calumniari conatur eos, qui hæc iustissimè percepêre. Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiosè ædificabat Alexander, nostrorũ aliquos ibi collegit: sed omnes approbans diligenter ex virtute, ac fide dignos inueniens, hoc præconium nostris exhibuit, cùm gentem nostram studeret non mediocriter honorare. Ait enim Hecatæus, quia propter mansuetudinem atq; fidem, quam ei præbuêre Iudæi, Samariam regionem adiecit, vt eam sine tributis haberent. Similiter quoque sensit post Alexandrum etiam Ptolemæus Lagi de Iudæis in Alexandria commorantibus. Nam Ægyptiaca eis castra commisit, arbitratus fide simul eorum & fortitudine conseruanda: & in Cyrene credens se tutissimè regnaturum, & in aliis Lybiæ, ciuitatibus, ad ea loca partem Iudæorum habitandi causa direxit. Post hunc autẽ Ptolemæus qui Philadelphus est appellatus, non solùm si qui fuêre captiui apud eos nostrorum, omnes absoluit, sed & pecunias eis sæpiùs condonauit: & (quod maximum est) desiderauit agnoscere nostras leges, & sacrarũ scripturarũ volumina concupiuit: misitq; rogãs destinari viros,

qui ei interpretarentur legem: & vt hæc apprimè conscriberentur, diligentiam hanc commisit non quibuscunque viris, sed Demetrium Phalereum, & Andream, & Aristeum, quorum eruditione sui seculi Demetrius facilè princeps erat, alij verò habebant custodiam corporis sibi creditam, huic curæ præfecit. Non enim leges, & patrum nostrorum philosophiam discere concupisceret, si his vtentes despiceret & non potiùs valdè miraretur. Apion autem penè omnes in ordine successores eius Macedonum reges ignorauit habuisse erga nos præcipuum familiaritatis affectum. Tertius namque Ptolemæus, qui vocatur Euergetes, fortiter obtinens Syriam vniuersam, non diis Ægyptiacis pro victoria solennitates gratificas immolauit: sed veniens ad Hierosolymam, multas hostias sicut nostri moris est, Deo gratificauit, dignissimáque dicauit ornamenta victoriæ. Philometor autem Ptolemæus, & eius vxor Cleopatra, omne regnum commisêre Iudæis: & duces totius fuêre militiæ Onias & Dositheus Iudæi: quorum nominibus derogat Apion, cùm debuisset opera eorum potiùs mirari, & gratias agere, quoniam liberauêre Alexandriam, cuius ciuis videri vult. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatræ regno, & periculum pessimæ perditionis instaret, istorum labore ciuitas intestinis præliis est erepta. Sed postea, inquit, Onias ad vrbem deduxit exercitum paruum, cum esset illic Thermus præsens Romanorum legatus: quod (vt ita dicam) rectè atque iustè factum est. Ptolemæus enim, qui cognominatus est Physcon, moriente suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, volens reginam Cleopatram expellere.

[Et filios regis, vt ipse regnum iniustè sibimet applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellum pro Cleopatra suscepit: & fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus cùm aduersum exercitum quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes verò Iudæos in ciuitate positos cum filiis & vxoribus capiens, nudos atque vinctos elephantis subiecisset, vt ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparauerat, euenêre. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Iudæos, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis interemêre. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se vt illis noceret hominibus. Concubina verò sua carissima, quam alij quidem Ithacam, alij verò Hirenen denominant: supplicante ne tantam impietatem perageret, & concessit, & ex his quæ egerat vel acturus erat, pœnitentiam egit. Vnde rectè hanc diem Iudæi Alexandriæ constituti, eò quòd apertè à Deo salutem promeruêre, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Physconem gestum, Iudæos accusare præsumpsit, cùm eos laudare debuerit. Is autem etiam vltimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata: & non potiùs illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: vel circa generis necessarios, vel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, vel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores, quæ etiam sororem Arsinoen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidiis: paternósque deos, & sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiénsque regnum à primo Cæsare, eius filio & successori rebellare præsumpsit. Antoniúmque corrumpens amatoriis rebus & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spolians, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet ampliùs dici, cùm illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est maritum & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatum, & se sequi coegit? Nouissimè verò Alexandria à Cæsare capta, ad hoc vsque perducta est, vt saltem hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudæos perimere: eo quòd circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putásne gloriandum nobis non esse, si quemadmodum dicit Apion, famis tempore Iudæis triticum non est mensa? Sed illa quidem pœnam subiit competentem. Nos autem maximo Cæsare vtimur teste auxilij, atque fidei quam circa eum contra Ægyptios gessimus: necnon & senatu eiúsque consultis, & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundùm genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus

A τοὺς ἑρμηνεύσοντας αὐτῷ τὸν νόμον, καὶ τοῦ γραφῆναι ταῦτα καλῶς τὴν ἐπιμέλειαν ἐπέταξεν οὐ τοῖς τυχοῦσιν· ἀλλὰ Δημήτριον τὸν Φαληρέα, καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Ἀρίστεαν, τὸν μὲν παιδείᾳ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν διαφέροντα Δημήτριον, τοὺς δὲ τὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ φυλακὴν ἐγκεχειρισμένους, ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἔταξεν, οὐκ ἂν δήπου τοὺς νόμους καὶ τὴν πάτριον ἡμῶν φιλοσοφίαν ἐπιθυμήσας ἐκμαθεῖν, εἰ τῶν χρωμένων αὐτοῖς ἀνδρῶν κατεφρόνει, καὶ μὴ λίαν ἐθαύμαζεν. Ἀπίωνα δὲ σχεδὸν ἐφ᾽ ἑξῆς πάντες ἔλαθον
B οἱ τῶν προγόνων αὐτοῦ Μακεδόνων βασιλεῖς, οἰκειότατα πρὸς ἡμᾶς διατεθέντες. καὶ γὰρ τρίτος Πτολεμαῖος ὁ λεγόμενος Εὐεργέτης, κατασχὼν ὅλην Συρίαν κατὰ κράτος, οὐ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ θεοῖς χαριστήρια τῆς νίκης ἔθυσεν. ἀλλὰ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς, ὡς ἡμῖν νόμιμόν ἐστιν, ἐπετέλεσε θυσίας τῷ θεῷ, καὶ ἀνέθηκεν ἀναθήματα τῆς νίκης ἄξια, ὁ δὲ Φιλομήτωρ Πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κλεοπάτρα, τὴν βασιλείαν ὅλην τὴν ἑαυτῶν Ἰουδαίοις ἐπίστευσαν, καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν, Ὀνίας καὶ Δοσίθεος Ἰουδαῖοι. ὧν Ἀπίων σκώπτει τὰ
C ὀνόματα, δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδορεῖν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν, ὅτι διεσώσαντο τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἧς ὡς πολίτης ἀντιποιεῖται. πολεμούντων γὰρ αὐτῶν τῇ βασιλίσσῃ Κλεοπάτρᾳ, καὶ κινδυνευόντων ἀπολέσθαι κακῶς, οὗτοι συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα φησὶν Ὀνίας ἐπὶ τὴν πόλιν ἤγαγε στρατὸν ὀλίγον, ὄντος ἐκεῖ Θέρμου τοῦ παρὰ Ῥωμαίων πρεσβευτοῦ καὶ παρόντος. ὀρθῶς δὲ ποιῶν φαίην
D ἂν καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ Φύσκων ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος, ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, ἀπὸ Κυρήνης ἐξῆλθε Κλεοπάτραν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τῆς βασιλείας.

☞ *Hîc multa desunt in Græco exemplari.* ☜

omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, nec non & maximis Romanis imperatoribus. Si verò Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Iudæorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Iudæis in Alexandria commorantibus, palàm est. nam administratio tritici nihilo magis ab eis, quàm ab aliis Alexandrinis translata est. Maximam verò eis fidem olim à regibus datam conseruare, id est, fluminis custodiam, totiúsque custodiæ, nequaquam his rebus indigenos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam, cùm vos sitis Ægyptij, inter alterutros prælio magno & sine fœdere de religione contenditis? aut certè propterea non vos omnes dicimus Ægyptios, & neque communiter homines, quoniam bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligentia nutrientes? cùm genus vtique nostrorum vnum atque idem esse videatur. Si autem in vobis Ægyptiis tantæ differentiæ opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansêre? Is autem seditonis causa nobis apponit: qui si cum veritate ob hoc accusat Iudæos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quòd noscamur habere concordiam? Porrò etiam seditionis autores, quilibet inueniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Græci fuêre & Macedones hanc ciuitatem habentes, nullam seditionem aduersus non gessêre, sed antiquis cessêre solennitatibus. Cùm verò multitudo Ægyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum verò genus permansit purum. Ipsi igitur molestiæ huius fuêre principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neque prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet vtentibus malis moribus Ægyptiorum, & antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso namque factum est quod nobis improperare præsumunt. nam cùm plurimi eorum non opportunè ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos vocant eos, qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Ægyptiis neque regum quisquam videtur ius ciuitatis fuisse largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxêre, Romani verò semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Apionis indigentibus: cùm potiùs debuerit admirari magnanimitatem modestiámque Romanorum, quoniam subiectos non cogunt patria iura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate & violentia conferuntur. Græcis itaque & aliis quibusdam, bonum esse creditur imagines instituere. Denique & patrum & vxorum filiorúmque figuras depingentes exultant, quidam verò etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. alij verò & seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere videantur? Porrò autem Legislator, non quasi prophetans Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque Deo neque hominibus vtilem despiciens, & quoniam totius animati, multò magis Dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. aliis autem honoribus post Deum colendos non prohibuit viros bonos, quibus nos & imperatores & popul. Roman. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: & non solùm quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudæorum talia celebramus: verùm cùm nullas alias hostias ex communi, neque pro filiis peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuum pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit aduersus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem etiam eos, qui ei huiusmodi fomitem præbuêre, id est, Posidonium & Apollinium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non colimus: mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impiè agere: cùm sit valdè turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multò magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Apion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudæos, & id colere, ac dignum facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templum, & illud caput inuenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. At hoc igitur primùm quidem respondeo, quoniam Ægyptius vel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquam debuerat increpare, cùm non sit deterior asinus furonibus & hircis & aliis, qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus namque semper vtimur iisdem: in quibus sine fine consistimus. Et cùm varij casus nostram ciuitatem, sicut etiam aliorum vexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimum Titus Cæsar, bello vincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenêre: sed purissimam pietatem, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia verò Antiochus neque iustam fecit templi deprædationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, cum non esset hostis, & socios insuper nos suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic inuenit, multi & digni conscriptores super hoc quoque testantur: Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor chronographus, Apollodorus: qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Iudæorum, & spoliasse templum auro argentóque plenum. Hæc igitur Apion debuit respicere, nisi cor asini ipse potiùs habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Ægyptij crocodilis & aspidibus: quando eos, qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & Deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes viros, onera sibimet imposita sustinentes. Et si ad

areas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas valdè plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessariis ministrantes. sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendum verba fallacia, aut certè ex rebus initia sumens, hæc implere non valuit, quando nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram verò fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit: de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire, quàm sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti verò magis studuêre defendere sacrilegum regem, quàm iusta & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est vsus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta verò aliorum factus est Apion, & dixit Antiochum in templo inuenisse lectum & hominem in eo iacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrestrisque volatilium dapibus plenam, & quòd obstupuisset his homo. Illum verò mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam sibi opem præbituri: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: & iubente rege vt consideret, & diceret quis esset, vel cur ibidem habitaret, vel quæ esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, esse se Græcum: & dum peragraret prouinciam parandi victus causa, correptum se subitò ad alienigenis hominibus, atque deductum ad templum, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primùm quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiam: deinde suspicionem, postea stuporem: postremùm consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudæorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eúmque annuo tempore saginare, & deductum ad quandam syluam, occidere quidem eum hominem, eiúsque corpus sacrificare secundùm suas solennitates, & gustare ex eius visceribus, & iusiurandum facere in immolatione Græci, vt inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis pereuntis abiicere. Deinde refert eum dixisse, paucos iam dies debitos sibimet superesse, atque rogasse, vt reueritus Græcorum deos, & superans in suo sanguine insidias Iudæorum, de malis eum circunstantibus deliberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantùm omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscripsêre. Non enim præsumpsit aliquid tale, vt ad templum accederet: sed sic inuenit non sperans. Fuit ergo voluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine Deo, quicquid iussit mendacij superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere valdè facillimum est. Non enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maximè aduersus Ægyptios & plurimos alios. Cujus enim regionis homines non contigit aliquando apud nos peregrinari? vt aduersus solos Græcos renouata coniuratione per effusionem sanguinis ageremus: vel quomodo possibile, vt ad has hostias omnes Iudæi colligerentur, & tantis millibus ad gustandum viscera illa sufficerent, sicut ait Apion? vel cur inuentum hominem quicunque fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit? dum posset hoc faciens, ipse quidem putari pius, & Græcorum amator eximius, assumere verò contra Iudæorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non verbis, sed operibus decet arguere. Sciunt igitur omnes, qui vidêre constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singulæ propriam secundum legem habuêre custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus etiam alienis: mulieres tantummodò menstruatæ transire prohibebantur. In secundam verò porticum cuncti Iudæi ingrediebantur, eorúmque coniuges cùm essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam, masculi Iudæorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum verò soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta verò est circa omnia prouidentia pietatis, vt secundùm quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Manè etiam aperto templo oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderetur templum, denique ne vas quidem aliquod portari licèt in templum, sed erant in eo solummodò posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia in lege conscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabilium agitur, neque intus vlla epulatio administratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationémque gestorum. Licèt enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singulæ habeant hominum plus quàm quinque millia, fit tamen obseruatio particulariter per dies certos: & his transactis, aliis succedentes ad sacrificia veniunt: & congregati in templum mediante die à præcedentibus claues templi, & ad numerum omnia vasa percipiunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia præparantur. Quid ergo Apionem dicimus, nisi nihil horum examinantem, verba incredula protulisse? Sed turpe est, historiæ veram notitiam si proferre grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Hominis autem Græci comprehensionem finxit, pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem: & peruios ingredientes, vbi nec nobilissimos Iudæorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discere veritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahere tentauêre. Rursúmque tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua ciuitate

Idumæorum,

Idumæorum, qui in ea Apollinem colebat venisse ad Iudæos, cuius hominis nomen dicitur Zabidus, deinde eis promisisse traditurum se eis Apollinem Deum Dorensium: venturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent omnem multitudinem Iudæorum. Zabidum verò fecisse quoddam machinamentum ligneum, & circumposuisse sibi, & in eo tres ordines infixisse lucernarum, & ita ambulasse, vt procul stantibus appareret, quasi stella per terram iter agens.

τὴν πορείαν ποιουμένων. τοῖς μὲν ἰουδαίοις ὑπὸ τοῦ παραδόξου τῶν θείας καταπεπληγμένοις, πόρρω μ̄ ὄντας ἡσυχίαν ἄγειν. τὸν δ' ζάβιδον ὅτι πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρελθεῖν, καὶ τοῦ χρυσοῦ ὀπισθόραν τοῦ ἀκανθῶνος κεφαλοῦ, ἵνα δὲ ἀσείζομενος γέγραφεν, καὶ πάλιν εἰς δώραν κατὰ τοῖχος ἀπελθεῖν. ἆρ' οὖν καὶ ἡμεῖς αὐ εἴποιμεν, ὅτι τὸν ἀκανθῶνα τοῦτόν ἐαυτὸν ἀπίων διαφορτίζει, καὶ ποιεῖ τὰ μωρολογίας ἅμα καὶ τῆς φλυαρίας κατάγεμον. καὶ δὲ τόπους οὐ ὄντας γράφει, καὶ πόλις οὐ εἰδὼς μεταπέπτωκεν. ἡ μ̄ γὰρ ἰδουμαία τὰ ἡμετέρας χώρας ἐστὶν ὅμορος, καὶ γάζαν κειμένην, καὶ δώρα ταύτης ἐστὶν ἐνδημία πόλις. τῆς μέντοι φοινίκης παρὰ τὸ καρμήλιον ὄρος δώρα πόλις ὀνομάζεται, μηδὲν ὅλως κοινωνοῦσα τοῖς ἀπίωνος φλυαρήμασι. τεσσάρων δὲ ἡμερῶν ὁδὸν τῆς ἰδουμαίας ἀφέστηκεν. τί δ' ἡμῖν ἔτι κατηγορεῖ τὸ μὴ κοινοὺς ἔχειν τοῖς ἄλλοις θεοὺς, εἰ ῥᾳδίως οὕτως ἐπείσθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἥξειν τὸν ἀπόλλωνα πρὸς αὐτοὺς, καὶ μ̄ τῶν ἄστρων ὅλως τὰ γῆς φήθησαν ὁρᾶν αὐτὸν περιπατοῦντα; λύχνον δὲ οὐδέπω δῆλον ὅτι πρόσθεν ἑωράκασιν, οἱ τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας λυχνοκαίας ὅλοις πολοῦντες. ἀλλ' οὐδὲ τὴν αὐτῷ βαδίζοντι κατὰ τοῦ χώραν τῶν τοσούτων μυριάδων ὑπεδέχθησαν. ἔρημα δὲ καὶ τὰ τείχη φυλάκων δίχα πολέμου σωτηρικότος. εἰῶ τἄλλα. τὸ ναοῦ δ' αἱ θύραι τὸ μὲν ὕψος ἦσαν ἐπὶ πηχῶν, εἴκοσι δὲ τὸ πλάτος. κατάχρυσοι δὲ πᾶσαι καὶ μικρῷ δεῖν σφυρήλατοι. ταύτας ἔκλειον οὐ ἐλάττοις ὄντες ἄνδρες διακόσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ καταλιπεῖν λύχνους ἀνάπτοντας ἀθέμιτον. ῥᾳδίως οὖν αὐτὰς ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος λύσας ἀνοίξειν οἰόμενος, καὶ τοῦ τοῦ ἀκανθῶνος ὡς φέρετο κεφαλοῦ ἔχων. πότερον οὖν αὐτοῦ πάλιν ὡς ἡμᾶς ἀνέστρεψεν, ἢ λαβὼν ἀπίων αὐτοῦ εἰσκόμισεν, ἵν' αὐτόχρος δόρῃ πρὸς δυσφήμιαν ἀπίωνι μυθολογίας. καταψεύδεται δὲ καὶ ὅρκον ἡμῖν, ὡς ὀμνύοντων τὸν θεὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τοῦ γῆς καὶ τοῦ θάλασσαν, μηδένα δυνήσεσθαι ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ ἑλλήνων. ἔδει δὲ καταψευδόμενον ἅπαξ εἰπεῖν, μηδένα δυνήσεσθαι ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δ' αἰγυπτίοις. ἔτι γὰρ καὶ τοῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτοῦ πλάσμασιν ἥρμοττεν τὰ πρὸς τὸν ὅρκον, εἴπερ ἦσαν ὑπὸ αἰγυπτίων τῶν συγγενῶν οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐχὶ δι' ἀπονοίαν, ἀλλ' ὅτι συμφοραῖς ἐξελαμένοι. τῶν ἑλλήνων δὲ πλέον τοῖς τόποις ἢ τοῖς ὅλοις πολιτεύμασιν ἀφεστήκαμεν, ὥς τε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν μηδὲ ζηλοτυπίαν. τοιοῦτον μέν τοι πολλοὶ παρ' αὐτῷ εἰς τοὺς ἡμετέρους νόμους συνέβησαν εἰσελθεῖν· καὶ τινὲς μὲν ἔμειναν· εἰσὶ δ' οἱ τοῦ καρτερίας οὐχ ὑπομείναντες, πάλιν ἀπέστησαν. καὶ τοῦτον οὐδεὶς πώποτε τὸν ὅρκον εἶπεν ἀκοῦσαι παρ' ἡμῖν ὠμοσμένον, ἀλλὰ μόνος ἀπίων ὡς ἔοικεν ἤκουσεν. αὐτὸς γὰρ ὁ συνθεὶς αὐτὸν οἶδε. σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς συνέσεως, καὶ ὅτι τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν ἀπίωνα. τεκμήριον γὰρ εἶναι φησὶ τοῦ μήτε νόμοις ἡμᾶς χρῆσθαι δικαίοις, μήτε τὸν θεὸν δεδοξασμένον ὡς πρέπει, τὸ μὴ ἄρχειν, δουλεύειν δὲ μᾶλλον ἐθνεσι

A Porrò Iudæos inopinabili visione obstupuisse, & longè constitutos tenuisse silentium. Zabidum verò multa quiete ad templum venisse, & aureum detraxisse asini caput (sic enim vrbanè conscribit) & rursus Doram velociter aduenisse. Igitur & nos dicere possumus, quia asinum, hoc est semetipsum Apion grauat, & facit stulticia simul & mendaciis oneratum. Loca namque quæ non sunt, conscribit: & ciuitates nesciēs transfert. Idumæa enim prouinciæ nostræ confinis est, posita iuxta Gazam, & B nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phœnice verò iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur, in nullo concordans Apionis oblocutionibus. Quatuor enim dierum itinere procul est à Iudæa. Cur itaque nos rursus accusat, eo quòd non habeamus communes cum aliis deos, si sic facilè credidêre patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum stellis C eum ambulare super terram putauêre? Lucernam enim priùs nunquam vidêre scilicet, qui tot & tanta concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciam ex tantis millibus obuiauit. Desolatos etiam vicos custodibus comperit, & hoc tempore belli. Cætera iam relinquo. Ianuæ verò templi altitudine quidem erant cubitorum LX. latitudine verò XX. omnes deauratæ, & pene auro puro confectæ. Has claudebant non minus quàm viri ducenti diebus singulis, & relinquere eas apertas, nefandum nimis erat. D facilè igitur eas lucernifer ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput æstimabatur: quapropter dubium est, vtrum hoc caput Zabidus denuò reuocauit: an certè sumens Apion, introduxit in templum, vt Antiochus inueniret, vt secundo Apioni aliquam mentiendi daret occasionem. Mentitur autem & de iuramento, quod iuremus per Deū factorem cæli & terræ & maris, nulli Iudæos fauturos alienigenæ, & E maximè Græcis. Oportebat autem mentientem absolutè dicere, nulli fauturos alienigenæ, & magis Ægyptiis: sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iureiurando congruere, si ab Ægyptiis vtique patres nostri nó propter malignitatem suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autem plus locis quàm studiis sumus abiūcti, ita vt nullæ inter nos & illos inimicitiæ & æmulationes esse noscātur. E diuerso namq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorum quidam permansêre, quidam F verò perdurare non ferentes, denuò recessêre. Hoc tamē iusiurandum nunquam se quisquam audisse meminit apud nos habitum, sed solus Apion (vt videtur) audiuit. Ipse namque id composuit. Magna ergo admiratione eximia Apionis prudentia, vel ob hoc quod mox dicetur, digna est. Hoc enim esse affirmat indicium, quia neque legibus iustis vtamur, nec Deum colamus vt conuenit, quod diuersis gentibus

seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cùm vtique principalis ciuitas Romanorum sit, cuius ciues soli ab initio regnare atque non seruire consueuerunt. Quis etenim horum magnanimitati valeat obsistere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Apion locutus est, quando paucis contigit in principatu continuè præsidere, & non rursus aliis facta mutatione seruire. Plurimæ namque gentes aliis obedire coactæ sunt: soli autem Ægyptij, eo quòd refugiãt (sicut aiunt) in eorum prouinciam dij, atque saluentur migrantes in effigies bestiarum, honorem præcipuum inuenerunt, vt nulli famulentur horum, qui Asiam Europámque tenuêre, qui scilicet vnam diem ex æuo totius seculi non habuêre libertatem, neque apud indigenas dominos, neque apud externos. Nam quemadmodum eis vsi sint Persæ non semel solummodo, sed frequenter vastantes vrbes, templa euertentes, putatos apud eos interficientes deos, improperare non studeo. Non enim conuenit stulticiam nos indocti Apionis imitari: qui neque casus Athenienſium, neque Lacedæmoniorum animo suo concepit, quorum hos quidem fortissimos, illos religiosissimos, omnes affirmant. Taceo reges pietate celebres, inter quos Cræsum, quàm diuersis vitæ sunt calamitatibus sauciati. Taceo incensam Athenienſium arcem, templum Ephesinum & Delphicum, aliáque multa: hic nemo calamitatem passis, sed potiùs inferentibus intulit improperia. Nouus autem accusator nostrorum Apion inuentus est, malorum suorum apud Ægyptum gestorum prorsus obiitus. Sed Sesostris eum, quem refert fabula regem fuisse Ægypti, vt creditur, excæcauit. Verumtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Solomonem, qui multas subdidêre gentes. Sed de his modò supersedendum est: quæ verò cunctis nota sunt, Apiõ modis omnibus ignorauit: quoniã Persis, & post illos principib. Asiæ Macedonibus, Ægyptij quidem seruiêre, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi consistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis viginti & centum, vsque ad Pompeium Magnum. Et dum vniuersi reges sunt expugnati à Romanis, omnium soli propter fidem suam maiores nostri & socij & amici fuêre. Sed viros mirabiles non præbuimus, velut quarundrm artium inuentores, & sapientia præcellentes: & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & alios huiusmodi. Deinde quod potiùs est mirandum, semetipsum his adiecit & beatificat Alexandriam, quia ciuem talem habere meruit, quod ritè facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret, qui aliis omnibus sic importunus & callidus esse videbatur, & vita verbóque corruptus. Quapropter rectè quilibet Alexandriæ cõdolebit, si super isto aliquid magni sapuerit. De viris autem qui fuêre apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciũt qui voluerunt nostræ antiquitatis libris incumbere. Reliqua verò quæ in accusatione conscripta sunt, dignum erat fortè sine satisfactione relinquere, vt ipse sui potiùs & aliorum Ægyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quòd animalia consueta sacrificemus, & non vescamur carnibus suillis:

καὶ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ τὸ κεχρῆσθαι συμφορᾶς ποτ' οὐδεὶς τὴν πόλιν. αὐτὴν δὲ μόνον τὸν πόλεως ἡγεμονικωτάτην ἐκ τοῦ ἄνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ Ῥωμαίοις δουλεύειν συνηθισμένων. καὶ τοι τοῦτον αὐ τῆς ὑπόχοιτο τοιαύτης μεγαλοψυχίας. τοῦ μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶν ὃς τις ἀνθρώπων οὐχ ἱκανῶς καθ' αὑτὸν φάνη τοῦτον ὑπ' ἀπίωνος λελέχθαι τὸν λόγον. ὀλίγοις μὲν γὰρ ὑπῆρξεν ἐφ' ἡγεμονίας ἀεὶ καταστῆναι, καὶ τούτοις αἱ μεταβολαὶ πάλιν ἄλλοις δουλεύειν ὑπέζευξαν. τὸ πλεῖστον δὲ φῦλον ἄλλων ὑπακήκοεν πολλάκις, αἰγύπτιοι δὲ ἄρα μόνοι διὰ τὸ καταφυγεῖν ὡς φησὶν εἰς τινὰ χώραν αὐτοῖς τοὺς θεοὺς, καὶ σωθῆναι μεταβαλόντας εἰς μορφὰς θηρίων, ἐξαιρέτου τιμᾶς ἔσχοντο τὸ μηδενὶ δουλεύειν τῶν τῆς ἀσίας, ἢ τῆς εὐρώπης κρατησάντων. εἰ μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐλευθερίας οὐ τυχόντες φάνοιν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν οἰκοδεσπότην. ὃν τινα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐχρήσαντο Πέρσαι τρόπον, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πορθοῦντες τὰς πόλεις, ἱερὰ κατασκάπτοντες, τοὺς παρ' αὐτοῖς νομιζομένους θεοὺς καταφάζοντες, οὐ αἰσχυνθήσομαι μιμεῖσθαι γὰρ οὐ πρέπει καὶ ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν, ὃς οὔτε τὰς ἀθηναίων τύχας, οὔτε τὰς λακεδαιμονίων ἐνενόησεν, ὧν τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους, τοὺς δὲ εὐσεβεστάτους τῶν ἑλλήνων ἅπαντες λέγουσιν. εὖ βασιλέας τοὺς ἐν εὐσεβείᾳ διαβοηθέντας, ὧν ἕνα κροῖσον, οἵαις ἐχρήσαντο συμφοραῖς βίον. ἐῶ τὴν καταφρηθεῖσαν ἀθηναίων ἀκρόπολιν, τὸν τε ἐφέσιον ναὸν, τὸν τε δελφοῖς, ἄλλους μυρίους. καὶ οὐδεὶς ὠνείδισε ταῦτα τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς δράσασι. καινὸς δὲ κατήγορος ἡμῖν ἀπίων εὑρέθη, τῶν ἰδίων αὐτοῦ κακῶν ἐκλαθόμενος. ἀλλὰ σέσωστρις αὐτὸν ὁ μυθολόγος αἰγύπτου βασιλεὺς ἐτύφλωσεν. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἡμετέρους οὐ αἰ εἴποιμεν βασιλέας, δαυὶδ καὶ σολομῶνα, πολλὰ πεφωσαμένους ἔθνη. τούτοις μὲν οὖν ἐπιλείπωμεν. τὰ δὲ γνώριμα πᾶσιν ἀπίων ἠγνόησεν. ὅτι περσῶν καὶ μετ' ἐκείνων ἡγουμένων τὴν ἀσίαν μακεδόνων, αἰγύπτιοι μὲν ἐδούλευον οὐδὲν διαφέροντες ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐλεύθεροι, ἐπὶ τε καὶ τὴν περὶ πόλεων ἤρχομεν, ἔτη ρκ. εἴκοσι που καὶ ἑκατὸν μέχρι μάγνου πομπηΐου. καὶ πάντων ἐκπολεμηθέντων ὑπὸ ῥωμαίων τῶν πανταχοῦ βασιλέων, μόνοι διὰ πίστιν οἱ παρ' ἡμῖν σύμμαχοι καὶ φίλοι διεφυλάχθησαν. ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρεσχήκαμεν, οἷον τεχνῶν τινῶν εὑρετὰς, ἢ σοφίᾳ διαφέροντας. ἐν καταριθμεῖ σωκράτην καὶ ζήνωνα καὶ κλεάνθην καὶ τοιούτους πολλοὺς. εἶτα τὸ θαυμασιώτατον τῶν εἰρημένων αὐτὸς ἑαυτὸν προσίθησι. καὶ μακαρίζει τινὰ ἀλεξανδρείαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. ἐδεῖ γὰρ αὐτὸν μάρτυρα ἑαυτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ὀχλαδωρὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι, ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος. ὥστε εἰκότως ἐλέησαι τὴν αὐτοῦ ἀλεξανδρείαν, εἴπερ ὅλῃ τούτῳ μέγα φέρει. πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν γεγονότων, οὐδενὸς ἧττον ἐπαίνου τυγχάνειν ἀξίων, ἴσασιν οἱ τῶν ἡμετέρων ἀρχαιολογίας ἐντυγχάνοντες. τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἐν τῇ κατηγορίᾳ γεγραμμένων, ἄξιον ἴσως ἀναπολόγητα παραλιπεῖν, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἄλλων αἰγυπτίων ἢ ὁ κατηγορῶν. ἐγκαλεῖ γὰρ ὅτι ζῶα θύομεν, καὶ χοῖρον οὐ ἐσθίομεν,

καὶ τὰν.

καὶ τὴν αἰδοῖων χλευάζει περιτομήν. τὸ μὲν οὖν περὶ τὴν ἡμέρων ζώων ἀναιρέσεως, κοινόν ἐστι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἅπαντας. ἀπίων δὲ τοῖς θύουσιν ἐλέγχων, αὐτὸν ἐξήλεγξεν ὄντα τὸ γένος αἰγύπτιον. οὐ γὰρ ἂν ἕλλην ὢν ἢ μακεδὼν ἐχαλέπαινεν. εἴτοι γὰρ οὐχόντας θύειν ἑκατόμβας τοῖς θεοῖς, καὶ χρῶν) τοῖς ἱερεῖοις πρὸς εὐωχίαν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο συμβέβηκεν ἐρημοῦσθαι τὸν κόσμον τῶν βοσκημάτων, ὅπερ ἀπίων ἔδεισεν. εἰ μὴτοι τοῖς αἰγυπτίων ἤθεσιν ἠκολούθουν ἅπαντες, ἠρήμωτο μὲν ἂν ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων. τὴν ἀγριωτάτων δὲ θηρίων ἐπλημμύρει, ἃ θεοὺς εἴτοι νομίζοντες ὁπωσοῦν ἐκτρέφουσι. καὶ μὴν εἴπις αὐτὸν ἤρετο, τὴν πάντων αἰγυπτίων τίνας εἶναι καὶ σοφωτάτους καὶ θεοσεβεῖς νομίζει, πάντως ἂν ὡμολόγησε τοὺς ἱερεῖς. δύο γὰρ αὐτοὺς φησὶν ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐξ ἀρχῆς ταῦτα προσεπάχθαι, τήν τε τῶν θεῶν θεραπείαν, καὶ τὴν σοφίας τὴν ὁπωσοῦν. ἐκεῖνοι τίνων ἅπαντες καὶ περιτέμνονται, καὶ χοιρείων ἀπέχονται βρωμάτων. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων οὐδὲ εἷς σπουδὴν τοῖς θεοῖς. ἆρ' οὖν τυφλὸς ἦν τὸν νῦν ἀπίων ὑπὲρ αἰγυπτίων ἡμᾶς λοιδορεῖν σπουδάζοντας, ἐκείνων δὲ κατηγορῶν, οἵτινες μὴ μόνον χρῶνται τοῖς ὑπὸ τούτου λοιδορουμένοις ἔθεσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδαξαν περιτέμνεσθαι καθάπερ εἴρηκεν ἡρόδοτος. ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ τῆς εἰς τοὺς πατρίους αὐτοῦ νόμους βλασφημίας, δοῦναι δίκην ἀπίων τὴν πρέπουσαν. περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἑλκώσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης. καὶ μηδὲν ὠφεληθεὶς ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σπόμενος ἐν δειναῖς ὀδύναις ἀπέθανεν. δεῖ γὰρ τοὺς εὖ φρονοῦντας τοῖς μὲν οἰκείοις νόμοις περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβῶς ἐμμένειν, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων μὴ λοιδορεῖν. ὁ δὲ τούτοις μὲν ἔφυγε, τῶν ἡμετέρων δὲ κατεψεύσατο. τοῦτο μὲν ἀπίωνι τὸν βίου τὸ τέλος ἐγένετο, καὶ τοῦτο παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπολλώνιος ὁ μόλων, καὶ λυσίμαχος, καί τινες ἄλλοι, τὰ μὲν ὑπ' ἀγνοίας, τὸ πλεῖστον δὲ κατὰ δυσμένειαν, περί τε τοῦ νομοθετήσαντος ἡμῖν μώσεως, καὶ περὶ τῶν νόμων πεποίηνται λόγους, ἔτε δικαίους ἔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόητα καὶ ἀπατεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐδεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκάλους, βούλομαι συντόμως καὶ περὶ τῆς ὅλης ἡμῶν κατασκευῆς τοῦ πολιτεύματος, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος ὡς ἂν οἷόν τε ὦ δυνατὸς εἰπεῖν. οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι φανερόν, ὅτι καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς κοινωνίαν τὴν μετ' ἀλλήλων, καὶ πρὸς τὴν καθόλου φιλανθρωπίαν, ἔτι δὲ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐν τοῖς πόνοις καρτερίαν, καὶ θανάτου περιφρόνησιν ἄριστα κειμένους ἔχομεν τοὺς νόμους. παρακαλῶ δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ γραφῇ, μὴ μετὰ φθόνου ποιεῖσθαι τὴν ἀνάγνωσιν. οὐ γὰρ ἐγκώμιον ἡμῖν αὐτῶν προειλόμεθα συγγράφειν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορημένοις ἡμῖν, ταύτῃ ἀπολογίαν δικαιοτάτην εἶναι νομίζω, τὴν ἀπὸ τῶν νόμων, καθ' οὓς ζῶντες διατελοῦμεν. ἄλλως τε καὶ τὴν κατηγορίαν ὁ ἀπολλώνιος οὐκ ἀθρόαν ὥσπερ ὁ ἀπίων ἔταξεν, ἀλλὰ σποράδην. καὶ διὰ πάσης τῆς συγγραφῆς ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους καὶ μισανθρώπους λοιδορεῖ, ποτὲ δὲ αὖ δειλίαν ἡμῖν ὀνειδίζει. καὶ τοὔμπαλιν ἔστιν ὅπου τόλμαν κατηγορεῖ καὶ ἀπόνοιαν. λέγει δὲ καὶ ἀφυεστάτους εἶναι τῶν βαρβάρων. καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν εἰς τὸν βίον εὔρημα συμβεβλῆσθαι μόνοις.

A sed & circuncisionem genitalium vehementer irridet. De nostrorum quidem animalium peremptione, communio nobis est cum aliis hominibus vniuersis. Apion autem sacrificantes nos redarguens, indicat semetipsum genere esse Ægyptium. Non enim Græcus si esset aut Macedo, hoc molestè ferret. Isti enim vouent sacrificare hecatombas suis diis, & sacerdotibus vtuntur ad epulas. Quæ cùm ita sint,

B non propterea contigit mundum animalibus desolari, quod Apion expauit. Qui tamen si solennitates Ægyptiorum sequerentur, mundus desertus quidem esset hominibus, ferocissimis autem bestiis impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriunt. quòd si quis eum consuleret, quos putaret omnium Ægyptiorum esse sapientes atque deicolas, sacerdotes

C sine dubio fateretur. Hæc enim duo dicunt sibimet ab initio à regibus esse præcepta, vt deos colant, & sapientiam diligant: quod illi facere præcipuè iudicantur: qui tamen & circumciduntur omnes, & à porcinis abstinent carnibus. Sed neque vllus alter Ægyptiorum cum eis diis sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Apion quando pro Ægyptiis nostras detractiones componens, illos videtur potiùs accusare, qui non solùm vtuntur solennitatibus,

D quas in nobis culpat iste: sed etiam alios circuncidi docent, sicuti dixit Herodotus. Vnde rectè mihi videtur Apion, propter patriæ suæ leges pœnas dedisse blasphemiæ. Etenim necessariò circuncisio, circa genitalia vulnera ei facta nihil profuerunt, & putrefactis in magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapientes in legibus propriis circa pietatem integrè permanere, & aliorum minimè carpere.

E Iste verò suas quidem leges effugit, de nostris verò mentitus est. Hic itaque terminus vitæ fuit Apionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam verò & Apollonius Molon, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantiam quàm per insaniam de legislatore nostro Mose, & legibus verba protulêre, nec iusta, nec vera: dum illi quidem velut mago atque fallaci derogant, leges autem malitiæ apud nos nullúique virtutis affirmant esse doctrices,

F volo breuiter & de omni conuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) proferre sermonem. Reor enim fore manifestum, quia & ad pietatem & ad conuictum vniuersalémque humanitatem, insuper ad iustitiam laborúmque tolerantiam, & ad contemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, vt non cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continuè,

G sicut Apion, instituit, sed dispersim. Quippe qui aliquando quidem nos sine Deo & hominibus odiosos appellat, aliquando verò formidinem nobis improperat: & è diuerso, rursus aliquando de audacia gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiores Barbaris: & propterea nullum inuêtum nos solos vitæ vtile reperisse. Hæc autē omnia manifestè redarguūtur ταῦτα δὲ πάντα διελεχθήσεσθαι νομίζω σαφῶς,

dum vniuersa contrà quàm ab eo sunt dicta, A monstrantur & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si verò coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, in culpa illi sunt, qui nostras solennitates tãquam peiores cum aliorum conferunt. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neque quia non eas habeamus leges, quarum ego capita & summas ad redarguendum positurus sum: neque quia non præcipuè in legibus propriis perduramus. Paulò ergo altiùs exorsus, volo primùm dicere, quòd eis qui sine lege & ordine viuunt, hi qui B ordinis & cõmunium legum amatores exiterunt, & primi hoc inchoauerunt, rectè mansuetudine atque virtute præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatem referre, vt non imitatores aliorum videantur existere, sed ipsi potiùs aliis legitimè viuendi duces fuisse. His igitur hunc in modum se habentibus, virtus legislatoris est C meliora considerare: & his qui viuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt. Populi verò est, vt in omnibus, quæ constituta sunt, perduret: & neque felicitate procedente, neque calamitatibus aliquid horũ immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quoslibet qui memorantur legislatores antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrensis, & omnes qui apud Græcos mi- D rabiles sunt, nouelli atque recentes, quantum ad illum comparati esse noscuntur: quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc vsus est nomine. Nomen enim secundùm legem, sed indefinitis sententiis, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansêre, tantùm moribus vtentes, & non scripto, & E multa horum semper secundùm euentum casuum permittentes. Noster verò legislator antiquus existens (hoc etenim vndique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur) & semetipsum præbuit optimum principem populorum consultorémque, & instructionem totius legis vitæ constringens, eis suasit hanc libenter excipere, & firmissimè inclyta scientia custodire. Primùm autem eius magnitudinis opera vi- F deamus. Ille namque progenitorum nostrorum relinquentium Ægyptum, & ad terram propriam remeantium, multa millia sumens. ex plurimis & impossibilibus rebus cautissimè liberauit: nam & inaquosam eos & multum arenosam oportebat transire viam, belláque deuincere: & filios ac vxores, prædámque bello seruare: in quibus dux egregius & consiliarius sapientissimus & tutor veracissimus fuit vniuersorum. Omnem siquidem multitudinem à semetipsò pendere fecit, & cùm omnia quæ G vellet persuadere posset, in nullo horum vindicauit sibimet potestatem: sed in quo maximè tempore potestatem sibimet arrogant & tyrannidem præsules rerum, & populum frequenter plurima iniquitate viuere consuefaciũt, in hac illa potentia cõstitutus, è diuerso magis iudicauit agendum piè, & plurimam exhibere aliis æquitatẽ, ipse virtutẽ præcipuam se credens cunctis ostendere, & salutem firmissimam præbere

εἰ τἀναντία τῇ εἰρημένῃ φανεῖν, ἀλλ' τῇ νόμων ἡμῶν προσεταγμένα, καὶ παρατόμενα μὴ πάσης ἀκριβείας ὑφ' ἡμῶν. εἰ δὲ ἄρα βιαιοτέλειν μεταθέσθαι τῇ παρ' ἑτέροις ὑπεναντίως νενομισμένων, τοῦτο δίκαιον τὴν αἰτίαν ἔχειν εἰσὶν, οἱ τὰ παρ' ἡμῖν ὡς χείρω καταβάλλειν ἀξιοῦντες. οἷς οὐδέτερον ὑπολειφθήσεσθαι νομίζω λέγειν, οὔθ' ὡς οὐκ ἔχομεν τοὺς νόμους, ὧν ἐγὼ καταθήσομαι τοὺς κεφαλαιωδεστάτους. οὐδ' ὡς οὐκ μάλιστα πάντων ἐμμένομεν τοῖς ἑαυτῶν νόμοις. μικρὸν οὖν ἀναλαβὼν τὸν λόγον, τοῦτ' αὐ εἰπεῖν φράσω. ὅτι τῇ ἀνόμῳ καὶ ἀτάκτῳ βιοῦντων, οἱ τάξεως καὶ νόμων ὑπεθυμηταὶ γεγενόμενοι, καὶ φρόνοι κατάρξαντες, εἰκότως ἀν ἡμερότητι καὶ φύσεως ἀρετῇ διενεγκεῖν μαρτυρηθεῖεν. ἀμέλει πειρῶνται τὰ παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι πρὸς τὸ ἀρχαιότατον ἀνάγειν, ἵνα μὴ μιμεῖσθαι δόξωσι ἑτέρους, ἀλλ' αὐτοὶ τοῦ ζῆν νομίμως ἄλλοις ὑφηγήσασθαι. τούτων δὴ τοῦτον ἔχοντων τὸν τρόπον ἀρετὴ μὲν ὅστις νομοθέτης, τὰ βέλτιστα σκοπεῖν καὶ πείσαι τοὺς χρησομένους πρὸς τῇ ὑπ' αὐτῷ τιθεμένων. πλήθους δὲ, τὸ πᾶσι τοῖς δόξασιν ἐμμένειν, καὶ μήτε δυστυχίας μήτε συμφορᾶς αὐτῇ μηδὲν μεταβάλλειν. φημὶ τοίνυν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην τῶν ὁπεσδήποτοῦν μνημονευομένων νομοθετῶν προάγειν ἀρχαιότητι. λυκοῦργοι γὰρ καὶ σόλωνες, καὶ ζάλευκος ὁ τῶν λοκρῶν, καὶ πάντες οἱ θαυμαζόμενοι παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὡς ἐχθὲς δὴ καὶ πρώιαν, ὡς πρὸς ἐκεῖνον καταβαλλόμενοι φαίνοιν γεγονότες. ὅπου γε μηδὲ αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγιγνώσκετο παρὰ τοῖς ἕλλησι. καὶ μάρτυς ὅμηρος οὐδαμοῦ τῷ πινάκων αὐτῷ χρησάμενος. οὐδὲ γὰρ νῦν κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ γνώμαις ἀορίστοις τὰ πλήθη διῴκειτο, καὶ προστάγμασι τῶν βασιλέων. ἀφ' οὗ καὶ μέχρι πολλοῦ διέμειναν ἔθεσιν ἀγράφοις χρώμενοι, καὶ πολλὰ τούτων ἀεὶ πρὸς τὸ συντυχόν μεταθέντες. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης ἀρχαιότατος γενόμενος, τοῦτο δὴ πρῶτον ὁμολογεῖται καὶ καταβὰς τοῖς πᾶσι καθ' ἡμῶν λέγουσιν, ἑαυτόν τε παρέχειν ἄριστον τοῖς πλήθεσιν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον. πείθει τε κατασκευάζων αὐτοῖς ὅλῳ τῷ βίῳ τῷ νόμῳ καταλαβὼν, ἔπεισεν καταδέξασθαι, καὶ βεβαιοτάτῳ ἴσασι φυλαχθῆναι παρεσκεύασεν. ἰδεῖν δὲ τῷ ἔργῳ αὐτὸ τὸ πρῶτον μεγαλεῖον. ἐκεῖνος γὰρ τοῖς προγόνοις ἡμῶν, ἐπειπερ ἔδοξεν αὐτοῖς τὴν αἴγυπτον ἐκλιπεῖν, δεῖ τὴν πάτριον γῆν ἐπανιέναι, πολλὰς καὶ μυριάδας καταλαβὼν, ἐκ πολλῶν καὶ ἀμηχάνων διέσωσεν εἰς ἀσφάλειαν. καὶ γὰρ τὴν ἄνυδρον αὐτοὺς καὶ πολλὴν ψάμμον ἔδει διοδοιπορῆσαι, καὶ νικῆσαι πολεμίους, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας, καὶ λείαν ὁμοῦ σώζειν μαχομένους. ἐν οἷς ἅπασι καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο, καὶ σύμβουλος σοφώτατος, καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος. ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν ἀπερτήσας παρεσκεύασεν, καὶ θεὶ πάντος ἔχων πειθόμενον αὐτοῖς τὸ καλῶς ἔνδοξος, εἰς ὀλιγωρίαν οἰκείαν ἔλαβε τοῦτο πλεονεξίαν. ἀλλ' ἐν ᾧ μάλιστα τὸ κρατεῖν δυνάμει αὐτοῖς περιβάλλοντα καὶ τυραννίδας οἱ πρόεδροι πάντες, ἐθίζουσι δὲ τὰ πλήθη μετὰ πολλῆς ἀνομίας, ἐν τούτῳ τῇ ἐξουσίᾳ ἐκεῖνος καθεστηκὼς, τοιαύτην φύσιν δεῖν δεικνύειν, καὶ πολλὴν δύνοιαν τοῖς λαοῖς ἐμπαράσχειν, ὅτι αὐτός τε τὰ μάλιστα τὴν ἀρετὴν ὑπερβάλλειν τὴν αὐτοῦ νομίζων, καὶ σωτηρίαν τοῖς αὐτοῦ ἡγεμόνα

ποιου-

ποιημένοις βελτιστάτοις παρέξειν. καλῶς οὖν αὐτὸ πρεσβυτέρου καὶ πρεσβύτου μεγάλου διπτυχουμένου, εἰκότως ἐνομίζομεν ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον θεῖον ἔχειν. καὶ πείσας πρῶτον ἑαυτὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν ἅπαντα πράττει καὶ διοικεῖται, ταύτῃ ὠήθη δεῖν πρὸς πάντας ἐμποιῆσαι τὴν ὑπόληψιν τοῖς πλήθεσιν. οἱ γὰρ πως δύσαντες διὰ σκοπεῖν θεὸν τοὺς ἑαυτῶν βίους, οὐθὲν ἀδίκουν ἐξαμαρτεῖν. τοιοῦτος μὲν δὴ τις αὐτὸς ἡμῶν ὁ νομοθέτης, οὐ γόης οὐδ' ἀπατεών, ἅπερ λοιδορεῖν τῶν λέγουσιν ἀδίκως. ἀλλ' οἷον φασὶ τοῖς ἕλλησιν αὐχοῦσιν τὸν μίνω γεγονέναι, καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ἄλλους νομοθέτας. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοὺς νόμους ὑποτίθεν. ὁ δέ γε μίνως ἔλεγεν ὅτι εἰς τὸν ἀπόλλω καὶ τὸ δελφικὸν αὐτὸ μαντεῖον τὰς τῶν νόμων μαντείας ἀνέφερεν, ἤτοι παλαιοὶ οὕτως ἔχειν νομίζοντες, ἢ πείσειν ῥᾴον ὑπολαμβάνοντες τὸν δῆλον ὁ μάλιστα κατορθώσας τοὺς νόμους, καὶ τὰς ἀδικαιότατα περὶ τὸν θεὸν πίστεως διπτυχῶν, παρέσειν ἐξ αὐτῶν κατανοεῖν τὸν νόμων ἀπιβάλλοντας. ἤδη γὰρ περὶ τούτων λεκτέον. ἀκοῦσι μὲν αἱ κατὰ μέρος τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν νόμων φασὶ τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις διαφοραί. οἱ μὲν γὰρ μοναρχίας. οἱ δὲ τὸν ὀλίγων δυναστείας, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν τῶν πολιτευμάτων. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τούτων οὐδενὶ ἀπεῖδεν, ὡς δ' ἄν τις εἴποι βιασάμενος τὸν λόγον, θεοκρατίαν ἀπεῖπεν τὸ πολίτευμα, θεῷ μάλιστα μόνῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος ἀναθεὶς καὶ πείσας, εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾶν. ὡς ἄριστον μὲν ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν, κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχοντα καὶ ἰδίᾳ. καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπαγορεύουσιν, εἰς ἐκεῖνον ἀνάγει τὴν ἀπαγόρευσιν. καὶ οἱ μὲν τὸ δοκεῖν ἐδίδαξαν μὴ εἶναι θεὸν μοναρχίαν, μετ' αὐτὸν δὲ θεῶν τινας μυθολογίας ἀνεπλάσαντο, τὸ εἶναι αὐτοὶ δεινὰ θέντες ἀμηχανίᾳ, λαθεῖν τὴν ἐκείνου γνώμην οὐ δυνηθῆσαν. ἀλλ' ὅτε τῶν θεατῶν ἡμῶν ἑνὶ, ὅθ' ὃς ἄν τις παρ' ἑαυτῷ διανοηθῇ. ἕνα γοῦν αὐτὸν ἀπέφηνεν ὁ ἡμέτερος νόμος δυσθέατον, ἀόρατον, ἄϊδιον, ἄχρονον, ἀναλλοίωτον, πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα, καὶ δυνάμει μὲν μόνον ἡμῖν γνώριμον, ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν ἄγνωστον. ταῦτα δὲ θεῖα φρονεῖν οἱ σοφώτατοι δοκοῦσιν φασὶ τοῖς ἕλλησι, μοναρχίαν ὡς ἐν φασὶ θεομὴ ἀφιέντες. εἰ γὰρ θεὸς οὐ θεοὶ εἰδεῖ λέγειν τὴν ἀνάρχω φύσει τὰ καλά τε καὶ ἄρεπτα, καὶ ὡς ἀληθῶς πρέποντα τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι μὲν ἐδιδάχθησαν ἐκείνου τοῖς ἀρχαῖς φασὶ φθάνοντος, ἐῶ νῦν λέγειν. ὅτι δὲ ὄντα καλὰ καὶ πρέποντα, τῇ τοῦ θεοῦ φύσει καὶ μεγαλειότητι, σφόδρα μεμαρτυρήκασι. καὶ γὰρ πυθαγόρας καὶ ἀναξαγόρας καὶ πλάτων, καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ὑπὸ τῶν σοφῶν φιλόσοφοι, καὶ μικροῦ δεῖν ἅπαντες ὅσοι φαίνονται, περὶ τῆς τοῦ θεοῦ φύσεως πεφρονηκότες. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς ὀλίγον φιλοσοφοῦντες εἰς πλῆθος δόξας προκατειλημμένον, τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος ἐξενεγκεῖν οὐ ἐτόλμησαν. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε δὴ τὰ ἔργα παρέχων σύμφωνα τοῖς λόγοις, οὐ μόνον τοὺς καθ' αὐτὸν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνου ἀεὶ γενησομένοις τὴν περὶ θεοῦ πίστιν ἐνέφυσεν ἀμετακίνητον. ἄριστον δὲ ὅτι τῷ τρόπῳ τῆς νομοθεσίας πρὸς τὸ χρήσιμον πάντων ἀεὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ μέρος τῆς ἀρετῆς ἐποίησε τὴν δυσσέβειαν, ἀλλὰ ταύτης τὰ μέρη τἄλλα συνεῖδε καὶ κατέστησε, λέγω δὴ τὴν δικαιοσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν τῆς πολιτείας πρὸς ἀλλήλους ἐν ἅπασι συμφωνίαν. ἅπασαι γὰρ αἱ πράξεις καὶ διαβολαὶ

A sequacibus bona voluntate. Ex maximis actibus in singulis casibus vtus est. Quapropter rectè iudicabat, ducem atque consultorem se Deum habere: & primitus sibimet satisfaciens: quia secundùm illius voluntatem vniuersa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere vt etiam apud plebem hæc opinio permaneret. Nam qui Deum respicere suam vitam credunt, delinquere non præsumunt. Huiusmodi quidem noster legislator

B fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniustè pronunciant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoem & post eum legislatores alios. Namque quidam eorum leges positas à Ioue dicebant: alij verò eas in Apollinem & vaticinium Delphicum referebant, siue pro veritate hoc credentes, seu facile persuadendum iudicantes populo. Qui verò præcipuas leges instituerint, vel qui iustissimè de Dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis

C legibus facta comparatione conspicere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particulatim gentium atque legum apud cunctos homines differentiæ sunt. Alij siquidem monarchis, alij verò populo potestatem reipublicæ commisêre. Noster verò legislator nihil horum intendens, veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi, diuinam rempublicam declarauit:

D Deo principaliter conuersationem nostram atque potestatem excellenter assignans, & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium vniuersis hominibus existentem: & quæcunque contingit eos in angustiis supplicasse, illius non latuisse voluntatem, neque quicquam eorum quæ gessêre, vel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnum verò eum esse monstrauit, & ingenitum, immutabilem per tempus, æternum, & omni

E specie mortali pulchritudine differentem, & ipsum nobis notum: qualis autem sit secundùm substantiam, prorsus ignotum. Hęc itaque de Deo sapuerunt prudentissimi Græcorum: qui quidem quod eruditi sint, illo vtique sciendi præbente principia, nunc dicere prætermitto: quod autem hæc optima & congrua Dei naturæ atque magnificentiæ sint, valde testantur. Pythagoras enim, & Anaxagoras, &

F Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, videntur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes, populo superstitionum opinionibus iam præoccupato veritatem dogmatis proferre timuêre. Noster verò legislator opera præbens consona verbis suis, non solùm his qui cum eo erant satisfecit, sed etiam qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabiliter inspirauit: & causam legislationis ad vtilitatis modum semper adduxit.

G Non enim partem virtutis Dei culturam dixit; sed huius partes alias esse perspexit atque constituit: hoc est fortitudinem, iustitiam, & mutuam, in omnibus ciuium concordiam. Cunctæ namque actiones & studia

vniuersique sermones, ad diuinam referun- A
tur per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatum aut indefinitum vlterius dereliquit. Duo siquidem sunt totius disciplinæ & moralis institutionis modi, quorum vnus quidem sermone doctor est, alter verò exercitatione morum: quæ cùm ita sint, alij quidem legislatores sentiendo sunt discreti, & alterum horum modum sibi placitum assumentes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij quidem & Cretenses moribus erudiebantur, non B
verbis: Athenienses verò, & penè omnes alij Græci, quæ quidem oportet agi præcipiebant suis legibus: assuescere verò ad hæc operibus minime valuêre. Noster autem legislator hæc ambo multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes morum omisit non traditas, neque leges sermone reliquit incomptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & vnicuique diæta conueniente, nihil neque minimarum escarum sub potestate voluntatis vtentium dere- C
liquit. Sed & de cibis conuenit abstineri, & qui sumendi sunt, vel quæ diæta communis esse videatur, necnon & de operibus labore simul & requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus veluti sub patre atque domino viuentes, neque volentes quicquam neque per ignorantiam delinquamus. Non enim ignorantibus pœnam posuit, sed optimam & necessariam correctionum monstrauit legem. Qua propter non semel audire, nec secundò vel D
sæpiùs: sed in vnaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit vniuersos, eámque perfectè condiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et in tantum plurimi hominum absunt, vt secundùm proprias leges viuant, vt penè eas ignorent. Et cùm peccauerint, tunc agnoscunt ab aliis, quam legem probantur esse præuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria & principalia gubernantes, E
profitentur ignorationem. Doctos namque sibi faciunt assidere ad dispensationem rerum & peritiam legũ habentes. Nostrorũ verò quemlibet si quis leges interroget, faciliùs quam nomen suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discentes, in animo velut inscriptas habemus. Et rariùs quidem quilibet trãsgreditur: impossibile autem est supplicium deuitare peccantem. Hoc itaque primum omnium mirabilem cõsonantiam nobis instituit. nam vnam quidem habere & eandem de Deo sectam, vita verò ac moribus differre nihil ab inuicem, optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. apud nos etenim solos, neque de Deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios. sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cùm non solùm à vulgaribus quod visum fuerit vnicuique profertur, sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebrò præsumitur, quando alij quidem totam Dei naturam sermonibus perimere tentauêre. G
alij verò eius prouidentiam ab hominibus abstulêre: neq; in studiis vitæ differentia vlla conspicitur, sed cõmunia quidẽ opera omniũ apud nos existunt: vnus verò de Deo sermo concors est, asserẽs illum cuncta respicere. Sed etiam de ipsius vitæ studiis, & quoniã oportet omnia alia

καὶ λόγοι πάντες, ὅτι τῷ θεὸς θεὸν ἡμῖν δοσίβειαν
ἔχουσι τῷ ἀναφορᾶν. οὐδὲν γὰρ τούτων ἀνεξέτασον οὐδὲ
ἀόριστον παρέλιπεν. δύο μὲν γὰρ εἰσὶν ἁπάσης παιδείας
τρόποι καὶ τὰ θεῖα τὰ ἤθη κατασκευῆς, ὧν ὁ μὲν λόγῳ
διδάσκαλος, ἕτερος δὲ ὁ δι' ἀσκήσεως τῶν ἠθῶν.
οἱ μὲν οὖν ἄλλοι νομοθέται ταῖς γνώμαις διίστασαι, καὶ
τὸν ἕτερον αὐτῷ, ὃν ἔδοξαν ἑκάστοι ἑλόμενοι, τὸν ἄλλον
παρέλιπον οἷον λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ κρῆτες ἔθεσιν
ἐπαίδευον οὐ λόγοις. ἀθηναῖοι δὲ καὶ σχεδὸν οἱ ἄλλοι
πάντες ἕλληνες, ἃ μὲν χρὴ πρᾶττειν οὐ μὴ, προστά-
ττοντον δι' τῶν νόμων, τὸ δὲ πρὸς αὐτὰ δι' τῶν ἔργων
ἐθίζειν ὠλιγώρησαν. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης ἀμφω
ταῦτα συνήρμοσε καὶ πολλῇ δι' μελείᾳ. οὔτε γὰρ κα-
φλῇ ἀπέλιπε τῶν τῶν ἠθῶν ἄσκησιν, οὔτε τὸν λόγον
νόμον ἀπρόσκοπτον εἴασεν. ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ τροφῆς ἀρξά-
μενος βρῶσις, καὶ τὸ καθ' τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ διαίτης, οὐδὲν
ὅτι τῶν βραχυτάτων αὐτεξούσιον ὑπὸ τὴν βουλήσεσι τῶν
χρησομένων κατέλιπεν. ἀλλὰ καὶ περὶ σιτίων ὅσων ἀ-
πέχεσθαι χρὴ, καὶ τίνα προσφέρεσθαι, καὶ περὶ τίνων κοι-
νωνησόντων τὸ διαίτης, ἔργων τε δυνάμεις περὶ τὰς τέχ-
νας, καὶ τοῦ μεταλαμβάνειν ἀναπαύσεως, ὅρον ἐθέκεν αὐτὸς καὶ
κανόνα τὸν νόμον, ἵν' ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τέτῳ καὶ δεσπότῃ
ζῶντες, μήτε βουλόμενοι μηδὲν, μήθ' ὑπ' ἀγνοίας ἁ-
μαρτάνωμεν. οὐδὲ γὰρ τὰ ἀπ' ἀγνοίας δεδημένοις ἐκίνη-
σε καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον
ἀπέδειξεν παιδευμάτων τὸν νόμον, οὐ εἰσάπαξ ἀκρο-
σαμένοις οὐδὲ δίς ἢ πολλάκις, ἀλλ' ἑκάστης ἑβδομά-
δος τῶν ἔργων ἀφεμένοις, ὅτι τῶν ἀκρόασιν τοῦ νόμου
ἐκέλευσε συλλέγεσθαι καὶ τοῦτον ἀκριβῶς σπουδάζειν.
ὃ δὴ πάντες οἱ νομοθέται ἐοίκασι παραλιπεῖν. καὶ το-
σοῦτον οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἀπέχουσι, τοῦ καὶ τοὺς
οἰκείους ζῆν νόμους, ὡς τι σχεδὸν αὐτοὺς οὐδ' ἴσασιν.
ἀλλ' ὅταν ἁμαρτάνωσι, τότε παρ' ἄλλων μανθάνουσι,
ὅτι τὸν νόμον παραβεβήκασιν, οἵτε τὰς μεγίστας καὶ κυ-
βερνητικὰς ἀρχὰς διοικοῦντες ὁμολογοῦσι τὴν ἄγνοιαν.
διὰ τὸ σπουδάζειν τὸν τῶν πραγμάτων
οἰκονομίας, τοῖς ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν νόμων ὑπηρετου-
μένοις. ἡμῶν δ' ὁτιοῦν εἴπῃς ἕκαστος τοὺς νόμους, ῥᾴσ-
σοι εἴποι πάντα ἢ τὸ ὄνομα τοῦ ἑαυτοῦ. τοσαῦτα γὰρ ἐν τῇ
ψυχῇ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοὺς σπουδάζοντες, ἔχο-
μεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγκεχαραγμένους. καὶ σπανίως
μὲν ὁ παραβαίνων, ἀδύνατος δ' ἡ τῆς κολάσεως
παραίτησις, τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τὸν θαυμαστὸν
ὁμόνοιαν ἡμῖν ἐμποιεῖ. τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ
τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ θεοῦ, τῷ βίῳ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι
μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, κάλλιστον ἐν ἔθεσιν ἀν-
θρώπων συμφωνίαν δεικνύει. παρ' ἡμῖν γὰρ μόνοις,
οὔτε περὶ τοῦ θεοῦ λόγοις ἀκούσεταί τις ἀλλήλοις ὑπε-
ναντίοις, ὁποῖα πολλὰ παρ' ἑτέροις, οὐδὲ ὑπὸ τῶν τυ-
χόντων μόνον κατὰ τὸ φανερὸν ἑκάστῳ λέγεται πάν-
θος, ἀλλὰ καὶ παρά τισι τῶν φιλοσόφων αὐτῶν πολλ-
μηταῖ, τῶν μὲν τὸν ὅλον τοῦ θεοῦ φύσιν ἀναιρεῖν δεδυ-
νημένοι, ἄλλοι δὲ τὸν ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτοῦ πρό-
νοιαν ἀφαιρουμένων. ὅτι ἐν τοῖς δεδιδυμένοις τῶν
βίων ὄψεται διαφορά· ἀλλὰ κοινὰ μὲν ἔργα πάν-
των παρ' ἡμῖν· εἷς δὲ λόγος ὁμοῦ σύμφωνος περὶ
θεοῦ, πάντα λόγων ἐκείνον ἐφορᾶν. καὶ μὴν περὶ τῶν
κατὰ τὸν βίον δεδιδυμένων, ὅτι δεῖ πάντα τὰ
τέλος

τέλος ἔχειν τῆς δυσέβειαν, καὶ γυναικῶν ἀκούειν αὐτῆς καὶ τῶν οἰκετῶν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ προφερόμενον ἡμῖν ὑπὸ πολλῶν ἔγκλημα, τὸ μὴ καινῶν εὑρεταὶ ἔργων ἢ λόγων ἀνδρίας ὠφελεῖν, οὐ τεῦθεν συμβέβηκεν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὸ μηδενὶ τῶν παλαιῶν ἐμμένειν, καλὸν εἶναι νομίζουσι, καὶ τοῖς μάλιστα τολμῶσι τοῦτο ὠφελεῖν βαίνειν σοφίας δυνάμεις μαρτυροῦσιν. ἡμεῖς δὲ τἀναντίον μίαν εἶναι καὶ φρόνησιν καὶ ἀρετὴν ὑπειλήφαμεν, τὸ μηδὲν ὅλως ὑπεναντίον μήτε πράττειν μήτε διανοεῖσθαι τοῖς ἐξ ἀρχῆς νομοθετήσασιν. ὅπερ εἰκότως αὐ εἴη τεκμήριον τοῦ κάλλιστα τεθεῖσθαι τὸν νόμον. τὰ γὰρ μὴ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον, αἱ πεῖραι δεόμενα διορθώσεως ἐλέγχουσιν. ἡμῖν δὲ τοῖς πειθεῖσιν ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσθαι τὸν νόμον καὶ θεοῦ βούλησιν, οὐδὲν δυσεβὲς ἢ ἐπὶ τοῦτο φυλάττειν. τί γὰρ αὐτοῦ τις αὐ μετακινήσειεν, ἢ τὶ κάλλιον ἐξεύροι, ἢ τὶ παρ' ἑτέρων ὡς ἄμεινον ἐξενέγκοι; ἆρα γε τῶν ὅλων κατάστασιν τοῦ πολιτεύματος; τίς ἢ καλλίων ἢ δικαιοτέρα γένοιτο; τὸν θεὸν μὲν ἡγεμόνα τῶν ὅλων ποιησάμενος; τοῖς ἱερεῦσι δὲ κοινῇ μὲν τὰ μέγιστα διοικεῖν ἐπιτρέψας, τῷ δὲ παντῶν ἀρχιερεῖ πάλιν αὖ πεπιστευκὼς τὴν τῶν ἄλλων ἱερέων ἡγεμονίαν. οὓς δὲ καὶ πλῆθος, οὐδέ ποιν ἄλλας πρόχοντας αὐτομάτοις πλεονεξίας, πρῶτον οὐδὲ ὁ νομοθέτης ἐπὶ τὴν τιμὴν ἔταξεν. ἀλλ' ὅσοι τῷ μετ' αὐτοῦ πλήθοῖ τε καὶ σωφροσύνῃ τῶν ἄλλων διέφερον, τούτοις τιμὴν ἐπὶ τὸν θεὸν μάλιστα θεραπείαν ἐνεχείρησε. τούτοις δὲ τῶν νόμων καὶ τῶν ἄλλων διατριβῶν ἀκριβὴς ἐπιμέλεια. καὶ γὰρ ἐπόπται πάντων καὶ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ κολασταὶ τῶν κατεγνωσμένων οἱ ἱερεῖς ἐτάχθησαν. τίς αὖ οὖν ἀρχὴ γένοιτο ταύτης ὁσιωτέρα; τίς δὲ θεῷ τιμὴ μᾶλλον ἁρμόσειεν; πάντος μὲν τοῦ πλήθους κατεσκευασμένου πρὸς τὴν εὐσέβειαν, αἱρεῖσθαι δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἱερέων πεπιστευμένων, ὥσπερ δὲ τελούσης τινὸς τῆς ὅλης πολιτείας οἰκονομουμένης. ἃ γὰρ ὀλίγων ἡμερῶν ἀριθμὸν ἐπιτηδεύοντες ἀλλόφυλοι φυλάττειν οὐ δυνάνται μυστήρια καὶ τελετὰς ὀνομάζοντες, μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ γνώμης ἀμεταπείστου φυλάττομεν ἡμεῖς διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. τίνες οὖν εἰσιν αἱ προσρήσεις καὶ ἀπαρεύσεις ἁπλαῖ τε καὶ γνώριμοι. πρώτη δὴ γίνεται περὶ θεοῦ, λέγουσα, ὁ θεὸς ἔχει τὰ πάντα παντελῆς καὶ μακάριος, αὐτὸς αὐτοῦ καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος. εἶτα τῶν πάντων ἔργοις μὲν καὶ χάρισιν ἐνεργήσας καὶ παντὸς ὑπεροχῇ φανερώτερος, μορφῇ τε καὶ μέγεθος ἡμῖν ἄφατος. πᾶσα μὲν γὰρ ὕλη πρὸς εἰκόνα τοῦτου ἀλλότριος, κἂν ἡ πολυτελής, ἄτιμος ὄντως πρὸς τὴν ἐκείνου δόξαν, καὶ πᾶσα τέχνη πρὸς μιμήσεως ὑπόνοιαν ἄτεχνος. οὐδὲν ὅμοιον οὔτ' ὀπτοῦμεν, οὔτ' εἰκάζειν ἔστιν ὅσιον. ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ, φῶς, οὐρανόν, γῆν, ἥλιον καὶ σελήνην, ποταμοὺς καὶ θάλασσαν, ζώων γένεσεις, καρπῶν ἀναδόσεις. ταῦτα θεὸς ἐποίησεν οὐ χερσὶν, οὐδὲ πόνοις, οὐδὲ πινων συνεργασμένων ἐπιδεηθείς. ἀλλ' αὐτοῦ καλὰ θελήσαντος, καθὼς ἐβουλήθη εὐθὺς ἐγένοντο. τούτῳ δεῖ πάντα ἀκολουθεῖν, καὶ θεραπεύειν αὐτὸν ἀσκοῦντας ἀρετήν. τρόπος γὰρ θεοῦ θεραπείας ἐστὶ ὁσιώτατος. εἷς ναὸς ἑνὸς θεοῦ. φίλον γὰρ ἀεὶ παντὶ τὸ ὅμοιον. κοινὸς ὁ κόσμος ἁπάντων, κοινοῦ

A ad terminum diuinæ pietatis adduci, à mulieribus nostris & à seruis quilibet audient. Pro qua re illatas nobis calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum seu verborum, contigit oriri. Alij siquidem in nulla re paterna perdurare optimum esse putant, & præcipuè transgressoribus sapientiæ robur assignant. Nos autem è diuerso, vnam esse prudentiam atque virtutem existimamus, nihil penitus vel facere, vel

B cogitare contrarium his quæ antiquitus sancita noscuntur: quod scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. nam ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe corrupta redarguuntur. Apud nos autem, qui credimus ab initio positam legem diuina voluntate, nihil aliud pium est, quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim ius quicquam mouere potest, aut quid melius adinuenit? vel quis ab aliis tanquam præcellentius ad statum

C reipub. nostræ aliquid transferre potest? aut quę poterit esse melior atque iustior, quàm ea quæ Deum quidem principē omnium esse cōfirmat? sacerdotibus autem in communi quidem res præcipuas dispensare permittit: summo verò pontifici aliorum sacerdotum principatū competenter iniungit. quos vtique non diuitiis, neque aliis quibusdam spontaneis auiditatibus præcellentes legislator ad culmen huius honoris instituit. Sed quicunque sapientia vel tem-

D perantia aliis præstare noscuntur, eis præcipuè culturam diuinæ placationis iniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studiorum integra diligentia custoditur. Contemplatores enim omnium, atque iudices contentionum, & punitores culpabilium sacerdotes esse decreti sunt. Quis ergo principatus? quod regnum erit hoc sanctius? vel qui honor Deo potiùs cooptabitur? cùm omnis quidem

E populus sit præparatus, ad pietatem, summa verò diligētia sacerdotibus sit indicta: & velut quædam festiuitas gubernetur vniuersa respu. Cùm enim mysteria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequeant, ea videlicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, & immutabili voluntate solennitatis opus per omne seruamus æuum. Quæ igitur sunt præcepta vel interdicta simplicia, siue nota dicamus. Primum quidem de Deo

F est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisque sufficiens, principium & medium & terminus: inter omnia operibus quidem & muneribus clarus, & omni re manifestior: forma verò & magnitudine nobis menarrabilis. Omnis nāque materies comparata ad huius imaginem, licèt sit preciosa, tamen pro nullo est, cunctáque ars ad illius imitationis inuentum, extra artem

G esse cognoscitur: nihil simile neque videmus, neque possumus suspicari, neque coniicere. Sāctum est, videmus eius opera, lumē, cęlum, terrā, Solē, Lunā, flumina, mare, animalium nationes, prouentus fructuum: hæc Deus fecit, non manibus neque laboribus, neque quibusdā indiguit sibi cooperantibus. sed ipso videntre bona repente facta sunt. Hunc homines conuenit vniuersos sequi, eúmque placare exercitatione virtutis. Modus enim diuinæ placationis iste sanctissimus est. Vnum tēplum vnius Dei, commune

omnium communis Dei cunctorum. Gratum A namque semper est omne quod simile est. Hũc placant quidem sacerdotes semper. præcedit verò istos primus secundùm genus: qui ante alios sacerdotes sacrificabit Deo, custodiet leges, de dubiis iudicabit, & puniet lege conuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacebit, tanquam qui in ipsum Deum impiè gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram vel ebrietatem attinentes. hæc enim non placent Deo: quæ res occasio potiùs iniu- B riarum simul & expensarum est. Deus enim temperatos, ordinatósque & boni generis diligit: & vt præcipuè sacrificantes castè viuamus. In sacrificiis autem pro communi salute primũ oportet orare, deinde singulos pro semetipsis, quoniam omnes socij sumus. Et qui hoc consortium suæ vitæ præponit, maximè Deo gratus est. Supplicatio verò fit ad Deum votis ac precibus, non vt bona præstet, hæc enim ipse sponte contulit vniuersis, & in medio depo- C suit: sed vt hæc suscipere valeamus, suscipientésque seruemus. Purificationes quoque in sacrificiis lex decreuit, à cubili, à lecto, à congressu vxorio, & alia multa, quæ conscribere longissimum est. Huiusmodi ergo de Deo, & eius placatione sermo est, ipse autem simul etiam lex est. Quid autem de nuptiis? Solam nouit lex permixtionem naturalem cum coniuge, si tamen filiorum causa procreandorum agatur. D Masculorum verò cum masculis valde iudicauit inimicas: & tentantes talia morte decreuit dignos. Nubere verò iubet, non respicientes ad dotem, neque violenter arripere, sed neque dolo vel fallacia suadere. Dispensationem verò potiùs fieri per eum, cuius noscitur esse potestatis, & per cognationem opportunam. Mulier autem inferior, inquit, est viro per omnia. Obedit igitur non ad iniuriam, sed vt sit sub regimine constituta. Deus enim viro potestatem de- E dit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. alteriùs verò experientiam habere nequissimum. Si quis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis. neque si fecerit vim virgini alteri desponsatæ: neq; si suaserit nuptæ, aut filios nutrienti. quæ omnia lex præcepit. vniuersis autem mulieribus interdixit vel celare quod natum est, vel alia machinatione corrumpere filios. Infanticida enim esset animas demoliens, & genus imminuens. Igitur si quis F ad concubitum, corruptionémque transierit, immundus est. Oportet autem etiam post legalem commixtionem viri, mulieres lauari. Hoc enim partem animæ polluere iudicauit: inflata nãque corporibus vulneratur. Dúmque hoc fit, aquam propter purificationis causam talibus imperauit. Sed neque in filiorum natiuitatibus cõcessit epulationes aggregari, & fieri occasiones ebrietatis: sed temperamentum esse repente principiũ. Iussitque literis erudiri propter leges, & nosse progenitorũ actiones, vt actus imitentur, & cum legibus educati, neque transgrediãtur, neque cogitationem ignorationis habere G iudicẽtur. Prospexit autẽ etiam funeribus mortuorum, vt neq; sumptuosæ ad sepeliendum celebrentur exequiæ, neque insignium fabrica sepulchrorum. sed necessaria quidem circa elationem funeris imperauit domesticos adimple-

θεῷ ἁπάντων. τοῦτον θεραπεύουσι μὲν ἀεὶ πάντες οἱ ἱερεῖς. ἡγεῖται δὲ τούτων ὁ πρῶτος ἀεὶ κατὰ γένος. οὗτος μὲν θεῷ τῶν ἄλλων ἱερέων θύσει τε καὶ θεῷ, φυλάξει τε νόμους, δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων. κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας ἀπὸ ἀδίκου. ὁ δέ γε τούτῳ μὴ πειθόμενος, ὑφέξει δίκην, ὡς εἰς τὸν θεὸν αὐτὸν ἀσεβῶν. θυόμεν δὲ θυσίας, οὐκ εἰς πλήρωσιν ἑαυτῶν καὶ μέθην, ἀβέλτερα γὰρ θεῷ τάδε. ἡ δὲ προσφορὰ εὐ ὕβρεως γίνεται καὶ πολυτελείας. ἀλλὰ σώφρονας, διατάκτους, ἀγαθοὺς. ὅπως δὲ μάλιστα θύοντες σωφρονῶμεν ὑπὲρ τῶν θυσίας, ὑπὲρ τῶν κοινῆς διὰ χειρὸς δεῖ πρῶτον σωτηρίας, εἶτ' ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὑπὲρ γὰρ κοινωνίας γεγόναμεν καὶ ταύτην ὁ φειδόμενος τῶν καθ' αὑτὸν βίου, μάλιστα τῷ θεῷ κεχαρισμένος. προσκύνησις δὲ θεὸς τὸν θεὸν ἔχει μὲν τὰ δίκης καὶ δόσεως. οὐχ ὅπως δῶ τὰ γαθά, δίδωσι γὰρ αὐτὸς ἑκὼν, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον κατέθηκε. ἀλλ' ὅπως δέχεσθαι δυνάμεθα, καὶ λαβόντες φυλάττωμεν. ἁγνείας δὲ τῶν θυσίας διεῖρηκεν ὁ νόμος, ὑπὸ κοίτης, ὑπὸ λέχους, ὑπὸ κοινωνίας τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ πολλῶν ἄλλων, ἃ μακρὸν αὐ εἶν γράφειν. τοιοῦτος μὲν ὁ περὶ θεῶν καὶ τῆς εἰκείνου θεραπείας λόγος ἡμῖν ἐστιν. ὁ δὲ αὐτὸς ἅμα καὶ νόμος. γάμους δὲ μόνους οἶδεν ὁ νόμος κατὰ φύσιν τὸν πρὸς γυναῖκα, καὶ ταύτην εἰ μέλλοι τέκνων ἕνεκα γίνεσθαι. τὸν δὲ πρὸς ἄρρενας ἐστύγηκε, καὶ θανάτου τιμῶν εἰ ὑπόχειρ ἔσεσθαι. γαμεῖν δὲ κελεύει, μὴ πρεσβύτας, μηδὲ βιαίως ἁρπαγαῖς, μηδ' αὖ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ πείσαντας, ἀλλὰ μήτε δόσει πρὸς τὸν δυνάμενον κυρίου, καὶ μὴ συνθήκαις τὸν ὑπηκόοντα. γυνὴ δὲ χείρων φησὶν αὐτὸς εἰς τὰ πάντα, καὶ ἡ ποτνία αὐτῷ ἐστὶν ἀγαθοποιὸς γυναικός. τοιαῦτα μὲν ὑπαγόρευε, μὴ πρὸς ὕβριν ταῦτ' ἡγεμόνι, ἀλλ' ἵν' ἄρχηται. θεὸς γὰρ αὐτὸν τὸ κράτος ἔδωκε. ταύτῃ συνεῖναι δεῖ τὸν γαμετὴν μόνον. τὸ δὲ τῷ ἄλλῳ πειρᾶν αἰσχρόν. εἰ δέ τις τοῦτο πράξειεν, ἀθέμιτα θανάτου παραίτησις, οὔτε εἰ βιάσαιτο παρθένον ἑτέρῳ προσωμολογημένῳ. οὔτε εἰ πείσειε γεγαμημένῳ, ἢ τεκνοτροφοῦσαν. ἃ πάντα προσέταξεν ὁ νόμος, καὶ γυναῖκα ἀπεῖπεν, μήτ' ἀμφιβάλλειν ποτὲ ἔν τινι τῶν αὐτῆς, μήτε διαφθείρειν. ἀλλὰ μηχανῆ τινι προσέπεσθαι αὐτῷ. τεκνοτόνος γὰρ ἂν εἴη ψυχὰς ἀφανίζουσα, καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα. τοιαῦτα εἰ τις ὑπὲρ λέχος ἢ φθορὰν παρέλθοι, καθαρὸς εἶναι δυνάτω. ἢ καὶ μὴ τῷ νόμῳ συνουσίαν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ὑπολούσασθαι κελεύει ὁ νόμος. ψυχῆς τε γὰρ καὶ σώματος ἐγγίνεται μολυσμὸς, ὡς πρὸς ἄλλῳ χώρᾳ ὑποβαλόντων. καὶ γὰρ ἐμφυομένῳ σώμασι κακοπαθεῖ ἡ ψυχὴ, καὶ τούτων αὖ πάλιν ὡς θανάτῳ διακειθεῖσα. διὸ περὶ ἁγνείας ὑπέταττε τοῖς τοιούτοις προσέταξεν. ἐμὲν οὐδ' ὑπὲρ τοῖς τῶν παίδων γενέσεσιν ἐπιτρέπειν, δυσχίας συναγεν, καὶ προφάσεις ποιεῖσθαι μέθης, ἀλλὰ σώφρονα τῷ ἀρχῷ ἀθεῖ. καὶ γράμματα παιδεύειν ἐπέλευσε, δεῖ τε τοὺς νόμους ἀναγιγνώσκειν, καὶ τῶν πρόσθεν γόνων πράξεις ὑπίσασθαι. τὰς μὲν ἵνα μιμῶνται, τοῖς δ' ἵνα σωφρονοῦντες, μήτε παραβαίνωσι, μήτε συνῶν ἀγνοίας ἔχωσι. τῆς δ' εἰς τοὺς τετελευτηκότας προμηθόπεν ὁσίας, ὅτε πολυτελείας ἐπαφίεν, ὅτε κατασκευὰς μνημείων ὑπεφαίνων. ἀλλὰ τὰ μὲν δεῖ τῷ κηδείαν προσέταξε τοῖς οἰκεικοτάτοις ὑπτελεῖν.

πᾶσι

πᾶσι δ' τοῖς ζῶσι θαπτομένου τινός, καὶ συνελθεῖν καὶ
συναποδύρεσθαι ἐποίησε νόμιμον. καθαίρεσθαι δὲ κελεύει
καὶ τοὺς οἰκοῦντας ὑπὸ κήδους, δεῖν τε μετελθόντα τε βίου,
ἵνα πλεῖστον ἀπέχῃ τοῦ δοκεῖν αὐτοὺς καθαροὺς εἶναι. τὸν
δὲ φόνον ἐργασάμενος ἢ ἑκὼν ἢ ἄκων, οὐδὲ τοῦ θεοῦ τούτοις
ἀπεσιώπησεν αὐ σκιδίκησιν. γονέων τιμὴν μετὰ τὴν θεοῦ θεὸν
δευτέραν ἔταξεν· καὶ τοὺς οὐ ἀμειβόμενον τὰς παρ' αὐτῶν χάριτας, ἀλλ' εἰς ὁποῖον σκλίνοντα, λιθοβοληθήσεσθαι παραδίδοσθαι κελεύει. καὶ παντὸς τοῦ πρεσβυτέρου τιμὴν ἔχειν τοὺς νέους, ἐπεὶ πρεσβύτατον ὁ θεός. οὐδὲν ἐᾷ θεὸς φίλοις· οὐ γὰρ εἶναι φιλίαν δεῖ τινὶ μὴ πάντα τὰς οὔσαν. κἂν συμβῇ δέ τις ἔχθρα, τὸ ἀπορεῖν παραλέγειν κεκώλυκεν. δικάζων εἰ δῶρα τὸν λάβοι, θάνατος ἡ ζημία, θεωρῶν βοηθεῖν σφίσι ὑπόθυμος. ὃ μὴ κατέθηκέ τις οὐ ἀναιρήσεται, τοῦ ἀλλοτρίου οὐχ ἅψεται. δανείσας τόκον οὐ λήψεται. Ταῦτα καὶ πολλὰ τούτοις ὅμοια τοῦ θεὸς ἀλλήλοις ἡμῶν συνέχει κοινωνίαν. πῶς δὲ τῆς εἰς τοὺς ἀλλοφύλους ἐπιμελείας ἐφρόντισεν ὁ νομοθέτης ἄξιον ἰδεῖν. φανεῖται γὰρ ἄριστα πάντων προνοησάμενος, ὅπως μήτε τὰ οἰκεῖα διαφθείρωμεν, μήτε φθονήσωμεν τοῖς μετέχειν τῶν ἡμετέρων προαιρουμένοις. ὅσοι μὲν γὰρ θέλουσιν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν νόμους ζῆν, ὑπελθόντας δέχεται φιλοφρόνως, οὐ τῷ χρήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, νομίζων εἶναι τὴν οἰκειότητα. τοὺς δ' ἐν παρέργῳ προσιόντας ἀναμίγνυσθαι τοῦ συνθείας οὐκ ἠθέλησεν· τὰ ἄλλα δὲ προείρηκεν, ὧν ἐστιν ἡ μετάδοσις ἀναγκαία, πᾶσι παρέχειν τοῖς δεομένοις, πῦρ, ὕδωρ, τροφὴν· ὁδοὺς φράζειν, ἄταφον μὴ προιεῖσθαι. ὁπόσοι δὲ καὶ τοὺς πολεμίους εἶναι κελεύει· οὐ γὰρ ἐᾷ τοῦ γένους αὐτῶν πυρπολεῖν, οὐδὲ κόπτειν ἥμερα δένδρα συγκεχώρηκεν, ἀλλὰ καὶ σκυλεύειν ἀπείρηκε τοὺς ἐν μάχῃ πεσόντας, καὶ τῶν αἰχμαλώτων προνόησεν, ὅπως αὐτῶν ὕβεις ἀπῇ, μάλιστα δὲ γυναικῶν. εἶπε δὲ πόρρωθεν ἡμερότητα καὶ φιλανθρωπίαν διδάσκειν ἡμᾶς ἐπιχειρήσας, ὡς οὐδὲ τῶν ἀλόγων ζώων ὠλιγώρηκεν. ἀλλὰ μόνον οὐ ἐφῆκεν τούτων χρῆσιν τοῦ νενομισμένου πᾶσιν, τοῦ δ' ἑτέραν ἐκώλυσεν. ὅσα δ' ὡς ἱκετεύοντα προσφύεται τοῦ οἰκείας, ἀπεῖπεν ἀνελεῖν, οὐδὲ νεοσσοῖς ἐπέτρεψε τοῖς γονέας αὐτῶν συνεξαίρειν. φείδεσθαι δὲ κελεύει, κἂν ἡ πόλεμος τῶν συνεργαζομένων ζώων καὶ μὴ φονεύειν. ἔστι πανταχόθεν τὰ πρὸς ἐπιείκειαν προσεκέφατο, διδασκαλικοῖς μὲν τοῖς προειρημένοις χρησάμενος νόμοις, τοὺς δ' αὖ καὶ τῶν παραβαινόντων τιμωρητικοὺς τάξας ἀνεν προφάσεως. ζημία γὰρ ἐπὶ τοῖς πλείστοις τῶν παραβαινόντων ἐστὶ θάνατος, εἰ μοιχεύοι τις, εἰ βιάσηται κόρην, εἰ ἄρσενι τολμήσῃ πεῖραν προσφέρειν, εἰ ὑπομείνῃ παθεῖν πειραθείς. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ δούλοις ὁμοίως ὁ νόμος ἀπαράτητος, ἀλλὰ καὶ πρὸς μέτρων εἴπῃς κακουργήσειεν ἢ σταθμῶν, καὶ πρὸς πράσεως ἀδικεῖ καὶ δόλῳ χρωμένης, κἂν ὑφέληταί τις ἀλλότριον, κἂν ὃ μὴ κατέθηκεν ἀφέληται. πάντων εἰσὶ κολάσεις, οὐχ οἷαι παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ὅτι τὸ μεῖζον. πρὸς μὲν γὰρ γονέων ἀδικίας, ἢ τῆς εἰς θεὸν δυσεβείας, κἂν μελλήσῃ τις δυθέως ἀπόλλυται. τοῖς μὲν τοι κατὰ τοὺς νόμους πάντα πράττουσι, τὸ γήρας ἐστὶν οὐ ἄργυρος, οὐδὲ χρυσὸς

A re: omnibus autem viuentibus legitimum esse constituit, vt aliquo moriente & concurrant, & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam domesticos funere celebrato: vt longè procul sint, quasi videantur mundi esse. Cùm autem aliquis fecerit homicidium vel sponte, vel inuitus, ne horum quidem pœnam tacuit. Parentum honorem post Deum esse constituit: & qui non repensat eorum gratiæ, sed in qualibet parte contristat, præcepit esse lapidandum. Iubet etiam senioribus honorem iuuenes exhibere, quoniam cunctis senior Deus est. Nihil permittit celandum apud amicos: non enim amicitiæ sunt apud eum cui omnia non creduntur. & licèt aliquæ inimicitiæ proueniant, prodi tamen arcana prohibuit. Si quis autem arbitri munus acceperit, morte mulctatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisquam non posuit nõ auferat: & aliena non tãgat: mutuans nõ accipiat vsuras. Hæc, & his multa similia, communionem continẽt nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habẽda docuerit legislator, referri dignũ est. videbitur enim omnibus optimè prospexisse eum, illo ita sentiente, neque propria corrumpamus, neque participari rebus nostris volentibus inuideamus. Quicunque enim volunt sub nostra conuersari lege, accedentes ad eam cum munificentia suscipit, non genere solummodo, sed etiam voluntate vitæ putans esse consortium. Eos autem qui obiter adueniunt, misceri solemnitatibus noluit: alia tamẽ exhibenda cõstituit. Idem omnibus præbendum, ignẽ, aquam, cibum: iter ostendere, non spernere aliquem insepultum. Mitissimè etiam circa hostes quæ sunt agenda sanciuit, vt neque terra eorum exuratur: neque arbores fertiles incidantur. Sed etiam spoliari eos qui in bello cecidêre interdixit, & captiuis prospexit, quatenus eorum amoueatur iniuria, & maximè fœminarum. Sic autem eximiè nos mansuetudinem atq; clementiã studuit edocere, vt etiam de animalibus irrationalibus non taceret: sed horũ tantũmodo vtilitatem legitimã concedẽs, ab omni nos alia causa prohibuit. Quæcunque enim veluti domestica oriuntur in ædibus, hæc interdixit occidi: sed neque parentes denique præcepit vnà cum pullis auferri. Et licèt hostilia sint animalia laborum socia, eis tamen parcendum esse sanciuit. Sic vndique ea quæ ad mansuetudinem pertinent obseruauit: doctrinalibus quidem, sicuti prædictum est, legibus vtens & alias rursus contra transgressores causa punitionis sine excusatione defigens. Mulcta namque in plurimis causis tiãsgredientium, mors est. Si adulterium commiserit aliquis, si vim puellæ fecerit. Si masculi turpe tentamentum præsumpserit, aut patiatur sustinere tentatus. Similiter autem est lex ineuitabilis & in seruis, sed etiam de mensuris, vel si quis de ponderibus dolum fuerit operatus, & de iniusta venditione: ac fraude si quis vel detraxerit alienam rem, aut quod nõ posuit abstulerit, cohibendi hi sunt vindicta, nõ quali apud alios, sed valde maiori. de iniuria verò parentũ, vel impietate quæ fit in Deũ, si vel tentet hoc aliquis, mox perimit. At his qui secundũ legẽ vniuersa faciũt, præmiũ tribuitur, non aurũ, nõ argẽtum,

neque corona lapillis distincta: sed vnusquisque testem habens conscientiam suam, valde proficit, legislatore prophetante, & Deo fidem condonante firmissimam his qui seruant leges: & licèt pro his mori contingat, concurrunt tamen alacres ad occasum: sperantes fore, vt vita melior ex mutatione conferatur. Pigeret itaque nunc hoc me conscribere, nisi opera essent omnibus manifesta: quoniam sæpenumero multi nostrorum progenitorum, ne vel sermonē solūmodo extra legem proferrent, omnia passi sunt viriliter sustinere. Quin & si ignota gens nostra omnibus hominibus esset, nec palàm esset voluntaria nostra legum obseruatio, si Græcis aut legisse se in historiis aliquis narraret, aut in orbe incognito reperisse, homines talē tāq; honestā de Deo opinionē habentes, atque in talibus legibus multis seculis cōstanter permanētes, omnes reor demiraturos, propter continuas quæ apud ipsos sunt mutationes. Denique eos qui conscribere proximè de repub. & legibus tentauēte, tanquam de incredibilibus compositionibus quidā frequēter accusant dicentes, quoniam impossibilia sumpserint, argumenta. Et alios quidem taceo philosophos, quicunque huiusmodi negotium in suis conscriptionibus habuēre: Plato autem mirabilis apud Græcos, tanquam & honestate vitæ præcedens: & virtute sermonum & persuasione philosophię cunctos excellens, ab his, qui sibi videntur præstantes, in rebus ciuilibus, perpetuò pene illuditur, cauillisque comicis traducitur. cùm vtique qui illius verba considerauerit, frequenter & facilè reperiat, quæ etiam consuetudini plurimorum proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia veram de Deo opinionem propter ignorantiā plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem verba vana esse putant, & multa licencia composita atque conscripta: maximè verò legislationem Lycurgi mirantur. Spartam cuncti concelebrant, quoniam in illius legibus plurimo tempore perdurauit. Ergo hoc manifestum virtutis indicium est, in legibus permanere. Si verò Lacedæmonios admirantur, illorum tempus conferant, cùm ampliùs duobus millibus annorum nostræ reipub. & super hæc sciant, quoniam Lacedæmonij quidem omni tempore quo habuēre libertatem, perfectè visi sunt custodisse leges: cùm verò circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, pene cūctarū legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regum Asiæ mutationes, neque in nouissima mala veniētes, à legib. sumus alienati: non vacationis, nec epulationis causa seruātes eas: quādo si quis considerare voluerit, multo ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis quā Lacedæmoniis videbit impositos. Illi siquidē neq; operātes terrā, neq; circa opificia exercitium habētes, sed ab omni operatione remissiores, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebant, aliis ministris in omnibus vitæ necessariis rebus vtentes, & cibum paratum ab illis accipientes, solum opus bonum atque æquū iudicātes, quidnis facere, & pati quatenus præualerēt aduersus omnes, contra quos

ἐὰν μὴν ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς στέφανος, ἀλλὰ τὸ ὑφ' ἑαυτῷ πάντα τὰ γήϊνα, καὶ θεῦ ἐγγὺς τὸ φίλον εἶναι. Καὶ τοῦτο φιλῆς ἀνδρὸς τοιαύτη καὶ ἀκαταπτύστος. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ τὸ συνειδὸς ἔχων μάρτυρα πιστόν, τῷ μὲ νομοθέτῃ προσφιλοτιμούμενος, τῷ δὲ θεῦ τὴν πίστιν ἐγγυᾶται παρεχομένου, ὅτι τοῖς τοῖς νόμοις ἀφυλάξασι, κἂν εἰ δεῖ θνήσκειν ὑφ' αὐτῷ, προθύμως ἀποθανεῖσθαι, ἔδωκεν ὁ θεὸς, χρηστῶς τε πάλιν καὶ βίον ἀμείνονα λαβεῖν ἐν προκοπῆς. ὥστε νῦν δὴ αὐ ἐγὼ τοῦτο γράφειν, εἰ μὴ δεῖ τῷ ἔργῳ τοῦ ἀπασι φανεροῦ, ὅτι πολλοὶ καὶ πολλάκις ἤδη τῶν ἡμετέρων, πρὸς τὸ μηδὲ ῥῆμα μόνον φθέγξασθαι παρὰ τὸν νόμον. πάντα παθεῖν χαλεπὰ ὑπέστησαν, κἂν τί τι μὴ συμβεβήκοι γνώριμον ἡμῖν τὸ ἔθνος ἅπασιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν καὶ φανερὸν καὶ τὸν ἐπιλύσιον ἡμῖν τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν, εἰ συγγραφεὺς λέγων αὐτὸς ἀνεγνώκοσι τοῖς ἕλλησιν, ἤπου γε πρὸς τυχεῖν ἔξω τῆς γνωμένης γῆς ἔφασιν ἀνθρώποις, τοιαύτην μὲν ἔχουσι δόξαν περὶ θεῦ. τοιούτοις δὲ νόμοις πολιτεῖαν ἀγῶνα βεβαίως ἐμμένουσι, ταύτας αὐ οἶμαι θαυμάσαι διὰ τὰς συνεχεῖς παρ' αὐτοῖς μεταβολάς. ἀμέλει τὸν γράψαι παρ' ἕλλησι πολιτείας καὶ νόμους ἐπιχειρησάντων, ὡς θαυμαστῶν καὶ συνεχῶς κατηγοροῦσι, φάσκοντες αὐτοῖς λαβεῖν ἀδυνάτους ὑποθέσεις. καὶ τοὺς μὲ ἄλλους παραλείπω φιλοσόφους, ὅσοι τι τοιοῦτον ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐπραγματεύσαντο. πλάτων δὲ θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὡς καὶ σεμνότατα βίου διαγεγενῆσθαι, καὶ δυνάμει λόγων καὶ πρόθυμον πάντας ὑπεραίρειν τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας, ὑπὸ τῶν φασκόντων δεινοῖς τοῖς πολιτικοῖς, μικρῷ δεῖν χλευαζόμενος καὶ κωμῳδούμενος διατελεῖ. καὶ τὰ ἐκείνου σκοπῶν, συχνά τις αὐ εὕροι ῥάονα ὄντα καὶ τῶν πολλῶν ἅμα συνηθείας. αὐτὸς δὲ πλάτων ὡμολόγησεν, ὅτι τὴν ἀληθῆ περὶ θεῦ δόξαν εἰς τὸν τῶν ὄχλων ἄγνοιαν οὐ λῷστον ἀσφαλὲς ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲ πλάτωνος νόμου τινὰς εἶναι νομοὺς νομίζουσι καὶ πολλῷ ἐξουσίαν κεκαλλιγραφημένους. μάλιστα δὲ τὸν νομοθέτην λυκοῦργον τε θαυμάζουσι καὶ τῶν ἀρετῶν ἅπαντες ὑμνοῦσιν, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ὀπὶ πλεῖστον χρόνον ἐχρήσατο. οὐκοῦν τοῦτο τε ὡμολογήσθω τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι, τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. οἱ δὲ λακεδαιμονίοις θαυμάζοντες, τὸν ἐκείνων χρόνον αὐτὸ παραβαλλέτωσαν τοῖς πλείοσιν ἢ δισχιλίοις ἔτεσι τὴν ἡμετέραν πολιτείας. καὶ πρὸς τὴν λογίζεσθωσαν, ὅτι λακεδαιμόνιοι μὲν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ φρόνον εἶχον τῶν ἐλευθερίαν, ἀκριβῶς ἔδοξαν τοῖς νόμοις παραφυλάττειν. ἐπεὶ μέντοι περὶ αὐτοὺς ἐγένοντο μεταβολαὶ τῆς τύχης, μικροῦ δεῖν ἁπάντων ἐξελάθοντο τῶν νόμων. ἡμεῖς δὲ ἐν τύχαις μυρίαις γεγενήσεις, διὰ τὰς τῶν βασιλευσάντων τῆς ἀσίας μεταβολὰς, οὐδὲ ἐν τοῖς ἐχάτοις τῶν δεινῶν τοὺς νόμους προέσθεμεν, οὐ ἀργίας οὐδὲ τρυφῆς αὐτοὺς χάριν ποιούντες. ἀλλ' εἴ τις ἐθέλει σκοπεῖν, πολλῷ τινι τῆς δικούσης ὑπερτάχθαι λακεδαιμονίοις μαρτυρίας, μείζονας ἄθλους καὶ πόνους ἡμῖν ὑπεστήσαντο. οἱ μὲν γε μήτε γῆν ἐργαζόμενοι, μήτε περὶ τέχνας ποιούμενοι, ἀλλὰ πάσης ἐργασίας ἄφετοι λιπαροί, καὶ τὰ σώματα πρὸς κάλλος ἀσκοῦντες, ὑπὸ τῆς πόλεως δίηγον ἄλλοις ὑπηρέτας πρὸς ἅπαντα τὰ τῷ βίῳ χρώμενοι, καὶ τροφὴν ἑτοίμην παρ' ἐκείνων λαμβάνοντες. ἐφ' ἷν δὴ τοῦτο μόνον τὸ καλὸν ἔργον καὶ φιλάνθρωπον, ἅπαντα τὰ πράττειν τε καὶ πάσχειν ὑπομένοντες, τὸ κρατεῖν πάντων ἐφ' ὃς

αὐ γρα-

ἀν ςρατεύωσιν. ὅτι μὴ δὲ τοῦτο κατόρθωσαν ἐῶ λέ-
γειν. οὐ γὰρ καθ' ἕνα μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ πολλάκις ἀθρόως
τοῦ τῶν νόμων προςαγμάτων ἀμελήσαντες, αὐτοὶ μὲν τὰ
ὅπλων παρέδοσαν τοῖς πολεμίοις. ἆρ' οὖν κἀν παρ' ἡμῖν
οὐ λέγω τοσούτους, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς ἔγνω τις προδότας
γενομένους τοῦ νόμων. οὐχὶ τὸν ῥᾷστον σκοπεῖν λέγω, τὸν
συμβαίνοντα τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ τὸν μετὰ λύμης
τοῦ σωμάτων, ὁποῖος εἰ δοκεῖ πάντων χαλεπώτατος;
ὡς τ' ἐγὼ νομίζω τινὰς κρατήσαντας ἡμῶν, οὐχ ὑπὸ
μίσους προσφέρεσθαι ὡς ὑποχειρίοις, ἀλλ' ὡς θαυ-
μαστόν τι θέαμα βουλομένοις ἰδεῖν, εἴ τινές εἰσιν ἄνθρω-
ποι, οἱ μόνον εἰδότες κακὸν αὐτοῖς πεπεισμένοι, εἰ πράξαι
τι παρὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους, ἢ λόγον εἰπεῖν παρ' ἐκεί-
νους παραβιασθεῖεν. οὐ χρὴ δὴ θαυμάζειν εἰ πρὸς θά-
νατον ἀνδρείως ἔχομεν ὑπὲρ τῶν νόμων παρὰ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας. οὐδὲ γὰρ τὰ ῥᾷστα δοκοῦντα τῶν ἡμε-
τέρων διατριβῶν, ἄλλοι ῥαδίως ὑπομένουσιν, C
αὐτουργίαν λέγω καὶ τροφῆς λιτότητα. καὶ τὸ μηδὲν εἰκῇ,
μηδ' ὡς ἔτυχεν ἕκαστος ὑποτεθυμικὼς φαγεῖν ἢ
πιεῖν. ἢ σωφροσύνα προελθεῖν ἢ πολυτελεία. καὶ πάλιν
ἀργίας ὑπομεῖναι τάξιν ἀμεταχίνητον. ἀλλ' οἱ τοῖς
ξίφεσιν ὁμόσε χωροῦντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξ ἐφόδου
δεπόμενοι, τοῖς προςάγμασι τοῖς περὶ διαίτης οὐ ἀντι-
βλέψειαν. ἡμῖν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ περὶ ταῦτα τῷ νόμῳ
πειθαρχεῖν ἡδέως κἀκεῖ πρέπειν διαδείκνυσθαι τὸ
γενναῖον. εἶτα λυσίμαχοι καὶ μόλωνες, καὶ τοιοῦτοί τινες D
ἄλλοι συγγραφεῖς, ἀδοκίμαστοι σοφισταί, μειρακίων ἀ-
πατεῶνες ὡς πάνυ ἡμᾶς φαυλοτάτους ἀνθρώπων λοι-
δορεῖσθαι. ἐγὼ δὲ οὐ βούλομαι περὶ τῶν παρ' ἑτέροις
νομίμων ἐξετάζειν· τὰ γὰρ αὐτῶν ἡμῖν φυλάττειν πά-
τριον ἐστιν, οὐ τῶν ἀλλοφίλων κατηγορεῖν. καὶ περί γε τοῦ
μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν τοῖς νομιζομένοις
θεοὺς παρ' ἑτέροις, αὐτόκρις ἡμῖν ὁ νομοθέτης ἀπείρη-
κεν, αὐτῆς ἕνεκα προσηγορίας τοῦ θεοῦ. τῶν δὲ κατηγό-E
ρων δεῖ τῆς αὐτοσχεδιάσεως ἡμᾶς ἐλέγχειν οἰομένων,
οὐχ οἷόν τε καταστοχάζειν, ἄλλως τε καὶ τοῦ λόγου μέλλον-
τος οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἐλεγχθήσεσθαι νεῦν αὐτὸν σωτηθέν-
των, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν εἰρημένου καὶ λίαν δοκιμωτά-
τοις. τίς γὰρ τῶν παρὰ τοῖς ἕλλησιν ὅτι σοφίᾳ θαυμασ-
μένων οὐ διατετίμηκεν. καὶ ποιητὴν τοῖς διαφανεστάτοις,
καὶ νομοθέτην τοῖς μάλιστα πεπεισμένοις, ὅτι τοιαύτας
δόξας περὶ θεῶν ἐξ ἀρχῆς τοῖς πλήθεσιν ἐγκατέ-F
σπειραν, ἀριθμῷ μὲν ὁπόσους αὐ αὐτοὶ θελήσουσιν
ὑποφαίνεσθαι, ἐξ ἀλλήλων δὲ γενομένους, καὶ κατὰ παν-
τοῖοι τόπους γένεσιν. τούτους δὲ καὶ διαφορωτάτοις τό-
ποις καὶ διαίταις, ὥσπερ τῶν ζώων τὰ γένη, τοὺς μὲν ὑπὸ
γῆν, τοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, τοὺς μέν τοι φρεσβυτάτους αὐ-
τῶν ἐν ταρτάρῳ δεδεμένους. ὅσους δὲ τὲ οὐρανὸν ἀπαίνει-
μαν, τούτοις πατέρα μὲν τῷ λόγῳ, τύραννον δὲ τοῖς ἔρ-
γοις καὶ δεσπότην ἐφιστάντες, καὶ δεῖ τοῦτο σωνις αμένου
δεσμεύειν ἐπ' αὐτὸν, ὑπὸ γυναικὸς καὶ ἀδελφοῦ καὶ θυ-G
γατρὸς, οὐ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐγένησεν, ἵνα δὴ
συλλαβόντες αὐτὸν καθείρξωσιν, ὥσπερ αὐτὸς ἐκεῖ-
νος τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ. ταῦτα δικαίως μέμψεως
πολλῆς ἀξιοῦσιν οἱ φρονήσει διαφέροντες. καὶ πρὸς
τούτοις καταγελῶσιν εἰ τῶν θεῶν τοὺς μὲν ἀγένειοις
καὶ μειράκια, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας
εἶναι δοκεῖν. ἄλλους δὲ τετάχθαι πρὸς ταῖς τέχναις, χαλκεύοντά τινα, τινὰ δὲ ὑφαίνουσαν, τὸν δὲ πολε-

A bella susciperent: quod autem ne hoc quidem adipisci potuerunt, omitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subitò legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidêre. Putásne & apud nos, non dico tanti, sed duo vel tres agniti sunt proditores effecti legum, vel mortem formidátes, non dico illam facilè, quæ solet præliantibus euenire: sed eam quæ cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate videtur accidere. Quam (vtrego puto) quidam præualentes nobis non per odium subiectis imposuêre, sed admirandum quoddam spectaculũ videre volentes, si qui sunt homines, qui vnum tantummodo credant esse pessimum, si agere quicquam extra leges suas vel sermones apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet, si mortẽ fortissimè toleramus pro legibus, & vltra alios vniuersos. Nõ enim quæ leuia videntur nostris studijs alij facilè patiuntur, hoc est operationem, cibíq; simplicitatem, & vt nihil fortuito, neque quod quisq; desiderat vescatur aut bibat, aut ad cõcubitum quemlibet accedat, aut splendidè vestiatur, aut sine nobilitate vocet. Sed illud attendendum est, si gladiis vtentes, & hostes ab inuasione fugantes, præcepta legis circa cibos sustinere possunt. Nobis verò gratum est propter hæc legibus obedire, & in illis fortitudinis specimen ostendere. Eant nunc Lysimachi & Molones, & quidam huiusmodi alij scriptores, improbi sophistæ, adolescentum deceptores, & quasi prauissimis nobis derogare contendant, Ego sanè nolim de legibus alienis examinatiouem facere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potiùs accusare. Et vt neque ridere neque blasphemare debeamus eos, qui apud alios putantur dij, apertè nobis legislator interdixit propter ipsam appellationẽ. De accusatoribus autem per obiectiones suas nos increpare volentibus, tacendum non est, cùm vtique non à nobis nunc sermo compositus eos argueré videatur, sed à multis probabiliter iam præmissus. Quis igitur eorum, qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poëtas & præcipuè legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inseruêre, dicentes eos numero quidem quantos ipsi voluêre, ex alterutris verò & diuersis natiuitatibus procreatos? Hos autem diuidentes locis & habitaculis, tanquam genera animalium, alios quidem sub terra, alios in mari, seniores autẽ eorũ in tartaris vinctos esse dixêre: quibus verò attribuêre cœlũ, his sermone quidẽ patrẽ, operibus autem tyrannum atque dominum superposuêre. Propterea aduersus eum constituêre insidias per vxorem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt generatam, vt alligantes eum appenderent, sicut ipse suum dicitur patrem. Hæc iustè accusatione digna conqueruntur, qui sapientiæ virtute præcellunt. Hi super hæc deridentes adiiciunt: Si deorum aliquos quidem ephebos & adolescentes, alios autem seniores & barbatos esse credendum, alios constitutos super artes, & quendam fabrũ, aliam verò textricem, aliũ verò peregri-

nantem, & cum hominibus contendentem, alios autem citharizantes, aut arcu gaudentes: deinde inter alterutros seditiones effectas, & propter homines contentiones constitutas, vt non solùm inter se alij aliis manus immitterent, sed etiam ab hominibus vulnerati lugerent, malaque perferrent: & quod super omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis vterentur: quomodo nõ erit incongruum amores & concupiscentias ad vniuersos attinere, simul masculos & ad fœminas. Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à semetipso, impregnatasq; mulieres, diruptas submersasque spernit: & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest, fato constrictus, neque sine lacrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hæc, & his alia consequentia, id est adulteria in cælo visa, & sic impudenter à diis celebrata, vt iam alij inuidere se profiterentur in tali fœditate vincto. Quid enim alij facturi non essent, dum neque senior atque rex valuisset impetum suum à mulierum permixtione retinere? Alij verò seruientes hominibus, & nunc quidem ædificantes causa mercedis, nunc verò pascentes: alij autem malignorum modo infero carcere colligati. Quem igitur sapientium talia non accendant, vt hæc componentes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij verò & terrorem quendam vel metum, necnon & rabiem, atque seductionem, omnésque pessimas passiones in Dei natura fingere præsumpsêre. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitates sacrificare suasêre. Siquidem in multa necessitate consistunt, vt quosdam deorũ putent bonorum esse largitores, alios autem vocent aduersarios, quando eos veluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt, magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiosè præbuerint. Quæ igitur causa est tantæ huius iniquitatis atque delicti circa Deum? Ego quidem arbitror, eo quòd neque veram Dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neque quantum percipere potuêre; perfectam sententiam diffinientes reip. tradidêre: sed velut aliud quiddam vilius neglexerunt, dantes potestatem poetis, vt quos vellent deos introducerent hæc omnia patientes: rhetoribus verò vt de repub. scriberent, & de peregrinis diis decreta proferrent. Sed etiam pictores & plastæ in hoc apud Græcos multam habuêre potestatem, vt vnusquisque formam quam vellet secũdùm modum suæ opinionis exponeret, alius quidem ex luto quod vellet fingens, alius verò pingens. Opifices itaque qui maximè putantur esse præcipui, ebur & aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde, apud eos priores quidem dij florentes honoribus, seruerunt: alij verò noui à n introducti, religione potiuntur: & templorum alia quidẽ desolata, alia verò nuper secũdum hominum voluntatem ędificantur: cùm contrà oporteat opinionẽ de Deo, e ú q; culturã immobili religione seruare. Apollonius siquidem Molon

μῶντα, καὶ μὴ ἀνθρώποις μαχόμενοι, τοὺς δὲ κιθαρίζοντας, ἢ τόξοις χαίροντας. εἶτ' αὐτοῖς ἐγκυμονήσας θεὸς ἀλλήλους ἐᾶσῃς, καὶ τοῦ ἀνθρώπων φιλονεικίας, μὴ χεῖρας μὴ μόνον ἀλλήλοις τοῖς χεῖρας προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων τραυματιζομένους ὀδύρεσθαι καὶ κακοπαθεῖν. τὸ δὲ πάντων ἀσελγέστερον, τὰς μίξεις ἀκρασίας καὶ τοῖς ἔρωσι, πῶς ἂν ἄπορον μιπρὸς διὰ πάσαι προσάψαι, καὶ τοῖς ἄρρησι τῶν θεῶν καὶ τῶν θηλείαις. εἶθ' ὁ γενναιότατος καὶ πρῶτος αὐτὸς ὁ πατὴρ τοὺς ἀποπηδήσας ὑπ' αὐτοῦ καὶ γεγαμένας ἢ κατεφθαρμένας ἀφεωρᾶ, καὶ τοὺς ὀξ αὐτοῦ γεγονότας ἔτι σώζειν δύνα), κρατούμενος ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, οὐτ' ἀδακρυτὶ τοὺς θανάτους αὐτῶν ὑπομένει. καλεῖ γὰρ ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπόμνημα, μοιχείας μὲ ἐν ἠέρι βλεπομένας ὕπνος αἰαγμοῖς ὑπὸ τῶν θεῶν, ὥστε τινὰς καὶ ζηλῶν ὁμολογεῖν τοῖς ἐπ' αὐτῇ δεδεμένοις. τί γὰρ ἂν ἐμέλλον, ὁπότε μηδ' ὁ πρεσβύτατος καὶ βασιλεὺς ἐδυνήθη τὸν πρὸς τὴν γυναῖκα μίξεως ἔπαρχεῖν τὸ ὁρμῶν, ὅσον γοῦν εἰς τὸ δυνατὸν ἀπελθεῖν. οἱ δὲ δουλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις θεοὶ, καὶ τοῦ μὲ οἰκοδομοῦντες ὅτι μισθοῦ, τοῦ δὲ ποιμαίνοντες, ἄλλοι δὲ τρόπον κακούργων ἐν χαλκῷ δεσμωτηρίῳ δεδεμένοι τινὰ τῶν εὖ φρονούντων ἂν εἰς παρεξοικείαν, καὶ τοῖς τοῦτα συνθεῖσιν ὀλιγωρῆσαι, καὶ πολλὴν ἀνοίαν καταγνῶναι τῶν πρεσβυόντων. οἱ δὲ καὶ δεῖμόν τινα καὶ φόβον, ἢ δὴ καὶ λύσσαν καὶ ἀπάτην, καὶ τὰ ἐκ τῶν κακίστων παθῶν ἐν θεοῦ φύσει καὶ μορφῇ ἀνέπλασαν. τοῖς δὲ ἐνδοξοτέροις τούτων καὶ θύειν τὰς πόλεις ἔπεισαν. τοιαῦτα εἰς πολλὴν ἀνάγκην καθίστανται, τοὺς μὲν τινὰς τῶν θεῶν νομίζειν δοτῆρας ἀγαθῶν, τοὺς δὲ καλεῖν ἀντιπαίους. εἶτα δὲ τούτοις ὥσπερ τοῖς πονηροτάτοις τῶν ἀνθρώπων χάρισι καὶ δώροις ἀποσείονται, μέγα τι πλῆθος κακὸν ὑπὸ αὐτῶν προσδοκῶντες, εἰ μὴ μισθὸν αὐτοῖς ἀποδώσομεν. τί τοίνυν τὸ ἄπορον τοσαύτης ἀνομαλίας, καὶ περὶ τὸ θεῖον πλημμελείας; ἐγὼ μὲν ὑπολαμβάνω, τὸ μήτε τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ φύσιν ἐξ ἀρχῆς συνιδεῖν αὐτῶν τοὺς νομοθέτας. μικρὸν ὅσον καὶ λαβεῖν ἠδυνήθησαν, ἀκριβῆ γνῶσιν διορίσασθαι, πρὸς τοῦτο ποιήσασθαι τὴν ἄλλην τάξιν τοῦ πολιτεύματος. ἀλλ' ὥσπερ ἄλλο τι τῶν φαυλοτέρων ἐφήκαν, τοῖς μὲν ποιηταῖς οὓς τινας ἂν βέλωνται θεοὺς εἰσάγειν, πάντα πάσχοντας, τοῖς δὲ ῥήτορσι πολιτογραφεῖν κατὰ ψηφισμάτων ξένων θεῶν τὸν ὀλιγοπίδειον. πολλῆς δὲ ζωγράφοι καὶ πλάσται τῆς εἰς τοῦτο παρὰ τοῖς ἑλλήσιν ἐπέλαυσαν ἐξουσίας, αὐτὸς ἕκαστος τινὰ μορφὴν ὑπογράφων. ὁ μὲν ἐκ πηλοῦ πλάττων, ὁ δὲ γράφων. οἱ δὲ μάλιστα θαυμαζόμενοι τῶν δημιουργῶν, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν ἔχουσι τῆς ἀεὶ καινουργίας τὴν ὑπόθεσιν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἱερῶν ἐν ἐρημίᾳ παντελῶς εἰσιν, τὰ δὲ ἐμποδιζόμενα καθαρόσοι παντοδαπαῖς ἀδικοσμούμενα. εἶθ' οἱ μὲν πρότερον ἐν ταῖς τιμαῖς ἀκμάσαντες θεοὶ γηγηράκασιν. οἱ δὲ ὑπακμάζοντες τούτων ἐν δευτέρᾳ τάξει ὑποβέβληνται. οὕτω γὰρ δικαιότερον λέγειν. ἄλλοι δὲ καινοί τινες εἰσαγόμενοι θρησκείας τυγχάνουσιν, ὡς ἐν παρεκβάσει ὧν προειπεῖν τοὺς τόπους ἐρημωθέντας καταλιπεῖν. καὶ τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἐρημῶν), τὰ δὲ νεωστὶ κτίζ τὴν τῶν ἀνθρώπων βούλησιν ἕκαστος ἱδρύνται, δίον τὴν ἀναγκαῖον τὴν θεῖ τῶ θεῶ δόξαν αὐτοῖς, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν τιμὴν ἀμετακίνητον διαφυλάττειν. ἀπολλώνιος μὲν οὖν ὁ μόλων τῶν ἀκί-

τῶν ἀνόητον εἷς ἦν τεθυφωμένων. τοὺς μέντοι καὶ ἀληθέστατα A
ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φιλοσοφήσαντας, οὔτε τῶν εἰρημένων
οὐδὲν διέλαθεν, οὔτε τὰς ψυχικὰς φορὰς τῶν ἀλλη-
γορειῶν ἠγνόησαν. διὸ ὅπερ τῶν μὲν εἰκότως κατεφρόνησαν.
εἰς ἣν τῶν ἀληθῆ καὶ πρέπουσαν περὶ τοῦ θεοῦ δόξαν ἡμῖν
συνεφώνησαν. ἀφ' ἧς ὁρμηθεὶς ὁ πλάτων οὔτε τῶν ἄλλων
οὐδένα ποιητῶν φησὶν δεῖν εἰς τὴν πολιτείαν παραδέχεσθαι,
καὶ τὸν ὅμηρον δι' φήμης ἀποπέμπεσθαι, στεφανώσας τε μύ- B
ρων αὐτὸν καὶ ἀλείψας, ἵνα δὴ μὴ τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ θεοῦ
τοῖς μύθοις ἀφανίσειεν. μάλιστα δὴ πλάτων μεμιμημένος τὴν
ἡμέτερον νομοθέτην, κἂν τῷ μηδὲν οὔτε παράδοξον φέρειν
τοῖς πολίταις, ὡς τὸ πάντας ἀκριβῶς τοὺς
νόμους ἐκμανθάνειν. καὶ μὴν καὶ περὶ τὸ μὴ δεῖν ὡς ἔτυ-
χεν ὑπεμίγνυσθαί τινας ἔξωθεν, ἀλλ' εἰ καθαρὸν τὸ
πολίτευμα τῶν ἐμμενόντων τοῖς νόμοις φυλάττοιεν. ὧν οὐ-
δὲν λογισάμενος ὁ μόλων ἀπολλώνιος, ἡμῶν κατηγό-
ρησεν. ὅτι μὴ παραδεχόμεθα τοὺς ἄλλοις προκατει-
λημμένους δόξαις περὶ θεοῦ. μὴ δὴ κοινωνεῖν ἐθέλομεν C
τοῖς καθ' ἑτέραν συνήθειαν βίον ζῶν προκρυμμένοις.
ἀλλ' οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶ ἴδιον ἡμῶν. κοινὸν δὴ πάντων, οὐχ ἑλλή-
νων δὴ μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἕλλησιν δοκιμωτά-
των. λακεδαιμόνιοι δὴ καὶ ξενηλασίας ποιούμενοι διετέ-
λουν, καὶ τοῖς αὐτῶν ἀποδημεῖν πολίταις οὐκ ἐπέτρεπον,
διαφθορὰν ἐξ ἀμφοῖν ὑποροῦμενοι γιγνόσεσθαι περὶ τοὺς
νόμους. ἐκείνους μὲν οὖν τάχα δυσκολίας τις ὀνειδίσειεν ἂν εἰκότως· οὐδενὶ γὰρ οὔτε τῆς πολιτείας, οὔτε τῆς D
παρ' αὐτοῖς μετεδίδοσαν διαβιβῆς. ἡμεῖς δὴ τὰ μὲν τῶν
ἄλλων ζηλοῦν οὐκ ἀξιοῦμεν· τοὺς μέντοι μετέχειν τῶν
ἡμετέρων βουλομένους ἡδέως δεχόμεθα· καὶ τοῦτο ἂν
εἴη τεκμήριον οἶμαι φιλανθρωπίας ἅμα καὶ μεγαλο-
ψυχίας. ἐῶ περὶ λακεδαιμονίων ὅτι πλείω λέγειν. οἱ
δὴ κοινῇ εἶναι τὴν ἑαυτῶν δόξαντες πόλιν ἀθηναῖοι, πῶς
περὶ τούτων εἶχον ἀπολλώνιος ἠγνόησεν, ὅτι τοῖς ῥήμα
μόνον παρὰ τοῖς ἐκείνων νόμοις φθεγξαμένοις περὶ
θεῶν, ἀπαραιτήτως ἐκόλασαν. τίνος γὰρ ἕτερου χάριν
σωκράτης ἀπέθανεν. οὐ γὰρ δὴ προεδίδου τὴν πόλιν E
τοῖς πολεμίοις, οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἐσύλησεν οὐδέν, ἀλλ' ὅτι
καινοὺς ὅρκους ὤμνυεν, καί τι δαιμόνιον αὐτῶν σημαί-
νειν ἔφασκεν, ἢ διαπαίζων ὡς ἔνιοι λέγουσι, διὰ ταῦτα
κατεγνώσθη κώνειον πιὼν ἀποθανεῖν. διὰ διαφθείρειν
δὴ τοὺς νέους ὁ κατήγορος αὐτὸν ἠιτᾶτο, καὶ πατρίδος πολι-
τείας τε τῶν νόμων ὅτι προτιμῶν αὐτοὺς καταφρονεῖν.
σωκράτης μὲν οὖν πολίτης ἀθηναίων τοιαύτην ὑπέ-
μεινε τιμωρίαν. ἀναξαγόρας δὴ κλαζομένιος ἦν, ἀλλ' F
ὅτι νομιζόντων ἀθηναίων τὸν ἥλιον εἶναι θεόν, ὃ δὴ αὐτὸν
ἔφη μύλον εἶναι διάπυρον, θανάτου αὐτὸν παρ' ὀλίγας
ψήφοις κατέγνωσαν. καὶ διαγόρᾳ τῷ μηλίῳ τάλαντον
ἐπεκήρυξαν, εἴ τις αὐτὸν ἀνέλοι, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐ-
τοῖς μυστήρια χλευάζειν ἐλέγετο. καὶ πρωταγόρας εἰ
μὴ θᾶττον ἔφυγε, συλληφθεὶς ἂν ἐτεθνήκει, γραφαί
τι δόξας οὐχ ὁμολογούμενον τοῖς ἀθηναίοις περὶ θεῶν.
τί δὲ δεῖ θαυμάζειν εἰ πρὸς ἄνδρας οὕτως ἀξιοπί-
στους διετέθησαν, οἵ γε μηδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο;
νῦν μὲν γὰρ τὴν ἱέρειαν ἀπέκτειναν, ἐπεί τις αὐτῆς
κατηγόρησεν, ὅτι ξένους ἐμύει θεοὺς, νόμῳ δὴ ἐν τοῦτο
παρ' αὐτοῖς κεκωλυμένοι, καὶ τιμωρία κατὰ τῶν ξένον
εἰσαγόντων θεὸν ὥριστο θάνατος. οἱ δὲ τοιούτῳ νόμῳ

vnus fuit stultorum atque tumentiũ. Eos autem A
qui verè in Græco philosophati sunt, neque
prædictorum aliquid latuit, neque frigidæ
allegoriæ causas ignorauêre. quapropter illos
quidem iustè spreuêre, & circa veram decen-
témque circa Deum opinionem nobis fuêre
concordes. Quod Plato respiciens, neque vl-
lum quempiam poëtarum dicit in repub. esse
suscipiendum: & Homerum honorificè amo-
uet, coronatum & vnguento delibutum, ne rec-
tam opinionem de Deo fabulis fortè destrue-
ret. Præcipuè namque Plato nostrum legislato-
rem imitatus est, in hoc quoq; quod illud præ-
cipuè suis ciuibus imperauit, vt omnes perfe-
ctè ediscerent leges, & ne fortuitò aliquid ex-
traneorum ciuibus misceretur, sed esset pura
respublica, & in legum custodia perduraret.
Horum nihil cogitans Apollonius Molon, nos
voluit accusare, quoniam non recipimus eos,
qui aliis sunt opinionibus præoccupati: neque
communicari patimur eis, qui alia vitæ con-
suetudine degunt: cum neque hoc proprium
nostrum sit, sed commune cunctorum, non
modò Græcorum, sed etiam qui inter Græcos
cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij nam-
que peregrinos etiam expellebant, & suos ci-
ues peregrinari nó finebant, corruptionem ex-
tra leges ex vtroque metuentes. Illorum igi-
tur citius sæuitiam poterit quilibet arguere,
qui nulli neque conuersationis neque coha-
bitationis suæ participationem exhibebãt. Nos
autem aliorum quidem res zelare non digna-
mur: participari verò cupientes quæ sunt nostra
libenter suscipimus: quod vtique reor iudicium
magnanimitatis atque clementiæ. Sed desino
iam de Lacedæmoniis amplius disputare. A-
thenienses verò, qui communem esse suam
gloriantur omnibus ciuitatem, quomodo de
his rebus habuerint, Apollonius ignorauit.
Hi namque vel verbo solum modo, præter illo-
rum legem, de diis loquentes, ineuitabiliter
punierunt. Cuius enim rei gratia Socrates est
mortuus? non enim hostibus tradidit ciuitatẽ,
neque templa vastauit. sed quia noua iuramen-
ta iurauit, & quoddam dæmonium significas-
se referebat, seriò seu ludens, sicuti quidam
dicunt, propter hoc cicutæ poculo morte
mulctatus est. Insuper etiam corrumpere iuue-
nes eum accusator aiebat, & conuersationem
patriæ legésque contemnere. Et Socrates qui-
dam ciuis Athenienſis, huiusmodi tormenta
sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius
fuit. Et quia existimantibus Athenienſibus
solem esse Deum, ille eum saxum ignitum
asseruit, paucorum sententia morte damna-
tus est. Et aduersus Diagoram Melium ta-
lentum decreuerunt, quis occideret eum, quo-
niam eorum mysteria deridere ferebatur. Pro-
tágoras autem, nisi citò fugisset, comprehen-
sus occisus fuisset, eò quod dubium de diis A-
thenienſium conscripsisse putabatur. Et quid
oportet mirari, si circa viros fide dignos talia
gessisse noscantur, qui neq; mulieribus peper-
cêre? Etenim sacerdotem quandam interfece-
runt, quoniam eam quidam accusauit pere-
grinos colere deos. decretum autem aduersus
eos, qui peregrinum introducerent Deum sup-
plicium mortis inferebatur. Igitur qui tali lege

vtebantur, palam est, eò quòd aliorum non crederent esse deos. Non enim si credidissent, seipsi fructu ex pluribus diis priuassent. Quin & Scythæ cædibus gaudentes humanis, & paululum differentes à bestiis, arbitrantur tamen sua mysteria esse custodienda: Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem interemerunt, quoniam videbatur Græcorum deorum ad eos venisse plenissimus. Multos autem & apud Persas inuenias pro ea causa tormentis affectos. Sed palàm est, quoniam Apollonius Persarum legibus congaudebat, illósque mirabatur: quippe cùm Græci eorum fortitudinem atque concordiam vnanimitatis, quam habuêre de diis, mirati sunt, hanc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum cõcrematis habuerunt. Is etiam studiorum omnium imitator extitit Persicorum, vxoribus alienis contumelias faciens, filiósque excæcans. Apud nos autem mors decreta est, si quis vel irrationabilia animalia hoc modo lædat: & ab his legibus non abducere neque timor potuit præpotentium potestatum, neque zelus eorum qui apud alios honorantur. Sed neque fortitudinem ideo exercemus, vt bella auaritiæ causa suscipiamus, sed vt legum iura seruemus: & cùm alia detrimenta mansuetè sustineamus, si quis nos de legibus mouere tentauerit, tunc etiam vltra virtutem rebellare contendimus, & vsque ad calamitates nouissimas perduramus. Cur itaque nos alienas æmulemur leges, cũ eas neq; à legislatorib. suis seruatas esse videamus? Vel quo modo Lacedæmonij non sunt ob inhospitalitatem reprehẽdendi, & negligentiam nuptiarum? Elienses verò & Thebani ob coitum impudentem & extra naturam cum masculis, quem optimè atque vtiliter facere se putabant. Ergo cum hæc ipsi omnino rebus efficerent, etiam suis legibus miscuêre: quod tantum aliquando valuit apud Græcos, vt etiam diis suis masculorum concubitum applicarent. eadem denique ratione germanarum nuptias retulêre, huiusmodi satisfactionem rerum incongruarum. & extra naturam pro libidine componentes. Desino nunc de suppliciis dicere, & quantas ab initio præbuerint plurimi legislatores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidem pecuniarum, in corruptione autem etiam nuptias sancientes. Quantas autem occasiones contineant de abnegatione pietatis, examinare longissimum est. Iam enim apud plurimos olim meditatio facta est transgrediendi leges, quod non agitur apud nos quando propter eas & diuitiis & ciuitatibus & bonis aliis priuati sumus. Lex autem apud nos seruatur vsque ad mortem. Nullus verò Iudæorum, neque si procul abeat extra prouinciam, regem quamuis acerbum sic metuit, vt vltra vllum legis videatur timere præceptum. Igitur si propter virtutem, legum taliter erga eas affecti sumus, concedant quoniam optimas leges habemus. Sin verò circa prauas non leges iudicant perdurare, quid ipsi iustissimè non patiantur, meliores non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas temporis verissima creditur omnium esse probatio, hanc ego testem faciam virtutum legislatoris nostri,

χρώμθοι, δηλονότι τοῖς τῶν ἄλλων οὐ νομίζοι τῶν θεῶν. ὁ γὰρ αὐ αὐτοῖς πλειόνων ἀπολαύων ἐφθόνει. τὰ δ' οὐδ' ἀθλιωτάτων ὤχετο καλῶς, σκύθαι τῶν φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων, καὶ βραχὺ τῶν θηρίων διαφέροντες, ὅμως τὰ παρ' αὐτοῖς οἴονται δεῖν φυλάττειν. Ἀνάχαρσιν τῶν ἑλλήνων ὅτι σοφία θαυμαζόμενα τὸν ἀνάχαρσιν, ἐπιελθόντα πρὸς αὐτοὺς ἀνεῖλον, ἐπεὶ τῶν ἑλληνικῶν θεῶν ἔδοξεν ἥκειν ἀναπλέως. πολλοὺς δὲ καὶ παρὰ πέρσαις εὑρεῖν καὶ διὰ τὸν αὐτὸν αἰτίαν κεκολασμένους. ἀλλὰ δηλονότι τοῖς παρ' αὐτῶν ἔχαιρεν νόμοις ὁ ἀπολλώνιος. κἀκείνους ἐθαύμαζεν ὅτι τὸν ἀνδρίας αὐτῶν ἀπέλαυσαν οἱ ἕλληνες, καὶ τὸν ὁμογνωμοσύνης, ἣν εἶχον περὶ θεῶν. ταύτης μὲν οὖν ἐν τοῖς ἱεροῖς οἷς κατέφρησαν, τῆς ἀνδρίας διεδυλάττετο πολλὰ μικρὸν ἐλθόντες. ἀπάντων δὲ τῶν ὁπόσα δυμάτων μιμητὴς ἐγένετο τῶν περσῶν, γυναῖκας ἀλλοφύλας ὑβρίζων, καὶ παῖδας ἐκτέμνων. παρ' ἡμῖν δὲ θανάτος ὥρισται, κἂν ἄλογόν τις ζῶον ὑπὸς ἀδικῇ, καὶ τούτων ἡμᾶς τῶν νόμων ἀπαγαγεῖν, οὔτε φόβος ἴσχυσε τῶν κρατησάντων, οὔτε ζῆλος τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις τεμνομένων. οὐδὲ τὴν ἀνδρίαν ἀσκοῦμεν, ὅπως τοὺς πολέμους ἀρασθαι χάριν πλεονεξίας, ἀλλ' ἵνα τοὺς νόμους διαφυλάττειν. τὰς γοῦν ἄλλας ἐλαττώσεις φέρειν ὑπομένοντες, ἐπειδάν τινες ἡμᾶς τὰ νόμιμα κινεῖν ἀναγκάζωσι, τότε καὶ παρὰ δύναμιν ἀγωνιζόμεθα πολέμοις, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῶν συμφορῶν ἐγκαρτερεῦμεν. διατὶ γὰρ καὶ ζηλοῦμεν τοῖς ἑτέρων νόμοις, ὁρῶντες μήτε παρὰ τοῖς θεμίσοις αὐτοῖς τετηρημένοις. πῶς γὰρ ἂν ἔμελλον λακεδαιμόνιοι μὲν τὸν ἀπανθρωπίαν κατεγνωσθῆναι πολιτείας, καὶ τὸν περὶ τοὺς γάμους ὀλιγωρίας. ἠλεῖοι δὲ καὶ θηβαῖοι τῆς παρὰ φύσιν καὶ ἄγαν ἀνέδοις πρὸς τοὺς ἄρρενας μίξεως. ἃ γοῦν πάλαι κάλλιστα καὶ συμφορώτατα πεφάτιον ὑπελάμβανον, ταῦτ' εἰ μὴ καὶ παντάπασι τοῖς ἔργοις πεφάγασιν, οὐκ ὁμολογοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεῖοι αὐτῶν νόμοις ἀνεμίγνυσαν, τοσοῦτον ποτὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἰσχύσαντας, ὡς τι καὶ τοῖς θεοῖς τὰς τῶν ἀρρένων μίξεις ἐπιφήμισαν. καὶ τὸν αὐτὸν δὴ λόγον ἐν τοῖς τῶν γνησίων ἀδελφῶν γάμοις, ταύτῃ ἀπολογίαν αὐταῖς τῶν ἀπόντων καὶ παρὰ φύσιν ἡδονῶν συνεπιθέντες. εἰῶ νῦν τὰς τῶν ἡμερῶν λέγειν, ὅσας μὲν ἐξ ἀρχῆς ἔδοσαν οἱ πλεῖστοι νομοθέται τοῖς πονηροῖς διαλύσεις, ὅτι μοιχείας μὲν ζημίας χρημάτων, ὅτι φθορεῖς δὲ γάμους νομοθετήσαντες. ὅσας καὶ τὰς ἀσεβείας πρόφασεις παρείχοσιν ἀρτήσεως, εἰ καί τις ἐπιχειρήσειεν ἐξετάζειν. ἤδη γὰρ πρὸς τοῖς πλείοσι μελέτη γέγονε τοῦ παραβαίνειν τοὺς νόμους. ὁ μὲν καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ κἂν πλούτου καὶ πόλεων ἐν τοῖς ἄλλων ἀγαθῶν στερηθῶμεν, ὁ γοῦν νόμος ἡμῖν ἀθάνατος διαμένει. καὶ οὐδεὶς ἰουδαίων ὅστις μακρὰν ὅστις ἂν ἀπέλθοι τῆς πατρίδος, οὐδ' ὅπῃ μικρὸν φοβηθήσεται δεσπότας, ὡς μὴ παρὰ σκοπὸν διδίναι τὸν νόμον. εἰ μὲν οὖν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν νόμων ὅτι πρὸς αὐτοὺς διακείμεθα, συγχωρησάτωσαν ὅτι κρείττους ἔχομεν νόμους. εἰ δὲ φαύλους οὕτως ἡμᾶς ἐμμένειν ὑπολαμβάνουσι, τί καὶ αὐτοὶ δικαίως πάθοιεν, τοὺς κρείττονας οὐ φυλάττοντες. ἐπεὶ τοίνυν ὁ πολὺς χρόνος πίστιν ἔχει παντὸς δοκιμαστὴς ἀληθέστατος, τοῦτον αὐτὸν ποιησαίμην ἐγὼ μάρτυρα τῆς ἡμῶν τοῦ νομοθέτου

καὶ τῆς

καὶ τὸν ὑπ' ἐκείνου φήμης περὶ τοῦ θεοῦ παραδοθείσης. ἀπείρου γὰρ τοῦ χρόνου γενομένου, εἴ τις αὐτὸν παραβάλλοι τοῖς τῶν ἄλλων ἡλικίαις νομοθετῶν, παρὰ πάντων ἥξει τοῦτον. ὑφ' ἡμῶν τε δεδήλωται οἱ νόμοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ἀεὶ καὶ μᾶλλον αὐτῶν ζῆλον ἐμπεποιήκασι. πρῶτον μὲν γὰρ οἱ παρὰ τοῖς ἕλλησι φιλοσοφήσαντες, τὴν μὲν δοκεῖν τὰ πάτρια διεφύλαττον, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τῇ φιλοσοφεῖν ἐκείνῳ κατηκολούθησαν. ὅμοια μὲν περὶ θεῶν φρονοῦντες, δι' πολιτείαν δὲ βίου καὶ τινὰ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν διδάσκοντες. οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἤδη πολὺς ζῆλος γέγονεν ἐκ μακροῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας. οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις ἑλλήνων οὐδ' ἔθνος βάρβαρος, οὐδὲ ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ τῆς ἑβδομάδος ἐν ἀργοῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος οὐ διαπεφοίτηκεν, καὶ αἱ νηστεῖαι, καὶ λύχνων ἀναλώσεις, καὶ πολλὰ τῶν εἰς βρῶσιν ἡμῖν οὐ νενομισμένων παρατετήρηται. μιμεῖσθαι δὴ πειρῶνται καὶ τινὲς πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, καὶ τινὲς τῶν ἔντων ἀπάδοσιν, καὶ τὸ φιλεργὸν ἐν ταῖς τέχναις, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν νόμων ἀνάγκῃς. τὸ γὰρ θαυμασιώτατον ὅτι χωρὶς τοῦ τῆς ἡδονῆς ἐπαγωγοῦ, οὐ δελεαστὸς αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἴσχυσεν ὁ νόμος, καὶ ὥσπερ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου πεφοίτηκεν, οὕτως ὁ νόμος διὰ πάντων ἀνθρώπων βεβάδικεν. αὐτὸς γέ τις ἕκαστος τινὰ πατρίδα καὶ τὸν οἶκον ὑπισχνούμενον τὸν αὐτοῦ, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις οὐ ἀπιστήσει. χρὴ τοίνυν πάντων ἀνθρώπων καταγνῶναι πονηρίαν ἐθελοῦσιν, εἰ τἀλλότρια καὶ φαῦλα περὶ τῶν οἰκείων καὶ καλῶν ζηλοῦν ὑπιτεθυμήκασιν, ἢ παύσασθαι βασκαίνοντας ἡμῖν τοὺς κατηγορεῖν. οὐδὲ γὰρ ὑπεροχόν τινος αἰτιοῦμεθα πράγματος, τὸν αὐτῶν τιμῶντες νομοθέτην, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προφητευθεῖσι περὶ τοῦ θεοῦ πιστεύοντες. καὶ γὰρ εἰ μὴ συνίεμεν αὐτοὶ τῆς ἀρετῆς τῶν νόμων ἁπάντων, ὑπὸ τοῦ πλήθους γοῦν τῶν ζηλούντων μέγα φρονεῖν ἐπ' αὐτοῖς ἠνάγκασμεν. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας, τινὰ ἀκριβῆ πεποίημαι παράδοσιν, ἐν τοῖς περὶ ἀρχαιολογίας μοι γεγραφεῖσι. νυνὶ δ' αὐτῶν ἐπεμνήσθην ἐφ' ὅσον μὲν ἀναγκαῖον, οὔτε τὰ τῶν ἄλλων λέγειν, οὔτε τὰ παρ' ἡμῖν ἐγκωμιάζειν προθέμενος, ἀλλ' ἵνα τοῖς περὶ ἡμῶν ἀδίκως γεγραφόσι λέγω πρὸς αὐτοὺς ἀναιδῶς τὴν ἀλήθειαν πεφιλονεικότας. δόξειν δοκῶ πεπληρῶσθαι διὰ τῆς γραφῆς ἱκανῶς ἃ προϋπεχόμην. καὶ γὰρ ἀρχαιότητι προϋπάρχον ἐπεδείξα τὸ γένος, τῶν κατηγόρων ὅτι νεώτατόν ἐστι εἰρηκότων. καὶ γὰρ πολλοὶς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐμνημονευκότας ἡμῶν ἀρχαίως παρέχομεν μάρτυρας, ἐκείνων ὅτι μηδείς ἐστι διαβεβαιουμένων. ἀλλὰ μὴν αἰγυπτίους ἔφασαν ἡμῶν τοὺς προγόνους· ἐδείχθησαν δι' εἰς αἴγυπτον ἐλθόντες ἑτέρωθεν. διὰ δὴ λύμην σωμάτων, αὐτοὺς ἐκβληθῆναι κατεψεύσαντο. προαιρέσει καὶ προθυμίᾳ ῥώμης ἐφάνησαν ὅτι τὴν οἰκείαν ὑποστρέψαντες γῆν. οἱ μὲν ὡς φαυλότατον ἡμῶν τὸν νομοθέτην ἐλοιδόρησαν. τῷ δὴ τῆς ἀρετῆς πάλαι μὲν ὁ θεὸς, μετ' ἐκεῖνον δὲ μάρτυς ὁ χρόνος ἐστὶν γεγενημένος. περὶ τῶν νόμων οὐ ἐδέησε λόγου πλείονος. αὐτοὶ δὲ ἐφάνησαν δι' αὐτῶν, οὐ ἀσέβειαν μὲν, εὐσέβειαν δὲ ἀληθεστάτην διδάσκοντες, οὐδὲ ὅτι μισανθρωπίαν, ἀλλ'

A opinionisque quam ille de Deo contradidit: nam cùm sit infinitum tempus, si quis eum comparet aliorum legislatorum ætatibus hunc vltra omnes inueniet. A nobis itaque declaratæ sunt leges, & cunctis aliis semper hominibus zelum sui potius præbuerunt. Primi quippe Græcorum, in speciem quidem iura patriæ conseruabant: ipsius autem philosophiæ tractatu illa secuti sunt, de Deo similia sapientes, humilitatéque vitæ communionem inter alterutros edocentes. Quin etiam

B populus iam olim multus nostram pietatem æmulantur, neque est ciuitas Græcorum vsquam aut Barbarorum, nec vlla gens ad quam septimanæ in qua vacamus consuetudo minimè peruenerit, ieiuniáque & candelabra accensa: atque etiam ciborum apud nos solemnia plurimi apud multos iugiter obseruare conantur: insuper imitari etiam concordiam, quam nos inter nos obtinemus, & rerum communionem & industriam in artibus & perduratio-

C nem necessitatum habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia absque exactore huius obseruationis, ipsa lex per se homines ita valuit obligare: & quemadmodum Deus in vniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisque enim si suam regionem domúmque conspiciat, his quæ dicuntur à me credere non recusabit. Oportet igitur cunctorum hominum spontaneam malitiam

D reprehendere. aut enim volunt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certè si hoc nolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. non enim alicuius odio defendimus hanc causam: sed nostrum honoramus legislatorem, atque credimus, quæ ab illo prophetata de Deo sunt. Denique nisi intelligeremus ipsi virtutem legum, at certè ob imitantium multitudinem præclarè de

E eis sentire cogeremur. Sed de legibus quidem & de republica nostra certissimam feci narrationem in his quæ de Antiquitate conscripsi. Nunc autem earum mentionem feci quatenus necessarium fuit, neque aliorum vituperare iura neque nostra laudare proponens: sed hoc agens, vt de nobis iniustè conscribentes, & contra ipsam veritatem impudentissimè contendentes, arguerem. Arbitror itaque per hanc conscriptionem abundanter me quæ promisi complesse. Ibi enim ostendi, hoc

F genus hominum contra quàm calumniatores affirmant, esse antiquissimum: & multos veterum in conscriptionibus suis memoriam habentium nostri, testes exhibui. Dixêre itaque Ægyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, qnia in Ægyptum venerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit quòd voluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij verò tanquam nequissimo viro, legislatori nostro derogare contendunt: cuius virtuti dudum quidem multi

G post illum, tempus verò longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, non fuit opus. Ipsæ namque per semetipsas apparuêre piæ & verissimam habentes intentionē: & non ad hominum odium, sed

ad rerum communionem potius inuitantes, iniquitatum inimicæ, cultricéque iustitiæ, & luxum procul abiicientes, frugalitatem verò ac industriam erudientes, bellum causa auaritiæ nesciētes: fortes autem pro se esse populos præparantes, ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles, verbis nequaquam circumueniri faciles, præparationes semper operibus exequentes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia plurium atque meliorum rerum nos quàm alij præceptores sumus. Quid enim impræuaricabili in pietate melius est? quid iustius quàm legibus obedire? quid vtilius, quàm inuicem vnanimes esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare: sed in bello quidem mortem contemnere, in pace verò artibus aut agriculturæ vacare: & semper & vbique credere Deum respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, si quidem apud alios aut scripta sunt primitùs, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis tanquam eorum facti discipuli. Si verò nequaquam primitùs extitêre, his præcipuè nos vtentes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Apiones igitur & Molones, & quicunque mendacij derogatione congaudent, conuicti procul facessant. Tibi autem Epaphrodite, veritatem maximè diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

A ὅλῃ τῇ τῶν ὄντων κοινωνίᾳ ἀδικίας ἐχθροί, δικαιοσύνης ὅλῃ μαλεῖς, ἀρχαὶ καὶ πολυτελείας ἐξορίζοντες, αὐτάρκεις καὶ φιλόπονοι εἶναι διδάσκοντες, πολέμου μὲν ἀπεργοῦντες εἰς πολυτελείαν, αἱρέσεις δ' ἀπὸ αὐτῶν εἶναι ὡς σκυλάζοντες, ἀπαράπτοι πρὸς τὰς πιθανολογίας, ἀσόφιστοι λόγων ὡς σκιάς, τοῖς ἔργοις ἀεὶ βεβαιούμενοι. ταῦτα δὲ ἀεὶ ἡμεῖς παρίχομεν τῶν γεγραμμένων ἐναργέστερα. δι' ὅπερ ἐγὼ θαρσῶν αὐτὸ ἐρῶ, πλείστων ἅμα καὶ κρείττων ἡμᾶς εἰναι φαίνομαι τοῖς ἄλλοις γεγενέναι. τί γὰρ δυσσεβείας ἀδιαβάτου κρεῖττον; τί δὲ τοῖς νόμοις πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις δικαιότερον; ἢ τί συμφερώτερον τὸ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν, καὶ μήτε ἐν συμφοραῖς διίστασθαι, μήτε ἐν δυστυχίαις καταφρονεῖν ἀξυβρίζοντας; ἀλλ' ἐν πολέμῳ μὲν θανάτου καταφρονεῖν, ἐν εἰρήνῃ δὲ τέχναις ἢ γεωργίαις προσανέχειν. πάντα δὲ καὶ πανταχοῦ πιστεύειν τὸν θεὸν ἐπιβλέπουσαν διέπειν. ταῦτ' εἰ μὲν παρ' ἑτέροις ἢ ἐγράφη πρότερον, ἢ ἐφυλάχθη βεβαιότερον, ἡμεῖς αὐ ἐκείνοις χάριν ὀφείλοιμεν, ὡς μαθηταὶ γεγονότες. εἰ δὲ καὶ χρώμενοι μάλιστα πάντων βλεπόμεθα, καὶ τῶν πρότερον εὕρεσιν αὐτῶν ἡμετέραν ἐσαν ἐπιδείξαμεν, ἀπιστοῦντες μὲν καὶ μόλωνες, καὶ πάντες ὅσοι τῷ ψεύδεσθαι καὶ λοιδορεῖν χαίρουσιν, ἐξελεγχθήσεται. σοὶ δὲ ἐπαφρόδιτε μάλιστα τῶν ἀληθείας ἀγαπώντι, καὶ δι' σὲ τοῖς ὁμοίως βουλευσαμένοις εἶναι τὸ γένος ἡμῶν εἰδέναι, τόδε τὸ καὶ τὸ περὶ αὐτοῦ γεγραφὸς βιβλίον.

Flauij Iosephi contra Apionem libri II. finis.

DES.

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110. c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 212.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Davidem 213.f. ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit 228. popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233. c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechius Gedeonis nothus fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur à muliere ibid.d
Abimelechius Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
Abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ib.
hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16.f. Ægyptiis disciplinas instituit 17.c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonẽ 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c
agnoscit suum factum & pœnitet 289.c. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c. occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præcidunturur 310.e
Achan furtum committit 137.c
plectitur 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnã patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b
impetitur à 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnii & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iuliæ fam^ili^æ dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222.a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f. 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.h
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum partionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f.895.g
ægyptius vnde nomen acceperit 1045.f
alius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuentor 7.d
æris genus auro preciosius 222.d
acinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
æthiopes, populus 13.f
bello Aegyptios insistant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
æthiopas ab Aegyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f.366.c
agitæ Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628.a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 641.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendũ principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudeam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680.&793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906. 907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificia stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio auctor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem auferi ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.a
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudeam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatũ succedit eius Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexãder alabarcha mutuas pecuniã

Agrippa

Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. a. Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle alisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius venefici accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iannæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
prælitatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Macheruntæ ædificauit 989.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & T rum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæus Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solemnitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
pie agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
alituruus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæũ concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarai filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.c
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d. occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficitúrque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amesses regni terminus ibid.
amiaz Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f.excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socii mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 804.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227.d

amorei cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidia tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudaeis regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedai fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniae filius copiis Cleopatrae praeficitur 452.g.458.d
ananias Pharisaeus Iosephose opponit 1015.f
ananiae pontificis liberalitas, eiusque seruorum iniquitas 698.d 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiae pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionathae filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudaeorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se praparat 826.f
apparatum belli rursus amittere noluit 829.a
milites contra Simonẽ Giotae mittit ibidem e
ananus pontifex, eiusque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymae excidij principium 882.g. eiusque virtutes celebratae ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.e o priuatur 619.c
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagagorae Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittae 195.c.203.b
exercitum ducit in Hebraeos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herods 567.g
andronicus Messalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilai & Asinai Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
an.mi vnde certissimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas seditiosus plectitur 682i c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudaea praeficitur 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700.d
antey interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accusat Cesarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 461.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accusatur Romae, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510. e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accusat 724.g vincitur ab Herode 729. d. rex constituitur 732.d. quã insolens ex vnica victoria factus 738.d. dat se vinciẽdum Sosio 741. d. securi percutitur ibidem.f
Antigonus Hyrcani fil. Samariae obsidioni praeficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occisus 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriae metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni soli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudaeis cohabitatoribus suis 815.e
antiochensium odium in Iudaeos 398. c
antiochensiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyzicenis filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, & superatur inde ab Eucero & Philippo fratribus ibidem.460
antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenae rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus dens Alexandri fil. adolescens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Triphone suo tutore 447.b
antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius gesta contra Iudaeos 407.g vsque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commissa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliaque eius gesta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudaeam irruptio sua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hierosolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudaeam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemaeo Philopatore, & beneficia in Iudaeos 398.e
dat filiam Ptolemaeo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthia in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arsace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta .722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudæa à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudæa constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas edificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauit in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippa dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.e
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazæorum ducis prælium cum Iamneo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
appollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudæis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam devastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.e
arcæ Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad sanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipsius funus curat 608.c. populo se accommodat, & incidit in seditionem 601.g. 602.a accusatur apud Augustum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Augusto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accusatur apud Augustum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex constituitur 773.g. in seditionem incidit 775. 776. 781. quod non rebellasset quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, sexti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusque cum insigni tolerantia sermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hospitem, oppugnationem Aristobuli cogitat intermittere 469.c. 470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas constituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœlesyriæ regnum adipiscitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolicæ historiæ scriptores discrepantes 1034.f
ariphanes Græcus historicus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis instrumenti bellici descriptio 843.e
ariochus Nabuchodonosori satellitum præfectus 347.a
arion procurator Iosephi Tobiæ fil. 405.
aristæus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
aristocratiam esse optimam administr. 123.b
aristotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confossus 608.d. 780.e
aristobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
aristobulus Agrippæ frater, Iudæorum causam agit apud Petronium 640. per totum
Aristobulus Aristobuli fil. adolescens pulcherrimus 514. d. ab Herode constituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
Aristobulus Alexandri Iamnæi fil. generosus 463.f. quomodo adsecutus sit regnum 405.b. obsessus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miserit, & controuersiam cum fratre apud eundem disceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f
vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapsus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno sublatus est 479.g
Aristobulus Herodis fil. reuersus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falsis calumniis oppressus 574.f. accusatus à patre Beryti damnatur 578.f. strangulatur 580.b
aristobuli filij Herodis, liberi qui 762.a. 793.f.
aristobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
aristobulus Herodis frater, privatus mortuus filia vnica relicta 793.f
aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis fil. dominiis multis donatus à Ner. 694.f
aristobulus Hyrcani f. obsidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & sæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vsurpauit, & quomodo se gesserit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
aristobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
aristobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c.
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum assequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Asinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulsus restituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium instruxerit 373.b. accusat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Estheram 374.b. Amanem in summo habet honore 375.a. eundem cruci suffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemisius mensis 259.c
artorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem seruatus sit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus insula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
asamonæorum gens Iudæorum reip. statum mutauit 367.b
asamonis montis Galilæa situs 818.c
asanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
ascalon capitur 146.a
ascalon Iudæis semper inuisa 831.a. eius situs ibid.
ascalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud se habitantium interfecerunt 815.d
ascalonitis quantum incommodi arca attulerit 369.c
aschanes eunuchus præpositus Hebræorum nobilium curæ obsequitur Daniel 346.b
aschanaxes aschanaxi 13.c
aser natiuitas 30.g. filij 52.d
aseritarum sors in Cibanæa 142.a
asia quingentas ciuitates vni rectori & consuli Romano parere 806.g
asinæus & Anilæus Neerdenses grassatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
asiongaber, loci nomen 269.f
asoris ciuitas 152.c
asofra, buccina 97.b
aspersorium tabernaculi 81.a
asphaltites lacus repletus cadaueribus 890.a
asphaltites lacus Tiberiensi natura contrarius 891.b. eius descriptio ibid.
asphar lacus 428.b
asprenatis prodigium & interitus 661.d
assamonæi principatus quando desierit 508.b
assamonæorum familia quando & quandiu principatus Iudæorum concess. 711.a
assaracoldas Senacheribi filius patri succedit in regnum 330.c
assaron quantum contineat 83.d
assis regni terminis 1040.b

assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissolutum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienses religiosissimi crediti 1068 c. scriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Prolemai Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodẽ odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat testamentum Herodis 611.e. in Italiã proficiscitur 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
AZael ab Adado cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognoscit 306.b. contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasus rex 313.f moritur 316.a
AZarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emesenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã inuadit 169.b
aZotum captum & concrematum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorum festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. per totum.
Babylonicæ turris institutio 12.a. & quanta fuerit 12.b
babylonij Iudæos persequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f. 425.d.
adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interrituus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuuchus 586.b
bagoses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112 f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum consilium dat Madianitis 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occisores Iaboſthi supplicio afficiuntur 216.e
baracbas auter Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
barasa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. liberatur à carcere 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. regnum occupat ibidem
basana imoietas à Gimone prophetæ graniter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumæa vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. filij decem 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agriculturæ student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c cædes omnium vsque ad sexcentos viros 149.a quomode ea tribus restituta 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemonis nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. fit exosa Glaphyræ 564.b. datur alij marito 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043. g. eius historiæ verba & compendium de Iudæis 1044.a. Græcos scriptores taxauit ibidem
bersabe, ciuitas 288.d
bersabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata
Berzellæus quantis beneficiis inuenerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.e.98.e
Bethsemmathe vxor Esau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid significet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 418.a
bethsana ciuitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettaa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna vestibuli templi 261.b
Boazus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Clau. Cæsaris filius 644 a
Britannicus Claudij ex Messalina f. Neroni priuigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vsus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmiis M. Iesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1034.e
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cadesa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam seu mediam regni partem dedit ib.
eius promissio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno auulsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæsarea conditur 746.e.747.g
cæsareà Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæsariense contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsariense omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cadit ibidem.
cæsennius Paetus rector Syriæ 974.a
cæsennius Paetus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem, e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebius explorator Chananæus 99.a
calidæ ad Baias 638.a
Calidæ ad Emmauntem 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
designatur Cæsar a Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratres opprimitur & ipse 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b. 641.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes seuitia, & diuini honoris vindicatio, insaniaque tum conuersatio in ipsum, & eius interitus 652. vsque 660
callimander ab Hyrcano vitus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 637.a
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilæa 1005.b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.a
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
capharsaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumæa vicus 890.e
capito centurio à Floro premissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carta, Mesopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caspia porta 625.a
Cassius Cheres 653.654.655
per totum occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa 476.e
affligit Iudæos 489.b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum, occisus 729.e
castor rerum iudaicarum scriptor 1065.
casteris Iudæi versutia & dolus ergà Titum 914.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libya Pentapolitanæ rector sicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudaeorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
quae Cesaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romae causam dicit, & plectitur 793.a
celer trbunus vinctus à Claudio Iudaeis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebaeus praefectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriae praeses inuadit Galilaeam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudaeam procurator praemissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cateris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Charea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensiũ rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldaei, populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananaeus, chanaan 14.a
chananaeorum terra praestantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Onia fil. copiis Cleopatrae praeficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebraeis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettaei populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebraeos sibi subiicit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palaestinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e.
cisius Saulis pater 174.e
citharae quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primas instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Caes. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Roma contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinae vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem praeceptorem suum de Iudaeis narrantem inducit 1047.e
clemens praefect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemaeo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemaei Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemaei Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e.745.f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuitus 659.c
colossus Cesaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Graecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quae vtilitas 121.d
coponius Iudaeis praeficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, locis nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius poenas 107.f
Cornelius Faustus Syllae filius qualem se praestiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b.336.f
costobarus Idumaea Gazae praefectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniae rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriae prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
ctesiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudaeae praeses cõstituitur 690.d.794.a. & quid sub eo Iudaeis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudaeis ibidem. exulat 693.a.795.g
cuspius Eadus Iudaeorũ regno praeficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus praesidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaselis filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenai, Marmarida & terribiles Syrres quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudaeis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque praestat beneficia 357.d.358.a.365.d. perit 356.b

D

DAbarateni vxorem Ptolemaei regij procuratoris inuadunt 1008.c.
Dacchari herbae descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon praecipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudaeos seueritas 1000.c.822.a.992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiss. 1041.g
Daniel vocatur Balthasar, & cupit durius viuere propter valetudinē & studia 346.a. insomnia diuina 246.f. regi somnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthasaris visionem in pariete explicat. 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & constituitur summus satrapa 352.b
insidias patitur, sed insidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim ædificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas superauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum sors 142.a
danitæ à Chananæis sedes mutare coacti 150.b
danus fons Iordanis 18.b
danus nascitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obses missus 625.d
Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum vastat, & Danielem abductum constituit satrapam, quem inuitus postea leonib. obiicit 352.b 353.a.hostes Danielis iisdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus sub Agrippa 810.g
Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, quæstionem proponit quænam omnium rerum fortissima aut potentissima 360.b.&.f
commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati instituit, & immunitati, vrbémque & templum restituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamū cum vniuersa sua familia terra dehiscit 107.c
Dauid filius Iessei 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad citharā 186.e.187.a ei magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & sexcenta hostium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
socerum fugit 191.192. 193.per totum. spiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & insanum se fingit 195.c
fugit inde aliò atque aliò ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum.cum Saulum occidere potuisset noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit se Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Palæstinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem supplicio afficit, & epitaphia ipsi ac Ionathæ conscribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuersum ei confertur 217. a. dominorum suorum occisores punit 211.d.216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebusæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hierosolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c.Palæstinos superat, & arcam Hierosolymam transfert 219 per totum. Palæstinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thanonēm in amicitiam recipit, Idumæam subigit, & officia distribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ posteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 223.e.224.e
Bethsaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b.à filiis molestatur 227.e. per totum. Abesalomum filium regem salutatum fugit 229.è
patienter audit conuiciantem Seneim 230.e.fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b.prior filium aggreditur 233.d.occisum luget 235.c. ignoscit hostibus, & recipit regnum, salutatur rex 236.237.238. per totum.decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c.Palæstinos vltimo fundit, hymnos ac musicam instituit 242.f
fortissimi viri ipsius qui 243.per totum.populum recensendo deum offendit 244.b è tribus malis infligendis pestem eligit, & Oromna aream emit 244.e.245.c.templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque instruit Salomonem quomodo se debeat gerere nactus imperium ibi.e.246.b.alsiosus calefacit se Abisaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque distribuit & tribus, tum templi vasorúmque descriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid sub morte Solomoni commiserit 250.g.251.a
expirat ac sepelitur, maximúsque cum eo thesaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetissa 152.d
Decima data 18.e.28 f.109.a
Decius Mundus quantum insanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fugit apud C.Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur & Alexandrum Iannæum superat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos 16.f
Alexandrum prælio superat 715.a
Demetrius Gadarensis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g
clementer agit cum Ionatha Iudæisque 438.b.vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d.legem Iudæorum transcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraice nesciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lysiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei castra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Mosen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1041.e
diebus singulis quid Deus condiderit 4.b
diglath quid significet
diluuij vniuersalis descriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b

stupratur, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amicissi. à Pharisæis interficitur 716.f
Dionisius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Disciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Doræ ciuitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos insolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de suppliciis antiquissi. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747.e
Drusus Agrippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.634.e
Drusus turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamalæ occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edrans dux militum Ionatha 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius soboles tollitur per Zamarem 284. d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab Elephanto confosso opprimitur 420.c
Eleuzarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonai filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinei, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reiecit Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
Eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Ægyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285.e. 286.a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epistola ad Ioramum Iosaphatiium sceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166.d. & f.
Elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d. 303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à sicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enosa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775.a
equium Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. obiurgat eundem propter thesauros Babylonis monstratos 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depranatum 996.c
esau natiuitas 26.d. vxores 27.a
circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconsiliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a
quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit 368. 369.370. per totum.
Esconputeus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.a.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Etheus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b
eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
euthychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b
aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 128.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achaze filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot.
Palæstinos bello vincit ibid.
à Senatheribo oppugnatur 328.a
in summam adactus desperationē Esaiam implorat 329.d
posteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 35.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
fausius Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudæa Basso succedit 985.d
contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaritia inexpressione Hierosolymorum 802.f
mendacium apud Cestium 803.per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.e
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.e
fratris vxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse fecisse 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur sic vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ & quomodo eapropter mulctati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompei 473.c eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.a
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gade natiuitas 39.g
& filij septem 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.a
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quanti reditus fuerint 781.g
galilea minor quæ 832.f
galilæa vtriusque descriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilea tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 818.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphe occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallia motus 890.b
gallia bellum desiit ibid.
gallia situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Iesu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius situs ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalensium fides in Romanos 1000 f.
gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalensium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146. a
gazæi à Iamneo obsessi captique 459.e
gazara Palæstinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos seruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici situs 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869. d. eiusdem nominis descripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 12.f. 13. 14. per totum
geon fluuius, & quid significet 5.d
geraseni quomodo se erga Iudæos cohabitatores suos gesserint 815.f
gergesæi, populus 14.d
germanicus veneno sublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæs frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano sedatur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis causæ ibid.
gersus Moysis filius 61.e
gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
auaritia apud Cæsarienses 796.d
noua crudelitas in Hierosolymitanos 801. a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum posteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giscala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giscala succeditur & diruitur 1001.e
giscala à Iosephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828. per totum
giscalorum status 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. odio prosequitur Salomem 564.b. occiso marito remittitur ad patrem cum dote 583.e
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiusdem pietas, sed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi statura & insolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenses 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Iosephum Zachariæ 418.b
gorion filius Iosephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ierami Hierosolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 311.g 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum dissidium 649.c
græcis turpissimum visum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis fascibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nuperque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuasere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philosophi primi Ægyptiorum Chaldæorúmque discipuli 1034. e
græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.b
græcorum historicorum elegans descriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorũ legislatores antiquissimi qui 1070.c
græcorum dij descripti 1077. & seqq. per totum. eorum legislatores poetis potestatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conscriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Mosen nunquam visa 64.b
grapte cognata Isatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
suis succurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnasia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataeus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon mensis 110.c
hecatonmachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hierosolymis 913.c
helenæ Monobazi regis matris regia Hierosolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis subiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermaeus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus historicus diligentissimus 1046.a

Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis
moritur 679.f
Herodes Antipatri filius 690.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiamque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob cædem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cælisyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudææ à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 518.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretæ infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnificè donatur à Cæsare 529.a. 530.b
necata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d. 532. 533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b. 540. 541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Esseno magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nonam 540.f
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Sallæo inique accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliss. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamento eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & strenue agit 725 f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731. 732. ædificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & vxore 749 f. 750. 751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.e
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f. 793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g. 772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e. 988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit Herodes 620.c
Vxellium ira in se concitat 625.e
bello ab Areta superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detrudi tur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippæ soror, Herodis minoris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suimque maritum in exilium conicit 638.g. 639.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b. 732. 748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris arguitur 279.a
Herodotus Halicarnasseus Iudæorum gentem non ignorauit 1047.a
Herouum oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quibus magnis corrigatur 1034.g
Hettan prædium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiæ prophetæ vaticinium & epicedion Iosiæ conscriptum 335.f. & seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Carex abducitur ab eo in Ægyptum, vbi Ægyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius deu

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisao factus 891.d
Hierichunty agri bonitas 141.e.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo ægrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioe filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio herede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudæorum 1050.f
hierosolymæ rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferiorésque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudæa vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum ædificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiose Agrippæ, & Politiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabiles clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiæ contra Romanos 911.b
seditiones perpetuæ 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudæos suos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita ænigmata soluere non potuit ibid. f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solonnior quam Græcos 1038.b
Historiæ scriptori quæ curanda 468.b
historiæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis vero negligi 707.a
Historiæ veræ quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis ætatis quis terminus præscriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7.c
Hominum commercia quibus vitanda 94.c
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonœa, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.1.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetæus mensis 92.c. 263. b. 286.b

hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannei filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretum 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæa 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d. Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a. somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Maccabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278.c. discerpitur à leone 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Sysarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
ianiæ regni termini 1040.b
iannæus Alexander. quære Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar, menses 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Japheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita
eius tumulus 222.f
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 965.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Ichostus Sauli filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorifice à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 283.c
Iesseus filius Obedæ 164.e
Iessei filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Ananiæ filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus: Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa exploratione indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 557.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.8-9 per totum
mors 882.a
eius virtutes celebratæ 882.b

Iesu Saphia filij facinora 1003. e. & 1008.1009.1020.1021. per totum
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inũgitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Baal sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297.a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.c
iniuria maxima quæ 122.d
inuenta debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.f. 215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Abesalomum interimit 234.c
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, capitque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadis quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasumque regno præficit 312.a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.c
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.b
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d
Ioacimus pontifex mortuus 370.g
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector designatus 822.e
ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
ioannis Baptistæ interitus 626.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.a
ioannes dux militum ionathæ 293.e
iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabẽsibus Amaræis occiditur 428.c
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.g
ioannes iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.c
moritur 383.b
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e.431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varii 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.
ad defectionem incitat 828.d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitio, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. & seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 910.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
ioazarus dux missus contra iosephum Matthiæ filium 827.c
ioazarus iosepho inuidet 1013.c
ioazarus priuatur pontificatu 618.e
ioazas seu filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
ioasus iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 335.g 336.a
iobacchus torrens 33.b.111.d
iobel fil. Lamechi 7.d
iobelus quid significet 96.c
iobeli anni remissio & libertas ibid.
iochabel mater Moysis 55.f
iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.d
iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
ionia vnde sic dicta 13.a
ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.
ionum in iudæos odium 256.d
ionatas Ananij fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.d
ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710.c
ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181.f
amor in Dauidem 191.c.193.c
fœdus cum eo 193.f

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Saducæi cum Pharisæis contentio 453.f
Ionathas homo vilis.f. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defunctio fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phurisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Eliseo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iesabelis Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iosadechus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Iosephus Cataphas, quære Cataphas
Iosephus Canei vel Camydæ pontificatum acquirit 685.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circumædit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis 1.c.
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consilius contra ipsum quomodo occurrerit 1017.a
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tiberiensibus & vrideatur, eorumque vrbem capit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias satis historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiadæ seruat, & Sepphoritas capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titoque, & captiuorum multos liberat, falsoque accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalei subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiadæ confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852. a. eius socij cum ipso cedes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854.c
firmè examinatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraici nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 950.b
Iosephus Medicaster defectionis auctor 1012.f

tor 1012.f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c.quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a.eius historia certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit,vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festiuum eius responsum 402.e
vxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333. 334.per totum
moritur 335.e
Iosue,vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazæ successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843. 844.845.per tot. calamitas miserabilis 845.846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Isacharis sors 141.g
Isboseth.vide Iebosthus
Isseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19.d
Arabum autor est 21.f
ducit vxorem.gignit fil.xij. 22.c
ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
ismael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
israel quid significet 33.c
israelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obtinerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 11[illegible] per tot. à Madianitorum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Aimam 138.d. partiuntur Chananæam.& quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c.iterum à Iabino opprimuntur 152.c.per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis,sed per Iephthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212
israelitæ quot annis post iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehendunturEzechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
situs 866.f
italiæ bella ciuilia 800.d
iehaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudæa regio vbi præstantissima 719.b
iudæa descriptio 833.d
iudæa nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c

Iudæus vivus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractapi 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asia regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudei quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604.605.606.607.608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudei malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudei Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsareæ 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudei legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudei contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudei à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994.b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribenda historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033 c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
mexita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, iudei 14.b
Iudæ portio in terra Chananæa 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cede vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamonæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraut ac perierit 709.c
Iudas Capsei, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in põtificatum patri succedit 381.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabeus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphorei sophista 772.e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178 b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 972.b
Iupiter Olympius 632.e
Iurisiurandi modus 24.f
Iza regis filij & fratres Titio supplicant 964.

L

LAbanus Batuelis filius 15.f
dolose cum Iacobo agit 30.c

persequitur fugientem generum 31. d
Labosardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis præpositus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hierosolymis 871.e.872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695. f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653.f.656. e
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leprosorum conditio 94.c & quod alicubi sint in precio ib.e
Leuces loci descriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e vlciscitur sororis stuprum 34.a filij ipsius tres 52.a
Leuias traditur 871.g occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefande à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108.g.109.a earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070.d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudæis stipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occisus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g captiuus abducitur 18.a seruatur de excidio Sodomitarum 20.d filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980.b Macheruntæ quoque 983.a Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludæ, Ludi 15.a
Ludi Circenses 654.b
luminum festiuitas, & eius institutio 415.e
Iupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109.g.110.a
lustrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Cestio exusta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 494.d interficitur à Cleopatra 519.a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413.d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 415.b occiditur à Demetrio 421.g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459.e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1061 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones transisse pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Ægyptios subiugarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a. vbi historia Macchabæorum fratrum Machæra dux Rom. legionum quæ iter se gesserit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi constantia 1094.b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. situs eius descriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.e.
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filia Israelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. ceduntur cum suis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos subigunt 153.d ceduntur maxima strage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014.e eiusque descriptio 891.a
Magoges & Magoga populi 13.a
Magus Ægyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Cassio 727.d nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid. luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.e Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachases vestis qualis 84.b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Massadam inuadit 811.g.812.a velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid. interficitur 813.a
Manahemus occiso Seleucio regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullopace redempta moritur 320.b
Manasses Ioseph filius 44.d.52.b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e censetur loco Leui 96.f
Manassæ pars dimidia Chananæa 141.d
Manasses Ezeciæ filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont.fil.ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses irans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822.e
mandra,locus 344.f
mane,quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039.d.eius historia compendium 1039. 1040.1041.per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061.per tot.
manna qualis cibus 72.g
mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e
m.Agrippa.vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m.Antonius.quare Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956.f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b
& quàm fuerit capax, eiúsque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
maria Eleazari filia facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia, vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui sit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g. 987.a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 83.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Apsalomi, vir strenuus 441.d
matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veràmque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giora Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c.priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla,locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amarei, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Atticus & Siculus 100.b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
videt maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum conuiuio excipit 18.d
meliis impesuit Pseudalexander 783.e
Memnonis sepulchri descriptio 790.g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Mendæ ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patriis legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensa à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donata descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.a
Meroë vnde dicta 58.f
Mesas, Mesanæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mesre, Mesrei 13.f
mesrei filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methir, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cede reseruatus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
michæas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur 291.a
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.a
michæas propheta 336.g
michole vxor Dauidis. vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpens ibid.c
pœna 129.f
militia qui non commodi & qui ab ea immunes ibid.g
& seq.

Mina quantum pendeat apud Iudaos 478.c
Mineus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m.minucianus 660.a.671.e
misael appellatur Misaches 346.a
misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo necessitatis peruenerit 300.c
misenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri præfectus 358.b
mithridates occisus 473.b
mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.eius gesta 724.a
mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d.per tot.
mnaseas Græcus historicus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabita & Ammanitæ socij, mutuo sese interimunt 298.e
iterum sternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabitæ 21.a
molonis mendacia de Iudæis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius prorex constituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moses, qualis fuerit vir 3
moysis natiuitas 55.a
quomodo seruatus 56.b
cur sic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyses diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. conspicatur rubum ardentem in Sina 60.b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61.f
edit miracula, nomẽ Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. coturnices & manna impetrat à deo 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri sacerdotium confert 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96.f.mittit exploratores in Chananæam 98.d
Core factionem compescit 104.d
eius iustitia 106.f. lustrat populum 109.g.Sehonem & Ogem reges delet 11.per tot. Madianitas cum suis regibus cædit 117.e. Iesum sibi designat successorem ibid.g
moriturus quid suis prædixerit 119.b.quas leges præscripserit 120.f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananæos exercitum ducat 131.e
nube circundatus disparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
Moscos quinque librorũ scopus 1036.f
Moses apud manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moses Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. eius tempora quibus vixit descripta ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. per totum
mosollani Iudei nobile factum 1049.f
mucheus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constuprarit 622.f
murus triginta nouem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo adificatus 937.b
musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 242.g
mutiani & ceterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid significet 163.c
quomodo Ruthem instituerit 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabaotes Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla, instrumentum musicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.a
Hierosolyma penitus excindenda, & templum spoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros instituit & castrat ibid.f
somnium, cuius erat oblitus, vult sibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346.f.moritur 349.c. gestorum eius repetitio 350. d. posterorum eius finis 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 281.d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbatha regionis situs 799.f
Narbathene toparchia à Cestij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de exeidio Ninuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 859.g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu durauerit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæũ pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tiri sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.2
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudeis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peræa qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumæa confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Eliseum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Ioramifil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæsilia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.e
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto adificat 433.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.a
Onia, filij Simonis amicitia cumArio Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Justi fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Onia regio 480.a
Ophnes scelestus filius Eli 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quamdiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitelly exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Judæ patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Mediæ 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 70.d
Pacorus Pacori regis puerum expiorat Judæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g
731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis prælianteſ nunc vincunt, nunc vincuntur 165.166. 172.173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d.739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcaniumque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a.136.b.602.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime nascãtur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis forte factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1058.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat fames tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achaz em oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegius Heberi filius ibid.
Phanisius Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64 65. per totum
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b.463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisei 617.c
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b.748.b.779.b.914.e
Pherorę Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pherorę vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 69.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g.460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippu Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiusque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e succedit patri in pontificatum 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. per totum
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f.620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit. ibid. Hierosolymis statuas iterum auferit ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsaris imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pistolaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaidam 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolymam capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumelijs 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.a.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.a. quare Festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 88.a
traducit Iudæos in Ægyptum 388.d

eius pu-

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iannæum vincit, & quanta eius sæuitia 458.a
Ptolemæus Mennæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1.
Iudæos in Ægypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. vsque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantiũ interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 354.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. vsque 594. & inde seditiosos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum præfecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Rases Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Batuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 17.g
Rhegines populus 15.c
Rhinocolura 735.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibusque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis æra substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circumduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Ciscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudæis acriter conflignt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942. c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 938.g
Romus, Romai 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gaddiæ altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ac fratres proditionis insimulates excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Æthiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaeus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabas, Sabei 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 119.c
Sabbaeus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. negligendum aliquando ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudaeos propter auaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occidatur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochai suspendio 379.g
Sacchaeus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudaeos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94. per totum
Sacrorum scriba 54.e
Sadaeus Xerxis præfectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.e
Saddocus nouas res molitur 616.e
Sadducaeorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cutheos in Iudaeam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Iuliæ Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a. eius reditus erant sexagiuta talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723. d. soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earum vxores 553.e.594.f. accusatur Herodi 566.b. Alexæ iungitur connubio 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 227.g. instruit eum pater 246.b. constituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus 254.b. regis Ægypti filiam ducit vxorem 255.c. petit à deo & accepit sapientiam ibid. e. controuersiam mulierum duarum diiudicat 250.d. toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam 256.f. coniurationes & incantationes composuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio 258.259. per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit 256. vsque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo regine 265.g.266. quibus donis remuneruerit Iromum 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c
ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ibid.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores DCC. & concubinas CCC. 272.d
prædicitur ei filium ipsius pœnas prosè daturum ib. multis hostibus à deo excitatis infestatur 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaeas propheta Hieroboam minatur 279.c
Samaeas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudaeis mala imminentia 484.d
Samaraei populus 14.d
Samaraea quæ Maroma vocatur 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samaria regionis descriptio 833.d
& quid à Iudaea discrepet ib.
Samaritequi ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudaeos 36.b
accusantur apud Darium ib.a
Samaritæ Iudaeis infestant 401.a
Iudaeos se esse negant agentes feliciter 410.d
Samaritarũ dissidium cum Iudaeis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudaeorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosata ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta eius 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c
consilium de libertate recuperanda 111
Samuel senio grauatus filios reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175.d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum interneciones 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185.d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200.b. ab inferis reuocatur per ventriloquam 204.a
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moritúrque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sinagogæ princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Saphaloci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudaei 703.d
Sapphoviculus 781.e
Sara Aranis filia 5.d
Sara Abrahamo maritofamulas adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus sterilis ibid.
expellit

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabaz anes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptana vidua fiducia 225.g.226.a
Sardonichès XII. cum vestitu pont. 90.a. quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d
quæ virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmata Istrum transgressi præsidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præses 571.c
eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quærens à Samuele rex constituitur 175.e.176.f
quàm decora fuerit statura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Palæstinos superat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur & fit dæmoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitæ ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
consulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum suis filiis in prælio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præses missus 718.a
pecuniis corruumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scene locus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percussit securi 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scithopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolita Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebæ fil. Ili. vnus fortium Dauidis 243.a
Sebaste conditur 476.f. alias dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebasteni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d
à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed frustra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudoprophetæ cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebræis transitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Selesmus Iabessi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiæ rex opes Iudæorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis senioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magna amicitia 503.a
Senis cuiusdam seleritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sepheris vrbs Galilæa 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilæa maxima 832.e
Sepphoritæ à seditiosis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliantur prædáque reddatur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.e
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.e
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.e
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæsar præses Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quinta legionis præpositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saule 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicima capta & solo æquata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicenitis parcit Saulus 184.c
Sicimita quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Sicelus numus qualis 88.c
Sideralis scientia quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Roma 666.a

Sila militib. Agrippa praeficitur 675.
d. offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019.f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 826.c
Silo dux Romanorum exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij sex 52.a
simeoni quae terra portio cesserit 141.e
simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
simonis Asamonei filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c
priuatur sacerdotio 589.c
simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
simon Canthara constituitur pontif. 675.c. priuatur ea 676.c
simon Cyprius magus 693.d
simon Essenus Herodi somnium explicat 614.b
simon Galileus defectionis arguitur 784.g. propria secta sophista erat ib.
simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
simon Giora filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a
cum latronibus qui erant Massadae Idumaeam populatur ibid.b
ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g. 938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
simon Matthes Matthaei fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
simon Matthia Ioannis filius praeficitur exercitui, mittitur auxilio Galilaeis & hostes vincit 416.e
simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
simonis filij Cathla oratio ad pontifices 880.b
simonis Sauli filij & totius familiae suae fatum miserabile 814.f
simonias vicus 1007.c
sina mons 60.b.95.c
sinaeus mons 288.d
sinai populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
sisa Dauidis sit Scriba 222.g
sisines Syriae ac Phoenices praefect. 358. c. conatur templi aedificium inhibere 359.c
sobacchis Chetthraeus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
socratis mors & mortis causa 1079.e
sodomitarum felicitas, reges & praelia cum Assyriis 17.e
excidium ipsorum 20.c
sodomitica terra descriptio 892.f
sogana Arabum vicus 1019.c
sogane & seleucia rebellant 863.b
earum situs ibid.
sohemus Itureus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g
interficitur 529.g
Sohemus rex Emesae contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f
eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonae matris Macchabaeorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quae Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistae concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d
Hierosolymis discedit 508.a
quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Speluncae Galilaeae quomodo expugnatae ab Herode 502.d
Speluncae latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Caesaria 535.a. 695.g.696.a
aedificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis praeficitur 241.f
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.e
contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesaurus Salomonis auferit 279.d
& quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllaeus ambito Salomonis connubio frustratur 566.a
latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f 571.d
defert Caesari Herodem 571.g.572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b.
iterum accusatur 586.g.587.a
Syllaeus procurator Obodae 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222. b. Iudaeos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiae rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a
Iudaeorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cades 817.g
Syrorum cum Graecis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudaeis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratae quae à Iudaeis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syfares dux Iabini exercitus quomodo occisus 19.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e
eius interpretatio 86.f
illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quae dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festinitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolae quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e
auxiliatur Achazae contra Syros 322.d
Tempestatis horrenda descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f.386.f
Templum Chuthaeorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structura & apparatus 259.a
exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum
templo absoluto infertur arca 263. e
Templum Salomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosol. instauratum 364.f 365.d

365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Macchabao 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthai Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani sit pontifex 627.c
submonetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.e
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammæi 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Josepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.a
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintadecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seq.920.921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931 f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes à Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurra dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ ferme in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publica literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izata indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus, eiusque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g. 82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vetriloquorũ vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837. 838. *vsque* 845. 850. 851. 852.853.854. 855. 856. 857. 858. & 860.861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* *ibid.*
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur *ib.e*
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit *ibid.*
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368. 369.370.371.372. *per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilæa à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigena se miscens & Moysi cbloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem macłant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt *ibidem c*
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt *ibidem c*
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia *ibidem*
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, dictione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusticum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Dariuni voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.